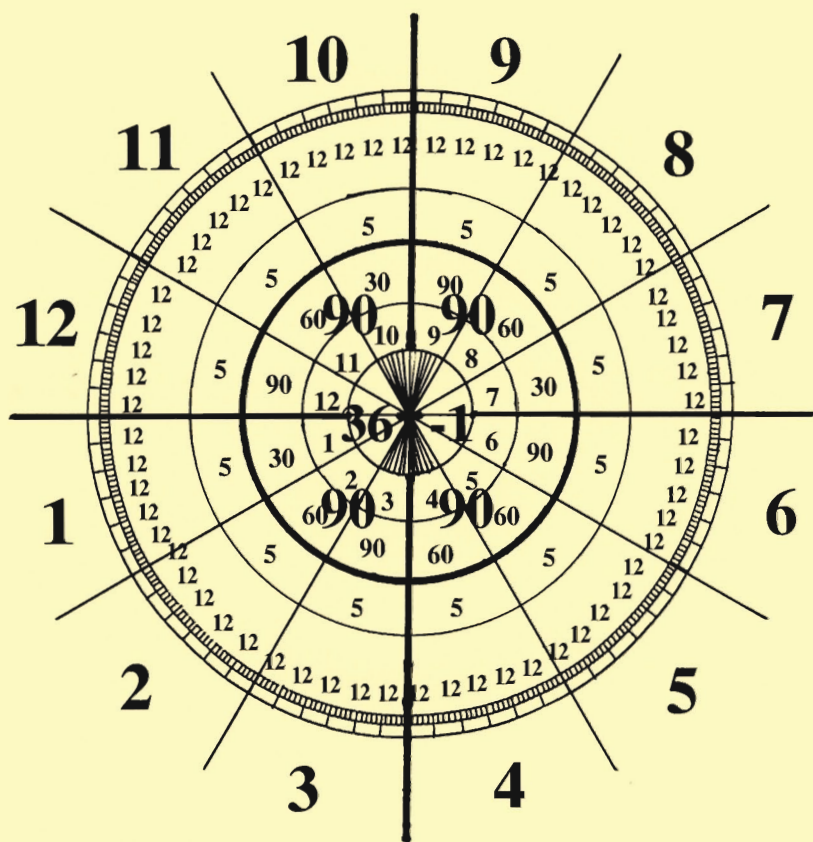

ΔΑΥΛΟΣ

ΤΟ ΑΣΤΡΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΗΣ ΙΔΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Στὶς ἐκκλησίαις μας: Ὑμνοὶ στὸν Ἑβραϊσμὸ καὶ ὕδρεις κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 3223957, 9841655.
Τηλεομοιότυπος: 3314997.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ («Internet»):
<http://www.davlos.gr>
Ήλεκτρονική Άλληλογραφία:
davlos@otenet.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 13.30
καθημερινά (και Σάββατο).

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Ατελιέ:
PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ.: 5221792.
Έκτυπώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΓΩΡΓΟΣ

- Τιμή αντίτυπου: 1.200 δρχ.
- Δωδεκάμηνη συνδρομή: 12.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 18.000 δρχ.
- Φοιτητών: 8.000 δρχ.
- Έξωτερικού: 65 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται αυτόματα μετά την λήξη του 12μήνου. Διακοπή της συνδρομής γίνεται μόνον κατόπιν τηλεφωνήματος του ενδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα ταχυδρομικά εμβάσματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
κειμένων του «Δ», με την προϋ-
πόθεση ότι θα αναφέρεται ρητώς
η πηγή τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 11744:

Γλώσσα θησαυροφυλάκιο

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 11746:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Δ. ΑΘΜΟΝΕΥΣ, Ν. ΤΣΙΡΩΝΗΣ, Α. ΜΑΝΔΡΑΣ, ΧΡ.
ΤΖΑΚΟΣ, Ε. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ-ΑΚΕΣΑΣ.

ΣΕΛΙΣ 11753:

Νοσταλγία του ιερού αρχαίου Όλυμπισμού

ΑΘΑΝ. ΚΟΥΚΟΒΙΣΤΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11757:

Έξαφάνισαν παλαισανθρωπολογικά στοιχεία

που βρέθηκαν στο Σπήλαιο Πετραλώνων

ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΜΑΝΕΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11761:

Υμνολόγιο της Εύραϊκής μυθολογίας και ύδρεις

κατά του Έλληνικού Πνεύματος

Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 11773:

Οι αρχαίοι Έλληνες θεοί επιδιώνοντι

στην σημερινή παράδοση της Βουλγαρίας

ΗΣΑ-ΪΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11776:

Αρχαιολογικοί χώροι-σκονιπιδότοποι

Π.Α.Κ.

ΣΕΛΙΣ 11777:

Το αστρικό πρότυπο της ιδανικής πολιτείας

ΑΛΤΑΝΗ

ΣΕΛΙΣ 11787:

Οι «περίεργοι» χειρισμοί του Έλ. Βενιζέλου

και το δράμα της Μικρασιατικής Καταστροφής

ΑΘΑΝ. ΚΟΥΚΟΒΙΣΤΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11797:

Το άστρο Σείριως - και τότε έγιναν τα Τρωικά

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11809:

Συνέντευξη του Λεντέρη Παπαδόπουλου

ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11812:

Περί «παιδικών», «παιδευαστείας» και «έρωτικων»

ΔΗΜ. ΜΑΡΓΕΤΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11813:

Το αίματοκύλισμα της 18/11/1916

ΑΚΕΣΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11817:

Η παναρχαιότητα των Όλυμπιων αγώνων

ΑΘΑΝ. ΔΑΡΔΟΥΜΠΑΣ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ: σελ. 11756 • Ο ΑΛΛΟΣ
ΛΟΓΟΣ: σελ. 11760 • Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ
ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ ΗΜΩΝ: σελ. 11771 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 11785 •
ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΤΑ: σελ. 11795 • ΟΙ ΓΕΝΝΗΤΟΡΕΣ ΤΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ: σελ. 11807 • ΤΟ ΑΝΕΚΛΟΤΟ
ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 11815 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 11817.

Γλῶσσα θησαυροφυλάκιο

Στὰ τρία προσηγηθέντα τεύχη τοῦ «Δ» ἐπισημάνσαμε τὴν ἀναγκαστικὴ συνάρτηση ἢ ἀλληλουχία τῶν γενομένων τοῦ (ἀληθινοῦ) Χθὲς μὲ τὰ γενησόμενα τοῦ Αὔριο καὶ ὑπογραμμίσουμε τὴν κυρίαρχη ἀνάγκη τῆς κατανοήσεως σὲ δάθος τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρελθόντος –ὡς μακροχρονιώτερου καὶ πλουσιώτερου σὲ καίρια γεγονότα ἀπ’ ὅλη τὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος–, γιὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δείκτης γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ Παρόντος καὶ τὴν ἔλλογη πρόδλεψη τοῦ Μέλλοντος.

Ἡ σὲ δάθος προσέγγιση τοῦ (ἀληθινοῦ) Ἑλληνικοῦ Παρελθόντος ταυτίζεται μὲ τὴν σὲ δάθος κατανόηση τῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσας: Στὴν γλῶσσα, στὴν λέξη-ὄρο εἶναι ἐμφυτευμένη ὅλη ἡ γνώση, ποὺ κατέκτησε ὁ ἄνθρωπος ἕως τὴν παροῦσα στιγμή. Κάθε ἑλληνικὴ λέξη-ὄρος (ὡς μόνη μὴ συμβατικὴ μεταξὺ τῶν λέξεων ὅλων τῶν ὑπολοίπων ἀνθρωπίνων γλωσσῶν, ἔχουσα δηλαδὴ αἰτιώδη σχέση μὲ τὸ σημαινόμενο) συγκράτησε καὶ φέρει ἓνα βαρὺ φορτίο νοήσεως, φορτίο ποὺ οἱ προγενέστεροι «ἐξώδευσαν», γιὰ νὰ κατακτήσουν γνωστικὰ τὴν συγκεκριμένη ἔννοια καὶ νὰ τὴν «βαπτίσουν» μὲ τὸ συγκεκριμένο ὄνομα-λέξη. Ὅ,τι δὲν ἔχει ὀνομασθῇ, δὲν ὑπάρχει ὡς κατακτημένη γνώση· καὶ ὅ,τι ἔχει ὀνομασθῇ, αὐτὸ ἀκριδῶς εἶναι ἡ μόνη γνώση ποὺ διαθέτει σήμερα ἡ ἀνθρωπότητα –σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, ποὺ δὲν ἔχουν καμμία γνώση, ἐπειδὴ ἀκριδῶς δὲν ἔχουν γλῶσσα. Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα εἶναι ἡ πλουσιώτερη, ἡ ἐκφραστικώτερη ὅλων γιὰ ἓνα πολὺ ἀπλὸ λόγο: ἐπειδὴ καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Παρελθὸν εἶναι τὸ πλουσιώτερο ὅλων.

Ἐπομένως ἡ «κατάκτηση» τῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσας –«κατάκτηση» ποὺ δυστυχῶς δὲν πραγματοποιήθηκε ποτὲ τὰ τελευταῖα 1.700 χρόνια, ἐπειδὴ ἡ ἐκμάθηση τῆς γλῶσσας περιοριζόταν αὐστηρότατα στὸν ἐπιπολῆς ἐμπλουτισμὸ τοῦ λεξιλογίου τῶν σπουδαζόντων, ἐνῶ

ἀπαγορευόταν αὐστηρότατα καὶ μὲ ἀναθεματισμὸν ἢ κατανόηση τῶν ἐννοιῶν, ὅπως ἐντέλλονται οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἢ «κατάκτηση» λοιπὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας εἶναι τὸ πιὸ γενναιόδωρο εὐεργέτημα, ποὺ μπορεῖ νὰ προσφερθῇ ὡς πολυτιμώτατη πεῖρα τοῦ Παρελθόντος στὸν σημερινὸ καὶ τὸν ἐπιγινόμενο ἄνθρωπο. Μὲ ὅπλο τὴν Ἑλληνικὴ (ποὺ δυστυχῶς σήμερα τὴν κατέχουν πράγματι ἐλάχιστα ἄτομα στὸν Κόσμο, μετρούμενα ἴσως μὲ τὰ δάκτυλα τοῦ ἐνὸς χειριοῦ) μπορούμε νὰ καταλάβωμε, τί ἀκριδῶς συμβαίνει τώρα, ἀλλὰ καὶ νὰ προβλέσωμε ἔλλογα τίς ἐπερχόμενες ἐξελίξεις. Γι' αὐτὸ ἀκριδῶς ἐπὶ αἰῶνες δὲν ἐννοεῖτο μορφωμένος ἄνθρωπος στὴν πολιτισμένη Εὐρώπη, ἂν δὲν εἶχε διδαχθῇ τὴν Ἑλληνικὴ. Καὶ γι' αὐτὸ ἀκριδῶς τώρα ὁ Ἐξουσιασμός, ὁ ὁποῖος διασπᾷ μὲ τὰ ιδεολογήματά του τὴν ἀλληλουχία Χθές-Αὔριο, γιὰ νὰ ἐκτρέψῃ τὸ Μέλλον σύμφωνα μὲ τὴν ἐξουσιαστικὴ σκοπιμότητα (πρβλ. «τέλος τῆς ἱστορίας», «μεταῖστορία» κ.λπ.), κτυπᾷ παντοιοτρόπως τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραφὴ ὡς τὸ «σῶμα», μέσα στὸ ὁποῖο θρίσκεται ἐμφυτευμένη ἢ ἐπικίνδυνη γι' αὐτὸν αὐθεντικὴ γνώση τοῦ Χθές.

Στὸ Περιοδικὸ αὐτὸ ὑπάρχουν χιλιάδες σελίδες, ποὺ ἀναφέρονται στὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα-Γραφὴ καὶ στὴν ζωτικὴ ἀνάγκη ὑπερασπίσεώς της ἀπὸ τίς ἐπιθέσεις ποὺ ὑφίσταται καὶ ἐπιβιώσεώς της ὡς μοναδικοῦ «ταμείου» σοφίας. Ἡ προσπάθεια αὕτη, ποὺ ἄρχισε πρὶν 16 χρόνια –ὅταν δυστυχῶς οἱ πάντες ὄχι μόνο δὲν ἀντελαμβάνοντο τὴν ἀξία τοῦ γλωσσικοῦ μας θησαυροῦ, ἀλλὰ ἔπρατταν τὸ πᾶν, γιὰ νὰ τὸν καταστρέψουν–, θὰ συνεχισθῇ ὄχι γιὰ «ἐθνικιστικούς» σκοποὺς, ὅπως φαντάζονται οἱ ἀπανταχοῦ ἀνόητοι, ἀκόμη καὶ ὠρισμένοι νεο-«γλωσσαμύντορες», ἀλλὰ χάριν τῆς ἀλήθειας, χάριν τοῦ (ἀπειλούμενου) πολιτισμοῦ καὶ χάριν τῆς εὐδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος.

Δ.Ι.Λ.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Οί σημερινοί τιμητές τῶν ἀρχαίων Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων

Ὁ μέγας θόρυβος πού γίνεται λόγω τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων εἰς τὸ λίκνον, τὴν κοιτίδα καὶ τὴν γενέτειραν τοῦ κλασσικοῦ ἀθλητισμοῦ τὸ 2004, ἀφορμὴν ἔδωκεν, εἰς ὅσους ἡδυνήθησαν, νὰ ἐκφράσουν δημοσίως τὴν γνώμην, τὴν θέσιν ἢ τὴν ἀποψίν των περὶ τούτων. Ἀπασαί σεβασταί.

Ἀπὸ τοῦ σημείου ὅμως τούτου ἕως τὸν ἐπιχειρούμενον προπηλακισμόν καὶ τὴν δυσφήμησιν τῶν Ἀρχαίων Ὀλυμπιάδων, ἣτις εὐρέως καὶ τεχνηέντως γίνεται, φρονοῦμεν ὅτι ὑπάρχει τεραστία διαφορά, ἰδιαίτερα προκατάληψις, μεθοδευμένη παραπληροφόρησις καὶ ἓνας ἐν πολλοῖς ὑπουργὸς καὶ ὑποδόσκων ἀνθελληνισμὸς διαρκείας. Πρὸς τούτας καὶ ἐπὶ τούτας ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμε τὰ ἀκόλουθα:

Πάντες ὅσοι ἀσχολοῦνται μετ' ἔρωτος καὶ εἰλικρινοῦς ἐνδιαφέροντος μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα, ἐντροφούμεντες εἰς τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνεπαναλήπτου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ Πνεύματος, φρονοῦμεν ὅτι οὐδέποτε καὶ οὐδαμῶς ἡσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην ἢ ἐδέχθησαν τὴν σκοπιμότητα διὰ τὸν «ἐξωραϊσμόν τῶν πάντων...», ὡς ἀναφέρει ἓνας ἐκ τῶν ἐπικριτῶν. Ἐν ἀντιθέσει μετὰ τὴν ἀνάγκην, τὴν σκοπιμότητα, τὴν προθυμίαν ἢ τὴν ἐπιταγὴν ἐνίων διὰ τὴν ἀμαύρωσιν

παντὸς Ἑλληνικοῦ καὶ μόνον Ἑλληνικοῦ.

Οὕτω μετὰ τὸ νὰ λάβῃ τις ἀποσπασματικῶς ὀλίγον Εὐριπίδην, Ξενοφάνη, Φιλόστρατον ἢ Πανσανίαν, ὡς ἐπραξεν ὁ φὸν Στέφεν Μίλλερ, τοῦτο καθ' ἑαυτὸ δὲν σημαίνει, ὅτι πείθει, διὰ τὰ ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἀρθρου καὶ τὴν γενίκευσιν, εἰς τὴν ὁποίαν χωρεῖ ὁ ἀρθρογράφος μιᾶς ἐφημερίδος, ὅτι δηλαδή: «*Ἡ πραγματικότητα τῶν ἀρχαίων Ὀλυμπιάδων γέμει δολοπλοκιῶν, δωροδοκιῶν, χρηματισμῶν, βαρβαρότητας, σκοπιμότητας, "στημένων" ἀγώνων. Ὅτι ἡ "εὐγενής" εἰκόνα, πού ἔχουμε γιὰ τὸν Ἑλληνικὸν κλασσικὸν ἀθλητισμόν, εἶναι μία ἐπινόηση τῶν ποιητῶν. Ὅτι αὐτοὶ οἱ ποιητές, κυρίως ὁ Πίνδαρος, ἐξυμνοῦσαν τοὺς ἀθλητές, ὅχι γιὰ νὰ ὑμνήσουν τὸ ἀθλητικὸν ἰδεῶδες, ἀλλὰ ἐπειδὴ πληρώνονταν, γιὰ νὰ τὸ κάνουν*».

Ἐρωτῶ: Καὶ ἂν ἀκόμη δεχθῶμεν τὰ ἀνωτέρω, ὁ πραγματικὸς ἀθλητισμὸς δὲν ἔχει ἰδεώδη; στερεῖται ἠθικοῦ ὑποβάθρου; τέλος τίποτε, μηδὲν ἢ προσφορά του; Τὰ ὅσα μελανά σημεῖα-γεγονότα ἀναφέρονται δὲν ἀποτελοῦν καὶ δὲν συνθέτουν τίποτε ἄλλο, εἰ μὴ μόνον μεμονωμένα περιστατικά, τὰ ὅποια εἶναι ἀδύνατον παντελῶς νὰ χαρακτηρίσουν καὶ νὰ σφραγίσουν μίαν ὁλόκληρον ἐποχὴν

εἴτε νὰ γενικεύσουν μίαν κατάστασιν.

Πρὸς τί οὖν ὁ θόρυβος, ὁ προπηλακισμὸς καὶ ἡ δυσφήμησις τῶν ἀρχαίων Ὀλυμπιάδων; Τάχα διατίλησιμονοῦν ἢ ἀντιπαρέρχονται καὶ δὲν ἀναφέρουν τὸ εὖ ἀγωνίζεσθαι, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος ὅλων τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων τῆς ἀρχαιότητος; Ἀλλὰ καὶ μήπως ἀποτολμοῦν οἱ σύγχρονοι τιμηταὶ καὶ στοιχειώδη ἔστω σύγκρισιν τῶν τότε ἀγώνων μὲ τοὺς σημερινούς τῆς Κόκα Κόλα, τῶν ἀναβολικῶν, τῶν μπίζνες, τέκνα πνευματικὰ τοῦ βαρῶνου Πιέρ ντέ Κουμπερτέν.

Εἰς τὴν ἀρχαιότητα εἶχον τὸ θάρρος καὶ τὴν εὐδουλίαν, ἤγουν τὸ ἠθικὸν ἀνάστημα, καὶ ἐστηλίτευον-ἐτιμῶρουν τόσον τὸν ἀθλητὴν, ὁ ὁποῖος ἐπεδίωκε διὰ πλαγίων μέσων τὸ κότινον τῆς νίκης, ὅσον καὶ τὴν πόλιν, ἣν οὗτος ἀντεπροσώπευεν. Αἱ δάσεις διὰ τοὺς Ζάνας ὑπάρχουν

εἰσέτι, εὐλόγως δὲ ὁμιλοῦν εἰς τὴν ἱερὰν Ἑλτιν τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας. (Δέκα ἔξ μόνον τὸν ἀριθμὸν διὰ μίαν περιόδον 1000 περίπου ἐτῶν).

Ἄς μᾶς εἴπουν λοιπὸν οἱ κατήγοροι παντὸς Ἑλληνικοῦ, εἰς τὰς συγχρόνους «Ὀλυμπιάδας» ποῖος ἐκ τῶν ἀθλητῶν ἐτιμωρήθη, καὶ συνάμα ποῖον τὸ τιμωρηθὲν κράτος, εἰς ὃ οὗτος (ὁ ἀθλητὴς) ἀνῆκεν...; Ἀλλως τε νὰ γνωρίζουν τάχα, εἰς ποῖον ἦσαν ἀφιερωμένοι οἱ ἀνὰ 4ετίαν τότε Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες;

Περαίνοντες θέτομεν τὸ ἐρώτημα: Ἐὰν κατὰ τύχην ὁ κλασσικὸς ἀθλητισμὸς ἐγεννᾶτο πλησίον τζιγκουράτινος, θὰ ἐγράφοντο τοιαῦτα «περισπούδαστα» ἄρθρα;

Μετὰ θαυμάτης ἐκτιμήσεως

Διόδωρος Ἀθμονεύς

Ἐν πλῶ· Περσικὸς κόλπος

Τὸ νόημα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων: «Κάτθανε, Διαγόρα»

Κύριε διευθυντά,

Τὸ νόημα τῶν Πανελληνίων –πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς– ἀθλητικῶν ἀγώνων, ποὺ οἱ πρόγονοί μας καθιέρωσαν ἀπὸ τὰ προϊστορικὰ χρόνια, δὲν ἦτο καὶ δὲν εἶναι βεβαίως αὐτὸ ποὺ προβάλλεται ὡς ἰδεῶδες αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀναδιώσεώς των καὶ πολλῶ μᾶλλον μεταπολεμικῶς. Οὕτε τὸ γεγονὸς τῆς ἐκεχειρίας μεταξὺ τυχόν ἐμπολέμων (ἐλληνικῶν πόλεων πάντοτε) εἶναι ἐνδεικτικὸν τοῦ νοήματος αὐτῶν. Τὸ σαφὲς νόημά τους ἦτο ἢ ἀνάδειξις τῆς ἀλκῆς καὶ τῆς

ρώμης τῶν ἀθλουμένων νέων ἀφ' ἑνὸς πρὸς διατήρησιν τῆς εὐρωστίας τῆς φυλῆς καὶ τῆς ἔναντι ἐπιδουλέων ἱκανότητος ἀμύνης καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς πολιτιστικῆς (πνευματικῆς καὶ ὕλικῆς) ἀνεξίξεως τῶν Ἑλλήνων. Δι' οὓς λόγους καὶ οἱ Ὀλυμπιονίκα ἰδιαιτέρως ἐτιμῶντο ἀπὸ τὶς πόλεις των καὶ τὰ τείχη των κατεκρήμνιζον, διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν πόλιν οἱ νικηταὶ Ὀλυμπιονίκα. Σαφὲς ἐπίσης τὸ νόημα τῶν Ο.Α., ὅτι κατὰ τὴν τέλεσίν των οὐδὲ ἵχνος φυλετισμοῦ ἐμπεριεῖχεν, ἀφοῦ μόνον Ἑλληνες συμμε-

τειχον. 'Υπ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ νόημα δὲν χωρεῖ συνεπῶς λόγος περὶ προϋπεσχημένων ὑλικῶν παροχῶν πρὸς τοὺς νικητὰς ὡς κινήτρου.

Ποῖον ὅμως τὸ νόημα τῶν Ο.Α. ἀπὸ τῆς ἀναδιώσεως των καὶ ἰδίᾳ ἐπ' ἐσχάτων, μεταπολεμικῶς; Κατ' ἀρχὴν μετὰ τὴν διεθνοποίησίν των διὰ ποῖον πνεῦμα καὶ ποῖον νόημα νὰ ὀμιλήσωμεν; 'Εκεῖνο τοῦ ὅρκου τοῦ τύποις ὀμνυομένου ὑπὸ τῶν ἀθλητῶν; 'Ἡ τοῦ «πρακτικοῦ» τῶν ἀθλητῶν καὶ παραγόντων, ὑποχειρίων τοῦ διεθνοῦς οἰκονομικοῦ ἐξουσιασμοῦ ἀμφοτέρων; Διὰ ποῖον νόημα τῶν Ο.Α. καὶ τῶν συμμετεχόντων ὑφ' οἵανδήποτε ιδιότητα; 'Εκεῖνο τῆς διαφθορᾶς τοῦ ἀθλητικοῦ ἰδεώδους ἢ τῶν συνειδησεῶν ἀθλητῶν καὶ παραγόντων; Διὰ ποῖον γενικώτερον νόημα τῶν Ο.Α. νὰ ὀμιλήσωμεν; 'Εκεῖνο τοῦ φιλάθλου καὶ φιλοθεάμονος κοινοῦ, τοῦ ὁποῖου ὁ ὑφέρπων ρατσισμὸς ἐκδηλώνεται εἰς ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειάν του μετὰ τὴν κάθε νίκην ὁμοεθνοῦς του; 'Όταν ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα ἔστω γιὰ ἓνα ἀμφισβητούμενον τέρμα

(goooooa!!!), ποὺ θὰ φέρῃ τὴν νίκην;

Καὶ ποῖαν σχέσιν ἡμποροῦν νὰ ἔχουν ὅλα αὐτὰ μετὰ τὸν ἐκ κλάδου ἀγριελαίας «Κότινον» τῆς νίκης καὶ μετὰ τὴν ἰαχὴν: «*Κάτθανε, Διαγόρα, οὐκ εἰς τὸν Ὀλυμπον ἀναδήσει*»! Ποῖαν σχέσιν μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀθλητισμοῦ πρὸς δημιουργίαν «καλῶν καγαθῶν ἀνδρῶν», πολιτῶν χρησίων δι' ἑαυτοὺς καὶ τὴν πατρίδα;

Νὰ «ξυπνοῦσε» –λέει– ὁ Διαγόρας τὴν στιγμὴν ποὺ ἡ τηλεόρασις διαφημίζει προϊόντα καὶ νὰ ἐβλεπε Ὀλυμπιονίκην νὰ διαφημίζῃ ... τσίκλες... ἀμερικανικὲς! Γιὰ πέστε μου, τί θὰ ἔλεγε καὶ τί θὰ ἔκαμε; 'Εγὼ πάντως διερωτήθην: Πότε ἄραγε νὰ ἐπενόησαν οἱ πρόγονοί μας τὴν «μούτζα»; Τὴν ... ἐπωδὸν τῆς μᾶλλον οἱ νεώτεροι διεκδικοῦν, ἀλλὰ ἔχει κι αὐτὴ τὴν ἀξίαν τῆς!

Μὲ τιμὴ

Ν. Τσιρώνης

Πατήσια 112 55

Μέσα «Μαζικῆς» ἢ «Ὁμαδικῆς» Ἐνημερώσεως;

'Αγαπητὲ κ. Λάμπρου, Μὲ ἀφορμὴ τὸ ἄρθρο τοῦ τελευταίου τεύχους σας περὶ 'Ηρακλέους καὶ περὶ Μέσων *Μαζικῆς* Ἐνημερώσεως θέλω νὰ παρατηρήσω τὸ ἑξῆς: Μήπως αὐτὸ τὸ «Μαζικῆς» θέλει νὰ περάσῃ στὸ ὑποσυνείδητό μας, ὅτι δὲν εἴμαστε τίποτε ἄλλο ἀπὸ μία ἄμορφη μάζα;

Δὲν θὰ ἦτο σωστότερον νὰ λέμε «Μέσα Ὁμαδικῆς Ἐνημερώσεως» (ΜΟΕ);

Μὲ ἐκτίμησιν

Λεωνίδας Γρ. Μάνδρας

'Οφθαλμίατρος, Χαλκίς

Τὸ ἐπίθετο «εὐδείελος» χρησιμοποιεῖται μόνον γιὰ νησιά;

Ἄξιότιμε κ. Λάμπρου,

Στὸ διπλὸ τεῦχος (ἀριθ. 188-189, Αὐγ.-Σεπτ. '97) τοῦ «Δαυλοῦ» (σελ. 11.658) διαβάσαμε μίαν καλὴ παρουσίαν τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Γ. Παπακωνσταντίνου «Τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη καὶ τὸ πραγματικὸν βασίλειον τοῦ Ὀδυσσεύα», γραμμὴν ἀπὸ τὸν ἐξαίρετο συνεργάτη τοῦ περιοδικοῦ σας κ. Κων. Κουτρουδέλη. Ἀμφότεροι ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ σημερινὴ Λευκάδα εἶναι ἡ Ὀμηρικὴ Ἰθάκη. Ἐπίσης στὸ ἴδιον δημοσίευμα γίνεται ἀναφορὰ στὸν στίχο τῆς Ὀδύσσειας ι25 καὶ διατυπώνεται ἡ ἄποψη, ὅτι ὁ ποιητὴς (στὸ σημεῖο ἐκεῖνο) ἀναφέρεται στὸ ἄστυ (πόλη) τῶν Ἰθακησίων. Ὅμως ἡ Ὀμηρικὴ διδασκαλία μᾶς ὑποχρεώνει νὰ δεχθούμε ἄλλα πράγματα:

1. Στοὺς στίχους τῆς ῥαψ. ι21-26 ὁ Ὀμηρὸς περιγράφει τὴν πατρίδα τοῦ Ὀδυσσεύα ὡς νῆσον. Αὐτὸ προκύπτει σαφῶς ἀπὸ τὸν συνδυασμὸ τῶν στίχων ι21: «*Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον*» καὶ ν234: «*ἣ ποῦ τις νήσων εὐδείελος...*». Συνεπῶς ὁ χαρακτηρισμὸς «εὐδείελος» ἀρμόζει μόνον σὲ νήσους.

2. Ὁ ἀσυναγώνιστος λογοπλάστης χαρακτηρίζει τὴν ἑνδοξὴ νῆσον «εὐδείελον» ἔξι (6) φορὲς σὲ ὁλόκληρο τὸ ἔπος (6167, ι21, ν212, 325, ξ344, τ132). Ἡ λέξις εἶναι σύνθετη μὲ πρῶτο συνθετικὸ τὸ ἐπίρρημα «εὐ» (= καλῶς) καὶ δευτέρου συνθετικὸ τὸν

ἀσυναίρετο τύπο τοῦ «*δῆλος*» (= ὁρατός, ἐμφανής), ποὺ εἶναι τὸ «*δέελος*» καὶ κατὰ μετρικὴ ἔκταση «*δείελος*». Μὲ μιὰ πρώτη ἀπόδοση «εὐδείελος» εἶναι «αὐτὸς ποὺ φαίνεται καλὰ».

3. Ποιά εἶναι ἀκριβῶς ἡ γεωγραφικὴ σημασία τῆς λέξης αὐτῆς, τὸ μαθαίνουμε ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον στὴν ῥαψ. ν234-5: «*... ἣ ποῦ τις νήσων εὐδείελος, ἥε τις ἀκτὴ/κεῖθ ἀλὶ κεκλιμένη ἐριβόλακος ἡπείροιο*» [= εἶναι ἄραγε κάποια εὐδείελος ἐκ τῶν νήσων ἢ κάποια ἀκτὴ εὐφορῆς στεριᾶς, ἢ ὁποία ἐκτείνεται μέσα στὴν παράκτιο θάλασσα;] Οἱ στίχοι ἐκστομίζονται ἀπὸ τὸν πολυμήχανο, ὁ ὁποῖος μόλις ἔχει φθάσει στὴν Ἰθάκη του, ἀλλὰ δὲν ἀναγνωρίζει ἀμέσως τὸ πατρῷο ἔδαφος.

Στοὺς στίχους αὐτοὺς λοιπὸν ὁ καλλιτέχνης τοῦ λόγου ἀντιδιαστέλλει τὴν «εὐδείελον νῆσον» ἀπὸ τὴν «ἀκτὴν ἡπείροιο», ἢ ὁποία ἐκτείνεται (κεῖται κεκλιμένη) μέσα στὴν παράκτιο θάλασσα (ἀλί), δηλαδὴ ἀπὸ τὴν «χερσόνησον». Συνεπῶς «εὐδείελος» κατὰ τὸν ἀπαράμιλλο λογοπλάστη εἶναι ἡ νῆσος ἐκεῖνη, ἢ ὁποία ἔχει εὐδιάκριτα (σαφῆ) ὄρια καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν συγχέεται μὲ ἡπειρωτικὴ ἀκτὴ. Ἐπιτέλους, γιὰ νὰ εἶναι μία νῆσος «εὐδείελος», ὀφείλει νὰ θρίσκεται σὲ ἱκανὴ ἀπόσταση ἀπὸ κάθε ἀκτὴ, διότι μόνον ἔτσι μπορεῖ νὰ ξεχωρίζη εὐκόλα (ὡς νῆσος).

Ὅμως ἡ μόνη μὴ εὐδείελος νῆσος

τῆς εὐρύτερης ἐπικράτειας τοῦ Ὀδυσσέα εἶναι ἡ (σημερινή) Λευκάδα, τῆς ὁποίας τὰ ὄρια συγχέονταν ἀνέκαθεν μὲ τὴν ἀκτὴ τῆς Ἀκαρνανίας, ἀπὸ τὴν ὁποία χωρίζονταν (ὄχι

εὐδιάκριτα) μὲ ἓνα ἀβαθές, ἐλῶδες, θαλάσσιο αὐλάκι (τέναγος). [...].

Πολὺ φιλικὰ
Χρηστος Ι. Τζάκος
Δικηγόρος, Ἀθήνα

Ὁ διωγμὸς τῶν ἰδεῶν, τῶν βιβλίων καὶ τῶν συγγραφέων

Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,
Ἀνέγνωσα τὸ πεντασέλιδον ἄρθρον τοῦ κ. Γ. Μουστάκη εἰς τὸ τεῦχος 186 τοῦ «Δαυλοῦ» ὑπὲρ τοῦ Ν. Καζαντζάκη καὶ κατὰ πάντων ὧσων διεφώνησαν μὲ τὰ γραπτὰ του. Τὸ «ἐν λόγῳ ἄρθρον πάντως δὲν ὑπείσέρχεται ἐπὶ τῆς οὐσίας, εἶναι ἀτεκμηρίωτον καὶ στερεῖται παντελῶς ἐπιχειρημάτων: Τὸ ὅτι π.χ. στὸ λεγόμενον ἑλληνικὸν κράτος «κάπου 100 δρόμοι φέρουν τ' ὄνομά του» δὲν ἀποτελεῖ ἐπιχείρημα ἐπὶ τῆς οὐσίας, διότι τότε τὸ γεγονὸς ὅτι οὐδεὶς δρόμος φέρει

τὸ ὄνομα τῆς Μαρίας Κάλλας π.χ. ἢ τοῦ Μ. Ventris κ.λπ. θὰ ἐσήμαινε, ὅτι ἐστεροῦντο ἀξίας.

Σεβόμενος τὸν χῶρον τοῦ περιοδικοῦ σας θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν ἀποστολὴν 2 φωτοαντιγράφων κειμένων τοῦ Ν. Καζαντζάκη. Τὰ 2 αὐτὰ κείμενα (μεταξὺ πολλῶν ἄλλων) τὸν ἔχουν κατατάξει εἰς τὴν συνειδησίᾳ μου εἰς τὴν χορείαν τῶν συνειδητῶν δολιοφθορέων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Εὐχαριστῶ
Εὐάγγελος Χριστόπουλος
Μουσικός, Νέα Ἐρυθραία

Σημείωση «Δαυλοῦ»:

“Ὅπως σημειώνει ὁ ἐπιστολογράφος, τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Γ. Μουστάκη (τίτλος «Ὁ διωγμὸς τοῦ Νίκου Καζαντζάκη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος») «δὲν ὑπείσέρχεται ἐπὶ τῆς οὐσίας», δὲν ἀναφέρεται δηλαδὴ στὸ ἔργο τοῦ Ν.Κ. οὔτε τὸ ἀξιολογεῖ. Ἀντιθέτως ὁ κ. Γ. Μουστάκης περιγράφει καὶ τεκμηριώνει μὲ τὸν ἰσχυρότερο δυνατὸ τρόπο τὸ ἱστορικὸ τῶν ἀποφάσεων, ἐνεργειῶν καὶ πράξεων τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον τοῦ Ν.Κ. καὶ τοῦ συγγραφικοῦ του ἔργου. Κι αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα: Ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι φαινόμενα διωγμοῦ τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ βιβλίου. Ἀλλως τε ὁ Κ. δὲν κατεδιώχθηκε ὡς «δολιοφθορέας τῆς γλώσσης» –τὴν ὁποία χειριζόταν ἄριστα καὶ τὴν ἐμπλούτισε μὲ ἀξιόθαύμαστο τρόπο–, ἀλλὰ γιὰ ἐντελῶς διαφορετικὸν λόγον. Ὅμως ἀνεξαρτήτως τῆς ἀξίας, ὠφελιμότητος καὶ ποιότητος –ποιός, πότε

θὰ τίς κρίνῃ ἄραγε;— δὲν νομίζει ὁ ἐπιστολογράφος, ὅτι καθ' ἑαυτὸς ὁ διωγμὸς τοῦ βιβλίου—οἰουδήποτε βιβλίου— ὁδηγεῖ κατ' εὐθείαν σ' ἓνα νέο Μεσαίωνα;

Ἡ προσφορὰ τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ '21 καὶ ὁ Καποδίστριας

Ἀγαπητὲ κύριε διευθυντά,

Τυγχάνω συνδρομητὴς καὶ τακτικὸς ἀναγνώστης τοῦ ἄξιου συγχαρητηρίων περιοδικοῦ σας ἐπὶ ἔτη. Ἐπιθυμῶ διὰ πρώτην φορὰν νὰ τύχω τῆς προσοχῆς σας, καὶ τοῦτο ὄχι λόγῳ τῶν ἀξίων θαυμασμοῦ ἄρθρων τῶν συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ σας ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιστολῶν ἄλλων του ἀναγνωστῶν. Συγκεκριμένως εἰς τὸ τεῦχος σας 188-189 ἐδημοσιεύσατε ἄρθρον τοῦ κ. Ἀκεσᾶ ἀναφορικῶς μὲ τὸν Ι. Καποδίστριαν. Λυποῦμαι ἐκ θαθέων, εἶμαι ὅμως ὑποχρεωμένος νὰ διαφωνήσω μὲ τὰ δημοσιευθέντα διὰ τοὺς ἑξῆς σπουδαίους λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους, πιστεύω, θὰ συμφωνήσῃ καὶ ὁ κ. Ἀκεσᾶς:

Εἶναι δεδομένον, ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ Ἑθνους ἐπεσφραγίσθη διὰ τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου, ἄνευ τῆς ὁποίας ἴσως θὰ ἀπώλετο τὸ πᾶν. Ὁ ὑπὸ τὸν τσάρον ὑπηρετήσας τόσον καλῶς Ι. Καποδίστριας λογικὸν ἦτο νὰ προκαλῇ τὴν δυσπιστίαν τῶν ἐτέρων μεγάλων δυνάμεων, τόσῃν ἐπιτροπὴν ἔχουσῶν ἐνταῦθα. Ἄς ἀναλογισθῶμεν τὴν σημασίαν (καὶ τοὺς λόγους) ἐπιλογῆς τῶν ὀνομασιῶν τῶν πρώτων κομμάτων. Ὁ ἑξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρώνη Πετρόμπεης

Μαυρομιχάλης (ὁ υἱὸς του ἐσάπιζεν εἰς τὰ μπουντρούμια τοῦ Χουρσίτ) ἀντ' ἄλλης ἀμοιβῆς διὰ τοὺς ὑπερπεντήκοντα νεκροὺς τῆς οἰκογενείας του εἰς τὸν ἀγῶνα κατ' ἀρχὰς εἶδε τοὺς τοπικοὺς του ἀντιπάλους νὰ ἐνισχύωνται παντὶ τρόπῳ ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην καὶ ἐν συνεχείᾳ—ὑπερογδοηκοντούτης— ἐνεκλείσθη εἰς φυλακὴν. Ἡ ἀρχιστρατηγία, πού ἐξ ἀρχῆς τοῦ εἶχον ὑποσχεθῇ, οὐδέποτε τοῦ ἐδόθη. Ὁ ἥρως Κανάρης ἐγένετο ὑπουργός. Τί ἀπέγινεν ὅμως ὁ Ματρώζος καὶ τόσοι ἄλλοι; Τὸ ἐρώτημα δυστυχῶς οὐδένα ἀπασχολεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον. Ποῖος ἦτο τότε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στόλου, καὶ δὲν ἦτο ὁ Ἀνδρέας Βῶκος, καὶ διατί; Τί περιεῖχον οἱ τρεῖς στέρνες τοῦ Κουντουριώτη καὶ τί ἀπέγινε τὸ περιεχόμενόν των; Τί ἐλάμβανον οἱ πλοιοκτῆται τότε τῆς Ὑδρας, τῶν Σπετσῶν, τῆς Μυκόνου κ.λπ. νήσων, παραδίδοντες τὰ πλοῖα των, διὰ νὰ γίνουν μπουρλότα; Πῶς συνετηροῦντο τὰ τόσα πληρώματα τοῦ στόλου καὶ πῶς αἱ οἰκογένειαι τους εἰς τὰ ἄγωνα νησιά, ὅταν τὰ πλοῖα ἐπὶ μῆνας ἦσαν ἀπασχολημένα εἰς τὸ κυνήγι τῶν Τούρκων;

Ὅλα εἶναι ἱστορία, καὶ μόνον ἡ

ἐνδελεχῆς ἔρευνά της δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀποτελέσματα ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν ἀσφαλῆ. Πλίνθοι καὶ κέραμοι καὶ φράσεις ἀτάκτως ἐρριμμένα δημιουργοῦν τὸ ὀλιγότερον ἐσφαλμένας ἐντυπώσεις καὶ λάθη. Τὸ μεγαλεῖον τῆς φυλῆς μας, ποὺ εἶναι ἡ λατρεία τοῦ ὠραίου, τῆς συμμετρίας, ἃς μὴ τὸ ὑποβιάζωμε συμπλέκοντές το μετὴν κοινήν ἀπλήν λογικὴν. Ἦσαν ὅλοι τοὺς ἥρωες. Ἐγνώριζον καλῶς τοὺς κινδύνους – ἕκαστος ἐφ’ ᾧ ἐτάχθη – καὶ δὲν ἐφάνησαν κατώτεροι τῶν ἀρχαίων προγόνων των. Ἡμεῖς; Ἡμεῖς ἐλατρεύ-

σαμεν ἀπεριορίστως τὸν Μακρυγιάννην, εἰς τὸν ὅποιον, ὅτε ἐστράφη μετὰ στρατοῦ κατὰ τοῦ Ἰωάννου (Γενναίου) Κολοκοτρώνη, ἀφοῦ ἐξηγοράσθη ὑπὸ τοῦ Ι. Κωλέττη, ὀλίγον πρὸ τῆς μάχης ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἀδέκαστον, μεταλειώδη ἀλλὰ καὶ ἀθόρυβον Ν. Σταματελόπουλον (Νικηταρᾶν) ἕνα μήνυμα: «Ἄν σὲ πιάσω, θὰ σὲ γδάρω ζωντανόν».

Σᾶς εὐχαριστῶ

διὰ τὴν προσοχὴν σας.

Μ. Καστριώτης

Π. Φάληρον

Ἀπάντηση τοῦ κ. Ἀκεσᾶ

Εἰλικρινῶς, ὅσο καὶ νὰ ἐδιάβασα τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀναγνώστου, δὲν κατενόησα τὸ πνεῦμα τῆς διαφωνίας του. Στὸ ἄρθρο ἐπεκέντρωσα τὴν ἱστορικὴν ἀναφορά μου σ’ ἕνα συγκεκριμένο γεγονός, καὶ αὐτὸ δὲν ἀλλάζει ἀπὸ τίς γενικὲς παρατηρήσεις τοῦ ἐπιστολογράφου. Οἱ νεκροὶ τῆς οἰκογένειας τοῦ Μαυρομιχάλη δὲν ἐξαγνίζουσιν τὴν μιαρὴν πράξιν, ποὺ μετέστρεψε τὴν πορεία τοῦ ἐλληνισμοῦ. Ἄλλως τε ἡ ἱστορία δὲν εἶναι μονοσήμαντη. Οὔτε τοὺς νεκροὺς δυνάμεθα νὰ παραγνωρίσουμε οὔτε τοὺς προδότες. Καὶ ἡ ὄντως ἥρωικὴ οἰκογένεια τῶν Μαυρομιχαλαίων ἔδωσε κι ἄλλον προδότη: τὸν ἀδελφὸν τοῦ Πετρόμπεη, ποὺ στὰ χρόνια τῆς Ἐπαναστάσεως ἦταν κυβερνήτης τῆς Ρόδου ὑπὸ τὸ ὄνομα Μεχμέτ Σουκιοῦρ. Καὶ ἃς μὴν ξεχνᾷ ὁ ἐπιστολογράφος, ὅτι τὸν νικητὴ ἥρωα τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν Πανσανία ἔκτισαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ οἱ Σπαρτιᾶτες ὡς προδότη· ἡ δὲ μητέρα του ἔθεσε τὸν πρῶτο λίθο.

Καὶ μία παρατήρησιν ἔχω: Τοὺς ἥρωες δὲν τοὺς λατρεύουμε (θεοκρατικὴ ἀντίληψις)· τοὺς θαυμάζουμε γιὰ τὸν ἥρωισμόν τους, τοὺς κρίνουμε γιὰ τὴν συμπεριφορὰ τους καὶ τοὺς ἀποδίδουμε τὸν ἀληθινὸν ἱστορικόν τους ρόλο.

Ἀκεσᾶς

Νοσταλγία τοῦ ἱεροῦ ἀρχαίου Ὀλυμπισμοῦ

Στις 25 Μαρτίου 1896 ἔγινε ἡ τελετὴ ἐνάρξεως τῶν πρώτων Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων στὰ νεώτερα χρόνια. Τὴν προηγουμένη ἡμέρα στὴν ἐφημερίδα τοῦ Πειραιῶς «Ἀναγέννησις» γράφει μεταξὺ ἄλλων ὁ ἐκ τῶν συνιδιοκτητῶν Π. Φαρμακόπουλος γιὰ τὸ γεγονός: «Τὰ πάντα μεθοδικῶς διευθετεμένα καὶ ἐν τούτοις λείπει κάτι τί. Τί τὸ ἐλλεῖπον; Τί τὸ μὴ παρασκευασθέν; Ἡ ἰδέα. Ἡ ἰδέα ἡ δίδουσα εἰς πᾶσαν προᾶξιν τὴν ἀληθῆ ζωὴν, τὸν μέγαλον προορισμόν. Λείπει ἡ ἱερότης ἀπὸ τὴν μεγάλην πανήγυριν, λείπει ἡ σκέψις ἡ ἑλληνικὴ ἢ μεταβαλοῦσα εἰς τόπους ἱεροὺς τὰ Ὀλύμπια καὶ τοὺς Δελφούς, πρὸς οὓς συνέρρεον οἱ ἑλληνικοὶ λαοί, ἵνα ἀνδρισθῶσιν, ἵνα παραλάβωσιν ἐντεῦθεν τὸ θεῖον πῦρ, τὸν πρὸς τὴν μεγάλην Πατρίδα ἔρωτα καὶ γίνωσι φορεῖς τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὰς ἐστίαις αὐτῶν».

Στὸ μικρὸ αὐτὸ ἀπόσπασμα περιγράφεται ἐπακριδῶς ἡ μεγάλη διαφορὰ ἀρχαίων καὶ νέων ἀγώνων. Εἶναι ἓνα προφητικὸ κείμενο, ποὺ προδικάζει τὴν ἐξέλιξη τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων μέχρι τὴν πλήρη ἐμπορευματοποίησίν τους στὴν Ἀτλάντα τῶν ΗΠΑ 100 χρόνια μετὰ τὴν θεσμοθέτησίν τους. (Σκόπιμα δὲν χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις ἀναθίωσις, διότι σίγουρα δὲν ὑπῆρξε ἀναθίωσίς τους· σαφῶς ἐθεσμοθετήθησαν ἀγῶνες παιδιᾶς). Ὅπως ὅμως καὶ νὰ ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἐπέστρεψε πάλι μετὰ 1503 χρόνια στὸ ἱστορικὸ προσκήνιο ἔστω καὶ ἡ ὀνομασία κενὴ περιεχομένου. Ἄλλως τε ἀπὸ τὰ Ἑλληνιστικὰ χρόνια, καὶ ἰδιαίτερα κατὰ τὴν ρωμαιοκρατίαν, οἱ Ὀλυμπιάδες εἶχαν ἐκφυλισθῇ ἄρκετά.

Ἡ προσπάθεια γιὰ τὴν ὁργάνωσιν ἀγώνων μὲ τὸ προσωνύμιο τῶν Ὀλυμπιακῶν στὰ νεώτερα χρόνια συνδέεται μὲ τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀναγεννήσεως, ὅταν ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γραμματεία διαδίδεται στὴν Εὐρώπῃ. (Γιὰ τὶς πρὶν τοῦ 1896 προσπάθειες θεσμοθετήσεως Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων δὲς τὸ κατατοπιστικὸ ἄρθρο τοῦ Σ. Κουμπούρα «Ἱστορικὸ τῶν προσπαθειῶν ἀναθίωσεως τῶν νεωτέρων Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων», «Δαυλός», τ. 159, Μάρτιος 1995, σελ. 9471).

Ἡ θεσμοθέτησις τῶν ἀγώνων στὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνα εἶναι μία μακρὰ πορεία, ποὺ συνδέεται μὲ τὴν μελέτη τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἔργων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν. Μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ἀνεξαρτήτου ἑλληνικοῦ κράτους οἱ ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφὲς παύουν νὰ διενεργοῦνται γιὰ λογαριασμόν ἰδιωτῶν ξένων, ποὺ συναπεκρίμαζαν τὰ εὐρήματα στὴν πατρίδα τους. Ἡ ἴδρυσις τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου ἀπὸ τὸν Καποδίστρια καὶ οἱ ἀνασκαφικὲς ἐργασίαι τῶν ξένων κάτω ἀπὸ κρατικὸ ἔλεγχον ἔδωσαν νέαν ὥθησιν καὶ ἐυσυστηματοποίησαν τὶς ἀνασκαφές. Στὸ ἐλεύθερο πλέον κράτος ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἔρχεται νὰ δεθῇ μὲ τὸν σύγχρονο. Οἱ ξένοι περιηγητὲς δὲν ἔρχονται πλέον νὰ διαπιστώσουν, ἀν οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἔχουν συγγένεια μὲ τοὺς ἀρχαίους τους προγόνους. Τώρα πλέον εἶναι σίγουροι γιὰ τὴν φυλετικὴν συνέχεια στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο. Ἕνας νέος φιλελληνισμὸς δημιουργεῖται στὸ τελευταῖο μισό τοῦ περασμένου αἰῶνα: Ἡ ἀνακάλυψις καὶ ἀνάδειξις οἷου-δήποτε δύναται νὰ καταδείξῃ τὸν ἀρχαῖο τρόπο ζωῆς καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἀπέναντι τοῦ συγχρόνου. Αὐτὸ τοὺς παρακινεῖ σὲ μίμησιν κυρίως στίς εἰκαστικὰς τέχνας καὶ τὴν ἀρχι-

τεκτονική. Είναι τὸ κίνημα τοῦ «νεοκλασικισμοῦ». Ἦδη οἱ νέες ἰδέες, ὅπως αὐτὲς εἶχαν ἐκδηλωθῇ πρὶν τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν, εἶχαν ἀποτύχει νὰ δώσουν λύσιν στὰ σύγχρονα προβλήματα. Τὸ σύνθημα «Ἐλευθερία-Ἰσότης-Ἀδελφότης» εἶχε δώσει τὴν θέσιν του σὲ πρὶν καταπιεστικά καθεστῶτα. Ἔτσι τὸ πολιτικὸ ἰδανικὸ τοῦ ἀρχαίου κόσμου (κυρίως τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας) ἐπανῆλθε σὰν αἶτημα τοῦ καιροῦ. Τὸ «ὅσο παλαιότερο τόσο καὶ καλύτερο» εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ρωμαντισμοῦ τοῦ 19ου αἰῶνος. Καὶ σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο μέσα ἐντάσσεται καὶ ἡ θεσμοθέτησις τῶν νέων «Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων».

Ὅπως ὁμως ἡ μίμησις τῆς ἀρχαίας ζωῆς παρέμεινε ἐπιφανειακή, τὸ ἴδιο ἐπιφανειακὴ παρέμεινε καὶ ἡ διεξαγωγή τῶν ἀγώνων. Εἶχε ἀπόλυτο δίκιο στὴν κρίσιν του ὁ ἀρθρογράφος τοῦ προαναφερθέντος ἀποσπάσματος. Οἱ καιροὶ εἶχαν ἀλλάξει. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ, ὅτι τὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνος σηματοδοτεῖται ἀπὸ τὴν διαμάχην θρησκείας καὶ ἐπιστήμης. Καὶ ἡ ἀναβίωσις τῶν «Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων» καὶ ὁ νεοκλασικισμὸς ἐν γένει στὰ ὅρια αὐτῆς τῆς διαμάχης ἐντάσσονται. Ὅλοι γνωρίζουν, ὅτι ἡ πρόσδοσις πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἀμφισβητεῖ τὴν κάθε εἶδους θεοκρατικὴν ἀντίληψιν, πού δρᾷ ἔξω ἀπὸ τὸν ὀρθὸ λόγον. Κανένας ὁμως λαὸς δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ παρελθὸν τέτοιο, πού νὰ ἀντιπαράτασῃ τὸν ὀρθὸ λόγον στὴν δεισιδαιμονία καὶ τὴν πρόληψιν, παρὰ μόνον ὁ ἑλληνικὸς.

Οἱ ἀποικίες τῶν μεγάλων δυνάμεων ἔχουν πλέον ἐνώσει τὸν κόσμο. Τὰ αἰτήματα δὲν περιορίζονται πλέον στὰ στενὰ ἐθνικὰ ὅρια. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη σύνοδο τῆς Διεθνοῦς Ὀλυμπιακῆς Επιτροπῆς ἐθεσμοθετήθη, ὅτι κάθε φορὰ οἱ ἀγῶνες θὰ διεξάγονται σὲ διαφορετικὴ χώρα. Καὶ ὁ ὅρος αὐτὸς τηρεῖται ἔκτοτε ἀπαράδιστα. Ἀσυνείδητα ἢ συνειδητὰ μετὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὶς τέχνας ὁ ἀθλητισμὸς ἔρχεται νὰ δώσῃ παγκόσμιον ὄψιν σ' ἐκφράσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμε ὅχι ἄδικα, ὅτι τὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνος διακρίνεται γιὰ τὴν παγκοσμιοποίησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος ὡς ἀδήριτος ἀνάγκη γιὰ μία προοδευτικὴ πορεία τῶν λαῶν. Ἴσως γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὡς ἀντίδραση τὰ θρησκευτικὰ δόγματα ἠυλόγησαν τὸ ναζιστικὸ καὶ φασιστικὸ καθεστῶς, πού ἐχρησιμοποίησε ἀρχαῖα σύμβολα κατὰ κόρον, ὥστε νὰ δυσφημισθῇ ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς. Καὶ σίγουρα οἱ ἐκκλησιαστικὲς ἀντιδράσεις εἶναι αὐτὲς, πού περιώρισαν τὴν στροφὴν πρὸς τὸν ἀρχαῖο κόσμον σ' ἐπιφανειακὴ μίμῃσιν.

Εκεῖνο πού διακρίνει ἀσφαλῶς τοὺς σύγχρονους Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες εἶναι ἡ ἐπιρροή τους ἀπὸ τὶς σύγχρονες κοινωνικὲς συνθήκες, ἀποτέλεσμα τῆς μιμήσεως. Οἱ ἀγῶνες μὲ χαμένη τὴν ἱερότητά τους ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μετετράπησαν σ' ἓνα κενὸ θέαμα. Ὁ Ὀλυμπιακὸς Ὕμνος τοῦ Κ. Παλαμᾶ (παρ' ὅλο πού παρ' ὀλίγον νὰ τοῦ στοιχίσῃ τὸν ἀφορισμὸ του) μᾶλλον πόθον ἐκφράζει παρὰ τὴν πραγματικότητα. Ὁ «ἀγνὸς πατέρας τοῦ μεγάλου καὶ τ' ἀληθινοῦ» δὲν «ἐφανερώθηκε ἐδῶ πέρα». Τὸ φῶς τῆς Ὀλυμπίας δὲν καίει ἐμπρὸς στοῦ ἀγάλματος τοῦ Διὸς ἀλλὰ τοῦ Κουμπερτέν. Κανένας πόλεμος δὲν ἀνεστάλη, γιὰ νὰ διεξαχθοῦν οἱ ἀγῶνες. Ἀντίθετα γιὰ πολιτικοὺς λόγους οἱ ἀγῶνες ὑπέστησαν δολιφθορές ἀπὸ τὴν ἀποχὴν ἕως τὴν ἐπίθεσιν τῶν Παλαιστινίων ἐναντίον τῆς Ἰσραηλινῆς ἀποστολῆς. Τὸ 1916 ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου δὲν ἐτελέσθησαν ἀγῶνες, ὅπως συνέβη καὶ τὸ 1940 καὶ 1944. Τὸ 1920 στὴν Ἀμβέρσα ἀπεκλείσθησαν οἱ ἡττημένοι. Ἀξιοσημείωτο εἶναι, ὅτι στοὺς Ὀλυμπιακοὺς τῆς Ἀμβέρσας ὑψώθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἡ

᾽Ολυμπιακή σημαία και ἐδόθη ὁ ὄρκος τῶν ἀθλητῶν γιὰ τὸ «εὖ ἀγωνίζεσθαι». Τὸ 1928 ἀπεφασίσθη, ἡ ἑλληνικὴ ὁμάδα νὰ παρελαύνῃ πρώτη, ὅπως και ἐγίνε στὸ ᾽Αμστερνταμ. Στὴν ἴδια πόλι ἐγίνε ἀφὴ τῆς ᾽Ολυμπιακῆς φλόγας ὄχι ἀπὸ τὴν ᾽Ολυμπία, ἀλλὰ ἀπὸ κάτοπτρο ποὺ ὑπῆρχε στὸ στάδιο. Ὅμως οἱ ἀγῶνες τοῦ ᾽Αμστερνταμ θὰ μείνουν οἱ πρῶτοι ἀγῶνες ποὺ ἐμπορευματοποιήθησαν. Οἱ ᾽Ολλανδοὶ ὀργανωτὲς παρεχώρησαν τὸ δικαίωμα φωτογραφίσεως τῶν ἀγῶνων σὲ μία ἐταιρεία ἐναντι ἀμοιβῆς.

Οἱ καλύτεροι ἀγῶνες ποὺ διοργανώθησαν ἕως τότε ἦταν αὐτοὶ τοῦ Βερολίνου τὸ 1936. Σ' αὐτοὺς ἔλαβαν μέρος 49 χῶρες μὲ 3.738 ἄνδρες ἀθλητὲς και 328 ἀθλήτριες. Ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες αὐτοὺς και ἐξῆς καθιεροῦται ἡ ἀφὴ τῆς φλόγας στὴν ᾽Ολυμπία και ἡ μεταφορὰ τῆς στὸ στάδιο τῆς χώρας, ποὺ διοργανῶνει τοὺς ἀγῶνες μὲ λαμπαδηδρομία. Τὸ 1952 στὸ ᾽Ελσίνκι δὲν ὑπάρχουν ἀποκλεισμοὶ χωρῶν. Ἔτσι γιὰ πρώτη φορὰ συμμετέχουν ἡ Σοβιετικὴ ᾽Ενωσις και οἱ δορυφόροι τῆς καθὼς και οἱ ἡττημένοι τοῦ πολέμου Γερμανία και ᾽Ιαπωνία. Καὶ φθάνουμε στὴν πρώτη ᾽Ολυμπιάδα ποὺ διεξάγεται ἐκτὸς Εὐρώπης και ᾽Αμερικῆς, στὴν Μελβούρνη τὸ 1956. Εἶναι οἱ ἀγῶνες τῶν πολιτικῶν ἀντιφάσεων. Ἀφ' ἐνὸς ἔχουμε τὴν κάθοδο ᾽Ανατολικῆς και ᾽Δυτικῆς Γερμανίας μὲ κοινὴ ὁμάδα και ἀφ' ἑτέρου γιὰ πρώτη φορὰ ἀποχὴ τῆς Κίνας, ᾽Ισπανίας, ᾽Ολλανδίας, Αἰγύπτου, ᾽Ιράκ και Λιβάνου γιὰ πολιτικούς λόγους. Μάλιστα ἡ εἰσβολὴ τῶν Σοβιετικῶν στὴν Οὐγγαρία εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ συμβοῦν αἱματηρὰ ἐπεισόδια στὸν ἀγῶνα ὕδατοσφαιρίσεως μεταξὺ τῶν ὁμάδων τῶν χωρῶν αὐτῶν. Ἐκτοτε οἱ ἀποχὲς τῶν ὁμάδων ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες ἐγίναν ἐνδημικὸ φαινόμενο. Στους ἀγῶνες τοῦ Μόντρεαλ τοῦ Καναδᾶ ἀπεχώρησαν 24 χῶρες τῆς ᾽Αφρικῆς και τῆς Καραϊβικῆς. Τὸ 1980 στὴν Μόσχα ἀρνοῦνται νὰ λάβουν μέρος 30 περίπου χῶρες ἐξ αἰτίας τῆς εἰσβολῆς τῶν Σοβιετικῶν στὸ ᾽Αφγανιστάν. Ἐνῶ τὸ 1984 σὺν ἀντίποινα στὸ Λὸς ᾽Αντζελες ἀπέχουν οἱ κομμουνιστικὲς χῶρες πλὴν Ρουμανίας και Γιουγκοσλαβίας. Ἀπὸ τὴν ᾽Ολυμπιάδα τῆς Ρώμης τὸ 1960 και ἕως και τὴν ᾽Ολυμπιάδα τῆς Ἀτλάντας τὸ 1996 ἀπεκλείσθη τῶν ἀγῶνων ἡ Ν. ᾽Αφρικὴ ἐξ αἰτίας τῆς πολιτικῆς τῶν φυλετικῶν διακρίσεων. Ἐνῶ ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τῆς Ρώμης κάνουν τὴν ἐμφάνισίν τους τὰ ἀναβολικά ὁ Δανὸς ποδηλάτης Κνούτ Γιένσεν ἔπρεε νεκρὸς ἐξ αἰτίας τῆς χρήσεως τῶν οὐσιῶν αὐτῶν. Ἡ πολιτικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν νικῶν ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστὲς τοῦ ψυχροῦ πολέμου ἀλλὰ και οἱ ὑψηλὲς ἀμοιβὲς τῶν νικητῶν ἀθλητῶν διέδωσαν εὐρύτατα τὰ ἀναβολικά. Ὁ Βικέλας και ὁ Κουμπερτὲν δὲν ἦταν δυνατό νὰ φανταστοῦν, ὅτι κάποτε θὰ ἦρχετο ἡ ὥρα, ποὺ στοὺς ἀγῶνες θὰ συμμετεῖχαν 200 χῶρες μὲ 15.000 ἀθλητὲς. Αὐτὴ ἡ διόγκωσις τῶν ἀγῶνων εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα, οἱ διοργανώτριες χῶρες νὰ καταφύγουν στὴν ἐμπορευματοποίησίν τους, γιὰ νὰ ἀποσβέσουν τὰ ὑπέρογκα ἔξοδα ὀργανώσεως και τελέσεώς τους. Μὲ τίς εὐλογίαις τῆς Διεθνoῦς ᾽Ολυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς, ποὺ μέσα ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες ζητᾶ και αὐτὴ τὰ ἔσοδα γιὰ τὴν λειτουργία τῆς.

Επὶ τέλους ἡ Ἑλλάς ἀνέλαβε τὴν τέλεσιν τῶν ἀγῶνων τοῦ 2004 μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι λόγω καταγωγῆς θὰ κατορθώσῃ νὰ δώσῃ ξανά κάτι ἀπὸ τὴν χαμένη αἴγλην τους. Ἀλλὰ μία φορὰ ὁ κόσμος ἀναζητᾶ καταφύγιο στὶς ἀρχαῖες ιδέες ἀπέναντι τῶν αὐθαιρεσιῶν τοῦ διεθνoῦς ἐξουσιασμοῦ. Χρέος μας εἶναι νὰ διασώσουμε τὴν πολιτιστικὴν κληρονομιά τοῦ πλανήτη μας. Χρέος μας, ἡ ᾽Ολυμπιακὴ φλόγα νὰ φωτίσῃ τὴν ἔξοδον τῆς σύρραγος. Οἱ κυβερνῶντες θὰ τὸ θελήσουν;

᾽Αθανάσιος Κουκοβίστας

Μακκαβαιάδα!

“Ωχ! τί σφαλιάρα ήταν αυτή; Τί κατραπακιά; Ἀκόμη γυρίζει τὸ σύμπαν γύρω μου! Εἶδα τὸν οὐρανὸ κολοκυνθόπιττα. Κι ὅλ’ αὐτὰ ἀπὸ δικά μου παιδιά... Ἀλλὰ τὸλεγα ἀπὸ παλιὰ ἐγὼ ποιὸς ὅμως μὲ ἄκουσε; Ἐπῆγαν κι ἔκαναν κράτος. Ἀμ δὲν τοὺς εἶχα προειδοποιήσει, ὅτι τὸ κράτος θὰ μᾶς ἀλλοιώσῃ τὸν χαρακτήρα; Οὔτε πιά χριστοὺς βασιλεῖς οὔτε τίποτα. Ἀντ’ αὐτῶν ἐκλογές, δουλευτές, κόμματα, δημοκρατίες κι ὅλα τὰ σατανικά ἐφευρήματα τοῦ τρισκατάρατου ἑλληνισμοῦ. Ποὺ πάντα τὸν καταστρέφω καὶ πάντα μπροστά μου τὸν βρίσκω... Ἀχ! πάνε οἱ «Ἀριθμοί», πάνε τῶν «Βασιλειῶν» κουρελόχαρτα γίνανε. Κι αὐτὸς ὁ Γιαχβὲ νὰ κοιμᾶται τὸν ὕπνο τοῦ δικαίου· οὔτε ἓνα κεραυνὸ οὔτε μιὰ φωτιά, νὰ καταστρέψῃ τοὺς δυσσεβεῖς. Ποῦ ξανακούστηκε ἐγὼ, ὁ μέγας συνωμότης, νὰ ζῶ μὲ νόμους, μὲ ἀστικό καὶ ποινικὸ δίκαιο; Ἀχ! οἱ ἄφρονες θὰ τὸ μετανοιώσουν πικρά. Μεγαλουργήσαμε χωρὶς κράτος· γονατίσαμε ἄρχοντες καὶ βασιλεῖς μὲ τὴν τοκογλυφία μας. Κι ὅλα τοῦτα, γιὰ νὰ ἔχουμε κράτος· ν’ ἀποκτήσουμε θέατρα καὶ πανεπιστήμια. Νὰ μπῇ μ’ ἄλλα λόγια ὁ ἑλληνισμὸς στὸ μεδούλι μας. Τί χαῖρι, τί προκοπὴ θὰ κάνουμε; Κι ἦρθε ἡ χαριστική βολή. Οἱ ἄφρονες ὠργάνωσαν κι ἀθλητικούς ἀγῶνες. Δηλαδή ὅ,τι πιὸ ἑλληνικὸ ὑπάρχει, ἡ ἄσκησις νοῦ καὶ σώματος. Καὶ πῶς τοὺς ὠνόμασαν; ὦ τῆς φυλῆς μας τ’ ἀνομήματα! «Μακκαβαιάδα»!!!

Στ’ ὄνομα αὐτῶν ποὺ πολέμησαν μὲ λύσσα τὴν διείσδυσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, «ὥστε μηκέτι περὶ τὰς τοῦ θυσιαστηρίου λειτουργίας προθύμους εἶναι τοὺς ἱερεῖς, ἀλλὰ τοῦ μὲν ναοῦ καταφρονοῦντες καὶ τῶν θυσιῶν ἀμελοῦντες ἔσπευδον μετέχειν τῆς ἐν παλαίστρᾳ παρὰ νόμου χορηγίας μετὰ τὴν τοῦ δίσκου πρόκλησιν» (Μακκαβαίων Β', κεφ. Δ', 14). Νὰ τί γίνεται, ὅταν ἐγκαταλείπουμε τὰ πάτρια. Παραμελοῦμε τίς προσταγές τοῦ Γιαχβὲ καὶ τρέχουμε στὰ στάδια. Καὶ οἱ γραφές τοὺς εἶχαν προβάλλει μετ’ ἐπιτάσεως τ’ ἀποτελέσματα: «καὶ τὰς μὲν πατρώους τιμὰς ἐν οὐδενὶ τιθέμενοι, τὰς δὲ Ἑλληνικὰς δόξας καλλίστας ἡγούμενοι» (Μακ. Β', Δ, 15). Εἶδες ὁ ἀθλητισμός; Καὶ δὲν φτάνουν ὅλ’ αὐτά. Δικοί μου ἄνθρωποι ἐπῆγαν καὶ ἐψήφισαν νὰ δοθοῦν οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες τοῦ 2004 στὴν Ἀθήνα. Ἀντε τώρα νὰ τοὺς συμμαζέψῃς τοὺς Ἕλληνες. Ἀχ! πάλι δὲν κατάλαβαν, ὅτι ἔβαλαν τὰ δάκτυλα κι ἔδωσαν τὰ μάτια μας. Ὅσο καὶ νὰ ἔχουν ἐμπορευματοποιηθῇ οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες, αὐτὰ τὰ τέκνα τοῦ διαδόλου θὰ βροῦνε τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαλαλοῦν τὸν ἀρχαῖο τους πολιτισμὸ. Καὶ νὰ τὰ δημοσιεύματα, ὅτι πρῶτος ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖ στὰ βᾶθη τοῦ χρόνου ἐθέσπισε τοὺς ἀγῶνες. Αὐτὰ ποὺ θέλω νὰ ξεχαστοῦν, νὰ διαγραφοῦν. Καὶ νὰ ἡ πρώτη τους ἀναγγελία: θ’ ἀρχίσουν τὴν πολιτιστικὴν Ὀλυμπιάδα ἀπὸ τὸ 2001 καὶ θὰ δώσουν στοὺς ἀγῶνες τὸ πραγματικὸ τους νόημα. Μὲ μιὰ τους ψῆφο διέγραψαν τοὺς κόπους τῆς Coca Cola, τὸν ἀφροκεντρισμὸ τοῦ Μπερνάλ καὶ τῶν ἄλλων. Καὶ τί νὰ τοὺς ποῦμε τώρα; Ὅτι οἱ ἀφροκεντρικοὶ ἀγῶνες ἦταν οἱ πρῶτοι ποὺ θεοσπίστηκαν; Δὲ γίνονται αὐτά. Κι ὅπως στὸν ὀρίζοντα δὲ φαίνεται ἓνας καινούργιος Θεοδόσιος νὰ τοὺς καταργήσῃ ἐκ νέου, προβλέπω νὰ μὲ παίρῃ τὸ

Σάρωθρον

«ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ» ΕΞΑΦΑΝΙΖΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΡΧΑΙΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ!

**Το αρχαιότερο ἐπὶ Γῆς
ἀνθρώπινο ἐργαλεῖο:
Τρίγλια Μακεδονίας.
Χειροπέλεκυς ἀπὸ χα-
λαζία, 11 ἑκατομ. ἐτῶν.**

**‘Ο κ. ΄Αρης Πουλιανὸς καταγγέλλει
ἀπίστευτους ἄθλους «ἀνθελλήνων»**

[Σὲ προηγούμενη συνέντευξή του στὸν «Δ» (τ. 181 - Ἰανουάριος 1997) ὁ διεθνoῦς φήμης παλαιοανθρωπολόγος καὶ πρόεδρος τῆς Ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρείας Ἑλλάδος κ. ΄Αρης Πουλιανὸς ἀνεφέρθη ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψη τῆς κνήμης τοῦ Τρίγλιανου Ἀνθρώπου ἡλικίας 11 ἑκατ. ἐτῶν καὶ στὴν δικαίωσή του ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια ἀναφορικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ Σπηλαίου καὶ τοῦ Μουσείου Πετραλώνων Χαλκιδικῆς.

Συγκεκριμένα τὸ Ἐφετεῖο Ἀθηνῶν μὲ τὴν ὑπ’ ἀριθ. 3798/12-5-97 ἀπόφασή του διατάσσει τὸ ἑλληνικὸ δημόσιο νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν δικαιοδοσίᾳ τῆς Α.Ε.Ε. τὴν χρῆση τοῦ Σπηλαίου, τοῦ Μουσείου, τῆς Βιβλιοθήκης, τοῦ Ἐργαστηρίου, τοῦ Ἐκδοτηρίου καὶ τῆς περιοχῆς ὅπου οἱ ἐγκαταστάσεις. Σημειωτέον, ὅτι ὅλες οἱ παραπάνω ἐγκαταστάσεις ἔχουν δημιουργηθῇ μὲ ἔξοδα τῆς οἰκογενείας Πουλιανοῦ. Ἡ ἐκτέλεση δι’ εἰσαγγελίῳ τῆς ἀποφάσεως ἐγίνε στὶς ἀρχὲς τοῦ περασμένου θέρους μὲ ἐπεισοδιακὸ τρόπο, καθὼς οἱ κρατικοὶ ὑπάλληλοι, ἀρνούμενοι νὰ συμμορφωθοῦν, κυριολεκτικὰ «ταμπουρώθηκαν» μέσα στὸ κτήριο τοῦ Μουσείου κλείνοντας τὴν κεντρικὴ εἴσοδο μὲ ἀλυσίδα καὶ λουκέτο (!), τὸ ὁποῖο ἔθραυσε ὁ δικαστικὸς λειτουργός, ἀνοίγοντας ἔτσι τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἐπανεγκατάσταση τῆς Α.Ε.Ε. στὸν χώρο δραστηριοτήτων της.

Ὅμως τὰ σοβαρώτερα προβλήματα γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ λειτουργία τῆς Α.Ε.Ε. ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν στιγμή ἐκείνη καὶ ἐξῆς. Τὸ σκοταδιστικὸ κατεστημένο τοῦ ρωμαίικου κρατιδίου καὶ οἱ ὑπηρεσίες του ἐπιθεβαιώνουν πανηγυρικὰ γιὰ πολλοστὴ φορὰ τὴν ἀπύθμενη μικροψυχία, ἐμπάθεια καὶ προδοτικότητά τους. Πέρα ἀπὸ τὶς κατευθυνόμενες «ἔξωθεν καὶ ἄνωθεν» προπαγανδιστικὲς κορῶνες, ὕδρεις καὶ συκοφαντίες κυρίως κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Α. Πουλιανοῦ ἔχουν προχωρήσει καὶ σὲ διάπραξη χειροπιαστῶν ἀδικημάτων. Ἀκόμη καὶ ὁ πλέον κακόπιστος ἀπορεῖ διαδάζοντας λεπτομέρειες γι’ αὐτὰ στὸν 13ο τόμο τῆς ἐντύπου ἐπετηρίδος τῆς Α.Ε.Ε. «Ἀνθρωπος», ποὺ πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἐξεδόθη καὶ κυκλοφόρησε. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παραπάνω στὸν συγκεκριμένο τόμο ὁ ἐνδιαφερόμενος συναντᾷ τὶς νεώτερες ἐπιστημονικὲς ἀνακοινώσεις γύρω ἀπὸ τὴν παλαιοανθρωπολογικὴ ἔρευνα στὴν Ἑλλάδα, πλούσιο φωτογραφικὸ ὕλικό καθὼς καὶ

στοιχεία για τὸν ἀνελέητο πόλεμο κατὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀλήθειας, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁμιλεῖ εὐγλωττα καὶ ὁ ἴδιος ὁ κ. Πουλιανὸς ἀπαντῶντας στὶς ἐρωτήσεις τοῦ «Δ»]

ΕΡ.: *Εἶναι γνωστό, κ. Πουλιανέ, ὅτι στὶς ἀρχές τοῦ περασμένου καλοκαιριοῦ ἐξετελέσθη μὲ δίκαιο τρόπο ἡ δικαστικὴ ἀπόφαση, ποὺ σὰς ἐπέτρεπε πλέον τὴν ἐπανεγκατάσταση καὶ συνέχιση τῶν δραστηριοτήτων σας στὸ Σπήλαιο Πετραλώνων, ἀπ' ὅπου ἀνθαίρετα σὰς εἶχαν ἐκδιώξει. Ἀπὸ τότε ἔως σήμερα πῶς ἔχουν τὰ πράγματα;*

ΑΠ.: *Τὰ πράγματα ἔχουν ὡς ἑξῆς: Ἐγκατεστάθη ἐκ νέου μὲν ἡ Ἀνθρωπολογικὴ Ἑταιρεία Ἑλλάδος, ὅμως ὁ Ε.Ο.Τ. μᾶς ἔχει κηρύξει οἰκονομικὸ πόλεμο, καθὼς ἀρνεῖται τὰ ἔξοδα ὅπως μισθοὶ ὑπαλλήλων, δαπάνες γιὰ ἡλεκτρικὸ ρεῦμα, ὕδρευση, συντήρηση, καθαριότητα καὶ στὸ Μουσεῖο καὶ στὸ Σπήλαιο. Τὰ ἔξοδα αὐτά, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀσφάλισως τῶν ἐργαζομένων, ἀνέρχονται σὲ τέσσερα περίπου ἑκατομμύρια δραχμὲς τὸ μῆνα. Ὅπως καταλαβαίνετε, ἔχουμε ἐξαντληθῇ καὶ ἐξοντωθῇ οἰκονομικά. Γι' αὐτὸ καὶ κάνουμε ἐκκλήση γιὰ χορηγία ἀπὸ πολίτες. (Σ.σ.: Ἡ Α.Ε.Ε. ὡς μὴ κερδοσκοπικὴ ἀστική ἐταιρεία δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ εἰσπράττει ἀντίτιμο εἰσιτηρίων). Ἦδη ἔχουν περάσει τέσσερις μῆνες καὶ παρὰ τίς ἐπανελημμένες ἐξώδικες διαμαρτυρίες μας ὁ Ε.Ο.Τ. δὲν ἀπαντᾷ, νομιμοποιώντας ἔτσι σιωπηρὰ τὸ παράνομο γεγονός, ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος καὶ ὁ νομάρχης μᾶς ἔχουν διακόψει τὴν παροχὴ νεροῦ καὶ δὲν ἔχουν μεριμνήσει ἀκόμα γιὰ τὴν ἀποκομιδὴ τῶν σκουπιδιῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθῇ ἕνας τεράστιος σωρὸς ἀπ' αὐτά, παρὰ τὸ ὅτι πληρώνουμε τὰ τέλη κανονικά. Ὅσο γιὰ τὸ ἡλεκτρικὸ ρεῦμα, τὸ πήραμε ξανὰ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ διαπραγματεύσεις καὶ ἐγγυήσεις, μολοντί πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχαμε κάνει ἐμεῖς τὴν δέουσα ἐγκατάσταση στὸ Σπήλαιο. Τελικὰ λίαν προσφάτως καταφέραμε μὲ εἰσαγγελικὴ παρέμβαση ν' ἀποκτήσουμε καὶ νερὸ (!).*

ΕΡ.: *Συνεπῶς τώρα εἴσθε οἱ ἀποκλειστικοὶ διαχειριστὲς τοῦ χώρου...*

ΑΠ.: *Ναί, ἡ διεύθυνση ἀνήκει πλήρως σ' ἐμᾶς. Ὅμως ἡ διαχείριση προϋποθέτει αὐτάρκεια. Ἡ μὴ εἰσροὴ χρημάτων στὴν δουλειά μας καθιστᾷ δυσχερὴ τὴν θέση μας. Ὡστόσο εἶναι σημαντικό νὰ ποῦμε, ὅτι κατὰ τὸν Δεκαπενταύγουστο κυρίως εἶχαμε πάνω ἀπὸ δύομισι χιλιάδες ἐπισκέπτες. Ἡ εἴσοδος ἦταν καὶ εἶναι πάντα δωρεάν, καθὼς καὶ ἡ ξενάγηση ἐπίσης.*

Συμμαχία κατεστημένου καὶ ἀνθελληνικῶν στοιχείων

ΕΡ.: *Ὅπως εἶναι πρόδηλο, ὁ Ε.Ο.Τ. καὶ ἡ τοπικὴ καὶ νομαρχιακὴ αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς στρέφονται ἐνεργὰ ἐναντίον σας. Σὲ τί ὀφείλεται κατὰ τὴν κρίση σας ἡ πολεμικὴ τους;*

ΑΠ.: *Ἐξακολουθοῦν τὴν ἴδια «πολιτικὴ», ποὺ εἶχαν υἱοθετήσῃ καὶ τὸ 1983, ὅταν μᾶς εἶχαν «ἐξωπετάξῃ διὰ ροπάλου». Πίσω τους κρύβονται ἐγχώρια καὶ ξένα πανεπιστημιακὰ κατεστημένα, καθὼς καὶ διάφορα ἀνθελληνικά στοιχεῖα.*

ΕΡ.: *Τὸ γεγονός ὅτι ὁ χώρος τοῦ Σπηλαίου ἔχει κηρυχθῇ ἀρχαιολογικὸς (Φ.Ε.Κ. 290/8/30.5.83) κατὰ πόσον εἶναι ἀνασταλτικὸ γιὰ σᾶς;*

ΑΠ.: *Ἀντιθέτως δὲν εἶναι καθόλου ἀνασταλτικὸ. Ἐγὼ ὡς σύμβουλος τοῦ ΥΠ.ΠΟ παλαιότερα, τὸ 1982, ἐζήτησα μὲ ἐγγράφο τῆς Ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρείας νὰ κηρυχθῇ «ἀρχαιολογικὸς» ὁ χώρος, ὥστε νὰ προστατευθῇ.*

ΕΡ.: Αυτή ή ενέργειά σας όμως δεν εστράφη κατόπιν εναντίον σας;

ΑΠ: Προσπάθησαν να το χρησιμοποιήσουν, αλλά δεν «έπιασε», διότι εμείς εκτελούσαμε τον αρχαιολογικό νόμο με την μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια.

«Παράγοντες» εξαφανίζουν παλαιοανθρωπολογικά στοιχεία!

ΕΡ.: *Πρό καιροῦ, στίς 19/8/97, καταγγείλατε ἐπισήμως, ὅτι σημαντικὸ παλαιοανθρωπολογικὸ ὑλικὸ ἔχει κλαπῇ ἀπὸ τὶς προθήκες τοῦ Μουσείου. Περὶ τίνος ἀκριβῶς πρόκειται καὶ ποιοὶ ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν κλοπὴ αὐτή;*

ΑΠ: Κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τὴν κλοπὴ αὐτὴ ὠφελοῦνται ὅλοι οἱ ἀνθέλληνες, ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι μάχονται τὸν Ἀρχάνθρωπο καὶ ἰδιαίτερα τὴν ἡλικία του. Ἡ κλοπὴ ἀφορᾷ στὸ δεξιὸ μηριαῖο ὁστοῦν τοῦ Ἀρχανθρώπου, μὲ τὸ ὁποῖο εἴχαμε διαπιστώσει τὸ ὕψος του, μερικὰ ὁστὰ ἀπὸ τὰ ὑπολείμματα αὐτῶν πού εἴχαμε βρῇ –τοῦ μετακρανιακοῦ σκελετοῦ–, ἐνῶ ἡ πλὸ σοβαρὴ ἀπώλεια εἶναι 4-5 κιλά στάχτης ἀπὸ τὴν φωτιά, πού ἀναθεὶ ὁ Ἀρχάνθρωπος. Ἡ ἀρχαιότερη στάχτη, προερχόμενη ἀπὸ τεχνητὴ φωτιά, ἐπὶ γῆς. Ἔχουμε βέβαια ἀκόμη ἓνα μικρὸ κιβώτιο ἀπ' αὐτὴν μέσα στὸ Μουσεῖο, τὸ ὁποῖο δὲν ἐτόλμησαν νὰ εξαφανίσουν, διότι ἦταν εὐρέως γνωστὴ ἡ ὑπαρξὴ του. Γίνεται ὀλοφάνερο, ὅτι ἡ εξαφάνιση τῆς μεγάλης ποσότητος ἀπὸ τὴν στάχτη σκοπὸ εἶχε τὴν ἀπόκρυψη τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Ἀρχάνθρωπος εἶχε πολιτισμό, ὅτι δὲν βρέθηκε τυχαῖα ἐκεῖ. Πρόκειται γιὰ μιὰ συνωμοσίαν φοβερὴ χωρὶς τέλος.

ΕΡ.: *Ἀναφορικὰ μὲ τὴν «εὐλογία» αὐτὴ συνωμοσίαν: Τόσο οἱ πανεπιστημιακοὶ κύκλοι ὅσο καὶ οἱ λοιποὶ φορεῖς, πού ἀντιμάχονται τὸ ἔργο σας, προδίδονται ἀπὸ ἓναν περιέργου συγχρονισμό καὶ μιὰ ἀλληλουχίαν στίς ἐνέργειές τους ἐναντίον σας. Θεωρεῖτε, ὅτι αὐτὸ ὑποδηλοῖ τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς κεντρικοῦ «στρατηγείου» ἀποφάσεων καὶ κατευθύνσεων; Ἐὰν ναι, ποίᾳ πιστεύετε, ὅτι εἶναι αὐτό;*

ΑΠ: Πρέπει κανεὶς νὰ κἀνῃ καὶ τὸν «ντέτεκτιβ», γιὰ νὰ τὸ διαπιστώσῃ μὲ σαφήνεια αὐτό. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὠρισμένοι πανεπιστημιακοὶ κύκλοι κατευθύνονται. Λέω «ὠρισμένοι», διότι ὑπάρχουν καὶ ἐξαιρέσεις. Πάντως τὰ βασικὰ πρόσωπα πού θρίσκονται πίσω ἀπὸ ἐνέργειες κατὰ τῆς Α.Ε.Ε. εἶναι γεωλόγοι. Ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ σπουδὴ –ὄχι μόνον αὐτῶν– νὰ ἐξοδελίσουν τὴν Α.Ε.Ε. εἶχε κάποιο στόχο· νὰ εξαφανίσουν τὰ εὐρήματα. Δὲν περίμεναν ποτέ, ὅπως ἔλεγαν κατ' ἐπανάληψιν, ὅτι χάρη στὴν ἐλληνικὴ Δικαιοσύνη, πού στάθηκε παληκαρίσια πλάι μας, θὰ καταφέραμε νὰ ἐπανεγκατασταθοῦμε, ὄχι βέβαια χωρὶς «μάχη».

ΕΡ.: *Κρίνοντας τὰ συμβαίνοντα καὶ τὶς ἔρευνες τῆς Παλαιοανθρωπολογίας ἐκτὸς Ἑλλάδος, σὲ σχέση μὲ τὰ ὅσα ἔχει «περάσει» ἕως σήμερον ὡς ἀξιώματα γιὰ τὴν προέλευση τοῦ ἀνθρώπου νομίζετε, ὅτι οἱ ἀντίπαλοί σας λαμβάνουν ἐντολὲς «ἀπ' ἔξω»;*

ΑΠ: Ἐφ' ὅσον βλέπω νὰ ὑπάρχῃ μιὰ γενικώτερη προσπάθεια εξαφανίσεως καὶ λήθης τῶν εὐρημάτων μας, δὲν μπορῶ ν' ἀποκλείσω τίποτα. Ἐὰν μία ἄλλη χώρα εἶχε τέτοια εὐρήματα, θὰ εἶχε μετατρέψῃ σὲ προσκύνημα αὐτὸν τὸν τόπο, θὰ τὰ προστάτευε, θὰ τὰ φύλαγε καὶ δὲν θὰ.... φρόντιζε νὰ εξαφανισθοῦν.

ΕΡ.: *Πάντως, ἐδῶ πού τὰ λέμε, «φταῖτε» κι ἐσεῖς, καθὼς μὲ τὶς ἀνακαλύψεις σας συνετρίψατε τὸ δόγμα τοῦ Ἀφροκεντρισμοῦ.*

ΑΠ: Δέχομαι τὴν κατηγορίαν!..

Μάριος Μαρανέας

‘Η «Νέα Έποχή» στην Σύρο

‘Επειδή, ως γνωστόν, μεγάλο μέρος του Έλληνικού πληθυσμού πιστεύει εις την ‘Ισλαμικήν θρησκείαν και θά ἦτο κρῖμα κι ἄδικο νὰ τὸ ἀφήσουμε στὰ μαῦρα του θρησκευτικὰ σκοτάδια, πολὺ ὀρθῶς ἐσκέφθησαν οἱ ἄγνωστοι ἀκόμη σὲ μᾶς ‘Αμερικανοὶ «ἐπιχειρηματίες» νὰ δημιουργήσουν ἓνα κέντρο ἰσλαμικῶν σπουδῶν καὶ πολιτισμοῦ στὴν ἐκτουρκισμένη Σύρο, ὅπου βέβαια εὐρίσκεται καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐν ‘Ελλάδι πιστῶν τοῦ ‘Αλλάχ καὶ δεινοπαθοῦν οἱ ἄνθρωποι ν’ ἀκούσουν ἓνα Κοράνι τῆς προκοπῆς. “Ασε ποὺ γιὰ δυὸ αἰῶνες δὲν ἔχει ἡ Σύρος καὶ μονεξίνη.

Πῆγαν λοιπὸν οἱ καημένοι οἱ ‘Αμερικανοὶ «ἐπιχειρηματίες», ἔκαναν ἔρανο, ἔβαλαν ὑπόθηκην τὰ σπίτια τους, πούλησαν καὶ τὸ ἓνα νεφρὸ τῆς πεθερᾶς τους καὶ νάτους στὴν ‘Ερμούπολη νὰ ψάχνουν «νεοκλασσικά» πρὸς ἀγοράν. ‘Ο σκοπὸς τους εἶναι ἅγιος καὶ ἱερός. Τὸ παραδέχθηκα καὶ ὁ κύριος Νομάρχης Κυκλάδων καὶ ὁ κύριος Δήμαρχος ‘Ερμουπόλεως: Πῶς εἶναι δυνατόν ὁλόκληρη Σύρος καὶ νὰ μὴν ἔχη κέντρο ἰσλαμικῶν σπουδῶν καὶ κονιτουράς, πῶς νὰ μὴν ἔχη ἓνα-δύο τζαμιά τῆς προκοπῆς. Ναί! Ναί! Θὰ γίνουν καὶ δυὸ τζαμιά! Τί θέλεις δηλαδή, νὰ μᾶς φᾶνε τὴν ἐπένδυση ἢ ‘Αλγερία καὶ τὸ Μαρόκο; Βοῦρ λοιπὸν στὸν πατσᾶ, μὴ χάσουμε τὸ ἴδρυμα.

Δὲν ἔχω καμμιὰ ἀμφιβολία διὰ τὸ ἀνιδιοτελὲς τοῦ ἐγχειρήματος, ἂν καί, ρε παιδάκι μου, μήπως θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ ξανασκεφθοῦν τὸ πρᾶγμα; Καὶ οἱ τοπικοὶ φορεῖς, καὶ οἱ «ἐπιχειρηματίες»; Διότι εἶπαμε, ὅτι ἡ Ντόροθν ἀρέσκεται στοὺς μoustakaλῆδες, ἀλλὰ ὅχι καὶ νὰ διδάξουμε τὸ ἰσλαμικὸ δίκαιο σὲ ὅλο τὸ νησί. “Η μήπως, τρομάρα μας, οἱ ‘Αμερικανοὶ ἐπιχειρηματίες βλέπουν λίγο πιὸ μακρυνὰ ἀπὸ μᾶς, τὸν Νομάρχη καὶ τὸν Δήμαρχο; “Ας εἶναι ὅμως. “Αλλως τε τί ἀξία θὰ ἔχη ἡ ζωὴ μας χωρὶς αὐτὸ τὸ κέντρο ‘Ισλαμικῶν σπουδῶν καὶ πολιτισμοῦ; Πῶς θὰ ζήσης, ἂν δὲν ξέρης παλαιοαραβικά, γιὰ νὰ διαβάξης τὸ Κοράνι στὸ πρωτότυπο;

Τώρα βεβαίως εὐλόγα θὰ ρωτοῦσε κανεὶς γιὰ τὴν στάση τῆς τοπικῆς κοινωνίας ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ θέματος. “Ε! οὔτε κρῦο τοὺς κάνει οὔτε ζέστη. Πολιτισμένα καὶ δημοκρατικὰ πράγματα δηλαδή. Καθ’ ὅσον, σοῦ λέει, ὁ ἓνας ρόζ ρᾶσο τοῦ κερατᾶ, οἱ ἄλλοι τσιράκια τοῦ πάπα, χέστηκε ἡ φοράδα στ’ ἁλώνι, ἂν δοῦμε καὶ κᾶνα μονεξίνη. Κι ἔτσι μᾶλλον θὰ εὐοδωθῇ τὸ ἐγχεῖρημα τῶν ‘Αμερικανῶν «ἐπιχειρηματιῶν» χωρὶς μεγάλες δυσκολίες. Καί, ρε παιδιά, καὶ τί στὸν κόσμον νὰ δῶ τὸν κ. Μεγαλομμάτη (ἢ ὅπως ἄλλιῶς λέγεται σήμερον) νὰ διδάσκη ἀπὸ καθέδρας τὸν Μουσουλμανισμό. Δίνω, ποὺ λένε, καὶ τὰ ρέστα μου.

Πέραν ὅμως ἀπ’ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἄξιο περιεργείας καὶ ἐρεῦνης, γιατί ἡ πρεμούρα τῶν ἀρχῶν νὰ στήσουν ἓνα τέτοιο ἴδρυμα, τὸ ὁποῖο δὲν θὰ προσφέρει καὶ τίποτε στὸ νησί. “Η μήπως δὲν εἶναι μόνον ‘Αμερικανοὶ οἱ ἐπιχειρηματίες ἢ δὲν εἶναι κᾶν ἐπιχειρηματίες...

Γιώργος Πετρόπουλος

Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ

‘Υμνολόγιο τῆς ‘Εβραϊκῆς μυθολογίας... καὶ ὕδρεις κατὰ τοῦ ‘Ελληνικοῦ Πνεύματος **ΤΙ ΨΑΛΛΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟΥΣ ΝΑΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ...**

Σὲ προηγούμενα ἄρθρα μας στὸν «Δαυλὸ» ἀναφερθήκαμε στὶς ποικιλότροπους μεθόδους, ποὺ ὁ Ἰουδαιοχριστιανισμὸς χρησιμοποίησε κατὰ τοῦ ‘Ελληνορρωμαϊκοῦ κόσμου, γιὰ νὰ ἐπιβληθῇ, ἐκδικούμενος προπαντὸς τὸ ‘Ελληνικὸ Πνεῦμα, ποὺ τὸ ἐταύτιζε μὲ τὸν ἴδιο τὸν «Σατανᾶ». Ἀφοῦ κατῳρθωσε νὰ ἔχη προσπελάσεις στὴν Ρωμαϊκὴ ἐξουσία, τοῦ ἦταν εὐκολο, ὅπως εἶδαμε, νὰ χρησιμοποίησῃ κάθε θεμιτὸ καὶ προπαντὸς κάθε ἀθέμιτο μέσο, γιὰ νὰ ἐξαναγκασθῇ ὁ «ἐθνικὸς» ἄνθρωπος ν’ ἀσπασθῇ τὴν νέα θρησκεία, ποὺ στὴν οὐσία ἦταν ὁ Ἰουδαϊσμός.

Μιὰ ἀπὸ τὶς μεθόδους τοῦ ἦταν ἡ «πλύση ἐγκεφάλου», ἀποτελεσματικὸ ὄπλο στὰ χέρια κάθε λογῆς «σωτῆρων». Ἀφοῦ χρησιμοποίησε πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸ ὅλα τὰ διδλῖα τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης* κι ἀφοῦ συνέγραψε καινούργια, τὴν *Καينὴ Διαθήκη*, χρησιμοποίησε καὶ τὶς μεθόδους τῆς κατήχησης, τοῦ κηρύγματος, τοῦ ἐκκλησιασμοῦ, τοῦ νηπιοθαπτισμοῦ, τῆς ἐξομολόγησης. Μὰ δὲν ἄργησε νὰ χρησιμοποίησῃ καὶ τὴν ἐπιστρατευμένη μελοποιημένη ὕμνο-γραφία, ἀφοῦ εἶναι γνωστὴ ἡ διεισδυτικὴ τῆς ἱκανότητα ἀπὸ τὴν ἀκοὴ στοῦ συναίσθημα. Γι’ αὐτὸ ἐπεστράτευσε τοὺς δικούς του μελωδοὺς καὶ ὕμνογράφους, γιὰ νὰ πείθουν μὲ τὰ τροπάριά τους καθημερινὰ μέσα στὴν χώρα τοῦ Δία, ὅτι ἡ ‘Ελληνικὴ γιὰ τὴν ζωὴ ἀντίληψη καὶ σοφία, ὅπως θὰ δοῦμε στὴν παρακάτω παρουσίαση τῶν τροπαρίων, εἶναι «μωρία», «ἀγνωσία», «πλάνη», «ἀπιστία», «λυμαντικὴ ὁλάνθη», «πλάνου δυναστεία», «ἀρχεκάκου παγίς», «ἄκανθα εἰδωλομανίας», «ἄκανθα ἀγνωσίας», «πολύθεος ἀπάτη», «ἐσπέρα ἀθεΐας», «σκοτὸς πλάνης», «ὑλὴ δυσσεβείας», «πλάνη διαδόλου», «θάλασσα πλανῶν»· καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ ‘Ελληνορρωμαϊκοῦ κόσμου «ἀγέλαι ἐθνῶν»· ἐνῶ δὲν παραλείπουν παντοιοτρόπως νὰ ἐξυμνοῦν τὰ «θαύματα» τοῦ Γιαχβὲ ὡς θεοῦ τῶν «πατέρων ἡμῶν» καὶ ὡς θεϊκὴ «σοφία» τὸ σχέδιο ποὺ ἐφάρμοσε, γιὰ νὰ «σώσῃ» τοὺς «ἐθνικοὺς» καὶ προπαντὸς ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες.

Τὸ πρῶτο διδλῖο ἐκκλησιαστικῆς ὕμνολογίας, ποὺ θ’ ἀσχοληθοῦμε, λέγεται «*Παρακλητικὴ*» ἢ «*Ὁκτώηχος*» καὶ κυριαρχεῖ ἐπὶ δέκα μῆνες στὴν λειτουργικὴ ζωὴ καὶ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Περιέχει τροπάρια ὅλων τῶν εἰδῶν στὶς 420 σελίδες τῆς, μελοποιημένα στοὺς ὀκτῶ ἤχους τῆς.

Ἡ «*Παρακλητικὴ*» καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ λειτουργικὰ διδλῖα τὴν ἀλλαγὴ τῆς ἡμέρας τὴν ὑπολογίζουν ἀλλὰ-Ἐβραϊκά, δηλαδὴ ἡ ἡμέρα δὲν

λλάζει στίς δώδεκα τὰ μεσάνυχτα ἀλλὰ μὲ τὴν δύση τοῦ ἡλίου, ὅποτε κι ἡ ἑβδομάδα ἀλλάζει τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου. Γι' αὐτὸ ὅλα τὰ τροπάρια ὧν τῶν «Ἑσπερινῶν» θέμα τους ἔχουν τὴν σημασία τῆς ἐπόμενης ἑορτῆς, ποὺ ἀφετηρία τῆς ἔχει τὸ βράδυ τῆς προηγούμενης, ποὺ εἶναι περίπου ἡ ἑβδόμη βραδυνή. Ἐτσι ἐξετάζοντας τὴν «*Παρακλητικὴ*» θὰ διαπιστώσουμε, πὼς καὶ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἤχου τῆς ἑβδομάδος γίνεται πάντοτε τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου καὶ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν πρῶτο ἤχο τελειώνει ὕστερα ἀπὸ ὀκτὼ ἑβδομάδες, τὸ Σάββατο τὸ πρῶι μὲ τὸ τέλος τοῦ πλαγίου τετάρτου ἤχου, γιὰ νὰ ξαναρχίσῃ τὸ ἴδιο βράδυ τοῦ Σαββάτου μὲ τὸν πρῶτο πάλι ἤχο, γιὰ νὰ σταματήσῃ ἡ χρῆση τῆς μετὰ τὴν πρωινὴ λειτουργία τῆς Πέμπτης Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, γιὰ νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τὴν Κυριακὴ τῶν Ἀγίων Πάντων.

Μελετῶντας ὅμως προσεκτικὰ ὅλη τὴν ὑμολογικὴ γραμματεία τῆς Ἐκκλησίας, διεπίστωσα πὼς τὰ τροπάρια κρύβουν μέσα τους ἡ ἀφέλεια ἡ προπαγανδιστικὴ πρόθεση, καθὼς προσπαθοῦν νὰ μᾶς πείσουν, πὼς τοὺς Ἕλληνες τοὺς σκότωσε ἡ νέα θρησκεία γιὰ τὸ καλὸ μας, γιὰτὶ ὑπῆρξαν «*μωροὶ*» καὶ «*ἀνῆθικοι*». Φαντάζεσθε ἀλήθεια ἓνα τέτοιο «*δολοφόνο προστάτη*» μέσα στὸ σπῖτι τῶν προγόνων μας, νὰ τὸν ἀκοῦμε νὰ ὑβρίζει ἀσύστολα τὰ ἦθη τους, τὴν γνῶση τους, τὴν τέχνη τους, τὴν παιδεία τους, τοὺς δασκάλους τους, τὴν χώρα τους; Ποῦ; Στὴν ἔδρα μας, στὴν χώρα καὶ μητέρα τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σοφίας, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς ἀνδρείας, τοῦ ἠθους, τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας. Νὰ μᾶς «*ψάλλουν*» μελωδικότατα, πὼς ἡ μοναδικὴ ἀληθινὴ «*σοφία*» εἶναι ἡ πίστη στὸν Γιαχβὲ καὶ πὼς ὁ μοναδικὸς ἠθικὸς τρόπος ζωῆς εἶναι ὁ Ἑβραϊκός.

Ὡστόσο εἶναι καιρὸς νὰ ἀρχίσουμε νὰ ἐντρυφοῦμε στὰ τροπάρια τῆς «*Παρακλητικῆς*», ποὺ ξεχώρισα, γιὰ νὰ στηρίξω τίς διαπιστώσεις μου. (Μὲ μαῦρα πλάγια στοιχεῖα σημειώνονται οἱ ὕβρεις κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος).

Ἦχος α' Κυριακὴ πρῶι

Ἀναβαθμοί, σελ. 12: «Ἐπὶ οἶκον Δαυὶδ φόδος μέγας. Ἐκεῖ γὰρ θρόνων ἐκτεθέντων, κριθήσονται ἅπασαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ γλῶσσαι».

Κανὼν, ᾠδὴ α': «Σοῦ ἡ τροποῦχος δεξιὰ θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύι δεδοξασται. αὕτη γάρ, ἀθάνατε, ὡς πανσθενὴς ὑπεναντίους ἔθραυσε, τοῖς Ἰσραηλίταις ὁδὸν θυθοῦ καινουργήσασα».

...

ᾠδὴ δ', σελ. 14: «Τίς οὗτος, ὁ Σωτήρ, ὁ ἐξ Ἐδῶμ ἀφικόμενος, στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν, πεφοινιγμένος τὴν στολὴν ἐν ξύλῳ κρεμáμενος; Τοῦ Ἰσραὴλ ὑπάρχει οὗτος ὁ Ἅγιος εἰς σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλασιν».

ᾠδὴ η', σελ. 16: «Ἐν καμίνῳ παῖδες Ἰσραὴλ, ὡς ἐν χωνευτηρίῳ τῷ κάλλει

τῆς εὐσεβείας, καθαρώτερον χρυσοῦ ἀπέστιλβον ψάλλοντες. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα, τὸν Κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Δευτέρα πρωὶ

Ῥοδὴ γ', σελ. 21: «Σοφία καὶ γνώσει ἀληθεῖ οἱ μάρτυρες πληρούμενοι, ἑλλη-
νικὴν σοφίαν ἐμώραναν, τὸν σοφιστὴν τε κακίας ὤλεσαν, καὶ στερωρῶς ἀθλή-
σαντες, ἐπαξίως ἔλαβον, τοὺς τῆς νίκης στεφάνους γηθόμενοι»

...

«Μονάδα μὲν φύσει ἀθληταί, τριάδα τοῖς προσώποις δέ, ὁμολογοῦντες, **πλάνην πολύθεον**, ἐνθέῳ πίστει ἐξαφανίσαιτε, καὶ φωστῆρες ὦφθητε πάντων καταναγάζοντες, τὰς καρδίας ἀκτῖσι τῆς χάριτος».

Ῥοδὴ δ': «Ναμάτων τοῦ πνεύματος πλησθέντες οἱ μάρτυρες, ὕδατος ζῶντος ποταμοί, ὦφθησαν νεύσει θεϊκῇ, **καὶ πλάνης ἐξήραναν τοὺς θολερούς, Χρι-
στέ, χειμάρρους ἐν Πνεύματι, καὶ τῶν πιστῶν διανοίας κατήρευσαν**».

Τρίτη πρωὶ

Ῥοδὴ α', σελ. 27: «Ῥοδὴν ἐπινίκιον ἄσωμεν πάντες θεῷ τῷ ποιήσαντι θαυ-
μαστὰ τέρατα θραχίονι ὑψηλῷ καὶ σώσαντι τὸν Ἰσραήλ, ὅτι δεδόξασται».

Ῥοδὴ δ', σελ. 28: «Σταυρῷ τὸν ὑψωθέντα μιμούμενοι Χριστὸν ὁμιλοῦντες μάστιξιν, ἡγάλλοντο ὁμοῦ οἱ ἀθλοφόροι· καὶ τῶν αἱμάτων ρανίσι, **πολυθειᾶς ἀναστείλαντες τοὺς ὄμβρους, ρεῖθρα ἰαμάτων ἀναπηγάζουσι**».

Τετάρτη πρωὶ

Ῥοδὴ α', σελ. 33: «Πικρᾶς δουλείας ρυσθεῖς Ἰσραήλ, τὴν ἄδατον διῆλθεν ὡς ἡπειρον, ἐχθρὸν δὲ ὄρων ποντούμενον, ὕμνον ὡς εὐεργέτη ἄδει Θεῷ, τῷ τε-
ρατουργοῦντι, θραχίονι ὑψηλῷ, ὅτι δεδόξασται».

Ῥοδὴ γ', σελ. 34: «**Στήλας τῶν δαιμόνων καὶ ναοὺς ἐδαφίσαντες**, μάρτυρες, ὑπομονῇ τε καὶ ἀνδρεία ἑαυτοὺς παραδόξως, ναοὺς ἡγείρατε, ἅγιοι, χωρη-
τικὸς τοῦ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος».

Παρασκευὴ πρωὶ

Ῥοδὴ α', σελ. 46: «Τῷ δοθῆσαντι Θεῷ ἐν Αἰγύπτῳ τῷ Μωσῇ καὶ δι' αὐτοῦ
τὸν Φαραὼ πανστρατιᾷ θυθίσαντι, ἐπινίκιον ὡδὴν ἄσωμεν, ὅτι δεδόξασται».

Ῥοδὴ θ', σελ. 49: «Σὲ ἦν περ εἶδε Μωυσῆς, ἀκατάφλεκτον βάτον καὶ κλίμα-
κα ἔμψυχον, ἦν ὁ Ἰακώβ τεθέαται καὶ πύλην οὐράνιον, δι' ἧς διῆλθε Χρι-
στός ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὕμνοις, **Μῆτερ ἀγνή, μεγαλύνομεν**».

Ἦχος 6'

Κυριακή πρωὶ

Ῥοδὴ α', σελ. 64: «Ἐν θυθῶ κατέστρωσέ ποτε τὴν φαραωνίτιδα πανστρατιάν ἢ ὑπέροπλος δύναμις, σαρκωθείς ὁ Λόγος δὲ τὴν παμμόχθηρον ἁμαρτίαν ἐξήλειπεν ὁ δεδοξασμένος Κύριος, ἐνδόξως γὰρ δεδοξασται».

Δευτέρα πρωὶ

Καθίσματα

Στιχολογία γ', σελ. 69: «Σὲ τὸν περιβάλλοντα τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, ἔχοντες οἱ ἅγιοι, περιβολὴν ἐν τῷ κόσμῳ, τὰς βασάνους τῶν ἀνόμων ὑπέμειναν **καὶ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων κατήργησαν**, αὐτῶν ταῖς ἰκεσίαις ἡμᾶς ἐλευθέρωσον τοῦ ἀοράτου ἐχθροῦ, Σωτήρ, καὶ σῶσον ἡμᾶς».

Ῥοδὴ α', σελ. 70: «Δεῦτε λαοί, ἄσωμεν ἄσμα Χριστῷ τῷ Θεῷ τῷ διελόντι θάλασσαν καὶ ὁδηγήσαντι τὸν λαόν, ὃν ἀνῆκε δουλείας Αἰγυπτίων, ὅτι δεδοξασται».

Ῥοδὴ γ': «Σταυρῷ τετειχισμένοι οἱ ἀήττητοι ὀπλῖται καὶ μάρτυρες τοῦ Σωτῆρος ὥσπερ τείχη κατεδάφισαν **τὰ τῆς πλάνης γενναίως ὀχυρώματα**».

Ῥοδὴ η', σελ. 72: «Τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς τῶν Ἑβραίων τοῖς παισὶ συγκαταβάντα καὶ τὴν φλόγα εἰς δρόσον μεταβαλόντα Θεὸν ὑμνεῖτε τὰ ἔργα ὡς Κύριον καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Τρίτη πρωὶ

Ῥοδὴ α', σελ. 75: «Τὴν Μωσέως ὠδὴν ἀναλαβοῦσα βόησον, ψυχὴ, δοηθὸς καὶ σκεπαστῆς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν, οὗτός μου Θεὸς καὶ δοξάσω αὐτόν».

Ῥοδὴ δ', σελ. 76: «Ὡς θαυμαστός ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν ἁγίοις ὑπάρχει, πειθαρχήσασιν αὐτῷ **καὶ καθελοῦσι τὰ ξόανα τῆς ἀπωλείας** καὶ κληρωσαμένοις παρὰδείσου τὸ πλάτος, οὐπὲρ πάλαι ἐξεβλήθη ὁ Ἀδάμ».

Ῥοδὴ η' σελ. 78: «Τὸν ἐν τῇ βάρῃ Μωσῇ τῆς Παρθένου τὸ θαῦμα, ἐν Σιναίῳ τῷ ὄρει προτυπώσαντα ποτέ, ὑμνεῖτε, εὐλογεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Ῥοδὴ θ', σελ. 79: «Ἡ φωταυγὴς τῶν θείων ἀθλοφόρων μνήμη ὡς ἥλιος ἡμῖν ἐξανατείλασα πάντα τὰ τῆς γῆς τὰ πέρατα φωταγωγεῖ καὶ **τὸ σκότος ἀποδιώκει τῆς εἰδωλομανίας** καὶ τῶν παθῶν τῶν ψυχοφθόρων τὸν ζόφον θείῳ Πνεύματι».

Τετάρτη πρωὶ

Ῥοδὴ γ', σελ. 82: «Ἐξήνθησαν οἱ μάρτυρες ὥσπερ ῥόδα εὖοσμα ταῖς νοηταῖς κοιλάσι καὶ **δυσώδη πλάνην ἠφάνησαν** καὶ πιστῶν τὰς καρδίας εὐδίασαν».

Ῥδὴ ζ', σελ. 83: «Πρὸς Κύριον ἐκ κήτους ὁ Ἰωνᾶς ἐδόθησε, σὺ με ἀνάγαγε ἐκ πυθμένος Ἀιδου, Δέσποτα, ἵνα ὡς λυτρωτὴν ἐν φωνῇ αἰνέσεως ἀληθείας τε πνεύματι θύσω σοι».

Ῥδὴ η', σελ. 84: «Κάμινός ποτε ἐν Βαβυλῶνι τὰς ἐνεργείας διεμέριζε τῷ θείῳ προστάγματι τοὺς Χαλδαίους κατακαίουσα, τοὺς δὲ πιστοὺς δροσίζουσα ψάλλοντας, εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν Κύριον».

...

«Αἷματι τῷ σῶ πλευρᾷ ἐξ ἀκηράτου ἐναποστάζοντι, μακρόθυμε, ἡ κτίσις ἡγιάσται, **ποταμοὶ δὲ ἐξηράνθησαν πολυθειᾶς**, ὄμβροι τε ὥφθησαν εὐσεβείας **πλάνης αὐχμὸν ἀναστέλλοντες**».

Πέμπτη πρωὶ

Ῥδὴ γ', σελ. 88: «Ἐξήνθησεν ἡ ἔρημος ὥσει κρίνον, Κύριε, ἡ τῶν ἐθνῶν στεριεύουσα ἐκκλησία τῇ παρουσίᾳ σου, ἐν ᾗ ἐστερεώθη ἡ καρδιά μου».

...

«Διδάσκαλον κτησάμενοι **τὴν σοφίαν, ἔνδοξοι**, τὴν τοῦ Πατρὸς ἐν Πνεύματι τῶν Ἑλλήνων **ἀπεμωράνατε τὴν σοφίαν**, θεόπται ἀξιόγαστοι».

Παρασκευὴ πρωὶ

Ῥδὴ α', σελ. 93: «Ἀτριπτον ἀσυνήθη ἀδρόχως θαλαττίαν ἀνύσας τρίβον, ὁ ἐκλεκτὸς ἐδόα Ἰσραήλ, τῷ Κυρίῳ ἥσωμεν, ὅτι δεδοξασται».

Ῥδὴ η', σελ. 96: «Ἡ ἄπειρος πληθὺς τῶν αἱμάτων ὑμῶν, ἄγιοι, ἀσεθείας τὸ πῦρ κατέσβεσε, καὶ **Ἑλλήνων τὴν πολύθεον ἔλυσε πλάνην**, πάντας δὲ πιστοὺς ἐφώτισε μελωδοῦντας, ὑμνεῖτω τὸν Κύριον πᾶσα κτίσις καὶ ὑπερυψούτω εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

ᾠχος γ' Κυριακὴ πρωὶ

Μεσονυκτικόν, σελ. 108: «Ἐφάνη τῷ Ἀβραάμ ὁ Θεὸς τρισυπόστατος ἐν τῇ δρνὶ πάλαι τῇ Μαρδρη, τῆς φιλοξενίας μισθόν, τὸν Ἰσαὰκ ἀντιδοὺς δι' ἔλεον, ὃνπερ καὶ νῦν δοξάζομεν ὡς Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν».

Ἀναβαθμοί, σελ. 109: «Τὴν αἰχμαλωσίαν, Σιών, σὺ ἐξείλον ἐκ Βαβυλῶνος, καὶ ἐκ τῶν παθῶν πρὸς ζωὴν ἔλκυσσον, Λόγε».

Ῥδὴ α', σελ. 110: «Ὁ τὰ ὕδατα πάλαι νεύματι θείῳ εἰς μίαν συναγωγὴν συναθροίσας καὶ τεμὼν θάλασσαν Ἰσραηλίτη λαῷ, οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν δεδοξασμένος ὑπάρχει· αὐτῷ μόνῳ ἥσωμεν, ὅτι δεδοξασται».

Ῥδὴ γ': «Ρίψις, ἄχραντε Σταυρέ, **εἰδωλικῶν ἐδείχθης σὺ καθαρωμάτων**, ὅτι Ἰησοῦς ὁ ὑπέρθεος ἐν σοὶ χειρὰς ἐξεπέτασεν».

Δευτέρα πρωί

Ψδὴ α', σελ. 116: «Φαραὼ τὰ ἄρματα θυθῶ καλύψας, Κύριε, τὴν θάλασσαν διέρρηξας καὶ ἔσωσας ἄσμασιν ὑμνοῦντα σε, λαὸν Ἰσραηλίτην».

Ψδὴ δ', σελ. 117: «Ὡφθητε, σοφοί, ἀθληταί, ὡς ἄνθρωποι, ὕλην ἀθεΐας τεφροῦντες καὶ τοὺς ἐν σκότει φωταγωγοῦντες».

Ψδὴ η', σελ. 119: «Τὸν ἐν φλογὶ τοῖς παισὶ τῶν Ἐβραίων συγκαταθάνατα θεϊκῇ τῇ δυνάμει καὶ ὀφθέντα Κύριον, ἱερεῖς, εὐλογοεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

...

«Ἐν Σιναίῳ τῷ ὄρει κατεῖδέ σε, ἐν τῇ βάτῳ Μωνοῆς, τὴν ἀφλέκτως τὸ πῦρ τῆς θεότητος, συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ, Δανιὴλ δέ σε εἶδεν, ὄρος ἀλατόμητον, ῥάβδον βλαστήσασαν, Ἡσαΐας κέκραγε, τὴν ἐκ ρίζης Δαβὶδ».

Τρίτη πρωί

Ψδὴ ζ', σελ. 124: «Ὁ τὴν φλόγα δροσίσας τῆς καμίνου καὶ τοὺς παῖδας ἀφλέκτους διασώσας, εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν».

Ψδὴ θ', σελ. 125: «Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἐγείρας κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, διὰ σπλάγχνα ἐλέους, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς, ἀνατολὴ ἐξ ὕψους καὶ κατεύθυνεν ἡμᾶς εἰς ὁδὸν εἰρήνης».

...

«Σημειωθέντες αἵματι, θεῖοι μάρτυρες Χριστοῦ, ἐν σημείοις πίστει ἐναθλοῦντες στερεῶς ἀπίστους ἐχθροὺς ἐτροπώσασθε **καὶ πλάνης ἀνιέρου** πολλοὺς ἀφρηπάσατε λαοὺς, μεταβολαῖς ἐνθέοις λαμπρυνθέντας τῷ τῆς θεογνωσίας».

Τετάρτη πρωί

Ψδὴ δ', σελ. 129: «Ἀθρανστοὶ ποιναῖς αἰκισμῶν ἐμείνατε μάρτυρες θραύοντες **τὴν πλάνην τοῦ ἐχθροῦ** καὶ τοῖς ποσὶν ἡμῶν ὑποτάττοντες, ἄμετρα κανχόμενον, καὶ ἀπονοία ὅλον μαραινόμενον».

Ψδὴ ε': «Ὡσπερ ἀμνὸς ἀνηγομένης ἐν ξύλῳ καὶ τῷ πατρὶ θυσίᾳ προσηνέχθης ὑπὲρ ἡμῶν, ἀγαθέ, **καὶ θυσίας ἔπαυσας τῶν εἰδώλων παντοδύναμε**».

Ψδὴ η', σελ. 131: «Βαθυλωνία κάμινος τοὺς παῖδας οὐκ ἔφλεξεν οὐδὲ τῆς θεότητος πῦρ τὴν Παρθένον διέφθειρε, διὸ μετὰ τῶν παίδων, πιστοί, βοήσωμεν, εὐλογοεῖτε τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον».

Παρασκευὴ πρωί

Ψδὴ α', σελ. 140: «Χέρσον ἀδυσοτόκον πέδον ἥλιος ἐπεπόλευσεν ποτέ, ὥσει

τεῖχος γὰρ ἐπάγη ἐκατέρωθεν ὕδωρ, λαῶ πεζοποντοποροῦντι καὶ θαυρέστως μέλποντι. Ἐσώμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται».

ᾠδὴ η΄, σελ. 142: «Ἀστέκτω πυρὶ ἐνωθέντες, οἱ θεοσεβεῖα προεστῶτες νεανίαί, τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωθηθέντες θεῖον ὕμνον ἔμελλον. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν Κύριον καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Ἦχος δ΄ Κυριακὴ πρωὶ

Ἀναβαθμοί, σελ. 156: «Οἱ μισοῦντες Σιών, αἰσχύνθητε ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὡς χόρτος γὰρ πυρὶ ἔσεσθε ἀπεξηραμένοι».

ᾠδὴ α΄, σελ. 157: «Θαλάσσης τὸ Ἐρυθραῖον πέλαγος ἀβρόχοις ἵχνεσιν ὁ παλαιὸς πεξεύσας Ἰσραὴλ σταυτύποις Μωσέως χερσὶ τοῦ Ἀμαλήκ τὴν δύναμιν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐτροπώσατο».

...

«Ἀρρήτῳ προστάξει σον πεζοπλωτῆρα ἐδέξατο ἡ ἄβυθος θάλασσα, ἡ ἡπειρωθεῖσά ποτε, Ἰσραηλίτην λαὸν κεκονιμένον, ἐξόδιον ἄδοντα ὕμνον σοι, Κύριε».

Δευτέρα πρωὶ

ᾠδὴ δ΄, σελ. 165: «Ρητορεύοντες ἀνόμων, κατενώπιον μάρτυρες, τοῦ Θεοῦ τὸν λόγον, γνώσει εὐσεβείας κοσμούμενοι, σοφοὺς ρήτορας πάντας κατησχύνετε, ἀσεβοῦντας καὶ τὸν δυσμενῆ θανατώσαντες».

ᾠδὴ ζ΄, σελ. 167: «Νέοι τρεῖς ἐν Βαβυλῶνι, πρόσταγμα τυραννικὸν εἰς φλήναφον θέμενοι ἐν μέσῳ φλογὸς ἀνεβόων: Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν».

Τρίτη πρωὶ

ᾠδὴ α΄, σελ. 170: «Ὁ πατάξας Αἴγυπτον καὶ Φαραὸν τὸν τύραννον θυθίσας ἐν θαλάσῃ, λαὸν διέσωσας δουλείας, μωσαϊκῶς ἄδοντα, ὠδὴν ἐπινίκιον, ὅτι δεδόξασται».

ᾠδὴ θ΄, σελ. 174: «Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, καθεῖλε γὰρ δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους καὶ κατεύθυνεν ἡμᾶς εἰς ὁδὸν εἰρήνης».

Ἦχος πλάγιος α΄ Κυριακὴ πρωὶ

ᾠδὴ α΄, σελ. 205: «Ἴππον καὶ ἀναβάτην εἰς θάλασσαν ἐρυθρὰν ὁ συντρίβων πολέμους ἐν ὑψηλῷ βραχίονι Χριστὸς ἐξετίναξεν, Ἰσραὴλ δὲ ἔσωσεν ἐπινίκιον ὕμνον ἄδοντα».

Δευτέρα πρωί

Ψδὴ γ', σελ. 113: «*Ἐπὶ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς ἐδασίλευσεν. Ὁ Θεὸς κάθηται ἐπὶ θρόνου ἁγίου αὐτοῦ καὶ ψάλλομεν αὐτῷ συννετῶς, ὡς βασιλεῖ καὶ Θεῷ.*»

Τρίτη πρωί

Ψδὴ α', σελ. 218: «*Γῆν ἐφ' ἣν οὐκ ἔλαμψεν, οὐκ εἶδεν ἥλιος ποτέ, ἄδυσσον ἦν οὐχ ἐώρακε γυμνήν, τὸ κῦτος οὐρανοῦ, Ἰσραὴλ διώδευσεν, ἀδρόχως Κύριε, καὶ εἰσήγαγες αὐτὸν εἰς ὄρος ἁγιάσματος σου, ἄδοντα ψάλλοντα ἐπινίκιον ὠδὴν.*»

Πέμπτη πρωί

Εἰς τὸν ὄρθον, σελ. 231: «*Κύριε, τὸ ἀπόρρητον μυστήριον τῆς σῆς σαρκώσεως κηρύξαντες, οἱ ἄσοφοι φιλοσόφους κατήσχυναν, τοὺς ρήτορας ἀλιεῖς ἐπεστόμισαν καὶ γεγόνασι τῶν ἐθνῶν σοφοὶ διδάσκαλοι, φωτίσαντες τὰ πέγρατα φωτὶ τῆς θείας γνώσεως, δι' αὐτῶν δίδου ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.*»

Κανὼν ἁγίου Νικολάου, σελ. 233: «*Ξόανα κατέαξας εἰδώλων ἅγιε, βουλάς ἀπράκτους αἰρετιζόντων ἔδειξας, Νικόλαε, καὶ ἀπαγομένους πρὸς θάνατον ἐξήρπασας.*»

Ἦχος πλάγιος β'

Κυριακὴ πρωί

Ψδὴ α', σελ. 255: «*Ὡς ἐν ἡπείρῳ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ, ἐν ἀδύσσω ἵχνεσι, τὸν διώκτην Φαραὼ καθορῶν ποντούμενον, Θεῷ ἐπινίκιον ὠδὴν ἐδόα, ἄσωμεν.*»

Ψδὴ ζ', σελ. 258: «*Δροσοδόλον μὲν τὴν κάμινον εἰργάσατο Ἄγγελος τοῖς δόσις παισί, τοὺς Χαλδαίους δὲ καταφλέγον πρόσταγμα Θεοῦ, τὸν τύραννον ἔπεισε βοᾶν. Εὐλογητὸς εἰ ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.*»

Τετάρτη πρωί

Ψδὴ η', σελ. 277: «*Ναοὶ Πνεύματος ζῶντος, ὠφθητε μάρτυρες, καὶ ναοὺς τῶν εἰδώλων κατηδαφίσατε καὶ πρὸς τὸν ναὸν τὸν οὐράνιον ἤρθητε, ἀννυμολογοῦντες Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.*»

Ἦχος βαρὺς (πλάγιος γ')

Κυριακὴ πρωί

Ψδὴ α', σελ. 302: «*Νεύσει σου πρὸς γεώδη, ἀντιτυπίαν μετήχθη ἡ πρὶν εὐδιάχυτος φύσις, Κύριε, ὅθεν ἀδρόχως πεζεύσας, ἄδει Ἰσραὴλ σοι, ὠδὴν ἐπινίκιον.*»

Δευτέρα πρωί

Ψδὴ α', σελ. 310: «Τῷ συνεργήσαντι Θεῷ, Μωυσῇ ἐν Αἰγύπτῳ ἐξαγαγεῖν τὸν Ἰσραήλ, αὐτῷ μόνῳ ἔσωμεν, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται».

Τρίτη πρωί

Ψδὴ α', σελ. 315: «Τῷ συντρίψαντι πολέμους ἐν βραχίονι αὐτοῦ καὶ ἀναδάτας τριστατάς θυθίσαντι, ἔσωμεν αὐτῷ ὡς λυτρωτῇ Θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται».

Πέμπτη πρωί

Ψδὴ ζ', σελ. 329: «Τῆς αὐτοσοφίας θεῖοι μαθηταὶ γεγονότες, Ἑλλήνων ἐμώραναν τὴν σοφίαν καὶ σοφιστὴν τῆς κακίας ἀπώλεσαν καὶ τοὺς ἐν ἀγνοίᾳ πλανωμένους φέγγει εὐσεβείας οἱ σοφοὶ ἐφώτισαν».

Ψδὴ ζ', σελ. 330: «Κάμινον πάλαι οἰκτρᾶς ἀθεΐας δρόσῳ τοῦ θείου κηρύγματος ἐναπεσδέσατε κρᾶζοντες ἐνδοξοὶ, ὁ ὑπερυψούμενος, τῶν πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ».

Ψδὴ η': «Ἐνθρακες περὶ νοητῷ προσαναφθέντες, ὥσπερ καλάμη ἄπασαν εἰδῶλὸν πλάνην ἀπετέφρωσαν οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ καὶ κατεφώτισαν πιστῶν ψυχὰς κραυγάζοντες, πάντα τὰ ἔργα τὸν Κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Σελ. 332: «Ἐκ τοῦ θυθοῦ τοῦ τῆς ἀπιστίας τῶν ἐθνῶν τὰς ἀγέλας σοφοὶ ἡγρεύσατε πρὸς πίστιν θεοπρεπῇ καὶ νοητῇ τραπέζῃ ὀψώνιον πολυτελεῖς πάντα προσηγάγετε, ἐνδοξοὶ ἀπόστολοι».

Παρασκευή πρωί

Ψδὴ ζ', σελ. 335: «Λυμαντικὴν ἀπώσάμενοι βλάβην, οἱ ἀθληταὶ τῆς εἰδωλομανίας, βασάνοις ὁμιλοῦντες καὶ θανόντες σὺν Χριστῷ βασιλεύουσιν».

Σάββατο πρωί

Ψδὴ η', σελ. 342: «Ναοὺς εἰδωλικοὺς κατεστρέψατε, πανεύφημοι, καὶ οἶους ἐδείμασθε, ἑαυτοὺς τοῦ Πνεύματος, ἀθλοφόροι, ἀνδρείως τὸν δρόμον τελέσαντες».

Ἦχος πλάγιος δ' Κυριακὴ πρωί

Ἀναβαθμοί, σελ. 350: «Οἱ μισοῦντες Σιών γεννηθήτωσαν δὴ, πρὶν ἐκπασθῆναι ὡς χόρτος, συγκόψει γὰρ Χριστὸς αὐχένας αὐτῶν τομῇ βασάνων».

Ψδὴ α': «Ἀρματηλάτην Φαραὼ ἐδύθισε, τερατουργοῦσα ποτὲ Μωσαϊκὴ ράβδος στανροτύπως πλήξασα καὶ διελούσα θάλασσαν, Ἰσραὴλ δὲ φυγάδα,

πεζὸν ὁδίτην διέσωσεν, ἄσμα τῷ Θεῷ ἀναμέλποντα».

Δευτέρα πρωὶ

Ῥδὴ ζ': «Οἱ ἐκ τῆς Ἰουδαίας καταντήσαντες παῖδες ἐν Βαβυλῶνι ποτέ, τῇ πίστει τῆς Τριάδος τὴν φλόγα τῆς καμίνου κατεπάτησαν ψάλλοντες, ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν Θεὸς εὐλογητὸς εἶ».

...

«Μίαν φύσιν Τριάδος ἐν τρισὶ χαρακτῆρσιν ὁμολογοῦντες σοφοί, **πολύθεον ἀπάτην εἰδῶλων**, ἀθλοφόροι, διελύσατε ψάλλοντες, ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν Θεὸς εὐλογητὸς εἶ».

Τρίτη πρωὶ

Ῥδὴ α', σελ. 364: «Τῷ συντρίψαντι πολέμους ἐν θραχίονι αὐτοῦ καὶ διαβίβασαντι τὸν Ἰσραὴλ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ ἔσωμεν αὐτῷ ὡς λυτρωτῇ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται».

Ῥδὴ θ', σελ. 367: «Εὐλογητὸς ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἐγείρας κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους καὶ κατεύθυνεν ἡμᾶς εἰς ὁδὸν εἰρήνης».

Πέμπτη πρωὶ

Ῥδὴ ζ', σελ. 379: «Παῖδες Ἑβραίων ἐν καμίνῳ κατεπάτησαν τὴν φλόγα θαρσαλέως καὶ εἰς δρόσον τὸ πῦρ μετέβαλον βοῶντες. Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θεὸς εἰς τοὺς αἰῶνας».

Σάββατον πρωὶ

Ῥδὴ η', σελ. 393: **Ναοὺς εἰδῶλων καθείλετε ἀθλοῦντες καὶ ἑαυτοὺς τῆς Τριάδος θείους ναοὺς ἐδομήσασθε, ἀθλοφόροι Κυρίου, ἀγγέλων συννόμιλοι».**

* * *

Θεωρῶ, πὼς τὰ λίγα αὐτὰ τροπάρια τῆς «Παρακλητικῆς» ἀπὸ τὰ ἑκατοντάδες ποὺ περιέχει, μιλοῦν μόνον τοὺς τόσο βοερά, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται λεπτομερὴς ἀνάλυση ἐπ' αὐτῶν. Ἡ μόνη ὑποσημείωσή μου εἶναι, πὼς οἱ Ἑβραῖοι κατάφεραν νὰ δάλουν ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες καὶ μία ὀλάκερη Εὐρώπη νὰ ἐξυμνοῦμε ὅλο τὸ εἰκοσιτετράωρο μέσα στὴν δικιά μας χώρα τοὺς προπάτορές τους καὶ τὸν Θεό τους σὰν δικούς μας ἀκόμα καὶ μέχρι σήμερα, στὸν αἰῶνα τῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἐπὶ πλέον εἰδικὰ ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες κατάφεραν νὰ μᾶς δάλουν νὰ ὑβρίζουμε τοὺς προγόνους μας καὶ νὰ τοὺς συκοφαντοῦμε, ἀνακηρύσσοντας ταυτόχρονα σὲ «ἁγίους προπάτορας ἡμῶν» τὰ ἀμφισβητούμενης ἠθικῆς ἀλλὰ καὶ ἱστορικῆς ὑπόστασης πρόσωπα τῆς Ἑβραϊκῆς Μυθολογίας.

λζ. Ἱερεμίας

Θὰ μιλήσουμε γιὰ τὸν προπάτορά μου τὸν Ἱερεμία, ποὺ ἦταν εἰδικὸς στοὺς θρήνους. Κλάμα μεγάλο. Κορόμηλο σκέτο. Καὶ ξέρετε, γιατί κλαίει; Γιὰ τὴν Σιωνούλα καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, ποὺ χάθηκε ἡ ἔρημη: «Πῶς ἐκάθισε μόνη ἡ πόλις ἡ πεπληθυμμένη Σιών. Κατέστη ὡς χήρα ἡ πεπληθυμμένη ἐν ἔθνεσιν. Ἡ ἄρχουσα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐγένεν ὑποτελὴς» («Θρηνοὶ α' 1). Εἶδες, πῶς τσούζει, προπατορούλη... Ποῦ νὰ δῇς ἐδῶ, στὸ πριγκηπάτο τῆς Ρωμιοσύνης, τί τραβάμε. Καὶ ἄσε τώρα τὰ παραμύθια γιὰ τὰ ἀρχηγλιχία καὶ τὰ τοιαῦτα, γιατί οὔτε στὸ ὄνειρό σας δὲν φανταζόσαστε τότε τέτοια μεγαλεῖα, σὰν κι αὐτὰ ποὺ θᾶχατε στὸ μέλλον, ἐκτὸς βέβαια ἂν μιλᾷς «προφητικά»... Καὶ συνεχίζει ὁ προπάτορας: «Ἀκαταπαύστως κλαίει τὴν νύκτα. Καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς καταρρέουσιν ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτῆς. Ἐκ πάντων τῶν ἀγαπώντων αὐτὴν δὲν ὑπάρχει ὁ παρηγορῶν αὐτήν» («Θρηνοὶ», α' 2). Κλάμα ἢ κυρία. Καὶ ἔχει κάτι σαγόνια σὰν αὐτὰ τοῦ καρχαρία. Ποῦ νὰ μείνη κανεὶς νὰ τὴν θρηνησῇ, ἀφοῦ τοὺς εἶχε φάει ὄλους;

Ἔτσι βέβαια ἀγαπάει ἡ Σιωνούλα. «Αἱ ὁδοὶ τῆς Σιών πενθοῦσι, διότι οὐδεὶς ἔρχεται εἰς τὰς ἐορτάς. Πᾶσαι αἱ πύλαι αὐτῆς εἶναι ἔρημοι. Οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἀναστενάξουσι, αἱ παρθένοι αὐτῆς εἶναι περίλυποι, καὶ αὐτὴ πλήρης πικρίας» («Θρηνοὶ» α' 4). Ἔχει πέσει στεναγμὸς καὶ πλανταγμὸς ἄνευ προηγουμένου. Οἱ δὲ παρθένες κλαῖνε περισσότερο ἀπ' ὄλους, γιατί, ἂν δὲν ἔρθῃ κόσμος στὴν μαμὰ Ἱερουσαλήμ, τότε αὐτὲς δυστυχῶς θὰ εἶναι καταδικασμένες νὰ εἶναι γιὰ πάντα παρθένες. Ἄντε τώρα νὰ περιμένουν ἀπὸ τὸν προπάτορα νὰ καθαρίσῃ. Αὐτὸς μόνο γιὰ κλάματα εἶναι. Κλάμα καὶ οἱ παπᾶδες τοῦ Γιαχβέ, γιατί κανένας πιά δὲν πάει στὴν μαμάκα τὴν Σιών. Τελικὰ τόσο κλαψιάρηδες δὲν τοὺς περίμενα τοὺς ἐκλεκτοὺς. Καὶ φαντασθῆτε, ὅτι μόλις ἔχουμε ἀρχίσει. Ἔτσι πάει μέχρι τὸ τέλος: «Ἡ ἀκαθαρσία αὐτῆς ἦτο εἰς τὰ κράσπεδα αὐτῆς. Δὲν ἐνεθυμήθη τὰ τέλη αὐτῆς. Ὅθεν ἐταπεινώθη ἐξαισίως. Δὲν ὑπῆρχε ὁ παρηγορῶν αὐτήν. Ἰδέ, Κύριε, τὴν θλίψιν μου, διότι ἐμεγαλύνθη ὁ ἐχθρὸς» («Θρηνοὶ» α' 9).

Καὶ βέβαια δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ἀφήσουμε ἐκτὸς ἱεροῦ κειμένου τὴν γνωστὴ πιά κοπρολαγνεῖα τοῦ ἐκλεκτοῦ τοῦ Γιαχβέ. Χαμὸς λοιπὸν γινόταν στὴν ἱερὴ πόλη. Τὸ τί ἀκαθαρσία κυκλοφοροῦσε στοὺς δρόμους δὲν περιγράφεται. Γέμισαν καὶ τὰ πεζοδρόμια. Κάπον βέβαια εἶναι καὶ λογικό, ἀφοῦ, ὅταν εἶδε, πῶς δυνάμωσε ὁ ἐχθρὸς, –αὐτοὶ εἴμαστε ἐμεῖς–, τὴν πιάσαν τὴν μαμάκα τὰ ζοριλίχια, καὶ νὰ τὸ ἀποτέλεσμα: κοπροπλημμύρα. Τὸ σφίξιμο ἔφταιγε. Καὶ παρακάτω συνεχίζει: «Ὁ ἐχθρὸς ἐξήπλωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτῆς. Διότι αὐτὴ εἶδε τὰ ἔθνη εἰσερ-

χόμενα εἰς τὸ ἀγιαστήριον αὐτῆς, τὰ ὅποια προσέταξας νὰ μὴ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν συναγωγὴν σου» («Θρηνοὶ α' 10»). Ἐδῶ κάπου τὰ μπερδεψε ὁ προπάτορούλης μας. Γιατί, πῶς γίνεται αὐτὸς ὁ ἐχθρὸς νὰ μπαίνει μέσα στὴν συναγωγή, ἂν ὁ πάνσοφος Γιαχβὲ ἔχη ἀπαγορεύει νὰ μποῦν; Μήπως καὶ ὁ Γιαχβὲ τᾶχει λίγο χάσει, καὶ δὲν μᾶς τὸ λέει ὁ προπάτορας; Ἡ εἶχε κι αὐτὸς πυρετὸ καὶ σφίξιμο, ὅταν τᾶγραφε;

Γεγονὸς πάντως εἶναι, πῶς ὅλοι κλαίγανε. «Διὰ ταῦτα ἐγὼ θρηνῶ. Οἱ ὀφθαλμοί μου, οἱ ὀφθαλμοί μου καταρρέουσιν ὕδατα. Διότι ἀπεμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ ὁ παρηγορητής, ὁ ἀναζωοποιῶν τὴν ψυχὴν μου· οἱ υἱοί μου ἠφανίσθησαν, διότι ὑπερίσχυσεν ὁ ἐχθρὸς» («Θρηνοὶ» α' 16). Κατακλυσμός. Ὁ μόνος γνήσιος ἐβραϊκός. Νὰ καὶ κάτι δικό τους. Ὑδατα τρέχανε τὰ μάτια τῆς Σιωνούλας, γιατί τὰ παιδάκια τῆς χάθηκαν καὶ νίκησε ὁ κακὸς ἐχθρὸς. Πάει κι ἡ παρηγορήτρα, ὁ Γιαχβὲ, τὴν κοπάνησε, τώρα μόνη καὶ ἔρημη κάθετα καὶ κλαίει ἡ κακομοίρα ἡ Σιωνούλα.

Δὲν ξέρω, ἀλλὰ κάτι μοῦ θυμίζουν ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τὴν παιδική μας ἡλικία, γιὰ τὴν μικρὴ Ἑλένη, ποὺ δὲν τὴν παίζανε οἱ φιλενάδες τῆς, καὶ αὐτὴ καθόταν καὶ ἔκλαιγε. Ὁ δὲ προπάτορας σκούπιζε καὶ ξανασκούνπιζε τὰ γραπτά του ἀπὸ τὰ δάκρυα, ποὺ τοῦ φεῦγαν ἀσταμάτητα. Ἄν τοῦ ἔφευγε καὶ τίποτα ἄλλο καὶ ντρεπόταν νὰ τὸ γράψῃ, μιᾶς καὶ τώρα πλησίαζε ἀκόμα περισσότερο ὁ ἐχθρὸς, αὐτὸ δὲν τὸ ξέρουμε.

Καὶ συνεχίζει: «Ἐκάλεσα τοὺς ἀγαπῶντάς με, ἀλλ' αὐτοὶ μὲ ἠπάτησαν· οἱ ἱερεῖς μου οἱ πρεσβύτεροί μου ἐξέπνευσαν ἐν τῇ πόλει» («Θρηνοὶ α' 19»). Ὅλα τὰ εἶχε ἡ Μαριορή, ἡ καπούρα τῆς ἔλλειπε. Βρῆτε, βρὲ παιδιά, ἕναν ἄντρα γιὰ τὴν Σιωνούλα, γιατί κανεὶς δὲν τὴν θέλει. Βρὲ τὴν ἄμοιρη, πῶς κατήντησε. Ὁ προπάτορας δὲν σοῦ κάνει; Μᾶλλον ὅμως αὐτὸς δὲν τὴν ἀγαποῦσε πολὺ ἢ αὐτὴ δὲν τὸν ἤθελε. Γι' αὐτὸ κάθετα καὶ γράφει τώρα τὴν ἱστορία τῆς, μήπως καὶ τὴν δελεάσῃ. Βρὲ κατάντια ὁ προπάτορας. Μὲ τόσο κλάμα πάντως ποὺ πέφτει, δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος.

Ἀπὸ τότε ἦτανε κλαψιάρηδες. Κλάψα στὴν κλάψα ὅμως τὰ καταφέρανε. Ἐχουν προκαλέσει τὸν παγκόσμιον οἶκτο. Τελικὰ ὅλη τους ἡ ὑπόσταση μήπως βασίζεται στὴν κλάψα καὶ τὰ παρακάλια;

Ἀλλὰ αὐτὰ θὰ τὰ δοῦμε καλύτερα τὴν ἐπόμενη φορὰ, γιατί οἱ περιούσιοι ξέρουν καλὰ ἀπὸ κλάψες τόσο, ὥστε νὰ τὶς ἐντάξουν ὡς ξεχωριστὸ κεφάλαιο στὸ ἱερό τους βιβλίο.

Ὁ Ἀπόγονος

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΑ: Ὁ τίτλος τῆς σελίδας 11721 τοῦ προηγουμένου 190οῦ τεύχους νὰ διορθωθῇ ὡς ἑξῆς: «Τὰ χημικὰ στοιχεῖα δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 120». • Στὸ ἴδιο τεῦχος, σελ. 11680, στίχ. 16 ἀπὸ κάτω, ἡ λέξη «ἀναγάγει» νὰ διορθωθῇ: «ἀνάγει».

ΗΣΑ·Ι·ΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλήνες θεοὶ ἐπιδιώνουν στὴν σημερινή Βουλγαρική παράδοση

Ἡ μυθολογία καὶ ἡ παράδοση τοῦ Βουλγαρικοῦ λαοῦ διαθέτουν ἕναν ἔντονα μαγευτικό χαρακτήρα καὶ ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο καὶ πολύτιμο κομμάτι τῆς εὐρύτερας Βαλκανικῆς καὶ Εὐρωπαϊκῆς πολιτιστικῆς ἱστορίας. Γεγονὸς ὅμως ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ (ἐκπληκτικὴ πρᾶγματι) ἐπίδραση, ποῦ ἡ ἐν λόγῳ παράδοση ἐδέχθη ἀπὸ τὸν πανάρχαιον Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Θρησκεία. Ἐπίδραση τόσο μεγάλη καὶ τόσο σημαντικὴ, ὥστε νὰ μπορῇ ἀνέτως νὰ εἰπωθῇ, πὼς ἡ πολιτιστικὴ πορεία τοῦ γειτονικοῦ λαοῦ ἐξελίχθηκε (καὶ συνεχίζει νὰ ἐξελίσσεται) σύμφωνα μὲ τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα καὶ εἶναι «χρωματισμένη» ἀπὸ χρῶμα καθαρῶς ἑλληνικό, εὐρισκομένη ἔτσι ἐντὸς τῶν πανανθρωπίνων πλαισίων τῆς ἑλληνικῆς πολιτισμογενέσεως. Ἡ εἰκόνα αὕτη εὐρίσκεται σὲ ἀπόλυτη συμφωνία μὲ τὴν σταθερὴ «συνέχεια» τῆς ἑλληνικῆς παρουσίας σὲ ὁλόκληρη τὴν Εὐρώπῃ καὶ τὴν Ἀσία ὅπως καὶ στὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πλανῆτη.

Σεβαστὸ κομμάτι τῆς ἱστορίας, τοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς καταγωγῆς του ὁ βουλγαρικὸς λαὸς ἔλκει ἐκ τῶν ἀρχαίων Θρακικῶν φύλων. Οἱ Θράκες, ἑλληνογενὲς πολιτισμικὸ σύνολο, εἶναι αὐτόχθονες τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ γεωγραφικῶς καταλαμβάνουν τὴν ἀπὸ Πιερίας περιοχὴ ὡς τὸν ποταμὸ Ἰστρο (σημ. Δούναβη), τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου.

Κεντρικὲς μορφές στὴν λατρεία καὶ τοὺς θρύλους τῶν Θρακῶν εἶναι ὁ θεὸς Διόνυσος (Ζαγρέας), προστάτης τοῦ ἀμπελιοῦ καὶ τοῦ οἴνου καὶ ὁ θεϊκὸς μουσικός, ποιητής, φιλόσοφος καὶ μαθηματικός Ὁρφέας. Ἀμφοτέρων οἱ παραδόσεις διασφύζονται αὐτούσιες στὰ σύγχρονα βουλγαρικὰ ἔθιμα καὶ ἡθι. Στους λαϊκοὺς μύθους τῆς Βουλγαρίας εἶναι ὄντως καταπληκτικὸ καὶ τὸ γεγονός τῆς διασώσεως πάμπολλων θρύλων, ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὸ ἀνάνθηον τῶν ἑλληνικῶν θεοτήτων. Ὁ Διόνυσος, ὡς προείπαμε, λατρεύεται ἀκόμη καὶ στίς ἡμέρες μας ὀπισθεν τοῦ «προσωπεῖου» ὅμως τοῦ ἁγίου Τρύφωνος, ποῦ τὸν «διαδέχθηκε» κατὰ τὸ χριστιανικὸ πρότυπο ὡς προστάτης τῆς ἀμπελουργίας. Νὰ σημειωθῇ ἐδῶ, ὅτι καὶ στὴν Βουλγαρία (ὅπως καὶ στὴν Ἑλλάδα ἄλλως τε) τὰ ἀρχέγονα λαϊκὰ ἡθι καὶ ἔθιμα «διοχετεύθηκαν» στὴν ἐποχὴ μας, καλυπτόμενα κυρίως ὑπὸ τὸν χριστιανο-ορθόδοξο μανδύα· μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἀφ' ἐνὸς διεσώθησαν ἀπὸ τὴν ἐξαφάνιση οἱ θρύλοι τῆς λαϊκῆς ψυχῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐμπλουτίσθηκε τὸ χριστιανικὸ ἑορτολόγιο μὲ ἡθι ἑλληνικὰ – μὴ ἰουδαϊκά.

Μὲ τὴν λατρεία τοῦ Διονύσου, στοὺς χρόνους τοῦ ὁποίου καὶ ἀνάγονται, σχετίζονται καὶ τὰ λεγόμενα ἀναστενάγια (*νεστινάριστβο*), ποὺ ἐπίσης προσεταιρίσθηκε ἀργότερα ἡ Ὁρθοδοξία. Ὁ κύκλος τῶν ἀναστεναρίων εἶναι χαρακτηριστικὸς, πὼς συνδέεται καὶ μὲ τὴν κίνηση τοῦ ἡλίου. Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση τὰ ἀναστενάγια ἀποσκοποῦν στὸ νὰ ἐνεργοποιήσουν μὲ μαγικὸ τρόπο τὴν ἡλιακὴ πορεία. Ἡ παρουσία τῆς φωτιᾶς στὸ ὅλο τελετουργικὸ παραπέμπει ἀπ' εὐθείας στὸν ἥλιο. Ἡ φωτιὰ ὡς ἰσοδύναμο τοῦ οὐρανίου πυρὸς (δηλ. τοῦ ἡλίου) ἐνεργοποιεῖται, γιὰ νὰ προστατεύσῃ τὸν ἥλιο ἀπὸ τὶς δυνάμεις τοῦ κακοῦ ἢ γιὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν δύναμή του. Γενικῶς τὸ ὅλο μυστήριον τῶν ἀναστεναρίων λειτουργεῖ καὶ ὡς ἕνα εἶδος «καθαρητηρίου».

Ἀπὸ τὴν διονυσιακὴ λατρεία θεωρεῖται, πὼς κατάγεται καὶ ἡ γιορτὴ τῶν «μασκαράδων» (*κοὺκερι*), δηλαδὴ τὸ καρναβάλι. Οἱ συμμετέχοντες στὸν ἑορτασμόν αὐτὸ ντύνονται καὶ εἶναι γνωστοὶ ὡς μπαμπόγεροι (*μπαμπούγκερι*), νεράιδες (*ρουσάλκι*), σουρδάκες (*σουρδακάρι*), καλόγεροι (*καλούγκερι*), καμηλιέρηδες (*καμηλάρι*), μοῦτρα (*σουράτι*) κ.λπ.

Ὁ θεὸς Ἥλιος (*Σλάντσε*) παίζει ἐπίσης σπουδαῖο ρόλο στὴν βουλγαρικὴ παράδοση. Ἡ λατρεία του ἐντοπίζεται ἤδη στὰ χρόνια τῶν «Προβουλγάρων», οἱ ὁποῖοι ζοῦν στὴν χερσονήσο τοῦ Αἴμου

*Πάν τραγόπους με τὸν «αὐλὸν
τοῦ Πανός» (ὄρειχαλκος).
Ἐκ τῆς Βουλγαρίας (ἄγνωστης
προελεύσεως).*

*Ζεὺς φέρων τὴν «αἰγίδα» ἢ κεραυνόν.
Ἐκ τοῦ χωρίου Πριμπόν, περιοχή Πέρινι.*

τὸν 4ο μὲ 5ο αἰῶνα μ.Χ. καὶ ἐκεῖ –στὸν χῶρο τῆς σημερινῆς Βουλγαρίας– ἀναμειγνύονται μὲ τοὺς Θρᾷκες καὶ τοὺς Σλάβους, μορφοποιώντας τὸ βουλγαρικό ἔθνος. Κατὰ τὴν παράδοση ὁ Ἥλιος ζῇ σὲ τεράστιο ὀλόχρυσο παλάτι στὴν ἄκρῃ τοῦ κόσμου, πέραν τῆς θαλάσσης. Ἐχει μητέρα, ἢ ὁποῖα κάθε θράδυ τὸν περιμένει νὰ γυρίσῃ ἀπὸ τὴν περιπλάνησίν του στὸν κόσμο, ἔχοντάς του ἕτοιμο πλοῦσιο τραπέζι. Τὰ ἀνθρωπόμορφα χαρακτηριστικά, ποὺ ἀποδίδονται στὸν Ἥλιο, ἐπιβεβαιώνονται κι ἀπὸ τὸν θρύλο, ποὺ τὸν θέλει νὰ ἐρωτεύεται τὸ ἄστρο τῆς Αὐγῆς (*Ντενίτσα*), μὲ τὸ ὁποῖο καὶ παντρεύεται. Ἀπεικονίσεις τοῦ Ἥλιου «προβουλγαρικῆς» τεχνοτροπίας καὶ γενικῶς ἡλιακὰ σύμβολα ἔχουν βρεθῇ σκαλισμένα σὲ θράχους καὶ τοιχώματα στὴν ἀρχαιολογικὴ περιοχὴ Πίλσκα καθὼς καὶ στὸ Πρέσλαβ. Ὁ Ἥλιος ταυτίζεται ἐπίσης καὶ μὲ τὸν *Τάνγκρα* (= Ἀπόλλων), κορυφαία θεότητα τῶν «Προβουλγάρων».

Ἀπὸ τὴν βουλγαρικὴ λατρευτικὴ παράδοση δὲν θὰ μπορούσε νὰ λείψῃ ὁ Ζεὺς. Αὐτὸς σχετίζεται μὲ τὸν σλαβικῆς προελεύσεως θεὸ Περουν, γιὰ τὸν ὁποῖο νομίζεται, πῶς εἶναι παρόμοιος ὄχι μόνον τοῦ Διὸς ἀλλὰ καὶ τοῦ Σκανδιναβοῦ Θῶρ, δίνοντας ἔτσι παγκόσμια διάσταση στὰ ἑλληνικὰ θεῖα ἀρχέτυπα. Ὁ Περουν λοιπὸν ὁμοῖα μὲ τὸν Δία φέρει ὡς κύριο χαρακτηριστικό του τὸν κεραυνό, σύμβολο ἰσχύος καὶ παντοδυναμίας. Κορυφαία θεῖα μορφή ἔχει τὸν θρόνο του στὸ ὄρος Πιρίν (ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ πυρὴν) τῆς νοτίου Βουλγαρίας, ὅπως ἀκριβῶς ὁ Ζεὺς ἔχει τὸν δικό του στὸν Ὀλυμπο. Πιθανὴ ἡμέρα πρὸς τιμὴν τοῦ Περουν-Διὸς ἦταν ἡ Πέμπτη, ἢ ὁποῖα καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ὁμορφότερη τῶν ἡμερῶν, ἡμέρα χαρᾶς ποὺ σχετίζεται μὲ γαμήλιες τελετὲς καὶ ἄλλες ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις εὐτυχῶν γεγονότων.

Ἱερὸ δένδρο τοῦ Περουν ὅπως καὶ τοῦ Διὸς θεωρεῖται ἡ δρυς. Σ' αὐτὸ τὸ αἰωνόβιο «κοσμικὸ» δένδρο ἐνεδρεύει τὸ φίδι (*ζιμί*) ἢ δράκων (*ζιμί*), ζῶο ποὺ κατέχει ξεχωριστὴ θέση στὶς παραδόσεις τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ καὶ μᾶς θυμίζει ἑλληνικὰ ἀντίστοιχα (Δράκων, Χίμαιρα κ.ἄ.). Ὁ δράκων λοιπὸν, καθαρῶς ἀρνητικὴ μορφή τῆς βουλγαρικῆς μυθολογίας, εἶναι σύμβολο τοῦ χάους καὶ τῆς ἀταξίας καὶ βασικός ἀντίπαλος τῶν θεῶν. Κατοικία του τὰ βαθιά σπήλαια καὶ ἴσως καὶ ἡ ἄβυσσος. Πολλὰ εἶναι τὰ ἐπίγεια καὶ οὐράνια φαινόμενα, ποὺ ἐξηγοῦνται συνδεόμενα μὲ τὸν δράκοντα. Πολλὲς φορὲς π.χ. τὸ οὐράνιο τόξο λαμβάνεται ὡς δράκων, ὁ ὁποῖος προκαλεῖ τὴν ὕροχῃ, πίνοντας ὑπερβολικὰ νερὸ ἀπ' τὸν ὠκεανό. Ἐπίσης πιστεύεται, πῶς ὁ κατακλυσμός ὀφείλεται στὴν σύγκρουση δύο τέτοιων δρακόντων. Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς λίπτοντες ἀστέρες (μετεωρίτες), αὐτοὶ νομίζονται γιὰ φωτεινοὶ δράκοντες. Τέλος ἡ ἐκλειψὴ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης πιστεύεται, πῶς ὀφείλεται στὸ ὅτι τὰ ἐν λόγῳ οὐράνια σώματα καταβροχθίζονται ἀπὸ τὸν μεγάλο δράκοντα.

Ἄλλες ἀρνητικῆς ὕψης μορφές τῆς βουλγαρικῆς παραδόσεως εἶναι οἱ καλλικάντζαροι (*ταλασάμι*). Αὐτοὶ δὲν εἶναι παρὰ πνεύματα νεκρῶν, ποὺ ἐμφανίζονται στὸν κόσμον τῶν ζωντανῶν σὲ ἐξαιρετικὲς περιστάσεις (γιορτές, θεμελίωση οἴκου κ.λπ.). Ἄλλες φορὲς ἔχουν ὄψη νεκροῦ, δηλαδὴ δρυκόλακα (*θαμπίρ*), καὶ ἄλλες εἶναι ἀόρατοι διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἐπιστρέφοντας στὸ πάνθεον τῶν ἑλληνικῶν θεοτήτων, ποὺ σχεδὸν αὐτοῦσιες ἀπαντῶνται στὴν βουλγαρικὴ λατρεία, ἀξίζει νὰ μνημονεύσουμε τὸν Ἀπόλλωνα-Ἥλιο, τὴν Ἀρτεμῖ-Σελήνη, τὸν Πάνα, τὸν Ἑρμῆ, τὸν Ἄρη καὶ τὸν Ποσειδῶνα. Τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ πλῆθος ἀγαματιδίων καὶ παραστάσεων σὲ ἀγγεῖα, θράχους ἢ τάφους, ποὺ διάσπαρτα ἔχουν βρεθῇ στὴν βουλγαρικὴ γῆ.

Κλείνοντας, μπορούμε πλέον μετὰ δεβαιότητος νὰ ποῦμε, πῶς ἡ βουλγαρικὴ λαϊκὴ παράδοση (ὅπως καὶ ἡ βουλγαρικὴ γλῶσσα ἄλλως τε) γέμει ἀπὸ ἑλληνικότητα καὶ εἶναι ἓνας ἀκόμη βασικός κρῖκος τῆς ἑλληνικῆς ἀλυσίδας πολιτισμικῆς δημιουργίας, ποὺ –ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων– ἀπλώνεται καὶ κυριαρχεῖ στοὺς λαϊκοὺς θρύλους καὶ παραδόσεις σὲ πανγῆινο ἐπίπεδο.

Βιβλιογραφία:

- Ἰβάνιτσα Γκεοργκίεβα, *Βουλγαρικὴ λαϊκὴ μυθολογία*, Σόφια, 1983.
- Ἀνάνι Στόινεφ, *Ἡ κοσμοαντίληψη τῶν Προβουλγάρων*, Σόφια, 1985.
- Ἀνάνι Στόινεφ (ἐπιμέλεια), *Βουλγαρικὴ μυθολογία - Ἑγκυκλοπαιδικὸ λεξικό*, Σόφια, 1994.
- Ντιμίταρ Ὁδισόρφ, *Ἡ θρησκεία τῶν Προβουλγάρων*, Σόφια, 1997.

ΣΗΜ.: Ἡ βιβλιογραφία αὕτη εἶναι στὴν βουλγαρικὴ γλῶσσα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ-ΣΚΟΥΠΙΔΟΤΟΠΟΙ

Έξω από τόν αρχαιολογικό χώρο της Έπιδάουρου...

Είχαμε και παλαιότερα αναφερθῆ ἑπαινετικά (τεῦχος 185) στό Σωματεῖο Διπλωματούχων Ξεναγῶν καί στίς καταγγελίες του τίς σχετικές μέ τήν εἰκόνα ἐγκατάλειψης, πού παρουσιάζουν ὑφίστης ἱστορικής σημασίας ἀρχαιολογικοὶ χώροι ὅπως οἱ Μυκήνες, ἡ Κνωσός, ἡ Δῆλος κ.ἄ. Αὐτή τήν φορά τὸ ἐν λόγῳ σωματεῖο σέ συνεργασία μέ τήν Ὁμάδα Περιβάλλοντος τοῦ Ε.Κ.Κ.Ε. διεξήγαγε ἔρευνα σχετική μέ τόν βαθμὸ καθαριότητος τῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων καί διαδρομῶν πρὸς αὐτούς, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας – τῷ ὄντι ἀπογοητευτικά– κοινοποιήθηκαν στὰ καθ' ὕλην ἀρμοδία ὑπουργεῖα, στίς νομαρχίες καί στοὺς Δήμους, ὅπου ὑπάγονται οἱ διάφοροι ἀρχαιολογικοὶ χώροι.

Ἡ ἔρευνα βασίσθηκε στίς ἐκτιμήσεις 156 ἔμπειρων καί μέ μακρὰ θητεία στὸν χώρο ξεναγῶν, οἱ ὁποῖες ἐκτιμήσεις ἀποδόθηκαν μέ τήν μορφή ἀπαντήσεων σέ σχετικὸ ἐρωτηματολόγιο. Ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἐρωτηθέντων βρίσκει τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους καί τίς πρὸς αὐτοὺς διαδρομὲς μετρίως ἕως ἀπαράδεκτα ἀκάθαρτους. Ἰδιαιτέρως ἀπαράδεκτη εἶναι ἡ κατάσταση τοῦ ὁδικοῦ δικτύου πού ὀδηγεῖ στοὺς σπουδαιότερους ἀρχαιολογικοὺς χώρους ὅπως στήν Ἐπίδαυρο, στίς Μυκήνες, στήν Ὀλυμπία καί στοὺς Δελφοὺς: «Οἱ τεράστιοι ὄγκοι σκουπιδιῶν (ἐστίες μόλυνσης καί δυσσομίας) καί τὰ συσσωρευμένα μπάζα κατὰ μῆκος τοῦ ἐθνικοῦ καί ἐπαρχιακοῦ δικτύου, σέ εἰσόδους πόλεων καί χωριῶν ἀλλὰ καί σέ χαράδρες καί ρέματα, τὰ πτώματα ζώων σέ κατάσταση ἀποσύνθεσης, τὰ ἐρειπωμένα αὐτοκίνητα καί φορτηγά, πού ἔχουν μετατραπῆ σέ σιδηρόμαξα, κ.λ.π. συνθέτουν δυστυχῶς τήν εἰκόνα, πού ἀντικρὺζει κανεῖς, καί δυσφημεῖ τήν χώρα μας διαρκῶς καί διεθνῶς» (σελ. 1 τῆς ἐν λόγῳ ἔρευνας). Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας ἐξειδικεύονται σέ κάθε ἕνα ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ἀρχαιολογικοὺς χώρους καί σέ κάθε μία ἀπὸ τίς διαδρομὲς ξεχωριστά. Μὲ βάση τὰ παραπάνω πορίσματα τὸ Σωματεῖο Διπλωματούχων Ξεναγῶν διετύπωσε εἴκοσι ἐξειδικευμένες προτάσεις, πού ἀφοροῦν στήν συνολικὴ ἀναβάθμιση καί ἀποκατάσταση τῆς εἰκόνας τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τοπίου καθὼς καί στήν εὐρυθμὴ πραγματοποίησιν τῶν ἐπισκέψεων.

Π.Α.Κ.

ΑΛΤΑΝΗ

Τὸ ἀστρικὸν πρότυπον τῆς ἰδανικῆς Πολιτείας

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ

Ὁ Πλάτων εἰς τὸ μέγα καὶ κύκνειον ἔργον του «*Νόμοι*» (Γ' 898 Ε) λέγει:

«*Ἡλίου πᾶς ἄνθρωπος σῶμα μὲν ὄρα, ψυχὴν δὲ οὐδεὶς· οὐδὲ γὰρ ἄλλον σώματος οὐδενὸς οὔτε ζῶντος οὔτε ἀποθνήσκοντος τῶν ζώων, ἀλλὰ ἐλπίς πολλή τὸ παρὰ-παν τὸ γένος ἡμῖν τοῦτο ἀναίσθητον πάσαις ταῖς τοῦ σώματος αἰσθήσεσι περιπε-φνέκναι, νοητὸν δ' εἶναι. Νῶ μόνῳ δὴ καὶ διανοήματι λάδωμεν αὐτοῦ πέρι τὸ τοι-όνδε*». [*Ὅλοι βλέπομε τὸ σῶμα τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ κανεῖς δὲν διακρίνει τὴν ψυχὴν του ὅπως καὶ κανενὸς ἄλλου σώματος, ζωντανοῦ ἢ πεθαμένου, ἀλλὰ ὑπάρχουν πάντοτε ἐλπίδες, ὅτι ἡ κατάστασις αὐτή, ποῦ εἶναι ἀπρόσιτος ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις μας, δύναται νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ μόνον ἀπὸ τὸν νοῦν*." Εἴτοι ἂς προσπαθῶμε καὶ ἐμεῖς νὰ ἀντιληφθῶμε τὸν ἡλίον μὲ τὸν νοῦν μας].

Γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: ὁ Πλάτων, ἓνας τόσο ἐναισθητοποιημένος νοῦς εἰς τὴν φιλοσο-φικὴν διάστασιν τοῦ οὐρανοῦ στερεώματος, ἔστω καὶ ἐμμέσως μήπως διετύπωσε μὲ κά-ποιον μεταφορικὸν τρόπον τὴν ἀνάγκην νὰ λαμβάνωμε τὴν λειτουργίαν τοῦ πλανητικοῦ συστήματος ὡς πρότυπον καὶ παράδειγμα πρὸς μίμησιν; Πράγματι εἰς τὸν ἀναγνώστην τῶν *Νόμων* οὐδεμία ἀμφιβολία γεννᾶται, ὅτι ὁ Πλάτων ἐχρησιμοποίησε ὡς πρότυπον διὰ τὴν συγκρότησιν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς «πόλεως» τὸν κύκλον μὲ τὰς ὑποδιαίρεσεις αὐτοῦ. Ἡ ὅλη δὲ ἐπεξεργασία τῶν ἐννοιῶν κατευθύνει τὴν διάνοιαν εἰς τὸν Κύκλον τῆς Ἑκλει-πτικῆς ἢ τὸν Ζωδιακὸν Κύκλον.

Εἰς τὸ Ε' βιβλίον τῶν *Νόμων* ἀναφέρονται συνοπτικῶς τὰ ἐξῆς (Νεώτ. Ἑγκ. Λεξ. Ἡλί-ου – *Τὸ Ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν Πνεῦμα*, σελ. 408):

«Τὸ σχέδιον τῆς πόλεως:

Ἡ πόλις θὰ κτισθῇ εἰς τὸ μέσον, εἰ δυνατόν, τῆς ὅλης ἀγροτικῆς περιοχῆς αὐτῆς καὶ δὴ εἰς θέσιν πρόσφορον δι' ἀστικὴν ἐγκατάστασιν. Κέντρον τῆς πόλεως θὰ εἶναι ἡ ἀκρόπο-λις αὐτῆς ἀφιερωμένη εἰς τοὺς θεοὺς Ἑστίαν, Δία καὶ Ἀθηνᾶν. Ἀπὸ τοῦ κέντρου τούτου θὰ ἀφορμῶνται κυκλικῶς νοηταὶ ἀκτῖνες, διαιροῦσαι τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν εἰς 12 μέ-ρη, ἅτινα θὰ εἶναι ὄχι ἀριθμητικῶς ἀλλὰ γεωμετρικῶς ἴσα πρὸς ἄλληλα. Δηλαδή τὰ ἐκ τού-των ποσοτικῶς κατωτέρα θὰ ἰσοφαρίζουν τὴν κατωτερότητα αὐτὴν διὰ τῆς μεγαλυτέρας ἐκτάσεως τοῦ ἐδάφους αὐτῶν. Τὰ 12 αὐτὰ μέρη θὰ διαιρεθοῦν εἰς 5.040 γεωργικοὺς κλή-ρους ἐπίσης γεωμετρικῶς ἴσους πρὸς ἀλλήλους».

ΤΡΕΙΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΘΕΟΙ ΔΕΣΠΟΖΟΥΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΙΝ

Ἡ θρησκευολογικὴ προσέγγις ἀναφέρεται εἰς τὴν θεῖαν τριαδικότητα, εἰς τὴν ὁποί-αν εἶναι ἀφιερωμένη ἡ ἀκρόπολις τοῦ οἰκισμοῦ, τὸ μέρος τὸ ἐγγύτερον τοῦ οὐρανοῦ στε-ρεώματος: Ἑστία, Ζεὺς, Ἀθηνᾶ. Ἡ προστασία τῆς πόλεως ἐπαφίεται εἰς:

α) τὴν θεάν Ἑστίαν, τὸ ἀείζων πῦρ, κέντρον τοῦ κόσμου, «*ἡ μέσον οἶκον ἔχει πυρὸς*

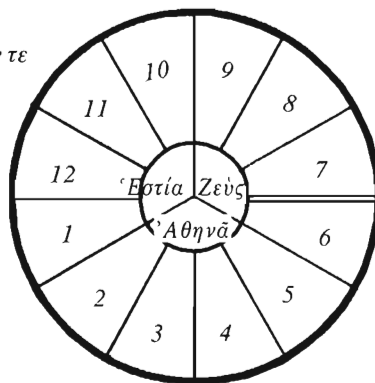
ἀενάοιο μεγίστου,

β) τὸν Δία, «παντογένηθλον, ἀρχὴν πάντων, πάντων τε τελευτήν»· καὶ

γ) τὴν Ἀθηνᾶν, «τριτογένειαν, λύτεραν κακῶν, νικηφόρον δαίμονα»

(ἐκ τῶν ἀντιστοιχίων Ὀρφικῶν Ὑμνων).

Ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν καὶ κάτω ἡ πόλις χωρίζεται εἰς 12 ἀναλογικῶς ἴσα μέρη μεταξὺ τῶν ὡς πρὸς τὰ 12 ζῶδια· καὶ κατανέμεται εἰς τὰς 12 φυλάς, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ὡς πρὸς τοὺς 12 ἀστερισμούς.

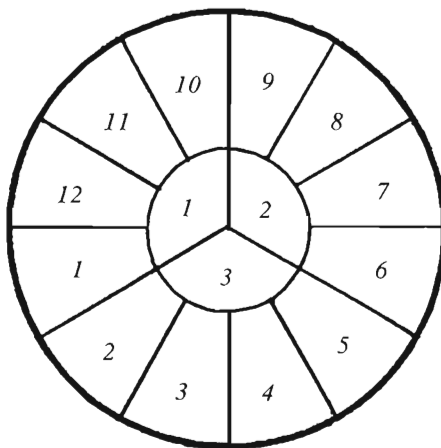

Η ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Διὰ νὰ λειτουργήσῃ ὀρθῶς καὶ νὰ παραμείνῃ εὐνομουμένη ἡ Πολιτεία, πρέπει νὰ ἐλέγχωνται τὰ μέρη αὐτῆς συνεχῶς ἀπὸ θεῖους ἐλεγκτάς, οἱ ὅποιοι θὰ ὑπερέχουν ὡς πρὸς τὴν ἀρετὴν, διότι «ὑπάρχουν ὠρισμένοι περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας δημιουργεῖται κίνδυνος νὰ λυθοῦν οἱ δεσμοὶ τῆς πόλεως, ὅπως γίνεται μὲ τὰ διαζώματα τῶν πλοίων καὶ τοὺς μῦς τοῦ ἀνθρώπου [...]. Ὁ θεσμὸς τῶν ἐλεγκτῶν εἶναι ἓνας ἐκ τῶν πλέον σημαντικῶν παργόντων διὰ τὴν σωτηρίαν ἢ τὴν διάλυσιν τῆς πόλεως». (Νόμοι 945C).

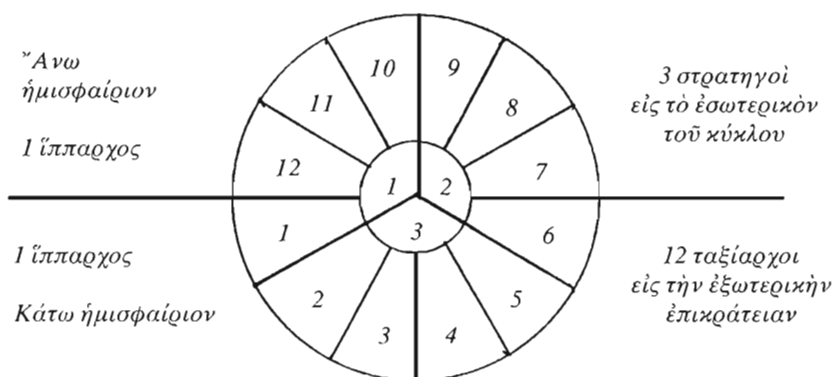
Ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῶν ἐλεγκτῶν εἶναι ὁ ἑξῆς: Κατὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον συνέρχονται ὅλοι οἱ πολῖται εἰς τὸ κοινὸν τέμενος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ἥλιου, διὰ νὰ διαλέξουν τρεῖς ἄνδρας ἀπὸ τὸ σύνολον. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ πολῖται ἀφιερώνονται συμφώνως πρὸς παλαιὸν νόμον εἰς τοὺς θεοὺς Ἀπόλλωνα καὶ Ἥλιον. Ἐν συνεχείᾳ οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἄνδρες ἐπιλέγουν 12 «εὐθύνους», οἱ ὅποιοι θὰ διαιρέσουν τὰς ἀρχὰς εἰς 12 μέρη καὶ «θὰ τὰς ἐλέγχουν μὲ ὅλα τὰ μέσα, πὺν ἀρμόζουσιν εἰς ἐλευθέρους ἀνθρώπους» (Νόμοι 946 D). Τὸ σῶμα τῶν «εὐθύνων» ἀποτελεῖ τὴν ὑπερτάτην ἐλεγκτικὴν ἀρχὴν καὶ συγκροτεῖται ἐκ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν τῆς πολιτείας.

Τὸ ἐλεγκτικὸν
σῶμα
τῶν 12 «εὐθύνων»

Οἱ 3 ἄριστοι ἄνδρες
οἱ ἀφιερωμένοι εἰς
τὸν Ἥλιον καὶ τὸν
Ἀπόλλωνα

ΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

«Οἱ νομοφύλακες θὰ προτείνουν τοὺς ὑποψηφίους στρατηγούς, καὶ ἐκ τούτων καθὼς καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τινος πολίτου τυχὸν συμπροταθησομένων ὑποψηφίων θὰ ἐκλεγοῦν διὰ χειροτονίας ὑπὸ τῶν ἐχόντων, καθ' ἃ ἐλέχθη, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν 3 στρατηγοί, ἐπιμελούμενοι τῶν ὑπὸ τοῦ πολέμου. Καθ' ὅμοιον τρόπον οἱ στρατηγοὶ θὰ προτείνουν τοὺς ταξίαρχους, θὰ ἐκλεγοῦν δὲ 12 ταξίαρχοι, ἕνας δι' ἐκάστην φυλὴν. Ἱππαρχοὶ θὰ ἐκλεγοῦν 2, καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ στρατηγοί».

Αἱ θεῖαι δυνάμεις προστατεύουν τὴν πόλιν μὲ τὴν τριαδικὴν παρουσίαν αὐτῶν εἰς τὸν πνευματικὸν χῶρον. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἡ στρατιωτικὴ δύναμις, ἡ ἐπιφορτισμένη ὅπως προστατεύῃ τὴν πόλιν ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς τῆς ἐχθροῦς, ἔχει καὶ αὕτῃ τριαδικὴν φύσιν. Οἱ 12 στρατηγοὶ ἐκπροσωποῦν τὰ 12 διαμερίσματα εἰς ἀντιστοιχίαν μὲ τὰ 12 ζῶδια τοῦ Ζωδιακοῦ, ἐνῷ οἱ 2 Ἱππαρχοὶ δηλοῦν διὰ τοῦ ἡμερονοκτίου τὴν ἡμερησίαν καὶ τὴν νυκτερινὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν ἀρχῶν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως.

Ο ΤΡΙΑΔΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΒΑΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

Ἡ ἐξελικτικὴ διάρθρωσις τῶν ἀρμοδιοτήτων τῆς πόλεως μέχρι τοῦ σημείου αὐτοῦ ἐμφανίζει τὴν ἐξῆς ἀριθμοσοφικὴν εἰκόνα: Ἡ τριαδικότης ἐπαναλαμβάνει τρεῖς φορές: α) τὸν Θεῖον Τριαδικὸν Νόμον ἐκπροσωπούμενον ὑπὸ τῆς Ἑστίας, Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς· β) τὸν νόμον τῶν θνητῶν ἐκπροσωπούμενον ὑπὸ τῶν 3 ἀρίστων, ἀφιερωμένων εἰς τοὺς Ἀπόλλωνα/Ἡλίου, ἀνδρῶν· καὶ γ) τὴν προστασίαν τῆς πόλεως εἰς τὸ φυσικὸν ἐπίπεδον ὑπὸ τῶν 3 στρατηγῶν. Ἐν συνεχείᾳ ἡ τριαδικότης ἀναπτύσσεται εἰς δωδεκατημόρια: α) ὡς πρὸς τὸν χῶρον εἰς 12 διαμερίσματα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐμψυχα ὄντα εἰς 12 φυλάς, β) τῶν 12 εὐθύων καὶ γ) τῶν 12 ταξιαρχῶν. Οἱ ἀριθμοὶ $3+3+3=9$ ἀφοροῦν εἰς τὴν «κυοφορίαν» τῆς Ἰδέας εἰς τὸ νοητικὸν πεδίον καὶ οἱ ἀριθμοὶ $12+12+12=36$ τὴν πραγμάτων τῆς Ἰδέας εἰς τὸ φυσικὸν πεδίον.

Ἡ ἀναλυτικὴ ἀριθμοσοφικὴ προσέγγισις δὲν εἶναι τῆς παρούσης μελέτης λόγῳ τοῦ περιορισμένου χώρου τῆς ἀρθρογραφίας, πλην ὅμως ἐθεωρήθη ἀναγκαία, ὡς ἐν συνεχείᾳ ἔστω καὶ περιληπτικῶς θὰ καταστή σαφές, διότι ὁ Πλάτων ἰδιαίτερος τονίζει τὴν σημαντικωτάτην ἀνάγκην, ὅπως οἱ ἀριθμοὶ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ὄντολογικῶς καὶ ὄχι ποσοτικῶς. Συνεπῶς ἡ ἔρευνα πρέπει πάντοτε νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν, τί ἀπέκρυπεν ὁ Πλάτων ἐπιμελῶς εἰς τὴν οὐσίαν τῶν ἀριθμῶν.

Ο ΝΥΚΤΕΡΙΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ

Πέραν τοῦ οὐρανόυ προτύπου εἰς τὴν *Νύκτα* τῶν Ὁρφικῶν θά συνεδριάξῃ ὁ «*Νυκτερινὸς Σύλλογος*». Εἰς τὸ 12ον βιβλίον τῶν *Νόμων* καθορίζεται ὡς ὑψίστη ἀρετὴ τοῦ ἀρχοντος «*τὸ μὴ πλανᾶσθαι πρὸς πολλὰ στοχαζόμενον, ἀλλ' εἰς ἓν βλέποντα πρὸς τοῦτο αἰεὶ τὰ πάντα οἶον θέλη ἀφιέναι*». [Νὰ μὴν πλανᾶται κανεὶς στοχαζόμενος τὰ πολλὰ, ἀλλὰ προσατενίζων τὸ ἓν πρὸς αὐτὸ πάντοτε νὰ ἀποστέλῃ ὅλα του τὰ θέλη. (Ἐπινομίς 962 E)].

Ὁ Νυκτερινὸς Σύλλογος ὑπερβαίνει τὴν ἔννοιαν τοῦ Πλανητικοῦ Συστήματος, ἐπὶ τῆς ὁποίας θά ἐδραιωθῇ ἡ ἀγροτικὴ πόλις. Ἀπτεται τῆς θείας τετρακτιῆς δομῆς τοῦ ἀριθμοῦ δέκα, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν, ἀποτελούμενος ἀπὸ τοὺς λαβόντας τὰ ἀριστεῖα ἱερεῖς (δηλ. τοὺς εὐθύνοους) καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκάστοτε ἀσκήσαντας τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς Παιδείας (951Δ καὶ 961Α).

Ὁ Νυκτερινὸς Σύλλογος εἶναι ὁ ὑψιστος Νοῦς τῆς Πολιτείας καὶ ἀσχολεῖται κατὰ κύριον λόγον μὲ τὴν θελήσειν τῶν νόμων. Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν μελετᾷ κατὰ βάσιν τοὺς νόμους τοῦ Οὐρανόυ Στερεώματος, τοὺς ὁποίους δύναται νὰ κατανοήσῃ, διότι τὰ μέλη του ἐπελέγησαν μὲ βάσιν τὴν ἀρετὴν εἰς τὴν συνολικὴν τετρακτικὴν τῆς δομῆς, δηλαδὴ τῆς ἀνδρείας, τῆς σωφροσύνης, τῆς φρονήσεως καὶ τῆς δικαιοσύνης (1+2+3+4 = 10 ἡ Πυθαγόρειος τετρακτὺς). «*Καὶ μὴν ἓν γε ἅπαντα ταῦτα προσαγορεύομεν ἀνδρείαν γὰρ φάμεν ἀρετὴν εἶναι, καὶ τὴν φρόνησιν ἀρετὴν, καὶ τὰ δύο τ' ἄλλα* (δηλ. σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην) *ὡς ὄντως ὄντα οὐ πολλὰ ἀλλ' ἓν τοῦτο μόνον ἀρετὴν*» (963C).

Εἰς τὸν *Κριτίαν* (120Α) ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι οἱ ἀρχοντες εἰς τὴν νῆσον Ἀτλαντίδα «*νύκτωρ πᾶν τὸ περὶ τὸ ἱερὸν ἀποσθεννύντες πῦρ ἐδικάζοντο τε καὶ ἐδίκασον*». Φαίνεται, ὅτι ὁ Νυκτερινὸς Σύλλογος ἦτο θεσμός, τὸν ὁποῖον παρέλαβε ὁ Πλάτων ἀπὸ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν τῆς Κρήτης. Ἀντικείμενον ἐργασιῶν τοῦ Νυκτερινοῦ Συλλόγου εἶναι ἡ συνεχὴς παρακολούθησις καὶ θελήσεις τῶν ὑφισταμένων νόμων. Ὁ σύλλογος θά συνεδριάξῃ κατὰ τὸν ὀρθρον: «*δεῖν δὲ ὀρθριον εἶναι τὸν σύλλογον*» (Νόμοι 961B), διὰ νὰ ἐπαγρυπνῇ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως, ὅταν ὅλοι οἱ πολῖται ἀκόμῃ κοιμοῦνται.

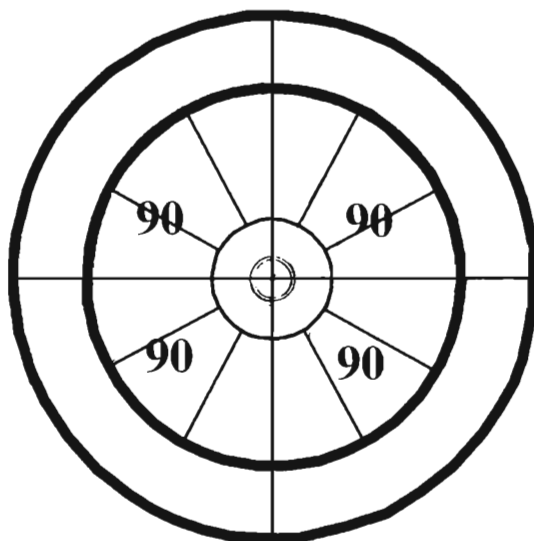
Ἀρχαὶ καὶ ἐκλογὴ αὐτῶν: (Νεώτ. Ἑγκ. Λεξ. «*Ἡλίου*», *Τὸ Ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν Πνεῦμα*, σελ. 408): «*Πρῶτον θὰ ἐκλεγοῦν ὑπὸ τῶν ἐποίκων (Κνωσίων καὶ ἄλλων Κρητῶν, οἵτινες θὰ μετᾶσχουν τῆς νέας πόλεως) τριάκοντα ἐπτὰ νομοφύλακες. Δικαίωμα ἐκλογῆς ἔχουν πάντες οἱ δυνάμενοι νὰ φέρουν ὅπλα εἴτε ὡς ἱππεῖς εἴτε ὡς πεζοὶ καὶ νὰ μετέχουν τοῦ πολέμου [...]. Ἔργα αὐτῶν: ἐποπτεία τῆς τηρήσεως τῶν νόμων καὶ παρακολούθησις τῆς περιουσιακῆς κινήσεως τῶν πολιτῶν, ὥστε ἡ περιουσία νὰ μὴ ὑπερβαίῃ τὰ θεθέντα ὅρια πρὸς τὰπάνω ἢ πρὸς τὰκάτω [...]. Βουλευταὶ θὰ ἐκλέγωνται τριάκοντα δωδεκάδες, ἥτοι τριακόσιοι ἐξήκοντα, κατὰ τρόπον μεικτόν, ἥτοι δι' ἐκλογῆς ἅμα καὶ κληρώσεως, καὶ ἀντιπροσωπεύοντες καὶ τὰς τέσσαρας ἀπὸ ἀπόψεως περιουσίας τάξεις τῶν πολιτῶν. Εἷς τοιοῦτος τρόπος ἐκλογῆς συγκρατεῖ τὴν πολιτείαν εἰς τὸ μέσον μεταξὺ τῆς μοναρχικῆς καὶ τῆς δημοκρατικῆς. Τοῦτο δὲ τὸ «μεσεύειν» εἶναι τὸ δέον καὶ τὸ ὀρθὸν μέτρον (ς' 756E) καὶ ἐξασφαλίζει τὴν πολιτικὴν ἰσότητα καὶ τὴν δικαιοσύνην τῶν ἀναλογιῶν*».

ΤΟ «ΜΕΙΚΤΟΝ» ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Ὁ χῶρος διανέμεται εἰς 5.040 κλήρους. Ὁ Πλάτων ἀναγνωρίζει, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἀπόλυτος οἰκονομικὴ ἰσότης μεταξὺ τῶν πολιτῶν. Δι' αὐτὸ χωρίζει αὐτοὺς εἰς τέσσαρες τάξεις. Οὐδεὶς πολίτης θά στερεθῇ τοῦ ἐνὸς κλήρου, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς θά ὑπερβῇ τοὺς 4 κλήρους. Προκύπτουν συνεπῶς 4 οἰκονομικαὶ τάξεις· καὶ ἐντὸς τοῦ ὁρίου αὐτοῦ θά κινήται ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης τῶν πολιτῶν (745B-E). Ἐὰν κάποιος ὑπερβῇ τὸ ὅριον αὐτό, ἡ περιουσία του θά καταγράφεται εἰς τὸ εἰδικὸν δημόσιον ἀρχεῖον ὑπὸ τῶν νομοφυλάκων.

Ὁ νοητὸς κύκλος χωρίζεται εἰς 4 τεταρτημόρια ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς ἰσχύος τοῦ κάθε τεταρτημορίου. Τὸ βουλευτικὸν σῶμα ἀποτελούμενον ἐκ 360 βουλευτῶν χωρίζεται εἰς τέσσερα τμήματα τῶν 90 βουλευτῶν ἐκπροσωποῦντων ἀνὰ μίαν οἰκονομικὴν τάξιν εἰς τρόπον, ὥστε ὅλαι αἱ τάξεις νὰ ἔχουν δικαίαν ἐκπροσώπησιν εἰς τὴν βουλήν.

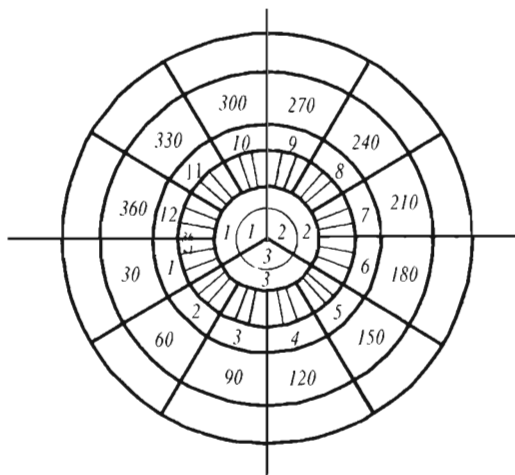
Αἱ 4 τάξεις
τῶν φορολογουμένων
πολιτῶν, εἰς τοὺς
ὁποίους ἀναλογοῦν
ἀνὰ 90 βουλευταὶ
 $4 \times 90 = 360$.

Οἱ τριάκοντα ἑπτὰ νομοφύλακες εἶναι οἱ 36 δεκανοὶ τοῦ κύκλου σὺν ἓνας προφανῶς διὰ τὴν περίπτωσιν ἰσοψηφίας κατὰ τὰς ἀποφάσεις, ὥστε δηλαδὴ νὰ ὑπάρχῃ δυνατότης ἀποφάσεως διὰ τῆς ψήφου τοῦ ἑνός. Ὁ δεκανὸς εἶναι τὸ ἓν τρίτον τῶν μοιρῶν ἐκάστου ζωδίου, διότι τὸ κάθε ζώδιον ἀποτελεῖται ἀπὸ 30 μοίρας ($36 \text{ δεκανοὶ} \times 10 \text{ μοίρας} = 360$).

Αἱ τέσσερις τάξεις τῶν πολιτῶν, τὰ τεταρτημόρια τοῦ κύκλου, ἐκλέγουν μὲ σύστημα «μεικτὸν» τοὺς 360 βουλευτάς, ἀνὰ 90 διὰ κάθε τάξιν τῶν πολιτῶν (ἐπακριδῶς ὡς πρὸς τὸ οὐράνιον σχέδιον ἕκαστος βουλευτὴς ἀντιστοιχεῖ εἰς μίαν μοῖραν τοῦ ζωδιακοῦ). Τὸ δωδέκατον μέρος κατὰ μῆνα ἐναλλασσόμενον θά ἄρῃ καὶ θά εἶναι οἱ λεγόμενοι *πρυτάνεις*.

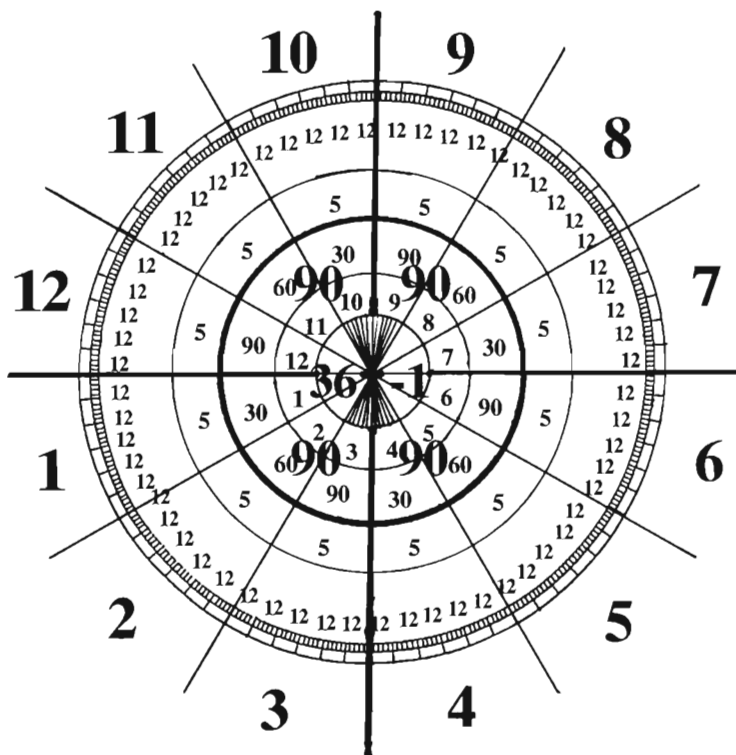
Ἀπὸ τὸ κέντρον:
3 θεοὶ
3 στρατηγοὶ
36+1 νομοφύλακες
12 ταξίαρχοι
360 βουλευταὶ
Ἡ ὑπαίθερος

Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Περίληψις τοῦ 5' βιβλίου τῶν *Νόμων* 760Α-763Ε τῶν ἐκδ. Παπύρου, σελ. 35: «*Ἡ φρουρήσις ἀνατίθεται εἰς τὰς φυλάς. Ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἐκλέγει 5 ἀγροτικούς φρουράρχους. Ἐκαστος ἐκ τῶν φρουράρχων ἐκλέγει 12 νέους ἡλικίας μεταξὺ 25-30 ἐτῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σχηματίζεται μία σημαντικὴ δύναμις ἀπαρτιζομένη ἀπὸ 720 νέους καὶ 60 ἀγρονόμους, ἐν συνόλῳ 780. Εἰς αὐτὴν ἀνατίθεται εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἐκ τῶν 12 τμημάτων ἡ ἐποπτεία τῆς ὑπαίθρου*» κ.λπ.

Ἡ ὑπαίθρος διοικεῖται ὑπὸ τῶν 60 φρουράρχων-ἀγρονόμων (5 φρουράρχων ἀνὰ ζώδιον), εἰς τοὺς ὁποίους ἀναλογοῦν 12 νέοι ἀνὰ φρουράρχον (δηλαδή 60 νέοι ἀνὰ ζώδιον ἢ ἀνὰ φυλὴν καὶ διαμέρισμα τῆς ὑπαίθρου). Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ εὐρύτερος χώρος τῆς ὑπαίθρου καλύπτεται πάλιν ἀναλογικῶς μὲ μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀτόμων πάντοτε εἰς σχέσιν μὲ τὸν κύκλον.

Ἀπὸ τὸ κέντρον:

36+1 νομοφύλακες

12 εὐθυνοὶ

90+90+90+90 = 360 δουλεύεται

60 ἀγρονόμοι (5x12=60)

720 νέοι (5x12x12=720)

Σύνολον = 1188+1 ἐπιφορτισμένα μὲ τὴν συνολικὴν τήρησιν τοῦ Νόμου

Ο ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΤΑΔΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ «ΠΟΛΙΝ»

1		3 Ἡ Τριαδικὴ Ἀρχὴ ἐκπροσωπούμενη ὑπὸ τῶν θεῶν Ἑστίας - Διὸς - Ἀθηνᾶς
2		3 Οἱ ἄριστοι τῶν ἀνδρῶν τῆς πόλεως, οἱ ἀφιερωμένοι εἰς τὸν Ἀπόλλωνα/Ἥλιον καὶ οἱ 12 «εὐθυνοὶ», οἱ ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἐκλεγόμενοι διὰ τὸν πλήρη ἔλεγχον ὅλων τῶν δραστηριοτήτων τῆς πόλεως
3		3 Στρατηγοὶ 12 Ταξίαρχοι 2 Ἱππαρχοὶ ἐπαγρυπνοῦντες διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως
4		10 Ὁ Νυκτερινὸς Σύλλογος Ἡ Τετρακτυικὴ ὑπόστασις τῶν μελῶν ἐφορεύει διὰ τὴν συνεχῆ βελτίωσιν τῶν νόμων
5	σ ι λ α π ό	12 φυλαὶ κατανεμημέναι εἰς 12 διαμερίσματα (12 ἀστερισμοὶ/φυλαὶ εἰς 12 ζῳδια/διαμερίσματα) 36+1 νομοφύλακες ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν τήρησιν τῶν νόμων (οἱ 36 δεκανοὶ τοῦ κύκλου + 1 πιθανὸν διὰ τὴν περίπτωσιν ἰσοψηφίας. Τὰ διαφορετικὰ καθήκοντα ἐκάστου νομοφύλακος ἐκπροσωποῦνται εἰς τὴν διαφορετικὴν χροιάν, τὴν ὁποίαν ἀπεικονίζει ὁ δεκανὸς ἐντὸς τοῦ ζωδίου). 360 βουλευταὶ ἐκπροσωποῦντες ἀνὰ 90 τὰς 4 τάξεις τῶν φορολογουμένων (360 μοῖραι τοῦ ζωδιακοῦ, αἱ ὁποῖαι χωρίζονται εἰς τὰ 4 τεταρτημόρια τῶν 4 σημείων τοῦ ὀρίζοντος)
6	σ ο ο ρ θ	5x12=60 ἀγρονόμοι-φρούραρχοι 60x12=720 νέοι διατρέχοντες τὴν ὑπαιθρον (αἱ 12 ὥραι τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς καὶ τὰ 60 λεπτὰ τῆς ὥρας)
7	ι α π υ	12 ἡ βασικὴ διακυβέρνησις τῆς πόλεως ἐπαναλαμβάνεται καὶ εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῶν 12 διαμερισμάτων τῆς ὑπαιθρου.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΠΤΑΔΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ

Ἐπταδικὸς ὁ νόμος διεχώρισε τὰ κέντρα ἀρμοδιοτήτων καὶ ἐξουσιῶν, ὡς ἀπαιτεῖ καὶ πληροὶ τὸ θεῖον σχέδιον. Ὁ ἀριθμὸς 5.040 τῶν συνολικῶν κλήρων τῆς ἀγροτικῆς πόλεως δὲν εἶναι τυχαῖος. Ἡ δομὴ του εἶναι συνυφασμένη μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ 7 μετὰ τρόπον ἰδιαίτερον, ὥστε νὰ συναρμώξῃ καὶ νὰ συγκρατῇ ὅλους τοὺς ἀνωτέρω δεσμοὺς εἰς ἓνα ἐνιαῖον ὅλον ὡς οἱ μῦς τοῦ σώματος ἢ τὰ διαζώματα τῶν πλοίων.

Ὁ τρόπος συνδέσεων ἐκφράζεται διὰ τῆς ὀντότητος τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει, ὅχι ἀπλῶς διότι ὁ ἀριθμὸς 5.040 ἔχει τοὺς 12 πρώτους ἀριθμοὺς διαιρέτας ἀφ᾽ ἑνὸς ὑπόλοιπον μηδέν (Ε' βιβλίον 737Ε) πλὴν τοῦ ἀριθμοῦ 11, ἀλλὰ καὶ διότι εἰδικώτερον φθάνων εἰς τὸν ἀριθμὸν 7, πολλαπλασιαζόμενος ἕκαστος ἀριθμὸς μετὰ τὸν ἐπόμενον τῆς μονοιηφίου σειρᾶς, δηλαδὴ

$$1 \times 2 \times 3 \times 4 \times 5 \times 6 \times 7 = 5040,$$

δίδει τὸν ἀριθμὸν τῶν κλήρων τῆς ἀγροτικῆς πόλεως. Ἡ συναρμολόγησις αὐτὴ κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἐδραιωμένη ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ Ἐπταδικοῦ Νόμου, ἐξαπλοῦται εἰς τὸ μέγιστον ὀρθὸν εὖρος τῆς, πέραν τοῦ ὁποίου, ἐὰν ὑποχωροῦσε, θὰ ἔχανε τὸ «μέτρον» καὶ χάνοντας τοὺς δεσμοὺς θὰ διελύετο εἰς τὸ ἄπειρον· διότι ὁ ἀριθμὸς 8, ὁ ἀριθμὸς τῆς κοσμικῆς ἀρμονίας εἰς τὴν ὀριζόντιον θέσιν, ἀναμεταδίδει τὸ σῆμα τοῦ ἀπείρου ∞ , δηλαδὴ

$$1 \times 2 \times 3 \times 4 \times 5 \times 6 \times 7 = 5040 \times 8 = 40320.$$

Τόσον μεγάλος ἀριθμὸς κλήρων θὰ καθιστᾷ ἀνέφικτον τὴν ὀρθὴν διακυβέρνησιν τῆς πόλεως μετὰ ἀποτέλεσμα τὴν διάλυσιν αὐτῆς.

Ἡ συγκράτησις καὶ ἡ συγκρότησις τῶν 7 ἐξουσιῶν, ὡς ἀνεπτύχθη, μέσφ τοῦ Ζωδιακοῦ προτύπου ἐπιτυγχάνεται ὑπὸ τοῦ Νυκτερινοῦ Συλλόγου, ὁ ὁποῖος, εὐρισκόμενος εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀριθμοῦ 7, εἰς τὴν τετάρτην θέσιν, φέρει εἰς ἐπαφὴν μέσφ τῶν ἀρίστων τοῦ Νυ-

κτερινοῦ Συλλόγου τὰς ἀνωτέρας ἱεραρχίας (θεῖαν τριαδικότητα, εὐθύνους, στρατιωτικὰς ἀρχάς) μετὰ τὰς κατωτέρας (12 φυλάς, τὴν βουλὴν καὶ τοὺς ἀγρονόμους). Ὁ Πλάτων δὲν κάμνει νίξιν περὶ τοῦ Ζωδιακοῦ. Ἡ δομὴ ὅμως εἶναι τόσον ἐμφανής, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ διετύπωσε σκοπίμως τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ζωδιακοῦ προτύπου εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῆς πόλεως, ὥστε τὸ σχέδιον νὰ ἔχῃ ἄρτιον ἐφαρμογὴν.

Ὁ Πλάτων εἰς πλείεστας περικοπὰς τῶν *Νόμων*, τῆς *Ἐπινομίδος* ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ προγενέστερα ἔργα του *Πολιτείαν* καὶ *Τίμαιον* εὐαισθητοποιεῖ τὸν ἀναγνώστην του εἰς τὴν σημαίνουσαν θέσιν τῆς ἀστρονομίας ἀπὸ τὴν θεολογικὴν ἄποψιν καθὼς καὶ τῶν ἀριθμῶν ὡς προτύπων συμμετρίας καὶ ἀναλογιῶν. Τὰ διέποντα τὸν μακρόκοσμον πρέπει νὰ ἐφαρμόζονται εἰς τὸν μικρόκοσμον κατ' ἀναλογίαν καὶ «ὁμοίωσιν».

Τὸ παράδειγμα τοῦ Πλάτωνος εἶναι παράδειγμα πρὸς μίμησιν διὰ τὰς κοινωνίας διαχρονικῶς. Εἰς μεγαλυτέρας ἀναλογικῶς κλίμακας δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὰς σημερινὰς πολυανθρωποὺς κοινωνίας διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν πολλαπλασίων τῶν προαναφερθέντων ἀριθμῶν τῶν ἀρχόντων, ποὺ ὀρίζει ὁ Πλάτων.

Θεοκρατία και Ἑλληνική ὄντολογική-κοσμολογική σκέψη

Ἡ προσπάθεια νὰ ὀρίσουμε μὲ σιγουριά σήμερα τί εἶναι ἑλληνικὸ καὶ τί μὴ ἑλληνικὸ εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἓνα δύσκολο ἐγχείρημα, ὅσον ἀφορᾷ στὸ ἀπόλυτο τῆς κρίσεώς μας. Δύσκολο, ἀφοῦ καὶ σὲ ἐκεῖνα τὰ χρόνια ποὺ θεωροῦνται «ἑλληνικά» ὑπῆρχε πολυμορφία φαινομένων, ποὺ μόνο μέσα ἀπὸ προσεκτικὴ ἀνάλυση τῶν γεγονότων καὶ ἀδογματίστη ἑλληνικὴ σκέψη μποροῦμε νὰ διακρίνουμε.

Ἐν τούτοις ὑπάρχουν σήμερα κύκλοι ἢ καὶ μεμονωμένα ἄτομα, ποὺ ἰσχυρίζονται, ὅτι κατέχουν τὸ κλειδί τῆς Ἑλληνικότητος καὶ ἀδίαστα θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς «περισσότερο Ἑλληνες» τῶν ὑπολοίπων. Κλειδί τῆς ἑλληνικῆς ταυτότητος θεωροῦν οἱ κύκλοι αὐτοὶ τὴν Ἑλληνικὴ Θρησκεία. Πιστεύουν καὶ διαδίδουν, ὅτι μόνο μὲ τὴν πίστη στὴν θρησκεία τῶν προγόνων μας μποροῦμε νὰ δγοῦμε ἀπὸ τὰ σημερινὰ ἀδιέξοδα. Ταυτόχρονα μιλοῦν καὶ γιὰ ἓνα γενικώτερο πνεῦμα πολυθεϊσμοῦ καὶ παγανισμοῦ, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ ἐπικρατήσῃ ὡς ἀντίδοτο στὶς ὑπόλοιπες μονοθεϊστικὲς θρησκείες καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου στὴν Ἑλλάδα ἔναντι τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Θὰ πρέπει, ὅταν ἀναφερώμαστε στὴν Ἑλληνικὴ Θρησκεία, νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψην μας ὠρισμένες βασικὲς ἀρχές, ποὺ χωρὶς τίς ὁποῖες κινδυνεύουμε νὰ βρεθοῦμε ἐκτὸς θέματος, ἐκτὸς Ἑλληνικότητος καὶ ἐκτὸς λογικῆς. Τὰ σημεῖα ποὺ πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε εἶναι τὰ ἑξῆς: 1) Ἡ Ἑλληνικὴ Θρησκεία δὲν ἦταν δόγμα, δηλαδὴ δὲν εἶχε βασικὲς θεολογικὲς ἀρχές, ποὺ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ τηροῦνται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς. 2) Ἡ Ἑλληνικὴ Θρησκεία συνεχῶς ἐξελίσσετο καὶ ποτὲ δὲν ἔμεινε σταθερὰ, ἀλλὰ ἄλλαξε ταυτόχρονα μὲ τίς ἀνθρώπινες κοινωνίες καὶ τίς ἀνάγκες τοὺς. 3) Δὲν εἶχε οὔτε ἱερὰ διβλία οὔτε ἐπαγγελματικὸ ἱερατεῖο ἢ «κληρο» ἀνατολικοῦ τύπου μὲ παγκόσμια ὀργάνωση, ὑπερεξουσίες καὶ πνευματικὴ ἐπιβολή. 4) Ἡ τυπολατρία καὶ ἡ αὐστηρὴ προσήλωση σὲ θεοκρατικὲς πεποιθήσεις εἶναι κάτι ἐντελῶς ἄγνωστο γιὰ τὸν Ἕλληνα. 5) Δὲν ὑπάρχουν «θρησκευτικὲς» μὲ τὴν ἰουδαιοχριστιανικὴ ἔννοια ἀρχές ἀλλὰ κοινωνικὲς, κοσμολογικὲς, ὄντολογικὲς καὶ πολιτικὲς ἀρχές μὲ τὴν εὐρύτερη ἔννοια τοῦ ὄρου. Ἡ θρησκεία ἀνήκει στὸ εὐρύτερο πλαίσιο τῶν ὄντολογικῶν -φιλοσοφικῶν- πολιτικῶν ἀξιών, ποὺ ὀρίζονται ὡς ἑλληνικὲς. Εἶναι ἓνα κομμάτι τοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου ζωῆς καὶ ὄχι ὁ πνευματικὸς πυρῆνας του. Γι' αὐτὸ κυριαρχεῖ καὶ ὁ ὄντολογικὸς χαρακτήρας τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας, ποὺ ἔχει αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ιδιότητα καὶ λειτουργία, νὰ ἀποτρέψῃ δηλαδὴ ἀπὸ τὴν αὐστηρὰ θεοκρατικὴ ἀντίληψη τὸν Ἕλληνα καὶ νὰ τὸν στρέψῃ στὴν φύση, στὸν ἄνθρωπο καὶ στὴν κοινωνία του. 6) Ὁ σεβασμὸς, ποὺ ἐρμηνεύεται σὲ «φόβον Κυρίου», οὐδεμία σχέση ἔχει μὲ τὴν ἑλληνικὴ εὐλάβεια. 7) Ὁ Ἕλληνας νοιώθει τὴν χαρὰ τῆς ζωῆς νὰ τὸν συνεπαίρῃ καὶ δὲν παρασύρεται σὲ σοδαροφανεῖς τελετουργίες μὲ ἐμμονή στὴν θρησκευτικότητα. Καὶ τέλος 8) ἡ πόλις, τὸ σύνολο τῶν πολιτῶν, εἶναι πάνω ἀπὸ κάθε θεοκρατικὴ θρησκευτικότητα καὶ ὁ ἀνώτερος ὁδηγὸς στὴν διαμόρφωση τῆς ἑλληνικῆς ταυτότητος. Ὁ σωστὸς πολίτης εἶναι ἡ ὁάση, γιὰ νὰ ὑπάρξουν ὅλα τὰ ἄλλα. Καὶ ἡ θρησκεία σὰν ἐνασχόληση ἐπὶ καθημερινῆς βίσεως ἦταν τὸ λιγότερο, μὲ τὸ ὁποῖο θὰ ἀσχολεῖτο ὁ Ἕλληνας πολίτης. Ἦταν ἓνα δῖωμα, μία ἀπλὴ συνέχεια καὶ εὐλάβεια τῆς προγονικῆς περιόδου. Γιατὶ αὐτὸ τελικὰ εἶναι θρησκεία γιὰ τοὺς Ἑλληνες: Ἡ ἀνάμνηση καὶ τιμὴ τῶν μεγάλων προγόνων, τῶν σωστῶν Ἑλλήνων πνευματικῶν καὶ πολιτικῶν ἡγετῶν τοῦ ἀπωτάτου παρελθό-

ντος. Αὐτῶν πού ἀνεκάλυψαν καὶ ἐθεμελίωσαν τὶς ἐλληνικὲς ἀξίες καὶ ἐτιμῶντο ἐν συνεχείᾳ ὡς ἄξιοι ἐκφραστὲς καὶ «μοντέλλα» τῶν ἐλληνικῶν ἰδεωδῶν.

Αὐτὸ μὲ λίγα λόγια εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Θρησκεία: Στὴν ἰδεολογία τῆς ἀπλῆς, λογικῆς, γήινης, ὄχι ἐξωσυμπαντικῆς, φυσικῆς, καὶ στὴν θρησκευτικὴ πράξη μακρυνὰ ἀπὸ ὑπερβολῆς καὶ θρησκευτικὸν παροξυσμὸν. Γιατὶ ὀφείλουμε νὰ τὸ ποῦμε καὶ αὐτό: Ἡ λάθος ὀπτικὴ θεώρηση τῶν πραγμάτων, πού διεθνεῖς παγανιστικοὶ κύκλοι ἢ ἄτομα προωθοῦν, ἔχει ὡς τελικὸ ἐπακόλουθο ἢ θελημένα ἢ ἄθελά τους τὸν πλήρη διασυσμὸ τῆς ἐλληνικῆς ἀδογματιστῆς σκέψης καὶ τὴν ἐξομοίωση τῆς ἐλληνικῆς πολιτοκοινωνικῆς ἐκφράσεως, πού λανθασμένα σήμερον μὲ τὰ τωρινὰ δεδομένα ἀποδίδεται ὡς θρησκεία, μὲ τὶς ἐξουσιαστικὲς θεοκρατικὲς δομὲς εἴτε τοῦ διεθνιστικοῦ νεοπαγανισμοῦ εἴτε τοῦ στεῖρου ἐξουσιαστικοῦ καὶ δογματικοῦ ἰουδαϊκοῦ μοντέλλου σκέψης, πού προωθείται ἔντονα στὶς μέρες μας μέσα ἀπὸ τὴν «Νέα Ἐποχὴ», ὅταν ὅλα τὰ ἄλλα δόγματα, μεμνῶμενα τὸ καθένα, ἔχουν σαφῶς ἀποτύχει.

Καὶ νὰ ξεκαθαρίσουμε καὶ κάτι ἄλλο: Ἡ παγκόσμια κίνηση τοῦ νεοπαγανισμοῦ εἶναι σαφῶς διεθνιστικὴ κίνηση, πού ἐκφράζει τὴν νέα τάξη πραγμάτων, πού θέλουν οἱ γνωστοὶ ἄγνωστοι νὰ ἐπιβάλουν καὶ δὲν ἔχει καμμία σχέση μὲ τὴν ἐλληνικότητα. Δρᾷ «συγκρητιστικά» καὶ θέλει νὰ ἐξομοίωση ὅλες τὶς προχριστιανικὲς θρησκείες μέσα σὲ ἓνα γενικώτερο μοντέλλο θρησκευτικότητος καὶ δογματισμοῦ, θέλει μὲ λίγα λόγια νὰ ἐξομοίωση τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ ὀντολογικὴ-θεολογικὴ σκέψη κατ' ἐπέκτασιν μὲ τὴν βαυλωνιακὴν, τὴν ἀσσυριακὴν, τὴν ἰουδαϊκὴν πρὸ Γιαχβέ, τὶς προχριστιανικὲς εὐρωπαϊκὲς μυθολογίες κ.λπ., ἀλλὰ οὐσιαστικὰ πάντα μὲ θεοκρατικὴ ἀντίληψη τύπου Γιαχβέ, καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἓνα συνονθύλευμα ἀξιών, ὅπου μία ᾔθην Ἑλληνικὴ Θρησκεία θὰ ἀποτελῇ ἓνα μέρος τοῦ ὅλου. Αὕτῃ εἶναι ἡ σχεδιαζόμενη «Προχριστιανικὴ Νέα Ἐποχὴ» ἢ καλύτερα ἡ παγανιστικὴ – «γιὰ νὰ παίξουμε σὲ ὅλα τὰ ταμπλώ»... Ἔτσι ᾔθην στὴν κοινὴν ἀξία ὅλων αὐτῶν τῶν θρησκειῶν, πού εἶναι ᾔθην ἡ προστασία τῆς φύσεως, ἐπὶκαιρὸ θέμα στὶς μέρες μας, ἔχουμε τὴν ἐξουδετέρωση τῶν οὐσιαστικῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων τῆς ἐλληνικῆς σκέψης καὶ μετατοπίζουμε τὸ κέντρο βάρους πρὸς μία γενικώτερη ἐκφράση θρησκευτικῶν δοξασιῶν, πού ἀποτελοῦν τὴν Νέα Ἐποχὴ τοῦ διεθνοῦς παγανισμοῦ.

Τελικὸ συμπέρασμα σὲ ὅλα αὐτὰ θὰ εἶναι, ὅτι ἡ παγανιστικὴ «Νέα Ἐποχὴ» μὴ ποτε εἶναι συνεχεῖα νὰ ἀφομοιωθῇ στὴν μεταχριστιανικὴ Νέα Ἐποχὴ μαζί μὲ τὸν Δία (ἓνα Δία σκοτεινόν, θεοκρατικόν, πού δὲν θὰ ἔχῃ καμμία σχέση ἢ ἰδεολογικὴ ὁμοιότητα μὲ τὸν φωτεινόν Δία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων), τὸν Βούδδα, τὸν Μωάμεθ κ.λπ. – ὅλους βέβαια πάντα μὲ τὶς εὐλογίες τοῦ μοναδικοῦ καὶ παντοδύναμου ἐξωγήινου Γιαχβέ...

Ἄς μὴν τρέφουν αὐταπάτες λοιπὸν καὶ ἄς προσγειωθοῦν στὴν πραγματικότητα ὅσοι εὐαγγελίζονται τὴν ἐλέφ Γιαχβέ «Ἑλληνικὴ» Θρησκεία. Ἄς δοῦν τὸ δάσος, τὸν θησαυρὸ τῶν ἐλληνικῶν φιλοσοφικῶν, ὀντολογικῶν, λογικῶν καὶ πρακτικῶν ἀξιών, πού κρύβεται πίσω ἀπὸ τὸ δέντρο τῆς θεοκρατίας, τοῦ δογματισμοῦ καὶ τῆς ᾔθην «θρησκευτικῆς» ἀλλὰ καθαρὰ ἐξουσιαστικῆς σκοπιμότητος. Καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι προσδοκᾶνε ὑπουλα νὰ ἐμπλέξουν τὸ ἐλληνικὸ στὸ διεθνιστικὸ παγανιστικὸ μοντέλλο πρὸς ὄφελος μόνο σιωνιστικῶν κοσμοκρατορικῶν συμφερόντων, νὰ γνωρίζουν ἀπλῶς, ὅτι ἡ γιαχβεδοποίηση-θεοκρατοποίηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλληνικῆς ὀντολογικῆς-κοσμολογικῆς σκέψης εἶναι ἐξ ἀντικειμένου ἀνέφικτη.

Νέμεσις

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΒΙΣΤΑΣ

Οί «περίεργοι» χειρισμοί του Έλ. Βενιζέλου καὶ τὸ δράμα τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ. «Ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς διδάσκει, κ.κ. δικασταί, ὅτι, ἐφ' ὅσον τὰ πολιτικά πράγματα εὐοδοῦνται καὶ ἐφ' ὅσον ἡγήτορες τῆς πολιτικῆς κινήσεως εἶναι ὁ Μιλτιάδης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Κίμων καὶ ὁ Περικλῆς, τὰ πάντα θαίνουσι καλῶς. Ἀλλ' ἀφ' ἧς στιγμῆς λαοπλάνοι καὶ δημοκόποι ἡγήθουν ὡς οἱ Κλέωνες, τὰ πράγματα καταντοῦν εἰς τὴν τυραννίαν τῶν Τριάκοντα καὶ χρειάζονται πάντοτε οἱ Θρασύβουλοι, διὰ νὰ ἀνατρέψουν τὴν τυραννίαν. Ἐφ' ὅσον καὶ ἡ πατρις ἡμῶν ἐτέλει ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ἐλάμπρυνεν ἡ ἀκτινοβόλος σοφία τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς καὶ ὠδήγει ἡ ἐθνικὴ παράδοσις, τὰ πράγματα εὐδοῦντο καὶ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἐμπνεόμενος καὶ ὀδηγούμενος ἀπὸ τοιοῦτους ἀνδρας ὥθησε τὰ ὄρια τῆς Ἐπικρατείας μέχρι Μαύρης Θαλάσσης καὶ τοῦ Ἀσιατικοῦ Ὀλύμπου. Ἀλλ' ἀφ' ἧς στιγμῆς οἱ Κλέωνες διεδέχθησαν τοὺς μεγαλοπράγμονας κυβερνήτας, ἐπαρουσίασαν τὴν τραγικὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν θὰ ἐρευνήσῃ τὸ δικαστήριόν σας. Τὸ ἔργον τοῦ Θρασυβούλου ἀνέλαβον ἐκλεκτὰ τέκνα τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου, διὰ νὰ ἐπαναφέρουν εἰς τὴν ἐθνικὴν λεωφόρον τὴν Πολιτείαν, τὴν ὁποίαν τόσο δεινῶς ἄνθρωποι, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθη ὁ Λαὸς τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων αὐτοῦ, τὴν κατήντησαν ἐκεῖ, ὅπου τὴν κατήντησαν. Ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς τῆς Ἐπαναστάσεως προέκυψε τὸ δίκαιον, κατὰ τὸ ὅποιον δικάζομεν». Αὐτὸ εἶναι ἓνα χαρακτηριστικὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐπιτρόπου Ν. Ζουγίδη τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς Δίκης τῶν Ἑξ, τὴν 31ην Ὀκτωβρίου 1922. (Ἀπὸ τὰ ἐπίσημα πρακτικά, ὅπως ἐξεδόθησαν ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Χρήσιμα Βιβλία» μὲ προλεγόμενα καὶ σχόλια Στ. Πρωταίου, σελ. 12).

Πέρα ἀπὸ τὶς ἀβάσιμες ἱστορικὲς ἀναφορὰς τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐπιτρόπου τὸ ἀσφαλὲς συμπέρασμα, ποὺ ἐξάγεται ἀπὸ τὸ πιὸ πάνω ἀπόσπασμα τῆς ὁμιλίας του εἶναι, ὅτι οἱ Ἑξ ἐδικάσθησαν, κατεδικάσθησαν καὶ ἐξετελέσθησαν, διότι ἦσαν ἀντίπαλοι τοῦ Βενιζέλου. Ἡ, τὸ σοβαρώτερον, ἐξετελέσθησαν, διότι ἡ ἐκτέλεσίς τους ἱκανοποίησε τὴν ἐκδικητικὴν τοῦ πλήθους καὶ ἀπεσόβησε τὸν κίνδυνον νὰ στραφῇ ἡ κοινὴ γνώμη ἐναντίον ἐκείνων, ποὺ ἀρχικὰ ἐκίνησαν τὴν Μικρασιατικὴν Ἐκστρατεία (ἀπὸ ἐξομολόγησιν ὑπουργοῦ τοῦ Βενιζέλου πρὸς τὸν Βρεταννὸ πρέσβη Λίντλεϋ. Στὴν «*Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους*» τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, τ. ΙΕ', σελ. 256). Οἱ δὲ Θρασύβουλοι, ποὺ ἀνέλαβαν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Πολιτείας, ἡκολούθησαν τόσο ἀνεξάρτητη πολιτικὴν, ὥστε δύο ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴν τριανδρία καὶ πρωτεργάτες τῆς ἐπαναστάσεως (Νικ. Πλαστήρας καὶ Στ. Γονατᾶς) παρεκάλουν τοὺς πρέσβεις τῆς Βρεταννίας καὶ τῆς Γαλλίας νὰ ὀρίσουν τὰ μέλη τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως. Ὁ δὲ Λίντλεϋ ἔγραψε γι' αὐτοὺς: «...*ἡ δὲ ἀγωνία τους, νὰ φανοῦν ἀρεστοὶ στὶς δύο Συμμαχικὰς Δυνάμεις, πραγματικὰ ἀξιολύπητη*» (ἐνθ. ἀνωτ., σελ. 253). Δὲν ἐδίστασαν δὲ νὰ οἰκειοποιηθῶν δόξαν ἄλλων, παρουσιάζοντας ἔτσι ὅ,τι καλὸν ὡς ἀποτέλεσμα τῆς κυβερ-

νήσεως Βενιζέλου, ὅ,τι δὲ κακὸ ὡς πρᾶξιν τῶν ἀντιπάλων του. Καὶ ὁμως οἱ μεγάλες νίκες τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ ἡ προέλασις μέχρι τὰ περὶχωρα τῆς Ἀγκυρας συνέβησαν μετὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920, ὅταν ὁ Βενιζέλος εἶχε ἡττηθῇ στὶς ἐκλογές καὶ τὶς κυβερνήσεις ἐσχημάτισαν οἱ ἀντιβενιζελικὲς δυνάμεις.

Πολλὰ ἦταν τὰ λάθη καὶ οἱ παραλείψεις, ποὺ ὠδήγησαν τὸν ἑλληνισμό στὴν μεγαλύτερη συμφορὰ τῆς ἱστορίας του. Οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες εἶχαν ἀναγκασθῇ νὰ ἐγκαταλείψουν τὶς ἐστίες τους παρὰ τὶς μακροχρόνιες καὶ βάρβαρες κατοχές, ποὺ ὑπέστησαν. Πολλὰ εἶναι ἐπίσης τὰ πρόσωπα ποὺ ἐμπλέκονται σ' αὐτὴ τὴν σειρὰ τῶν λαθῶν καὶ τῶν παραλείψεων. Ἀσφαλῶς δὲ μερικὰ ἐκ τῶν προσώπων ἔδρασαν ὄχι μόνον κατ' ἐντολὴν τῶν ξένων δυνάμεων, ἐξυπηρετώντας τὰ συμφέροντά τους, ἀλλὰ καὶ ἐνσυνείδητα συμμετεῖχαν στὸ σχέδιο τῶν ἐξουσιαστῶν γιὰ τὴν ἐδαφικὴ συρρίκνωση τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἦταν ἀδύνατον ὁ ἑλληνισμὸς νὰ ὑποστῇ αὐτὴ τὴν συμφορὰ ἐξ αἰτίας λαθῶν, ποὺ δὲν ἐνεῖχαν δόλον. Ἀλλὰ ἂν θέλουμε νὰ εὑρουμε τὰ βαθύτερα αἷτια τῆς κακοδαιμονίας τοῦ ἑλληνισμοῦ, θὰ πρέπει ν' ἀναφερθοῦμε στὸ γενικώτερο πολιτικὸ πλαίσιο, ποὺ ὑπῆρχε 1.600 χρόνια καὶ ποὺ συνδέεται μὲ τὴν βίαιη ἐπιβολὴ τῶν ἀνατολικῶν θεοκρατικῶν δοξασιῶν. Ἡ θεοκρατικὴ ἀντίληψις τῆς ὑπάρξεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ (Θεοῦ καὶ Σατανᾶ) καὶ ἡ συνεχὴς πάλη μεταξὺ τους· ἡ ἀναμονὴ καὶ ἡ ἔλευσις τοῦ Μεσσία, ποὺ θὰ συντρίψῃ τὸ κακὸ, μεταφερόμενα στὴν πολιτικὴ ζωὴ ἐδημιούργησαν τὸ εὐφορο χωράφι τοῦ διχασμοῦ, ὅπου τοὺς μεσοίους πολιτικούς ἀρχηγοὺς ἡκολούθουν στίφη ὁπαδῶν μὲ θρησκευτικὸ φανατισμό, ἀντιπαλεύοντας τὸν «Σατανᾶ» τοῦ ἀντιπάλου κόμματος. Καὶ φυσικὰ ἦταν ἔτοιμα τὰ στίφη αὐτὰ νὰ πρᾶξουν ὅτιδήποτε, προκειμένου νὰ ἐξοντώσουν τὸν ἀντίπαλο Σατανᾶ, ἐξαγνίζοντας τὰ ἐγκλήματά τους στὸ δίκαιον τῆς παρατάξεώς τους. Ἔτσι σ' αὐτὸ τὸ θολὸ καὶ βρωμερὸ πολιτικὸ πλαίσιο ὁ ἐξουσιασμὸς δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ ἐξαγοράζῃ τοὺς Ἐφιάλτες. Τοὺς δημιουργεῖ καὶ μάλιστα τὸν ὑπηρετοῦν ἀμισθί.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΡΑΜΑ. Στὴν ἐφημερίδα «Ἡ Καθημερινή» τῆς Κυριακῆς 14 Σεπτεμβρίου 1997 (σελ.11) ἐδημοσιεύθη μία ἄγνωστος ἐπιστολὴ τοῦ Νικ. Πλαστήρα ἀπὸ τὸν Γερ. Ἀποστολάτο. Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει σταλῇ ἀπὸ τὴν Νίκαια τῆς Γαλλίας καὶ ἐγράφῃ στὶς 21-4-1941. Στὸ ὑστερόγραφο τῆς ἐπιστολῆς, ποὺ παρατίθεται σὲ φωτοτυπία, καταλήγει ὁ Νικ. Πλαστήρας: «*Ὁ κ. Στεργιάδης μέχρι προχθὲς Σάββατον δὲν ἔλαβε καμμίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὴν κ. Σάνου*». Λοιπὸν εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ «ἀδιάφθορος Θρασύβουλος», ποὺ ἀνέλαβε ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν Πολιτείαν, ὄχι μόνον διετηροῦσε φιλικὲς σχέσεις μὲ τὸν Στεργιάδην, ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἐνόχους τῆς Καταστροφῆς, ἀλλὰ ἀνέλαβε νὰ τοῦ διεκπεραιώσῃ καὶ μηνύματα. Ἐξυπηρετοῦσε φιλικὰ ὁ Πλαστήρας τὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἐξ αἰτίας τῆς ἐνοχῆς του δὲν ἐπανῆλθε στὴν Ἑλλάδα (οὔτε καὶ μετὰ θάνατον), τὸν ἐφυγάδευσαν οἱ Βρεταννοὶ μὲ τὸ πλοῖο «Σιδηροῦς Δούκας» καὶ τοῦ παρείχαν προστασίαν, ὅταν οἱ Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπεπειράθησαν νὰ τὸν «λυντσαρουν» κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φυγῆς του. Καὶ ἀνακύπτουν δύο πελώρια ἐρωτήματα:

α) Μὲ ποίου χρήματα οἱ στερούμενοι παντὸς πόρου καὶ ἄεργοι Πλαστήρας καὶ Στεργιάδης ἔζησαν γιὰ πάρα πολλὰ χρόνια σ' ἓνα ἀπὸ τ' ἀκριδότερα θέρετρα τῆς

Ευρώπης;

β) Γιατί οί Γερμανοί δέν ἔλαβαν κανένα μέτρο ἐναντίον τους κατά τήν διάρκεια τῆς κατοχῆς τῆς Γαλλίας, ἀφοῦ καί οί δύο ἀποδεδειγμένα ὑπῆρξαν ἐξέχουσες φυσιολογικές τῆς ἀντιγερμανικῆς πολιτικῆς καί μάλιστα εἶχαν ἐκτεθῇ ὡς ἀγγλόφιλοι;

Ἴσως, ὡς πρὸς τὸ δεύτερο, γιατί τοὺς παρεῖχε προστασία κάποια ὑπερεθνική δύναμις. Καί ὡς πρὸς αὐτὸ ἡ στάσις τοῦ Πλαστήρα δημιουργεῖ ἀπορίες. Ὑπάρχουν δύο ἐπιστολές του (ἡ μία πρὸς τὸν Ἑλληνα πρέσβη στὸ Βισὺ Π. Μεταξῆ καί ἡ ἄλλη ἡ προαναφερθεῖσα), στίς ὁποῖες ὁ δημοκράτης ἐπαναστάτης συνέστηνε στοὺς Ἑλληνες συνεργασία μὲ τοὺς Ναζί. Ἡ δικαιολογία ποὺ προβάλλει, γιὰ νὰ μετριασθοῦν οἱ ἐπιπτώσεις τῆς ἥττας, ἡχεῖ γελοῖα. Δέν πρέπει ὅμως νὰ λησμονοῦμε, ὅτι ὁ Πλαστήρας, ὁ Στεργιάδης καί ὁ Καζαντζάκης (ἡ «συντροφιὰ» τῆς Ν. Γαλλίας) ὑπῆρξαν «παιδιά» τοῦ Ἑλ. Βενιζέλου, ποὺ ὑλοποίησαν τὰ σχέδιά του. Ὁ Καζαντζάκης ἦταν αὐτὸς ποὺ ἀνέλαβε τὴν μεταφορὰ τῶν Ποντίων στὴν Ἑλλάδα τὸ 1919, ὅταν παρὰλληλα στὸ Νεῖγὺ ὁ Βενιζέλος προέτεινε τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀν. Ρωμυλίας, χωρὶς βέβαια νὰ ὑπάρχῃ λόγος. Ὁ Πλαστήρας τὸ 1923 κατ' ἐντολὴν τοῦ Βενιζέλου ἀνέλαβε προσωπικά νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐπιχείρησιν καταλήψεως τῆς Ἀν. Θράκης καί τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τῆς στρατιᾶς Ἐβρου Πάγκαλο καί τὸν ἀρχηγὸ τοῦ στόλου Χατζηκυριάκο, ὅταν διήρκοι οἱ διαπραγματεύσεις στὴν Λωζάννη καί ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐγχειρήματος (ἦταν εὐκολο) θὰ ἔδινε πολλαπλὰ πλεονεκτήματα στὴν ἐλληνικὴν ἀντιπροσωπία. Ἀνέλαβε νὰ «κλείσῃ» τὰ στόματα τῶν Ἑξ μὲ τὴν ἐκτέλεσίν τους. Καί στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ δοῦμε τὴν εὐθύνη τοῦ Βενιζέλου. Εἶναι γνωστὸ, ὅτι ὁ Βενιζέλος ἔστειλε τὸ τηλεγράφημα, ὅπου συνιστοῦσε τὴν μὴ ἐκτέλεσιν, ἓνα εἰκοσιτετράωρον μετά. Καί ὅλοι ἔξ αὐτοῦ συμφωνοῦν, ὅτι ὁ Βενιζέλος εἶχε ἀποδεχθῇ σιωπηρὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ὅμως ἓνα στοιχεῖο νέο ἔρχεται νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Βενιζέλος εἶχε ἄμεσην ἀνάμειξιν. Στὸν Β' τόμο τοῦ Δελτίου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ὁ Γιάννης Μούρελος μεταφέρει ἓνα ἔγγραφο τοῦ Γάλλου πρωθυπουργοῦ Πουανκαρέ πρὸς τὸν πρέσβη τῆς Γαλλίας στὴν Ρώμη καί μέλος τῆς γαλλικῆς ἀντιπροσωπίας στὴν Λωζάννη Καμίγ Μπαρέρ, ποὺ ἔστειλε στίς 29 Νοεμβρίου 1922, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν Ἑξ, καί τοῦ ἔδινε ὁδηγίες. Γράφει μεταξὺ ἄλλων ὁ Πουανκαρέ: «Γνωρίζω ἀπὸ μυστικὴ καὶ σίγουρη πηγὴ, ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος ἀντίθετα μὲ τίς ἐπίσημες δηλώσεις του εἶχε συστήσει τὴν ἐκτέλεση τριῶν ἀπ' αὐτοῦς. Ἡ Ἀγγλία δέν ἐπενέθη, παρὰ μόνο γιατί εἶχε ἀναμιχθῇ μὲ τὸ προηγούμενο καθεστῶς. Δέν μᾶς ἀπομένει, παρὰ νὰ παραμείνουμε μακριὰ ἀπὸ τὴν θλιβερὴ αὐτὴ ὑπόθεση». («Ἡ Ἐπόμενη μιᾶς Καταστροφῆς», σελ. 360). Δυστυχῶς ὁ Πουανκαρέ δέν ἀναφέρει τὰ ὀνόματά τους. Ἴσως ἦταν δυνατὸν νὰ ἐξαγάγουμε κάποια συμπεράσματα. Τέλος δὲ ὁ Πλαστήρας ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἀποτυχημένου κινήματος τοῦ 1933, ὅταν προσεπάθησε δυναμικὰ ν' ἀνατρέψῃ τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν, τίς ὁποῖες εἶχε χάσει ὁ Βενιζέλος.

Ἡ πλέον αἰνιγματικὴ μορφή τοῦ ὅλου δράματος ὑπῆρξε ὁ Στεργιάδης. Τὴν πολιτικὴν του σταδιοδρομίαν τὴν ὀφείλει στὴν φιλία του μὲ τὸν Βενιζέλο. Ὑπῆρξε στενὸς του συνεργάτης ἀπὸ τὴν Κρήτη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ φυλακισθῇ ἀπὸ τοὺς Βρεταννοὺς μετὰ τὴν ἐπανάστασι τοῦ Θερίσου. Ὁ Φοῖβος Γρηγοριάδης στὸν

πρώτο τόμο της ιστορίας του «*Διχασμός-Μικρά Ἀσία*» ισχυρίζεται, ὅτι κατὰ τὴν διάρκεια τῆς φυλακίσεώς του οἱ Βρεταννοὶ τὸν ἐστρατολόγησαν ὡς πράκτορά τους. Εἶναι ἓνας ἀναπόδεικτος ισχυρισμός, πού, ἀντὶ νὰ ὀδηγή στὴν ἀποσαφήνισιν τῶν γεγονότων, μᾶλλον τὰ περιπλέκει. Ἀναμφιβόλως ὁ Στεργιάδης ἦταν τὸ πλέον προστατευόμενον ἄτομο παρὰ τὶς ἐμφανεῖς ἀνθελληνικῆς ἐνέργειάς του. Τὶς ἀντιδράσεις ἐναντίον του ὡς ἀρμοστοῦ τῆς Σμύρνης τὶς εἶχε προδικάσει ἡ πολιτεία του ὡς διοικητοῦ τῆς Ἡπείρου. Τὸν εἶχαν χαρακτηρίσει παρὰφρονα. Ὁ Ι. Πασσᾶς στὴν ἐγκυκλοπαίδεια «Ἡλιος» ἀναφέρει, ὅτι αἰτία τῆς ἀλλοπρόσαςλης συμπεριφορᾶς του ἦταν ἡ προσβολή του ἀπὸ ἀνίατο σοβαρὸ ἀφροδίσιο νόσημα. Οὔτε ὅμως κι αὐτὴ ἡ αἰτία δικαιολογεῖ τὸ σύνολον τῆς συμπεριφορᾶς του. Ἴσως μερικὰ γεγονότα νὰ ἔχουν αὐτὴν τὴν αἰτία. Ὅμως ὁ Βενιζέλος παρὰ τὶς ἐναντίον του ἀντιδράσεις προεχώρησε στὸν διορισμό του ὡς ἀρμοστοῦ στὴν πλέον εὐαίσθητη περιοχὴ, τῆς Σμύρνης. Ἐκεῖ δὲν ἐπέρασε πολὺς χρόνος καὶ θύελλα ἀντιδράσεων ἐπροκάλεσε ἡ πολιτεία του. Μάλιστα ὁ Λ. Παρασκευόπουλος (ἀρχηγὸς τῆς στρατιᾶς Μ. Ἀσίας), ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως Ρέπουλης καὶ ὁ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν Ἀλ. Διομήδης ἐζήτησαν τὴν ἄμεσον ἀντικατάστασίν του ἀπὸ τὸν Βενιζέλο. Παρ' ὅλη τὴν ἀντίδραση τῶν κορυφαίων συνεργατῶν του ὁ Βενιζέλος ὄχι μόνον δὲν τὸν ἀντικατέστησε, ἀλλὰ συνεβούλευσε νὰ τὸν ὑπακούουν.

Αὐτὸν τὸν ἄμεσο καὶ σημαντικὸ συνεργάτη τοῦ Βενιζέλου δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἀγγίξῃ οὔτε ἡ μεταπολίτευσις τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920, ὅταν ἀκόμη καὶ ἀσήμαντα στελέχη τῆς δημόσιας διοικήσεως κατεδιώκοντο ὡς βενιζελικοί. Οἱ ἀντιδράσεις στὴν Σμύρνη εἶχαν πληθύνει. Εἶχε ἔρθῃ σὲ σύγκρουσιν μὲ τὸν μητροπολίτη Χρυσόστομο, τὸν ὁποῖον δὲν ἐδίστασε νὰ ἀναγκάσῃ νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τὸν ἄμβωνα, θεωρῶντας ὅτι ὁ μητροπολίτης ἐπολιτικολογοῦσε. Ἡ διάστασις Χρυσοστόμου καὶ Στεργιάδῃ εἶχε ἐπικεντρῶ τὴν θέλησιν τοῦ ἱεράρχῃ νὰ συμμετάσχω ἐνεργὰ ὁ μικρασιατικὸς πληθυσμὸς στὶς ἐξελίξεις. Βεβαίως ἡ ἐπιστράτευσις τοῦ ἐντοπίου πληθυσμοῦ ἀπηγορεύετο ρητῶς ἀπὸ τὴν Συνθήκῃ τῶν Σεβρῶν. Ὁ δὲ Στεργιάδης, πιστὸς ἐντολοδόχος ξένων ἐπιταγῶν, ἐφρόντιζε ἀόκνως γιὰ τὴν ἐφαρμογή τους. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, πού ὁ Τζ. Χόρτον (πρόξενος τῶν ΗΠΑ στὴν Σμύρνη) ἔγραφε, ὅτι εἶχε ἄριστη συνεργασία μαζί του ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξένοι ἀρμόδιοι. Βεβαίως ὁ Χόρτον γράφει, ὅτι ὁ Στεργιάδης εἶχε θετικὸν ἔργο διοικήσεως. Εἶναι ἀλήθεια αὐτό· ἰδιαίτερα στοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς πρόνοιας, τῶν δημοσίων ἔργων καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Μάλιστα τὸ Ἰωνικὸ πανεπιστήμιον ἐπρόκειτο νὰ λειτουργήσῃ τὸν Σεπτέμβριον ἢ τὸν Ὀκτώβριον 1922. Εἶχε ἀναμφισβήτητα ἱκανότητες, καὶ αὐτὸ μεγαλῶνει τὸ μέγεθος τῆς προδοσίας του.

Κατ' ἀρχὰς ἔδειξε ἓνα ἀνεξήγητο μίσος ἀπέναντι στοὺς Ἕλληνας τῆς Μ. Ἀσίας. Στὴν 124 σελίδα τοῦ ΙΕ' τῆς «Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους» τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν διαβάζουμε: «*Βαθιά, ἂν καὶ κάπως συγκρατημένη στὴν ἀρχή, ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀντίθεσή του μὲ τοὺς Μικρασιάτες, ἐπειδὴ θεωροῦσε, πὼς ὑπονόμευαν τὶς προσπάθειές του γιὰ τὴν συμφιλίωση τῶν δύο ἐθνοτήτων (σ.σ. Ἑλλήνων καὶ Τούρκων)...*». Ὅμως αὐτὸ δὲν δικαιολογεῖ τὸν διάλογό του μὲ τὸν Γ. Παπανδρέου, πού τοῦ εἶχε ἐπισημάνει, ὅτι δὲν εἶχε πᾶρει κανένα μέτρο γιὰ τὴν προστασία τῶν Ἑλλήνων. Ἀντιθέτως τοὺς παρεπλάνει λέγοντας, ὅτι δὲν διέτρεχαν

κανένα κίνδυνο. Καί στην παρατήρησιν τοῦ Γ. Παπανδρέου, ὅτι θὰ τοὺς σφάξῃ ὁ Κεμάλ, ὁ Στεργιάδης ἀπήντησε: «*Καλύτερα νὰ τοὺς σφάξῃ ὁ Κεμάλ, παρὰ νὰ φθάσουν στίφη ἀναρχούμενα στὴν Ἑλλάδα, σφαγεῖς οἱ ἴδιοι*». Καί ὁ Φ. Γρηγοριάδης στὸ προαναφερθὲν βιβλίο του, ἀπ' ὅπου ἐλήφθη τὸ παραπάνω ἀπόσπασμα, σχολιάζει: «*Τέτοιο τέρας γεννήθηκε κάποια νύχτα ἀπὸ Ἑλληνίδα μητέρα! Αὐτὸς ὅμως δὲν θὰ δικασθῇ. Δὲν θὰ παραπεμφθῇ καὶ σὲ δίκη*». Ἀπὸ ποιὸν νὰ παραπεμφθῇ σὲ δίκην; Ἀπὸ τὸν Πλαστήρα, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπερνοῦσαν καλὰ στὴν Νίκαια τῆς Γαλλίας; Ἀλλά, ὅπως εἶδαμε, ἡ δίκη τῶν Ἑξ καθὼς καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα τοῦ πρίγκηπος Ἀνδρέα ἦταν δίκες σκοπιμότητος καὶ ὄχι ἀπονομῆς δικαιοσύνης.

Ὅλοι παρεῖχαν προστασία στὸν Στεργιάδη. Ὅμως ἓνας εἶχε δώσει τὶς ἐντολές γιὰ τὴν ἀκολουθητέα πολιτικὴν, ὁ Βενιζέλος. Ὅπως οἱ μεταβενιζελικὲς κυθερνήσεις «ὑλοποίησαν» τὴν πολιτικὴν του, ἔτσι καὶ ὁ Στεργιάδης διοίκησε θάσει τοῦ πλαισίου, πὺν εἶχε σχεδιάσει ὁ Βενιζέλος. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ κεντρικὸς ἥρωας τοῦ δράματος. Σὲ μία ἀποστροφὴ του, σὲ ἐπιστολὴ πὺν ἔστειλε ὁ μητροπολίτης Χρυσόστομος μὴ ἡμέρα πρὶν τὴν εἴσοδο τῶν Τούρκων στὴν Σμύρνη, γράφει: «*Τῆς ἀφαντάστου ταύτης καταστροφῆς θεθαίως αἴτιοι εἶναι οἱ πολιτικοὶ καὶ προσωπικοὶ Σας ἐχθροί, πλὴν καὶ Ὑμεῖς φέρετε μέγιστον τῆς εὐθύνης θάρους*» («Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, τ. ΙΕ', σελ. 234). Ἡ ἐπιστολὴ δὲν δημοσιεύεται ὅλη. Ἀλλά, γιὰ νὰ δοῦμε τὸ πῶς γράφεται ἡ ἱστορία, παρατίθεται τὸ ἴδιο ἀπόσπασμα, ὅπως τὸ μεταφέρει ὁ Φ. Γρηγοριάδης, πὺν ἐδημοσίευσε ὁλόκληρη τὴν ἐπιστολή: «*Τῆς ἀφαντάστου ταύτης καταστροφῆς θεθαίως αἴτιοι εἶναι ἄλλοι, πλὴν καὶ Ὑμεῖς φέρετε μέγιστον εὐθύνης θάρους διὰ δύο πράξεις σας. Πρῶτον, διότι ἀπεστείλατε ὡς Ὑπατον Ἀρμοστήν ἓνα τοῦτ' αὐτὸ παράφρονα καὶ ἐγωιστὴν. Καὶ δεύτερον, διότι, πρὶν ἀποπερατώσητε τὸ ἔργον Σας καὶ θέσητε τὴν κορωνίδα καὶ τὸ ἐπιστέγασμα τοῦ ἀνεγερθέντος ἀφαντάστως ὡραίου καὶ μεγαλοπρεποῦς δημιουργήματός Σας, τῆς καταθέσεως λίθου τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, εἶχατε τὴν ἀτυχὴ καὶ ἔνοχον ἔμπνευσιν νὰ διατάξητε ἐκλογὰς ἀκριδῶς τὰς παραμονὰς τῆς εἰσόδου Σας εἰς Κωνσταντινούπολιν*».

Μακάρι τὰ λάθη τοῦ Βενιζέλου νὰ ἦταν μόνον αὐτὰ τὰ δύο: ὁ διορισμὸς τοῦ Στεργιάδη καὶ ἡ διενέργεια τῶν ἐκλογῶν τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920. Πράξεις πὺν τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ἱστορικῶν ἀποδέχεται σὰν ἀπὸ τὶς δύο μεγαλύτερες αἰτίες τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς. Καὶ ὅμως τὸ μεγαλύτερο ἔγκλημα τοῦ Βενιζέλου σὲ θάρους τοῦ ἑλληνισμοῦ ὑπῆρξε: ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν. Ὅπως γράφει σχετικὰ ὁ Παν. Κουβαλάκης σὲ δύο ἄρθρα του («*Δαυλός*», τ. 157, Ἰανουάριος 1995, σελ. 9357 καὶ τ. 188-189, Αὐγустος-Σεπτέμβριος 1997, σελ. 11605), ὁ Βενιζέλος ὑπῆρξε ὁ ἀρχιτέκτονας τῆς ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν. Μάλιστα φαίνεται, ὅτι ὑπῆρξε ἡ πιὸ σταθερὴ πολιτικὴ γραμμὴ του, ἀφοῦ ἐπέμενε σ' αὐτὴ ἀπὸ τὸ 1915, πὺν ἀπέστειλε στὸν Κωνσταντῖνο ὑπόμνημα, πὺν ὑπεδείκνυε τὴν ἀνταλλαγὴ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων, προκειμένου νὰ παραχωρηθῇ ἡ περιοχὴ τῆς Καβάλας στὴν Βουλγαρία, ὥστε αὐτὴ νὰ συμπράξῃ στὸν πόλεμο μὲ τὴν «Ἀντάντ», ἕως τὴν συμφωνηθεῖσα στὴν Λωζάννη. Μάλιστα εἶχε κατὰ νοῦν καὶ μία ἀκόμη ἀνταλλαγὴ. Ἐσχεδίαζε νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὴν Σμύρνη καὶ τὴν γύρω περιοχὴ καὶ στὴν θέσιν τους νὰ φέρῃ Ἕλληνες ἀπὸ τὴν Ἀνα-

τολή. Τὸ ἀναφέρει ὁ Ἰσμετ Ἰνονοῦ στ' ἀπομνημονεύματά του.

“Ὅπως εἶδαμε καὶ στὸ ἄρθρο «Τὰ “Μαῦρα” Διεθνῇ Παρασκήνιᾳ τῆς Μικρo-σιατικῆς Καταστροφῆς» («Δαυλός», τ. 190, Ὀκτώβριος 1997, σελ. 11711), ἄξονας πολιτικῆς τοῦ διεθνoῦς ἐξουσιασμοῦ ἦταν ἡ δημιουργία καθαρῶν φυλετικὰ κρατῶν στὰ Βαλκάνια. Αὐτὴν τὴν πολιτικὴν ὑπηρετήσε ὁ Ἑλ. Βενιζέλος. Κατ' ἀρχὴν ἡ στάσις του στὸ ζήτημα τοῦ Πόντου αὐτὸ δεικνύει. Στὴν περιοχὴ τοῦ Πόντου οἱ διωγμοί, πoὺ ὑπέστησαν οἱ Ἕλληνες (παράλληλα μὲ τοὺς Ἀρμενίους), εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργία ἐνὸς ἰσχυροῦ ἀνταρτικοῦ κινήματος. Στὸ τέλος τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου τὰ διάφορα ἀντάρτικα σώματα ἠρίθμουν 18.000 ἄνδρες. Ἦταν ὅμως διηρημένα σὲ 300 ὁμάδες, καὶ τὸ κυριώτερον αἷτημά τους ἦταν νὰ στείλῃ ἡ κυβέρνησις τῶν Ἀθηνῶν στὸν Πόντο ἀξιωματικούς, γιὰ νὰ συντονίσουν τὴν δρᾶσιν τους. Οἱ ἐκκλήσεις τους ἔπесαν στὸ κενό. Ὅπως ἔπесαν στὸ κενὸ καὶ οἱ ἐνέργειές τους γιὰ τὴν ἀνακήρυξιν ἀνεξαρτήτου ποντιακοῦ κράτους. Μάλιστα ὁ Βενιζέλος ἐδήλωσε στὸν πρόεδρο τῶν ΗΠΑ Οὐίλσον, ὅτι ἀντετάχθη ἀπόλυτα. Καὶ ἦταν εὐκολο νὰ ἐπιτευχθῇ τότε. Τὰ δὲ πλεονεκτήματά του οἴγουρα θὰ ἔδιναν τελικὰ τὴν νίκην στὰ ἑλληνικὰ ὅπλα καὶ θὰ ἀπεφεύγετο ἡ καταστροφή. Διότι ἀφ' ἐνὸς θὰ ἠδύναντο νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἐξοπλισμὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ Κεμάλ ἀπὸ τοὺς Σοβιετικούς καὶ ἀφ' ἑτέρου στὴν κατάλληλη ἐπιχειρησιακὴ στιγμὴ θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὥστε νὰ τὸν συνθλίψουν κυκλώνοντάς τον. Στὰ αἰτήματα τῶν Ποντίων ὁ Βενιζέλος ὄχι μόνον ἐκώφευσε, ἀλλὰ ἐφρόντισε νὰ ἀποδυναμώσῃ τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο μὲ τὴν μεταφορὰ 100.000 Ποντίων στὴν Μακεδονία. Ἡ μόνη παραχώρησίς του ἦταν νὰ δεχθῇ νὰ συμπεριληφθῇ ὁ Πόντος στὸ ἀρμενικὸ κράτος, πoὺ ἐπρόκειτο νὰ δημιουργηθῇ, ὅπως εἶχε δηλώσει σὲ συνέντευξίν του στοὺς «Κυριακάτικους Τάιμς».

Ἐθελοντικὰ ὁ Πόντιος ἀξιωματικὸς Χ. Καραϊσκος προσεπάθησε νὰ συντονίσῃ τὴν δρᾶσιν τῶν διαφόρων ἀνταρτικῶν ὁμάδων μὲ θαυμαστὴ ἐπιτυχία. Μάλιστα ἤρθε σ' ἐπαφὴ καὶ συνεφώνησε γιὰ συνεργασία μὲ ὁμάδες Κιρκασίων ἀνταρτῶν. Ὁ Χ. Καραϊσκος μετέβη ἀκολούθως στὴν Κωνσταντινούπολιν, γιὰ νὰ ζητήσῃ βοήθεια ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Στρατιωτικὴν Ἀποστολή. Ὅχι μόνον τὴν ἠρνήθησαν, ἀλλὰ καὶ διαίως, ὅπως ὁ ἴδιος γράφει, ἠμποδίσθη νὰ ἐπιστρέψῃ στὸν Πόντο, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον του. Προφανῶς ἡ Στρατιωτικὴ Ἀποστολή δὲν ἦταν δυνατόν νὰ προῶθῃ σ' αὐτὲς τὶς ἐνέργειες αὐτοβούλως, χωρὶς σαφεῖς ἐντολές ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Ἡρῶας δὲ αὐτῆς τῆς ἀρνήσεως ἦταν ὁ συνταγματάρχης Δ. Καθενιώτης. Εἶναι ὁ ἴδιος πoὺ ὁ Βενιζέλος τὸν ἀπέστειλε μαζί μὲ τὸν Ι. Σταυριδάκη στὸν Πόντο, γιὰ νὰ ἐξετάσουν τὰ πράγματα· πολὺ ἀργὰ ὁμως, ἀφοῦ ὁ Κεμάλ εἶχε προλάβῃ νὰ ὀργανώσῃ τὸν στρατό του, νὰ τσακίσῃ τὴν τελευταία ἀρμενικὴν ἀντίστασιν καὶ ν' ἀποκτήσῃ ἀπ' εὐθείας ἐπαφὴ μὲ τοὺς κομμουνιστὰς τοῦ Λένιν. Ὅταν δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Βενιζέλου ἔστειλαν τὶς ἀναφορές τους καὶ προέτειναν τὴν ἀποδοχὴν τῶν ποντιακῶν αἰτημάτων, ἦταν ἀκόμη πὺ ἀργά, ἀφοῦ ἤδη εἶχαν προκηρυχθῇ οἱ ἐκλογές.

Ἡ εὐκαιρία γιὰ τὴν διαφοροτικὴ πορεία εἶχε χαθῇ ἀπὸ τὸ 1918. Ὅταν ὁ τουρκικὸς στρατὸς εἶχε διαλυθῇ, ὁ Κεμάλ δὲν εἶχε ἐμφανισθῇ καὶ οἱ Πόντιοι εἶχαν κατωρθώσει νὰ ἔχουν ἀρκετὲς ἀπελευθερωμένους περιοχές, ὅπου εἶχαν ἐγκαθιδρύ-

σει αυτόνομο καθεστώς. Οί «σύμμαχοι» ἐγνώριζαν, ὅτι ἕνας ἐλεύθερος Πόντος καὶ μία ἀνεξάρτητη Ἀρμενία ἦταν σοβαρὰ ἐμπόδια στὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων τους. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀντέδρασαν ἔντονα στὴν δημιουργία ἀνεξαρτήτου ποντιακοῦ κράτους καὶ τὴν δημιουργία τοπικοῦ στρατοῦ ἀξιόμαχου. Ἄξιο δὲ συμπαραστάτη τους εὔρον στὸ πρόσωπο τοῦ Βενιζέλου. Δυστυχῶς γιὰ τὸν ἑλληνισμό, οὔτε ὅταν ὁ Κεμάλ ἐκινούσε τὴν προσπάθειάν του γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, συνεκίνησαν οἱ Πόντιοι τὸν Βενιζέλο μὲ τὶς ἐκκλήσεις τους γιὰ βοήθεια. Πρὸς μεγαλύτερη μάλιστα εἰρωνία τους ἐμπρὸς στίς γενικευμένες διαμαρτυρίες τῶν Ποντίων ἢ κυβέρνησις ἐφόρτωσε στὸ τέλος τοῦ 1819 ἕνα πλοῖο μὲ στρατιωτικὰ ἐφόδια, ἀλλὰ τὸ πλοῖο αὐτὸ δὲν ἀπέπλευσε ποτέ.

Κι ὁμως τὸ ποντιακὸ ἀντάρτικο μὲ ἐλάχιστη βοήθεια θὰ εἶχε ἐπιτύχει. Ἄλλως τε χωρὶς τὴν παραμικρὴ βοήθεια ἀντάρτικα σώματα ἔδρων ἀκόμα καὶ στὸ τέλος τοῦ 1923. Δὲν ὑπῆρξε τυχαία ἡ ἀποστολὴ τοῦ Κεμάλ στὴν Σαμψοῦντα (περιοχὴ εὐθύνῃς τῶν Βρεταννῶν). Μάλιστα δέ, ἐπειδὴ ἤθελαν νὰ εἶναι σίγουροι, ὅτι κάθε σχέδιο δημιουργίας ἀνεξάρτητων κρατῶν στὰ πλευρὰ τοῦ κυρίου ὄγκου τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ θὰ ἐξουδετερώνετο, ἐπέτρεψαν κοινὲς στρατιωτικὲς ἐπιχειρήσεις Τούρκων καὶ Σοβιετικῶν. Οἱ δὲ Σοβιετικοὶ εἶχαν εἰσέλθει σὲ μεγάλο βάθος στὸ τουρκικὸ ἔδαφος καί, ἀφοῦ βοηθήσαν στὸν ἀφανισμό Ἑλλήνων καὶ Ποντίων, ἀπεχώρησαν σὰν «καλὰ παιδιὰ» στὰ σημερινὰ τους σύνορα. Καὶ ἔκτοτε, ἀφοῦ ἐξεκαθαρίσθη τὸ θόρειο μέτωπο, τὸ δάρος τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων μετετέθη στὸ Δυτικόν. Ἐξ ἄλλου μετὰ τὴν Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ οἱ Σοβιετικοὶ ἐπέτρεψαν τὴν εἴσοδο χιλιάδων Ποντίων στὴν Σοβιετικὴ Ἑνωσιν. Ἐβοήθησαν ἔτσι τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ὁ δὲ Στάλιν, γιὰ νὰ μὴν εὐρίσκωνται πλησίον τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἐστίων, τοὺς διεσκόρπισε στὴν ἀχανὴ σοβιετικὴ ἐπικράτεια μέχρι τὸ Βλαδιβοστόκ. Ἀργότερα δὲ ὅταν ὁ Στάλιν ἐξάπλυνε τοὺς διωγμοὺς ἐναντίον τῶν μειονοτήτων (1937-38), οἱ Πόντιοι προσέθεσαν ἀκόμη 50.000 περίπου νεκροὺς στὸ μαρτυρολόγιό τους.

Ἀλλὰ καὶ στὸ Δυτικὸ Μέτωπο, στὴν Ἰωνία, τὰ πράγματα δὲν προετοιμάσθησαν καλύτερα. Ὁ Ι.Δ. Πασσᾶς γράφει γι' αὐτό: *«Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι τὴν εὐθύνῃ διὰ τὰς σπουδαιότητας ταύτας ἐλλείψεις τοῦ μαχομένου Στρατοῦ εἶχε ἐξ ὀλοκλήρου ἡ Κυβέρνησις τοῦ κ. Βενιζέλου, ἡ ὁποία φίλη οὕσα τῶν Συμμάχων δὲν εἶχε σπεύσει ἐγκαίρως νὰ ἐφοδιάσῃ τὸ Στράτευμα μὲ τὰ ἀπαραίτητα αὐτὰ ἐφόδια»*. («Ἡ Ἀγωνία Ἐνὸς Ἑθνους», Ἀθῆναι 1925, σελ. 9). Στὸ ἀπαρασχεύαστο τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ πρέπει νὰ προσθέσουμε δύο ἀκόμη γεγονότα. Τὸ πρῶτο εἶναι ἡ ἄρνησις τῶν συμμάχων νὰ χορηγήσουν δάνειο 100.000.000 στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν συντήρησιν τοῦ στρατεύματος καὶ ἀνάληψιν ἐπιχειρήσεων. Τὸ δεῦτερο εἶναι μία ἀναφορὰ τοῦ Ἑλληνα ἐπιθεωρητῆ τῶν ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων. Σ' αὐτὴν ὁ Γεωργιάδης, πού τὴν ἀπέστειλε στὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, περιγράφει τὸ πῶς οἱ Γάλλοι ἐγκατέλειψαν τὴν φύλαξιν τῶν ἀποθηκῶν ὀπλισμοῦ στοὺς Τούρκους ἀντάρτες, πρὶν ἀκόμα οἱ Ἕλληνες ἀποδιδασθοῦν στὴν Σμύρνη καὶ ὁ Κεμάλ φθάσῃ στὴν Σαμψοῦντα. Μὲ ἄλλα λόγια εἶχε προετοιμασθῇ ὁ στρατὸς τοῦ Κεμάλ πρῶτα καὶ μετὰ ἐστάλῃ στὸ Ἐρζερούμ. Ὅπως δὲ τονίζει ὁ Ι.Δ. Πασσᾶς τὸ ἐγγράφο αὐτὸ οὐδέποτε εὐρέθη στὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου.

Τοῦναντίον ὁ Βενιζέλος διεβεβαίωνε τοὺς πάντας, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἦταν πανέτοι-

μη να επιβληθῇ στρατιωτικῶς. Κι ὁμως ὁ Ι. Μεταξᾶς ἀπὸ τὸ 1914, ὅταν ἦταν ὑπαπιστῆς του καὶ σύμβουλός του ἐπὶ στρατιωτικῶν ζητημάτων, τοῦ εἶχε ὑποδείξει, ὅτι ἡ Μ. Ἀσία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καταληφθῇ καὶ νὰ διατηρηθῇ μὲ στρατιωτικὲς ἐπιχειρήσεις. Ἀντιθέτως ἦταν εὐκόλο νὰ ἐπεκταθῇ ἡ Ἑλλάς πρὸς τὴν Θράκην, μέχρι καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αὕτῃ τὴν ἐφικτὴ ἐπιχείρησιν τὴν ἀπεμπόλησεν ὁ Βενιζέλος. Ὅχι μόνον ὅταν μὲ ἐντολὴν του ὁ Πλαστήρας μετέβη στὴν Θεσσαλονίκη καὶ ματαίωσε τὸ ἐγχείρημα τοῦ Πάγκαλου τὴν Ἀνοιξὴ τοῦ 1923, ἀλλὰ ἀμέσως μετὰ τὴν καταστροφὴ καὶ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Πλαστήρα-Γονατᾶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1922. Ἦταν ἡ πιὸ συνετὴ ἐπιχείρησις, πρὶν ἀκόμα ὑπογραφῇ ἡ Συνθήκη τῶν Μουδανιῶν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1922, ὅταν δι' αὐτῆς ἀπεφασίσθη ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη νὰ δοθῇ στοὺς Τούρκους. Οἱ λόγοι εἶναι κυρίως δύο: α) Οἱ σύμμαχοι δὲν εἶχαν τίς δυνάμεις ν' ἀποτρέψουν στρατιωτικὰ τὴν προέλασιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. β) Ὁ Κεμάλ ἦταν ἀδύνατον νὰ προβῇ σ' ἐπιχειρήσεις, πού ἀπότην συμμετοχὴ πλοίων. Δηλαδή οὔτε νησιὰ τοῦ Αἰγαίου ἡδύνατο νὰ προσβάλλῃ οὔτε νὰ διαβῇ ἀπὸ τὴν ἀσιατικὴν ἀκτὴ τοῦ Βοσπόρου πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν. Ἐνα δὲ προσέτι ὄφελος πού θὰ εἶχε ἡ Ἑλλάς, θὰ ἦταν ἡ κατοχὴ τῆς Ἰμβροῦ καὶ τῆς Τενέδου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ. Τὴν ἐφικτὴ αὐτὴν ἐπιχείρησιν ἀπέτρεψε ὁ Βενιζέλος μὲ ἓνα ἱταμὸ τηλεγράφημα, πού ἀπέστειλε πρὸς τὴν τότε Κυβέρνησιν. Σ' αὐτὸ τὴν πληροφοροεῖ, ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀπεφάσισαν νὰ παραχωρήσουν τὴν Ἀν. Θράκην στοὺς Τούρκους καὶ καταλήγει: *«Ἡ κυβέρνησις εἶναι ἀνάγκη τάχιστα νὰ χαράξῃ τὴν πολιτικὴν της. Ἐὰν ἡ πολιτικὴ αὕτη περιλαμβάνῃ τὴν ἀπόφασιν νὰ κρατήσωμεν τὴν Θράκην καὶ ἐναντίον τῆς γνώμης τῶν πρώην συμμάχων μας, αἱ θερμαὶ μου εὐχαὶ θὰ συνοδεύουν τὸν ἀγῶνα τοῦτον τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ εὐρίσκομαι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὴν θλιβερὰν ἀνάγκη νὰ ἀρνηθῶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς τιμητικῆς ἐντολῆς, ὅπως ἀντιπροσωπεύσω τὴν χώραν εἰς τὸ ἐξωτερικόν».* Μ' αὐτὸν τὸν ὥμὸ ἐκδιασμὸ ὁ «Μεσσίας» Βενιζέλος συνήργησε στὸ νὰ χαθῇ ἡ Ἀν. Θράκη καθὼς καὶ ἡ Ἰμβρος καὶ Τένεδος. Μέχρι καὶ ὁ Τσῶρτσιλ τὸ ἀνεγνώρισε στὰ Ἀπομνημονεύματά του ὡς τὸ μόνον ἐφικτὸ στρατιωτικὸ ἐγχείρημα (τὴν κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως), πού θὰ ἔδινε κάποια πλεονεκτήματα στὴν Ἑλλάδα, πρὶν καθίσῃ στὸ τραπέζι τῶν διαπραγματεύσεων στὴν Λωζάννη. Ἐκεῖ πού ὑπεγράφη ἡ δυσμενὴς συνθήκη γιὰ τὴν Ἑλλάδα, πού ὁ Πάγκαλος τὴν ἐχαράκτήρισε «Ἀνταλκίδειον».

Ἴσως νὰ προκαλῇ ἀπορία, ὅτι στὸ παρὸν ἄρθρον δὲν ἀναφέρονται οἱ πράξεις τῶν ὑπολοίπων προσώπων. Ὅμως θὰ πρέπει νὰ λάβουμε ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ Βενιζέλος ἦταν ὁ κεντρικὸς ἥρωας, πού γύρω του περιελίχθησαν οἱ ἐξελίξεις, εἴτε εὐρίσκετο στὸ πολιτικὸ προσκήνιο εἴτε ὄχι. Τὴν δρᾶσι τῶν ὑπολοίπων θὰ τὴν ἐξετάσουμε στὸ ἐπόμενο ἄρθρον, ὅπου θὰ ἀναφερθοῦμε στὰ αἷτια (καὶ τοὺς ὑπαίτιους) τοῦ Διχασμοῦ καθὼς καὶ στὶς πολιτικὲς καὶ στρατιωτικὲς παραλείψεις, πού ὠδήγησαν στὴν τραγωδίαν.

Υ.Γ. Τὰ πλεῖστα στοιχεῖα γιὰ τὰ γεγονότα τοῦ Πόντου ἐλήφθησαν ἀπὸ ἄρθρα τοῦ Βλ. Ἀγτζίδη σ' ἐφημερίδες καὶ περιοδικά.

Τὸ τέλος τοῦ Ἰνδοευρωπαϊσμοῦ

Ἰσχυρὴ ἐντύπωση προκαλέσαν οἱ ἀπόψεις τοῦ γνωστοῦ ἀρχαιολόγου Γ. Χουρμουζιάδη οἱ σχετικὲς μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία καὶ Γλῶσσα, ὅπως αὐτὲς περιλαμβάνονται σὲ πρόσφατη συνέντευξή του στὸν ἡμερήσιο τύπο («ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 31/8/97). Ὁ Γ. Χουρμουζιάδης ἀναφέρεται στὸ «παραμύθι» τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς θεωρίας, στὴν ὕψιστη σημασία τοῦ ἀπωτάτου ἑλληνικοῦ παρελθόντος καὶ στὴν ἡλικίας 7.260 χιλιάδων ἐτῶν ξύλινη πινακίδα τοῦ Διοσηλιού, τὴν ἐπιγραφή τῆς ὁποίας χαρακτηρίζει ὡς μία μορφή τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Α. Ἀξίζει νὰ παραθέσουμε μερικὰ ἀποσπάσματα τῆς ἐν λόγω συνέντευξης: «Υπάρχει αὐτὸ τὸ ἱστοριογραφικὸ παραμύθι, πὼς τὸ «ἑλληνικὸ» ξεκινάει πολὺ ἀργότερα μὲ τὴν εἴσοδο, τὴν εἰσβολὴ κάποιων. – ΕΡΩΤΗΣΗ: Εἶναι ἐπιστημονικὰ ἀδύναμος δηλαδὴ ὁ ὅρος Ἰνδοευρωπαῖοι; – ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εἶναι μία συζήτηση ποὺ στρέφεται γύρω ἀπὸ τὴ γλῶσσα. Προσπαθοῦν, ἐντοπίζοντας ὅμοιες λεκτικὲς καταστάσεις, νὰ δεῖξουν τὴν κοινὴ κοιτίδα κάποιων λαῶν. Ἀλλὰ καὶ ἂν δεχθοῦμε, ὅτι ἦρθαν στὶς ἀρχὲς τῆς 3ης χιλιετίας, ἦρθαν καὶ πῆραν λέξεις ἀπὸ ὅσους ζοῦσαν ἐδῶ καὶ ἔγινε τελικὰ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα; Μὰ αὐτοὶ γιατί εἶχαν τὴ γλῶσσα πρὶν ἀπὸ τοὺς “Ἰνδοευρωπαῖους”; – ΕΡΩΤΗΣΗ: Ἐχετε ἐδῶ εὐρήματα τέτοια; – ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τὸ 1994 βρήκαμε μιὰ πινακίδα ξύλινη. Καὶ μᾶς δοῦναι νὰ δοῦμε, πὼς πρὶν ἀπὸ τὴ Γραμμικὴ Α ὑπῆρχε ἕνας γραπτὸς κώδικας ἐπικοινωνίας γιὰ τοὺς κτηνοτρόφους καὶ τοὺς ψαράδες τοῦ Διοσηλιού... Ἐδῶ λοιπὸν ἔχουμε, πὼς ἀπὸ τὴν 6η χιλιετία, ἀπὸ τὸ 5260 π.Χ., ὑπῆρχε μιὰ μορφή τῆς (σ.σ. τῆς Γραμμικῆς Α) στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, ἕνας τρόπος ἐπικοινωνίας γραπτός. Ἄρα αὐτὸς ἐπένδυε μιὰ γλῶσσα, ἥθελε δηλαδὴ νὰ καταγράψῃ λέξεις – ἐπένδυε ἕναν πολιτισμό».

Φαίνεται, πὼς ἡ ἐξαλήθευση τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ ἡ ἀνάδειξη τῆς Ἑλληνικότητος, προσπάθεια ποὺ ξεκίνησε καὶ συστηματοποίησε ὁ «Δαυλὸς» πρὶν ἀπὸ δεκαῆξι χρόνια, ἐνδυναμώνεται καὶ ἐξαπλώνεται καθημερινὰ ἀπὸ ἀνθρώπους, ποὺ κατορθώνουν νὰ ἀποδεσμευθοῦν ἀπὸ τὰ πλοκάμια τοῦ Διεθνoῦς Ἐξουσιασμοῦ καὶ νὰ δοῦν χωρὶς παρωπίδες τὸ πραγματικὸ παρελθόν. Τὸ κόστος τοῦ ἀκήρυχτου πολέμου, ποὺ ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια ὑφίσταται ὁ «Δαυλὸς» μὲ ὅπλα τὴν φήμωση καὶ τὴν συγκοφαντία, φαίνεται ὅτι δὲν πᾶει χαμένο.

Π.Α.Κ.**Ὅχι ἑλληνικὲς σημαῖες**

Καὶ νὰ ποὺ οἱ μάσκες πέφτουν. Ἀπαγόρευσε ὁ πατριάρχης νὰ τοποθετηθοῦν ἑλληνικὲς σημαῖες στὶς συγκεντρώσεις καὶ τὰ γένηματα, ποὺ παρενρῆθη στὴν διάρκεια τῆς ἐπίσκεψής του στὶς ΗΠΑ καλεσμένος τῆς ὁμογένειας. Ἐπιθυμοῦσε, εἶπε, νὰ τοποθετηθοῦν σημαῖες ποὺ φέρουν τὸν δικέφαλο ὕψαντινὸ ἀετό. Νῦσαι καλά, πατριάρχη, ποὺ σὺ, πρῶτος τῶν πρῶτων τῆς Ὁρθοδοξίας, διαλαλεῖς, ὅτι Χριστιανισμὸς κι Ἑλληνισμὸς εἶναι δύο ξεχωριστὰ πράγματα. Καὶ ἔπρεπε, γιὰ νὰ μὴ νοιώθῃς καὶ πολὺ μοναξιά ἐκεῖ στὴν ὑπερατλαντικὴ χώρα, νὰ πάρῃς μαζί σου καὶ τὸν παπα-Ρωμιο, νὰ σοῦ λιονίτζῃ τὰ γένηματα.

Α.Κ.

Ρὸς ράσα

«Διαφθορεῖο» ἀποκαλεῖ τὴν «Ἑλληνικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῆς Βοστώνης» ἢ ἑλληνοαμερικανικὴ ἐφημερίδα «ΚΑΜΠΑΝΑ» (25/7/97). Ὡς γνωστόν, ἢ προαναφερθεῖσα «σχολή» ἔχει ἀπασχολήσει κατὰ καιροὺς τὸ σύνολο τοῦ ἀμερικανικοῦ τύπου ἐξ αἰτίας τῶν «ρὸς σκανδάλων», πού ἐντός της φαίνεται νὰ ἐκτυλίσσονται. Τὸ τελευταῖο «ρὸς» περιστάτικὸ παρουσιάζεται καὶ ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Τέμπο» (Σεπτέμβριος '97) καὶ συνέδῃ τὸν περασμένο Φεβρουάριο, ὅταν τὸ πάρτυ τῆς «ταϊκονόμης», πού ὠργάνωσαν οἱ φοιτητὲς τῆς ἐν λόγῳ θεολογικῆς σχολῆς, ἐξελίχθηκε σέ... ὄργιο μὲ τὴν συμμετοχὴ ἀρχιμανδριτῶν. Μάλιστα ἓνας Παλαιστίνιος φοιτητῆς, πού ἀντέδρασε στὶς σεξουαλικές... παρενοχλήσεις τῶν θηλυπρεπῶν ἀρχιμανδριτῶν, ἔστειλε ἓναν ἀπ' αὐτοὺς στὸ τοπικὸ νοσοκομεῖο κατόπιν ἐνὸς γεροῦ γρονθοκοπήματος! Τὸ ἐντυπωσιακώτερο τῆς ὑπόθεσης εἶναι, ὅτι ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἔθεσε σὲ διαθεσιμότητα τέσσερις καθηγητὲς τῆς Σχολῆς, οἱ ὅποιοι (ὡς ἐπιτροπὴ διερευνήσεως τοῦ σκανδάλου) ἀρνήθησαν νὰ τὸ συγκαλύψουν. Καὶ ἡ «ΚΑΜΠΑΝΑ» σημειώνει: «Στὸν ἄερα ἔπρεπε νὰ τιναχθῇ τὸ κοινωνικὸ αὐτὸ διαφθορεῖο ἀπὸ πενήντα καὶ τόσα χρόνια, ὅταν ἀρχισαν οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς αὐτῆς νά... "ἐπανδρῶνουν" – σὰν διεφθαρμένοι πού ἦταν ἔθνικα καὶ κοινωνικά – τίς Ἐκκλησίες τῶν πραγματικὰ ἑλληνολατρῶν τότε μεταναστών.

Ἐπισημαίνουμε γιὰ μία ἀκόμη φορὰ: ἂν ἡ ἑλληνικὴ ὁμογένεια τῆς Ἀμερικῆς – ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνὰ τὸν κόσμον ἑλληνικὴ ὁμογένεια – ἀναμένει τὴν πνευματικὴ καὶ ἐθνικὴ της ἀνέλιξη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἢ τὸ Ἑλλαδικὸ κρατίδιο, τότε ἡ ἀποσύνθεσὴ της στοὺς τομεῖς αὐτοὺς εἶναι περισσότερο ἀπὸ βέβαιη. Αὐτὸ φαίνεται νὰ ἀρχίζῃ νὰ κατανοῇται ἀπ' τοὺς Ἕλληνες τῆς Ἀμερικῆς· καὶ οἱ διακηρύξεις τῆς Πρώτης Ἑλληνοαμερικανικῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας αὐτὸ ἀκριδῶς φανερώνουν.

Π.Α.Κ.

Τὰ «ἴσως» τοῦ κ. Σακελλαράκη

Στὸν ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἀρχάνες» ἐντυπον ὁδηγὸ τῆς νέας ἐκθεσιακῆς πτέρυγας τοῦ Μουσείου Κυκλαδικῆς Τέχνης, συντεταγμένον ἀπὸ τὸν καθηγητὴ ἀρχαιολόγον κ. Ἰωάννη Σακελλαράκη καὶ τὴν ἐπίσης ἀρχαιολόγον σύζυγό του κ. Ἐφῆ Σακελλαράκη, γίνεται μεταξὺ ἄλλων παρουσίασις τοῦ ἀνασκαφικοῦ χώρου τῶν Ἀνεμόσπηλιων Κρήτης καὶ τῶν εὐρημάτων του. Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ ἐτῶν ἐκπεφρασμένη «ἐκτίμησις» τοῦ ἐν λόγῳ καθηγητοῦ περὶ ἀνθρωποθυσίας στὰ Ἀνεμόσπηλια, διαβάσουμε μὲ ἐκπληξὴ στὸν ὁδηγὸ, ὅτι ἡ γυναικα πού βρέθηκε στὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δωμάτια τοῦ χώρου εἶναι «ἴσως ἱέρεια» καὶ ὁ ἄνδρας πού βρέθηκε πλησίον τοῦ δῆθεν θυσιασθέντος νεαροῦ εἶναι «ἴσως ἱερέας». Βεβαίως καὶ μιὰ «ἴσως ἀνθρωποθυσία» δὲν λείπει ἐδῶ, γιὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ «θεωρία» τοῦ κ. Σακελλαράκη.

Εἶναι ἀπορίας ἄξιον τὸ πῶς ἀπεφάσισε ὁ κ. Σακελλαράκης νὰ δάλλῃ «νερὸ στὸ κρασί του». Νὰ ὑποθέσουμε, ὅτι σ' αὐτὸ συνέτειναν καὶ τὰ ἐξαγριωμένα βλέμματα κάποιων «ντελικανήδων» μὲ βαρὺ χέρι ἢ μῆπως ὁ γέλως πού προκάλεσε ἡ «θεωρία» του;

Μ.Μ.

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΩΙΚΩΝ

Τὸ ἄστρο Σείριος – καὶ πότε ἔγινε ὁ Πόλεμος

Ὁ κ. ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ ἀπαντᾷ στὸν κ. Δ. ΚΑΛΑΜΠΑΛΙΚΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στὸ ὑπ' ἀριθμὸν 186 τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ» ἐδημοσιεύθη ἐπιστολὴ τοῦ στρατηγοῦ κ. Διον. Καλαμπάλικη ἀναφερόμενη στὶς ἐρευνές μου γιὰ τὸν χρονολογικὸ προσδιορισμὸ τῆς διεξαγωγῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ποὺ ἔχουν δημοσιευθῇ στὰ διάφορα τεύχη τοῦ «Δαυλοῦ», στὴν ὁποία ἐπιστολὴ ἐπισυνάπτετο καὶ ἐρευνητικὴ μελέτη τοῦ ἴδιου, διὰ τῆς ὁποίας προσδιορίζει χρονολογικὰ τὴν διεξαγωγὴ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐκ τῶν στίχων τῆς *Ἰλιάδος* X 25-31. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εὐχαριστήσω θερμὰ τὸν κ. Καλαμπάλικη, διότι διὰ τῆς ἐπιστολῆς του μὲ ὥθησε στὴν ἐρευνα καὶ στὴν διατύπωση τῆς παρούσης ἐργασίας, διὰ τῆς ὁποίας παρέχεται μίᾳ ἀκόμη ἐπαλήθευση τῆς χρονολογίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔγινε ὁ περίφημος Τρωικὸς πόλεμος.

Στὴν ἐπιστολὴ του ἐπισημαίνεται, ὅτι ἡ πλήρης περιφέρεια τῆς μεταπτώσεως συντελεῖται σὲ 25.725 ἔτη καὶ ὅτι οἱ ὑπολογισμοί μου στηρίζονται σὲ διάρκεια καλύψεως τοῦ κύκλου τῆς μεταπτώσεως 28.143 ἐτῶν. Τὸ ἐξαγόμενο τῶν 28.143 ἐτῶν ἀντιστοιχεῖ στὴν περιφέρεια τοῦ οὐρανίου ἰσημερινοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θασιζοῦνται καὶ ἀνάγονται ὅλοι οἱ ἀστρονομικοὶ ὑπολογισμοί. Τὸ ἐξαγόμενο τῶν 25.725 ἐτῶν σχετίζεται μὲ τὴν περιφέρεια τῆς ἐκλειπτικῆς τροχιάς τῆς Γῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ δὲν ἀποτελεῖ παράγοντα οἰουδήποτε ἀστρονομικοῦ ὑπολογισμοῦ. Ἡ μόνη τῆς συμμετοχῇ στὴν ἀστρονομία εἶναι τὸ φανταστικὸ σημεῖο τομῆς τῆς μετὰ τοῦ οὐρανίου ἰσημερινοῦ, ὅταν τὸ ἐπίπεδό τῆς ἑπεκταθῇ διὰ τῆς φαντασίας μας μέχρις ἐκεῖ, ὑλοποιώντας ἔτσι τὸ σημεῖο τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας. Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ ἄρχεται ἡ μέτρηση τοῦ ἀστρικοῦ χρόνου τῆς ἡμερησίας γωνιακῆς ταχύτητος περιφορᾶς τῆς Γῆς ἢ τῆς φαινομένης κινήσεως τοῦ ἥλιου ἐπὶ τῆς περιφερείας ὁμῶς τοῦ οὐρανίου ἰσημερινοῦ. Σ' αὐτὸ συμβάλλουν οἱ ἄξονες τῶν ἰσημεριῶν καὶ τῶν τροπῶν τοῦ οὐρανοῦ, ποὺ σχηματίζονται ἀπὸ τὶς εὐθεῖες, ποὺ διέρχονται ἀπὸ τὸ κέντρο τοῦ ἥλιου, καὶ διερχόμενοι ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς Γῆς σὲ κάθε σημεῖο τῆς τροχιάς τῆς, φθάνουν στὸ φαινόμενο πέρασ τοῦ τοπικοῦ οὐρανοῦ, ὅπου συναντοῦν τὴν λωρίδα τῶν σταθερῶν Ζωδιακῶν ἀστερισμῶν. Σ' αὐτοὺς προβάλλεται ἡ καθημερινὴ κίνηση τῆς Γῆς ἢ τοῦ ἥλιου καὶ τὸ μέτρο τῆς κάθε θέσεώς των στὸ διάστημα τοῦ ἔτους δίδεται εἰς τὴν μὲν ἐκλειπτικὴν διὰ μοιρῶν πρῶτων λεπτῶν καὶ δευτέρων λεπτῶν στὸν δὲ οὐράνιο ἰσημερινὸ διὰ τῆς «ὀρθῆς ἀναφορᾶς» (ΟΑ), ἀρχομένης ἀπὸ τὸ 00 ὥρες (ω), 00 πρῶτα λεπτά (λ), 00 δεύτερα λεπτά (δ), – τιμὴ ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὸ σημεῖο τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας τῆς 21ης Μαρτίου ἐκάστου ἔτους.

Τὸ τόξο τῆς ἐτησίας μεταπτώσεως ἢ προηγήσεως τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς τροχιάς τῆς Γῆς εἶναι 50,26 δευτερόλεπτα τῆς μοίρας. Τὸ τόξο ὅμως αὐτό, προβαλλόμενο καθέτως ἐπὶ τοῦ οὐρανίου ἰσημερινοῦ, εἶναι 46,09 δευτερόλεπτα τῆς μοίρας. Ἡ μέτρηση ὅμως τῶν τόξων ἐπὶ τοῦ οὐρανίου ἰσημερινοῦ γίνεται σὲ μονάδες ὁρθῆς ἀναφορᾶς. " Ἀρα τὸ τόξο τῶν 46,09 δευτερολέπτων τῆς μοίρας ἀντιστοιχεῖ σὲ 3,07234 γιὰ τὴν ἀκρίβεια δευτερόλεπτα τῆς ὥρας καὶ ἀποτελεῖ βασικὸν παράγοντα στοὺς ἀστρονομικοὺς ὑπολογισμοὺς. " Ἐτσι οἱ 24ω00λ.00δ (ποὺ ἀντιστοιχοῦν καὶ σὲ 360° 00' 00") ἐκπεφρασμένες σὲ δεύτερα λεπτὰ τῆς ὥρας εἶναι 86.400 δ., τὰ ὁποῖα διαιρούμενα διὰ τῶν 3,07 δ. δίδουν ἐξαγόμενο 28.143 χρόνια. Ὁ ἴδιος κύκλος τοῦ οὐρανίου ἰσημερινοῦ τῶν 360° ἐκπεφρασμένος σὲ δεύτερα λεπτὰ τῆς μοίρας ἰσοῦται μὲ 1.296.000" καὶ διαιρούμενος διὰ τῶν 46,09 τῆς μοίρας ἀντιστοιχεῖ σὲ 28.119 χρόνια. Σημειωτέον, ὅτι ὅλοι οἱ ἀστρονομικοὶ ὑπολογισμοὶ βασίζονται καὶ ἀνάγονται στὸν οὐράνιο ἰσημερινὸ καὶ στοὺς ἄξονές του, καὶ πούθενά δὲν λαμβάνουν μέρος τὰ στοιχεῖα τῆς ἐκλειπτικῆς τροχιάς τῆς Γῆς.

2. ΜΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ὁ "Ὀμηρος στὸν στίχο Χ 27 τῆς Ἰλιάδος λέγει: «ὅς ρά τ' ὀπώρης εἶσιν» [ὁ ὅποιος ἀστήρ εἶναι τοῦ Φθινοπώρου] καὶ στοὺς στίχους Χ 30-31 ἀναφέρει: «κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται, καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖοι θροτοῖσιν» [καὶ κακὸ σημάδι δημιουργεῖ, καὶ φέρνει στοὺς ἀνθρώπους πολὺ μεγάλη θερμοκρασία (ἢ καύσωνα, ὅπως λέγεται σήμερα)]. Κατὰ τὴν ἀστρονομικὴ ἐπιστήμη τοῦ τότε ἢ τοῦ σήμερα ἀναφέρεται στὶς δύο διαβάσεις διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ ἄστρου τοῦ Σειρίου, ποὺ ἀνήκει στὸν ἀστερισμὸ τοῦ Μεγάλου Κυνὸς ἢ τοῦ *Κυνὸς τοῦ Ὠριώνος*, ὅπως λέγει ὁ "Ὀμηρος. Οἱ διαβάσεις αὐτὲς διαφέρουν μεταξὺ τους κατὰ 12ω 00λ 00δ ἢ κατὰ 180° 00' 00". Ἡ μία διάβαση ἀντιστοιχοῦσε στὴν Γῆ καὶ γινότανε «κατὰ τὴν ὀπώρην» (τὸ φθινόπωρο), ὁπότε ἦταν ὁρατὸς ἀπὸ τὸν χῶρο τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τῆς Τροίας.

Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸν "Ὀμηρο στοὺς στίχους Ε 5-6 τῆς Ἰλιάδος, ὅπου λέγει: «ὅμοιος μὲ τὸ φθινοπωρινὸ ἄστρο (τοῦ Σειρίου), τὸ ὁποῖο φαίνεται ὀλόλαμπρο». Σήμερα τὸ φαινόμενο τοῦτο γίνεται κατὰ τὴν χειμερινή περίοδο, ἀπὸ μηνὸς Δεκεμβρίου μέχρι Μαρτίου, καὶ ὁ Σείριος μεσουρανεῖ περὶ τὴν 1η Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους. Ἡ δευτέρα διάβαση διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ Σειρίου ἀντιστοιχοῦσε, καὶ συνεχίζει ν' ἀντιστοιχῇ, στὸν ἥλιο. Ὁ Σείριος ἀρχίζει νὰ παρουσιάζεται στὸν οὐρανὸ κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀνοιξεως καὶ κατὰ τὸ θέρος, καὶ μάλιστα περὶ τὴν 1η Ἰουλίου μεσουρανεῖ, ὁπότε τότε ὁ ἥλιος διέρχεται διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ Σειρίου. Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ ἡ Γῆ καὶ ἡ ἀτμόσφαιρά της θερμαίνονται καὶ φέρνουν στοὺς ἀνθρώπους τὸν «πολὺ πυρετὸ» ἢ τὸν ἀνυπόφορο καύσωνα, ποὺ δοκιμάζουμε κάθε θερινή περίοδο. Τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ ἐποχὴ τοῦ θέρους τότε ἐκάλυπτε τὴν προηγούμενὴ ἐποχὴ τοῦ σημερινοῦ θέρους, δηλαδὴ τὴν σημερινή ἐποχὴ τῆς ἀνοιξεως. Τὴν περίοδο αὐτὴ ὁ Σείριος δὲν εἶναι ὁρατὸς παρὰ μόνον πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου· καὶ αὐτὸ ἦταν τὸ μεγάλο πρόβλημα τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, οἱ ὁποῖοι συνεδύαζαν τὴν ταυτόχρονη ἀνατολὴ

του Ἡλίου καὶ τοῦ Σειρίου μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους, ἀλλὰ πολλές φορές χάνανε τὴν ἐπιτολὴ τῶν δύο ἄστρων – καὶ τὴν πρωτοχρονιά τους!

Ἡ μετατόπιση τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους ὀφείλεται στὴν ἐτησία μετάπτωση ἢ προήγηση τῶν ἡμερῶν, γιὰ τὴν ὁποία ὁ W. Kennon στὸ βιβλίο του «*Astronomy*» (ἔκδ. Ginn, 1948) λέγει: «*ἡ ἐποχιακὴ ἐμφάνιση τῶν ἀστερισμῶν ἐπηρεάζεται κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο. Οἱ ἀστερισμοὶ Ὡρίων, Μέγας Κύων μετὰ τὸν λαμπρὸ Σείριο καὶ οἱ ἄλλοι λαμπεροὶ ἀστερισμοί, οἱ ὁποῖοι φαίνονται στὸν οὐρανὸ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μεγάλων νυκτῶν τοῦ χειμῶνα, μετὰ ἀπὸ 12.500 χρόνια θὰ φαίνωνται κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν νυκτῶν τοῦ θέρους, καὶ οἱ σημερινοὶ ἀστερισμοὶ τῶν θερινῶν νυκτῶν θὰ τοὺς ἀντικαταστήσουν στὸν χειμερινὸ οὐρανόν*». Ἀκριβῶς κατὰ τέτοιο συνῆδη στὶς ἐποχὰς τοῦ ἔτους ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὀμήρου μέχρι σήμερον. Μετατοπίστηκαν πρὸς τὰ δυτικὰ κατὰ μίαν περίπου ἐποχὴ.

Οἱ Ἀστρονομικαὶ Ἐφημερίδες, ποὺ ἐκδίδονται κάθε χρόνο, περιέχουν ἕναν εἰδικὸ πίνακα, στὸν ὁποῖο καταταχωροῦνται διάφορα ἀστρονομικὰ στοιχεῖα, ποὺ ἔχουν σχέση μετὰ κάθε μίαν ἡμέραν τοῦ ἔτους. Στὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιλαμβάνονται καὶ οἱ θέσεις ἐκάστης ἡμερομηνίας ἐκπεφρασμέναι σὲ μονάδας μοιρῶν καὶ σὲ μονάδας «ὀρθῆς ἀναφορᾶς». Ἔτσι οἱ 321,5 μοῖραι ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς, ποὺ χρησιμοποιοῦνται ὁ κ. Καλαμπαλίκης στὴν ἐρευνά του, ἀντιστοιχοῦν σὲ 21ω 37λ 19δ «ὀρθῆς ἀναφορᾶς» καὶ ἀντιπροσωπεύουν στὸν οὐρανὸ τὴν 11η Φεβρουαρίου. Ἐπίσης οἱ 232,8 μοῖραι ἀντιστοιχοῦν σὲ 15ω 19λ 38δ «ὀρθῆς ἀναφορᾶς» καὶ ἀντιπροσωπεύουν στὸν οὐρανὸ τὴν 15η Νοεμβρίου. Δὲν ἔλαβε ὑπ' ὄψιν του, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῶν μετρήσεων τῶν μοιρῶν καὶ τῆς «ὀρθῆς ἀναφορᾶς» εἶναι ὑποχρεωτικὰ τὸ σημεῖο τῆς ἀρινῆς ἡμερῆς τῆς 21ης Μαρτίου ἐκάστου ἔτους. Ἐνεκα τούτου ὠδηγήθη σὲ ἀποτελέσματα, ποὺ δύσκολα γίνονται ἀποδεκτά, διότι δὲν συμφωνοῦν μετὰ τὰ γενικῶς παραδεδεγμένα, ὅπως γράφει στὸ τέλος τῆς σελίδος 11458 τοῦ «Δαυλοῦ». Τὰ γενικῶς «παραδεδεγμένα» χρονολογικὰ στοιχεῖα τῆς προϊστορίας ἀνάγονται στὶς παραδοσιακὰς χρονολογίας, οἱ ὁποῖαι σήμερον ἀμφισβητοῦνται ἀπὸ πολλοὺς ἐπιστήμονες καὶ ἀπορρίπτονται. Ἀλλὰ καὶ οἱ προτεινόμεναι νέαι χρονολογήσεις, ποὺ βασίζονται σὲ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τοῦ Ὀμήρου, μένουν μετέωραι στὶς σχετικὰς δημοσιεύσεις ἢ ἀνακοινώσεις.

3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ΠΕΡΙ ΧΡΟΝΟΥ

Ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἦσαν ἀμόρφωτοι καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ σκέψις ἦταν ἀνύπαρκτη. Αὐτὸ εἶναι λάθος, διότι τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη διαθέτουν πολλὰς ἀναφορὰς ἐπιστημονικῶν ἐφαρμογῶν. Ἐνδεικτικὰ παρατίθενται αὐτὲς ποὺ ἔχουν σχέση μετὰ τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὶς τέσσαρες πράξεις τῆς, μετὰ τὴν ἀγροτογεωμετρίαν, μετὰ τὴν περιγραφικὴν γεωγραφίαν καὶ τὴν τοπογραφίαν τῶν χωρῶν καὶ τῶν τόπων – ἄσχετο ἂν μερικοὶ ἐρευνητὲς δὲν βρίσκουν ἀπόλυτη ταύτιση, ἐπειδὴ συγκρίνουν ἢ ἐντάσσουν τὰ σχετικὰ δεδομένα τοῦ Ὀμήρου σὲ διαφορετικὴ χρονολογικὴ περίοδον ἀπὸ τὴν πραγματικὴν, τὰ ὁποῖα προηγούμενα κατὰ 1900 περίπου χρόνια, μετὰ τὴν ἀστρονομίαν, στὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι ποὺ διεκρίνοντο σ' αὐτὴν ὠνόμαζαν τὴν Μικρὰν Ἀρκτον (καὶ ὅχι τὴν Μεγάλαν, στὴν ὁποίαν ἀναφέρονται πολλοὶ σύγχρονοι ἐρευνητὲς) «Ἀμαξαν» (Ἰλιά-

δα Σ 487 και Ὀδύσσεια ε 273) και τὸ ἄστρο τοῦ Σειρίου τὸ ὠνόμαζαν «Κύνα τοῦ Ὠρίωνος» (Ἰλιάδα Χ 29).

Ἐνα βασικὸ θέμα τῆς ἀστρονομίας εἶναι ὁ χρόνος, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Ὅμηρος δίνει τόσες πληροφορίες, ὅσες εἶναι ἱκανὲς νὰ διαφωτίσουν τὸν ἄνθρωπο τοῦ σήμερα γιὰ τὸ τί ἐγνώριζαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τότε.

Ὁ χρόνος και οἱ διαιρέσεις του κατὰ τὸν Ὅμηρο κατατάσσονται σὲ πέντε κατηγορίες, οἱ ὁποῖες εἶναι: α. – Ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας. β. – Τὸ ἡμερόνυκτο γ. – Ὁ μῆνας. δ. – Ὁ ἐνιαυτὸς ἢ τὸ ἔτος. ε. – Ὁ Αἰώνας.

Ἡ πρώτη διαίρεση, μὲ τὴν ἔννοια τῆς ὥρας ὡς χρόνου μετρήσεως ἢ ἐντοπισμοῦ ὠρισμένων ἐνεργειῶν τῶν ἀνθρώπων, ὑπῆρχε καὶ τότε, ἀφοῦ ὁ Ὅμηρος χρησιμοποιεῖ αὐτὴν τὴν ἴδια λέξη, γιὰ νὰ ὀρίσῃ τὸν χρόνο λήψεως τοῦ δείπνου (Ὀδύσσεια ρ 176) ἢ γιὰ νὰ ὀρίσῃ τὸν χρόνο κατακλίσεως γιὰ ὕπνο (Ὀδύσσεια λ 330, λ 373 και ο 394). Τὸ μόνο πού προσετέθη ἀργότερα, ἦταν ἡ διάκρισή της σὲ ἀστρική, τοπική, παγκόσμιον ὥρα κ.λπ.

Τὸ ἡμερόνυκτο διακρίνεται σὲ δύο περιόδους: τὴν ἡμέρα και τὴν νύκτα, ὅπως ἀναφέρεται στὴν Ἰλιάδα (Ε 490). Ἡ ἡμέρα διαρκεῖ ἀπὸ τὴν χαραυγὴ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου μέχρι τὴν δύση του και χωρίζεται σὲ τρία διαστήματα. Τὸ πρῶτον ἀνήκει στὸ πρωινὸ τῆς «ἡοῦς». Τὸ δεύτερον ἀντιστοιχεῖ στὸ μεσημέρι ἢ στὸ «μέσον ἡμαρ» και τὸ τρίτον στὸ δειλινὸ κατὰ τὴν δύση τοῦ Ἡλίου (Ἰλιάδα Φ 111 και Ὀδύσσεια η 288-289). Ἡ νύκτα διαρκεῖ ἀπὸ τὴν δύση τοῦ Ἡλίου μέχρι τὴν ἐπομένη χαραυγὴ και διαιρεῖται και αὐτὴ σὲ τρία μέρη (Ἰλιάδα Κ 253 και Ὀδύσσεια μ 312). Ἐκτὸς τῶν προηγουμένων διαιρέσεων τὸ ἡμερόνυκτο διακρίνεται ἀκόμη σὲ χειμερινὸ (Ἰλιάδα Μ 279) και σὲ ὁπωρινὸν ἢ φθινοπωρινὸν (Ἰλιάδα Π 385). Ὅπως ὁποῖτε θὰ ὑπῆρχε ἐαρινὸ και θερινὸ ἡμερόνυκτο, και ἂς μὴ τὰ ἀναφέρῃ ὁ Ὅμηρος. Ἐνα σοβαρὸ συμπλήρωμα τῶν προηγουμένων εἶναι ἡ ἀρίθμηση ἢ ἡ μέτρηση τῶν ἡμερῶν, καθ' ὅσον ὁ Ὅμηρος στὴν Ὀδύσσεια (β 374) ἀναφέρει: «ὅταν περάσουν ἐνδεκα ἢ δώδεκα ἡμέρες». Ὅλα τὰ παραπάνω ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦνται και σήμερα κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο και μὲ τὶς ἴδιες ὀνομασίες. Τὰ μόνα πού προσετέθησαν εἶναι ἡ διαίρεση τοῦ ἡμερονύκτιου σὲ 24 ὥρες και ἡ διαίρεση τῆς ὥρας σὲ πρῶτα και δευτέρα λεπτὰ τῆς ὥρας.

Τὸ τρίτον μέτρο τοῦ Ὀμηρικοῦ χρόνου εἶναι ὁ μῆνας. Δὲν γίνεται καμία μνεία περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμερῶν ἐκάστου μηνὸς οὔτε περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μηνῶν, παρ' ὅλο πὺν γίνεται λόγος περὶ τοῦ διαστήματος τοῦ «ἐνὸς μηνὸς» στὴν Ἰλιάδα Β 292 και στὴν Ὀδύσσεια κ 14. Ἀλλὰ στοὺς στίχους τῆς Ὀδύσσειας κ 469-470 ὁ Ὅμηρος λέγει: «ὅταν ἔγινε ἓνας χρόνος και γύρισαν οἱ ἐποχές, πὺν τελείωναν οἱ μῆνες και συνεπληρώθη ἡ αὔξησις (τοῦ διαστήματος) τῶν ἡμερῶν». Περὶ τοῦ ἰδίου θέματος γίνεται λόγος και στοὺς στίχους τ 152-53 και ω 142-143 τῆς Ὀδύσσειας. Ἐκ τούτων προκύπτει, ὅτι ἓνα ἔτος συνεπληροῦτο, ὅταν οἱ ἐποχές ἔκαναν ἓνα πλήρη κύκλο, δηλαδὴ μία πλήρη περιφορὰ. Σὲ μία ἀπὸ αὐτὲς τελείωνε ἡ ἀρίθμηση τῶν μηνῶν κατὰ τὴν φθίνουσα ἀριθμητικὴ κατὰταξη, και μάλιστα τότε πὺν τελείωνε ἡ αὔξησις τοῦ διαστήματος τῶν ἡμερῶν. Τὸ τέλος τῆς αὔξησεως τοῦ διαστήματος τῆς ἡμέρας σήμερα γίνεται τὴν 22α Ἰουνίου ἐκάστου ἔτους, ὅταν τελειώνῃ ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνοιξέως, τοῦ «ἔαρος» κατὰ τὸν Ὅμηρο, και ἀρχίξῃ

ή εποχή του θέρους. Τότε ακριβώς άρχιζε τὸ νέο αστρονομικὸ ἔτος τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· καὶ ἡ πρώτη ἐποχὴ τοῦ ἔτους τότε ἦταν τὸ θέρος ἢ τὸ σημερινὸ καλοκαίρι. Ἐνῶ σήμερα ἡ μέτρηση τοῦ αστρονομικοῦ ἔτους ἀρχίζει κατὰ τὴν ἑαρινὴ ἰσημερία τῆς 21ης Μαρτίου ἐκάστου ἔτους.

Μία ἄλλη ἔννοια τοῦ μηνὸς δίδεται στὴν *Ὀδύσσεια* (ξ 162, τ 307), ὅπου ὁ Ὅμηρος λέγει: «*τελειώνοντας ὁ μῆνας κι ἀρχίζοντας ὁ ἐπόμενος, θὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα*», ὅπου παρέχεται σαφὴς ἔνδειξη, ὅτι ὁ μῆνας εἶχε ἓνα συγκεκριμένο ἀριθμὸ ἡμερῶν, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς δὲν προσδιορίζεται. Τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι οἱ εἰδικοί τοῦ τότε προσδιώριζαν τὴν ἑναρξὴ τῆς αὐξήσεως τοῦ διαστήματος τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας καὶ μετὰ καὶ τὸ τέλος τοῦ φαινομένου τούτου κατὰ τὴν ἑναρξὴ τοῦ θέρους ἀσφαλῶς σημαίνει, ὅτι θὰ γνώριζαν καὶ πολὺ περισσότερα, πού δὲν ἐγνώριζε ὁ λαὸς καὶ κατ' ἐπέκταση καὶ ὁ Ὅμηρος.

Ἡ τέταρτη μονάδα μετρήσεως τοῦ χρόνου κατὰ τὸν Ὅμηρο εἶναι ὁ «*ἐνιαυτός*» ἢ τὸ σημερινὸ ἔτος, τὸ ὁποῖο ἀνήκει στὸν μεγάλου Δία. Μία ἔννοια τοῦ ἔτους δίδεται στὸν στίχο α 16 τῆς *Ὀδύσσειας*, ὅπου ὁ Ὅμηρος λέγει: «*ὅταν ἦλθε τὸ ἔτος τῶν περιστρεφόμενων ἐνιαυτῶν*», δίδοντας μιὰ σαφὴ ἀπόδειξη, ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ ἔτους ἀκολουθοῦσε μιὰ συγκεκριμένη κυκλικὴ περιφορὰ, ἡ ὁποία σήμερα καλύπτεται ἀπὸ τὸν Ἥλιο ἢ ἀπὸ τὴν Γῆ. Μία ἀκόμη παρόμοια ἔννοια παρέχεται στὸν στίχο κ 467 τῆς *Ὀδύσσειας*, ὅπου ὁ Ὅμηρος λέγει: «*ἐκεῖ εἴμεθα ὅλες τὶς ἡμέρες μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἔτους*». Καὶ ἀφοῦ προσδιορίζει τὸ τέλος τοῦ ἔτους κατὰ τὴν θερινὴ τροπὴ τοῦ Ἡλίου τῆς 22ας Ἰουνίου, ὅπως ἀναφέρθηκε πρὸ πάνω, εἶναι φυσικὸ, ὅτι θὰ μπορούσαν τότε νὰ μετρήσουν καὶ τὶς ἡμέρες τοῦ ἔτους. Καὶ ἀφοῦ τὶς μετροῦσαν ἀπὸ θερινῆς τροπῆς τῆς 22ας Ἰουνίου μέχρι τῆς ἐπομένης τροπῆς, εἶναι φυσικὸ νὰ ἐγνώριζαν τοὐλάχιστον οἱ εἰδικοί, ὅτι ἓνα ἔτος εἶχε 365 ἡμερόνυχτα. Τέλος ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τῆς ἡλικίας ὅπως π.χ. ἑνὸς χοίρου, πού ἦταν ἑνὸς ἔτους (*Ὀδύσεια* π 454).

Ἡ πέμπτη μονάδα μετρήσεως τοῦ χρόνου εἶναι ὁ «*αἰὼν*», ἀλλὰ δὲν παρέχεται σαφὴς προσδιορισμὸς τῆς διάρκειάς του. Συνδέεται μὲ τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ὅπως στοὺς στίχους Π 457, Τ 58 τῆς *Ἰλιάδας* καὶ ε 160 τῆς *Ὀδύσσειας*. Ἀλλὰ στοὺς στίχους Α 290 καὶ Φ 518 τῆς *Ἰλιάδας* ὁ «*αἰὼν*» ἀναφέρεται στοὺς αἰωνίως ὑπάρχοντας θεοὺς καὶ στὸν στίχο ο 534 τῆς *Ὀδύσσειας* ἀνάγεται στὴν διάρκεια τῆς ἐπικρατήσεως στὴν Ἰθάκη τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τοῦ Τηλεμάχου ἐπὶ ἓνα αἰῶνα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ «*αἰεὶ*» ἐκάλυπτε τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς τριῶν γενεῶν, δηλαδὴ ἐκείνης τοῦ Λαέρτη, τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ τοῦ Τηλεμάχου, ἀνταποκρινόμενος στὴν σημερινὴ ἔννοια τῶν 100 χρόνων τοῦ αἰῶνος.

4. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΟΧΩΝ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

Οἱ ἐποχὲς τοῦ ἔτους σύμφωνα μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα εἶναι τέσσαρες καὶ ἡ ἑναρξὴ τοῦ αστρονομικοῦ ἔτους ταυτίζεται μὲ τὴν 21η Μαρτίου ἐκάστου ἔτους, ὁπότε ἡ πρώτη ἐποχὴ τοῦ ἔτους σήμερα εἶναι ἡ ἀνοιξη. Γιὰ τὴν ἐποχὴ ὅμως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ὅπως ἀναφέρθηκε πρὸ πάνω, ἡ ἀρχὴ τοῦ αστρονομικοῦ ἔτους

συνέπιπτε με την θερινή τροπή του 'Ηλίου της 22ας 'Ιουνίου εκάστου έτους· και ή πρώτη εποχή του έτους εκείνο τον καιρό ήταν το θέρος. 'Ο "Όμηρος όμως έχει άλλη άποψη περί των εποχών ή των «ώρων» του, αφού στην 'Ιλιάδα (Ε 749 και Θ 393) λέγει: «αυτόματα άνοιξαν οί πύλες του ούρανοῦ, τίς όποίτες έχουν οί έποχές, έπειδή σ' αυτές έπέτρεψε ό μέγας 'Ολύμπιος ούρανός να κλίνουν τό πυκνό σύννεφο ή να τό ανοίγουν». Οί έποχές είχαν τό δικαίωμα να εναλλάσσονται αυτόματως στον ούράνιο θόλο του 'Ολύμπου και να μαζεύουν τά σύννεφα κατά την άνοιξη και τό θέρος ή να τά άπλώνουν στον ούρανό κατά τό φθινόπωρο και τον χειμώνα, πράγμα που έξακολουθούν να κάνουν και σήμερα, χωρίς να διαμαρτύρονται...

Στήν έννοια του ούρανοῦ και του όνόματος «'Ολυμπος» του 'Ομήρου επικρατεί κάποια σύγχυση, διότι ή υπόσταση και ή επικρατούσα κατάσταση στον 'Ολυμπο περιγράφεται στην 'Οδύσεια (ζ 41-45), όπου ό "Όμηρος λέγει: «ή 'Αθηνά τράθηξε για τόν 'Ολυμπο, όπου, καθώς λένε, υπάρχει των θεών ή ασφαλής κατοικία· δέν ταράσσεται από άνέμους, ούτε ποτέ δέχεται βροχές, ούτε τά χιόνια τόν πλησιάζουν, αλλά πολὺ αἰθρία άπλώνεται χωρίς νέφη και φωτεινή λάμψη επικρατεί». Δέν άφήνεται καμμία άμφιβολία, ότι πρόκειται περί του ούρανού θόλου, ό όποιος δέν έχει καμμία σχέση με τό όρος του 'Ολύμπου, στο όποιο επικρατούν όλα τά παραπάνω φαινόμενα των καιρικῶν αλλαγών. Δυστυχώς ποτέ και από κανένα μελετητή δέν έλήφθη ύπ' όψιν ή παραπάνω ξεκάθαρη διευκρίνιση του 'Ομήρου για τόν ούράνιο 'Ολυμπο, ό όποιος, όπως καθορίζει σε πολλά άλλα σημεία, «είναι και άπέραντος».

'Η σειρά των εποχών καθορίζεται από τόν "Όμηρο στην 'Οδύσεια (ξ 384), όπου λέγει: «είπε, ότι θα έλθη ή τό θέρος ή τό φθινόπωρο», και έτσι προσδιορίζει, ότι ή δευτέρα εποχή του έτους κατά την περίοδο εκείνη ήταν ή «όπώρη» ή τό φθινόπωρο, τό όποιο κανονικά άρχιζε από την φθινοπωρινή ισημερία της 23ης Σεπτεμβρίου εκάστου έτους, αφού τό θέρος άρχιζε, όταν τελείωνε τό μέγαλωμα του διαστήματος των ήμερών της 22ας 'Ιουνίου, όπως και σήμερα. Κατά τό διάστημα της εποχής αυτής παρουσιαζόταν στον ούρανό της 'Ελλάδος και της Τροίας τό άστρο του Σειρίου, που οί ειδικοί της εποχής εκείνης τό ώνόμαζαν «Κύνα του 'Ωρίωνος», ένῳ σήμερα όνομάζεται «Μέγας Κύων», και γι' αυτό ό "Όμηρος τό όνομάζει «όπωρινόν» στην 'Ιλιάδα (Ε 4-6 και Χ 27).

'Η τρίτη κατά σειράν εποχή του έτους ήταν ό χειμών, καθ' όσον ό "Όμηρος στην 'Ιλιάδα (Γ 4, Ρ 549, Φ 283) και στην 'Οδύσεια (δ 566, η 118, λ 190 και ξ 487) αναφέρεται στίς κακοκαιρίες, στο ψύχος και στην παγωνιά της εποχής, τά όποια διατηρούνται και σήμερα.

Τέλος ή τετάρτη και τελευταία εποχή του έτους ήταν τό «έαρ» ή «είαρινός», ή άνοιξη, για την όποία ό "Όμηρος στην 'Οδύσεια (χ 301) λέγει: «στην εποχή της άνοιξως, όταν οί ήμέρες μεγαλώνουν», όπως κάνουν και σήμερα, αφού από της έαρινης ισημερίας της 21ης Μαρτίου και μετά τό διάστημα της ήμέρας άρχίζει να μεγαλώνη. Παράλληλα όμως με αυτό τό στοιχείο ό "Όμηρος δίδει ένα ακόμη χαρακτηριστικό γνώρισμα της άνοιξως, λέγοντας στην 'Ιλιάδα (Β 89) «για τά άνθη τά έαρινά», πράγμα που έξακολουθει να υπάρχει και σήμερα. Ένα ακόμη

στοιχείο της άνοιξεως πρέπει νά ἦταν καί τὸ ἄστρο τοῦ Σειρίου, ποὺ ἔφερνε στοὺς ἀνθρώπους τὸν «*πυρετόν*», διότι, ἀφοῦ ἡ μία διάβαση γινόταν τὸ φθινόπωρο, ἡ ἄλλη θὰ γινόταν ὅπωςδὴποτε τὴν ἀνοιξη.

5. Ο ΣΕΙΡΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΩΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Κατὰ τὸν Ὅμηρο τὸ ἄστρο τοῦ Σειρίου, ποὺ ἀνῆκε στὸν ἀστερισμὸ τοῦ Κυνὸς τοῦ Ὡρίωνος, φαινόταν στὸν οὐρανὸ κατὰ τὴν περίοδο τοῦ φθινοπώρου, τὸ ὁποῖο σήμερα διαρκεῖ ἀπὸ τῆς 23ης Σεπτεμβρίου μέχρι καὶ τὴν 22α Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους, δηλαδὴ ἐπὶ 90 ἡμερόνυκτα περίπου. Σήμερα, τὸ ἔτος 1997 μετὰ Χριστόν, τὸ προηγούμενο ἀστρονομικὸ φαινόμενο παρατηρεῖται κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἐποχῆς τοῦ χειμῶνα καὶ μάλιστα περίπου ἀπὸ τὸν μῆνα Δεκέμβριο μέχρι τὸν Μάρτιο ἐκάστου ἔτους. Ἡ μεσουράνηση τοῦ Σειρίου σήμερα γίνεται, ὅταν ἡ Γῆ φθάσῃ στὸν μεσημβρινὸ τοῦ ἄστρου, καὶ αὐτὸ γίνεται τὴν 1η Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους μὲ συντεταγμένη «ὀρθῆς ἀναφορᾶς» (ΟΑ) 1997 = 18ω 45λ 02δ. Αὐτὴ προκύπτει ἀπὸ τὴν «ὀρθὴν ἀναφορὰ» τῆς πρώτης διαβάσεως τοῦ Ἡλίου ἀπὸ τὸν μεσημβρινὸ τοῦ Σειρίου τὴν 1η Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους καὶ ποὺ γιὰ τὸ 1997 εἶναι ἴση μὲ 06ω 45λ 02δ. Σ' αὐτὴν προστίθενται 12ω 00λ 00δ, ὅση εἶναι ἡ σταθερὴ διαφορά τῶν θέσεων τῶν δύο ἄστρων ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς.

Ἐὰν ὁ Σείριος κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Τρωικοῦ πολέμου μεσουρανοῦσε στὸ μέσο τοῦ τεταρτημορίου τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, δηλαδὴ σὲ 46 ἡμερόνυκτα ἀπὸ τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, αὐτὸ θὰ γινόταν τὴν 7/11 ἐκάστου ἔτους. Ἡ «ὀρθὴ ἀναφορὰ» (ΟΑ) τῆς ἡμερομηνίας αὐτῆς ὑπολογίζεται μὲ δάση ἀναγωγῆς τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερία, ποὺ κανονικὰ ἔχει «ὀρθὴ ἀναφορὰ» (ΟΑ) γιὰ τὸ ἔτος 1997 12ω 00λ 00δ. Τὰ 46 ἡμερόνυκτα πολλαπλασιάζονται μὲ τὴν ἡμερησία γωνιακὴ ταχύτητα κινήσεως τῆς Γῆς ἢ τοῦ Ἡλίου ἐπὶ τῆς τροχιάς των, ἡ ὁποία περὶ τὸ περίγειον εἶναι 241,3 δ τῆς ὥρας («Δαυλός», τ. 180/1996, σελ 10966), ἥτοι:

$$46 \text{ ἡμ. } \times 241,3 \text{ δ.} = 11.100 \text{ δ.}$$

Αὐτὸ τὸ ἐξαγόμενο μετατρέπεται σὲ ὥρες «ὀρθῆς ἀναφορᾶς» (ΟΑ) καὶ ἀντιστοιχεῖ σὲ 3ω 05λ 00δ. Ἐκ τούτου ἔχομε:

$$\begin{array}{rcl} \text{(ΟΑ) 23} & : & 12\omega 00\lambda 00\delta \\ \text{(ΟΑ) μέχρι τῆς 7/11} & : & 03\omega 05\lambda 00\delta \\ \hline \text{Σύνολο} & : & 15\omega 05 \lambda 00\delta. \end{array}$$

Δηλαδὴ ἡ (ΟΑ) τῆς 7/11 ἦταν 15ω 05λ 00δ. Ὅποτε ἐκ τῶν ἀνωτέρω δεδομένων ἔχομε:

$$\begin{array}{rcl} \text{(ΟΑ) 1997 Σειρίου τὴν 1/1} & : & 18\omega 45\lambda 02\delta \\ \text{(ΟΑ) τῆς 7/11 τοῦ Ὁμήρου} & : & 15\omega 05\lambda 00\delta \\ \hline \text{Σύνολο} & : & 03\omega 40 \lambda 02\delta. \end{array}$$

Ἡ προκύψασα διαφορὰ μετατρέπεται σὲ δευτερόλεπτα τῆς ὥρας καὶ ἰσοῦται μὲ 13.202 δ. Τὸ ἀποτέλεσμα διαιρεῖται διὰ τοῦ 2,6 δ, ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴν ἑτησία μετατόπιση τοῦ ἄστρου τοῦ Σειρίου στὸν οὐρανὸ λόγῳ τῆς ἑτησίας μεταπτώσεως ἢ προηγίσεως τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας· καὶ ἔχομε:

$$13.202\delta : 2,6 \delta = 5.078 \text{ χρόνια}$$

$$\text{καί } 1997 \text{ μετά Χριστόν} - 5.078 \text{ χρόνια} = 3.081 \text{ πρὸ Χριστοῦ},$$

πρᾶγμα πού πιστοποιεῖ, ὅτι ὁ Τρωικός πόλεμος διεξήχθη περὶ τὸ ἔτος 3.081 πρὸ Χριστοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα ἀντιστοιχεῖ στὴν μεσονύκτια μεσουράνηση τοῦ Σειρίου τῆς 1ης Ἰανουαρίου. Τοῦτο σημαίνει τὸ τέλος τοῦ Τρωικοῦ Πολέμου, ὅποτε ἡ ἀρχὴ του ἐντοπίζεται στὸ ἔτος 3090 π.Χ. Ἡ σύγκριση τῶν χρονολογιῶν 3090 ἕως 3081 μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ 3087 ἕως 3078 π.Χ., προσδιορισθὲν ἐκ τοῦ ἄστρου (γ) τῶν Ὑάδων παρουσιάζει μία διαφορὰ τριῶν ἐτῶν, ἀποδεικνύουσα τὴν ἀκρίβεια τῶν ὑπολογισμῶν καὶ συλλογισμῶν μας.

Ὁ ἴδιος ὑπολογισμὸς μπορεῖ νὰ γίνη καὶ μὲ πῖθ ἀπλὸ καὶ πρακτικὸ τρόπο. Ἀπὸ τὴν 7/11, ὅτε μεσουρανοῦσε ὁ Σείριος τότε, μέχρι τὴν 1/1, πού μεσουρανεῖ σήμε-
ρα, μεσολαβοῦν 55 ἡμερόνυχτα. Ἡ ἡμερησία γωνιακὴ ταχύτητα μετακινήσεως τοῦ Ἡλίου ἢ τῆς Γῆς ἐπὶ τῆς τροχιάς των κοντὰ στὸ περίγειο εἶναι 241,3 δ («Δαυ-
λός», τ.180/1996, σελ. 10966). Ὅποτε:

$$55\eta/\alpha \times 241,3 \delta = 13.272 \delta$$

$$\text{καί } 13.272 \delta : 2,6 \delta = 5.104 \text{ χρόνια}$$

$$\text{καί } 1997 \mu.Χ. - 5.104 \text{ χρόνια} = 3.107 \text{ πρὸ Χριστοῦ}.$$

Ἦδη ἐκ τῶν δεδομένων στοιχείων τοῦ Ὀμήρου περὶ τοῦ ἄστρου τοῦ Σειρίου ἢ τοῦ Κυνὸς τοῦ Ὠρίωνος προσδιωρίσθηκαν δύο χρονολογίες, κατὰ τίς ὁποῖες ἐγίνε ὁ περιφημὸς Τρωικός πόλεμος, καὶ ἀντιστοιχοῦν στὰ ἔτη 3.081 π.Χ. καὶ 3.107 π.Χ., πού διαφέρουν μεταξὺ τους κατὰ 26 μόλις χρόνια.

Ὁ φθινοπωρινὸς μεσημβρινὸς τῆς 7ης Νοεμβρίου ἐπεκτεινόμενος πρὸς τὸ ἀντί-
θετο τεταρτημόριο τοῦ φθινοπώρου τέμνει τὸ τεταρτημόριο τῆς ἐποχῆς τοῦ «ἔα-
ρος» ἢ τῆς ἀνοιξεως τῶν λουλουδιῶν. Ἦδη ὅμως ὁ Σείριος θρискόταν στὴν ἐποχὴ
τῆς ἀνοιξεως, διότι ἀφαιρῶντας ἀπὸ τὴν σημερινὴ (ΟΑ) τοῦ Σειρίου τὴν σημε-
ρινὴ (ΟΑ) τοῦ ἄστρου (γ) τῶν Ὑάδων, γιὰ ν' ἀναγάγουμε τὰ προκύπτοντα στοι-
χεῖα στὴν ἐαρινὴ ἰσημερία τοῦ τότε («Δαυλός», τ. 158/1995, σελ. 9.367), ἔχομε:

$$(ΟΑ) 1997 \text{ Σειρίου} : 06\omega 45\lambda 02\delta$$

$$(ΟΑ)1997 (γ) \text{ Ὑάδων} : 04\omega 19\lambda 39\delta$$

$$\text{Διαφορὰ (1)} : 02\omega 25\lambda 23\delta.$$

Ἡ εὐρεθεῖσα (ΟΑ) τοῦ Σειρίου τῶν 02ω 25λ 23δ δὲν ἀντιστοιχεῖ στὸ μέσο τῆς
ἐποχῆς τῆς ἀνοιξεως, ἀλλὰ, ἂν κάνουμε τοὺς ἀναγκαίους ὑπολογισμοὺς, θρί-
σκουμε, ὅτι ἀντιπροσωπεύει τὴν 27,5 Ἀπριλίου. Τὸ μέσο τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνοιξε-
ως ἀντιστοιχεῖ στὴν 6,5 Μαΐου καὶ φθάνει ἐκεῖ 10 ἡμερόνυχτα μετὰ τὴν 27,5 Ἀπρι-
λίου. Γιὰ νὰ θροῦμε τὸ τόξο (ΟΑ) πού καλύπτουν τὰ 10 ἡμερόνυχτα, τὰ πολλα-
πλασιάζουμε ἐπὶ τὴν ἡμερησία γωνιακὴ ταχύτητα μετακινήσεως τῆς Γῆς ἐπὶ τῆς
τροχιάς της, πού κοντὰ στὸ ἀφῆλιο εἶναι 232,3 δ («Δαυλός», τ. 180/1996, σελ.
10996)· καὶ ἔχομε:

$$10 \eta\mu. \times 232,3 = 2323 \delta.$$

Τὰ 2323 δ. μετατρέπονται σὲ (ΟΑ) ὥρῶν καὶ εἶναι 00ω 38λ 43δ. Ἐκ τοῦ στοιχείου τούτου καὶ τῆς διαφορᾶς (1) ἔχομε:

$$\begin{array}{rcl} \text{(ΟΑ) 27,5 Ἀπριλίου} & : & 02\omega 25\lambda 23\delta \\ \text{(ΟΑ) μέχρι 6,5 Μαΐου} & : & 00\omega 38\lambda 43\delta \\ \hline \text{Ἀθροισμα} & : & 03\omega 04\lambda 06\delta. \end{array}$$

Ἄρα ὁ Σειρίος κατὰ τὴν στιγμή τῆς πρώτης διαβάσεως τοῦ Ἡλίου ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ εἶχε (ΟΑ) 03ω 04λ 06δ. Γιὰ νὰ ὑπολογίσουμε πότε ἔγινε αὐτό, ἀφαιροῦμε κατὰ πρῶτον ἀπὸ τὴν σημερινή (ΟΑ) τοῦ Σειρίου τὴν (ΟΑ) τοῦ τότε, ποὺ ἦταν 03ω 04λ 06δ· καὶ ἔχομε:

$$\begin{array}{rcl} \text{(ΟΑ) 1997 Σειρίου} & : & 06\omega 45\lambda 02\delta \\ \text{(ΟΑ) 6,5 Μαΐου (τότε)} & : & 03\omega 04\lambda 06\delta \\ \hline \text{Διαφορὰ (2)} & : & 03\omega 40\lambda 56\delta. \end{array}$$

Ἡ εὐρεθεῖσα (ΟΑ) μετατρεπομένη σὲ δευτερόλεπτα ὥρας εἶναι 13.200δ καὶ διαιρουμένη μὲ τὴν ἐτησία μετατόπιση τοῦ ἄστρου τοῦ Σειρίου στὸν οὐρανὸ (2,6 δ), ποὺ ὀφείλεται στὴν ἐτησία μέση μετάπτωση ἢ προήγηση τῶν ἰσημεριῶν, ἔχομε:

$$\begin{array}{l} 13.200\delta : 2,6\delta = 5.098 \text{ χρόνια} \\ \text{καὶ } 1997 \text{ μετὰ Χριστὸν} - 5.098 \text{ χρόνια} = 3.101 \text{ πρὸ Χριστοῦ} \end{array}$$

Ἐκ τῶν προηγηθέντων ὑπολογισμῶν προέκυψε ἓνα ἀκόμη χρονολογικὸ στοιχεῖο, ποὺ λέγει, ὅτι ὁ Τρωικὸς πόλεμος ἔγινε περὶ τὸ ἔτος 3.101 π.Χ. Ἀλλά, ὅπως καὶ στὴν περίπτωσι τοῦ φθινοπωρινοῦ ὑπολογισμοῦ, δυνάμεθα καὶ ἐδῶ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸν πρακτικὸ τρόπο εὐρέσεως τῆς χρονολογίας διεξαγωγῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἀπὸ τὴν 6,5 Μαΐου τῆς μεσουρανήσεως τοῦ Σειρίου τότε μέχρι τὴν 1η Ἰουλίου τῆς σημερινῆς μεσουρανήσεως μεσολαβοῦν 56,5 ἡμερόνυχτα. Ἡ ποσότης αὕτη πολλαπλασιάζεται μὲ τὴν ἡμερησία γωνιακὴ ταχύτητα μετατοπίσεως τῆς Γῆς ἢ τοῦ Ἡλίου ἐπὶ τῆς τροχιάς των, ἀνερχομένη περὶ τὸ ἀφῆλιον σὲ 232,3 δ· καὶ ἔχομε:

$$\begin{array}{l} 56,5 \text{ ἡμ.} \times 232,3 \delta = 13.125 \delta \\ \text{καὶ } 13.125 \delta : 2,6 \delta = 5.048 \text{ χρόνια} \\ \text{ὁπότε } 1997 \text{ μ.Χ.} - 5.048 \text{ χρ.} = 3.051 \text{ πρὸ Χριστοῦ.} \end{array}$$

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ ἐκ τῶν δεδομένων τοῦ Ὀμήρου περὶ τοῦ «Κυνὸς τοῦ Ὠρίωνος» ἢ τοῦ γνωστοῦ σήμερα Σειρίου προέκυψε ἡ τετάρτη κατὰ σειρὰ χρονολογία διεξαγωγῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ἐντοπιζομένη στὸ ἔτος 3.051 πρὸ Χριστοῦ.

6. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μὲ ἀφορμὴ τὴν ἔρευνα τοῦ στρατηγοῦ κ. Διον. Καλαμπαλίκη, ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ τ. 186/1997 τοῦ «Δαυλοῦ», δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ διατυπωθοῦν στὴν παρούσα ἐργασία μερικὲς ἐπισημάνσεις καὶ ν' ἀναλυθοῦν σχεδὸν ὅλα τὰ στοιχεῖα τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἐννοία τοῦ χρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ἐποχῶν τοῦ ἔτους τῆς ἐποχῆς του. Ὅσοι ἀμφισβητοῦν τὴν ἐπιστημονικὴ

ἄξια τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ἔχουν ἄδικο. Εἶναι ὅμως δικαιολογημένοι, διότι μέχρι σήμερα δὲν ἔχει δημοσιευθῇ ἀνάλογη τεχνικὴ ἀνάλυση περὶ τοῦ Ὀμηρικοῦ ἔτους καὶ τῶν ἐποχῶν του.

Στὸ Α΄ διεθνὲς Συνέδριο τοῦ Ὀλσταντ τοῦ Μονάχου τῆς Γερμανίας μὲ θέμα «Ἑλληνικὴ Μυθολογία/Προϊστορία» ἀνεκοίνωσα στοὺς συνέδρους, στηριζόμενος στὰ ἀστρονομικὰ καὶ στὰ τοπογραφικὰ στοιχεῖα τῆς Ἰλιάδας τοῦ Ὀμήρου καὶ σὲ ἀνάλογα στοιχεῖα ἄλλων ἀρχαίων συγγραφέων, καὶ ἀπέδειξα μὲ σχετικὰ ἀστρονομικὰ καὶ τοπογραφικὰ διαγράμματα, ὅτι ὁ Τρωικὸς πόλεμος διεξήχθη ἀπὸ τὸ ἔτος 3.087 μέχρι τὸ ἔτος 3.078 πρὸ Χριστοῦ μὲ ἀστρονομικὴν ἀπόδειξη ἢ τὸ ἔτος 3.100 π.Χ. μὲ τοπογραφικὴ ἀπόδειξη.

Ἡ ἀνακοίνωσή μου κατ' ἀρχὰς προξένησε ἐκπληξη, ἢ ὅποια κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασα συζήτηση κυρίως ἐπὶ τῆς τοπογραφικῆς μεταβολῆς τοῦ χώρου λόγω τῶν ἐπελθουσῶν προσχώσεων κατέληξε σὲ μία συγκεχυμένη ἀτμόσφαιρα, καὶ παρ' ὅλο πὺν ἡ ἀστρονομικὴ μου ἀπόδειξη δὲν ἔτυχε οὐδεμιᾶς κριτικῆς ἢ ἀμφισβήτησεως, τὸ ὅλο θέμα ἔμεινε μετέωρο ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ Συνεδρίου.

Στὰ σχόλιά μου ἐπὶ τῶν *Πρακτικῶν* τοῦ ἐν λόγω Συνεδρίου («Δαυλός», τ. 184/1997) παρετέθη ἕνας ἀκόμη χρονολογικὸς προσδιορισμὸς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου μὲ βάση τὸν ὑπολογισμὸ τῆς τοπογραφικῆς μεταβολῆς τοῦ ὕψους, πὺν δημιουργήθηκε ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς ἀκτῆς τοῦ Στράδωνος, ἀντιστοιχῶν στὸ ἔτος 3.196 πρὸ Χριστοῦ («Δαυλός», τ. 184/1997, σελ. 11294).

Σήμερα (Ἰούνιος 1997) μὲ βάση τὰ σημερινὰ δεδομένα, πὺν ἔχουν σχέση μὲ τὸ ἄστρο τοῦ Σειρίου ἢ τοῦ «Κυνὸς τοῦ Ὠρίωνος» τοῦ Ὀμήρου, τὰ ὁποῖα παρέχονται ἀπὸ τὶς *Ἀστρονομικὲς Ἐφημερίδες*, πὺν δὲν δέχονται ἀμφισβήτηση, καὶ τὰ σχετικὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τοῦ Ὀμήρου περὶ τοῦ Κυνὸς τοῦ Ὠρίωνος ὑπελογίσθησαν δι' ἀστρονομικῶν μεθόδων δύο νέα ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα λένε, ὅτι ὁ Τρωικὸς πόλεμος ἔγινε περὶ τὸ ἔτος 3.081 ἢ τὸ ἔτος 3.101 πρὸ Χριστοῦ. Ὁμοίως μὲ ἕναν ἅπλο καὶ πρακτικὸ τρόπον ὑπολογισμοῦ βρέθηκαν ἀκόμη δύο χρονολογίαι διεξαγωγῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, πὺν ἀντιστοιχοῦν στὸ ἔτος 3.107 καὶ 3.051 πρὸ Χριστοῦ. Ὁ μέσος ὅρος τῶν ἀνωτέρω χρονολογιῶν εἶναι τὸ ἔτος 3.085 π.Χ., τὸ ὁποῖο ἐμπίπτει στὰ χρονολογικὰ ὅρια τοῦ 3.087-3.078 π.Χ., πὺν ἀναφέρονται πιὸ πάνω. Ἡ παρατηρουμένη ἐλαχίστη διαφορὰ στὰ ἐξαγόμενα τῶν χρονολογιῶν ὀφείλεται στὸ γεγονὸς, ὅτι στοὺς ὑπολογισμοὺς χρησιμοποιεῖται ὡς βασικὴ μονάδα τὸ ἡμερονύκτιο μὲ προσέγγιση μισῆς ἡμέρας καὶ ὅχι τὸ ἀκριβέστερο κλάσμα τῶν ἐπὶ πλέον ὥρῶν τοῦ εἰκοσιτετραώρου. Τ' ἀποτελέσματα αὐτὰ στηρίζονται σὲ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, καὶ συνδυαζόμενα μ' ἐκεῖνα τοῦ Ὀμήρου δίδουν συγκεκριμένες ἀπαντήσεις, οἱ ὁποῖες μὲ τὴν σειρά τους ἀπομυθοποιοῦν τὸ γεγονὸς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου καὶ τὸν ἐντάσσουν στὸ ἱστορικὸ περιθώριο τῶν Ἑλλήνων.

Τὰ νέα ἀποτελέσματα ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα θὰ μείνουν γράμμα κενὸ γιὰ τοὺς ἀρμοδίους φορεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐκπροσωποῦνται ἀπὸ τὰ ὑπουργεῖα Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ, τὴν Ἀκαδημία καὶ τὰ Πανεπιστήμια. Βρίσκουν ὅμως μεγάλην ἀνταπόκριση ἀπὸ τὸ ὑψηλὸ ἐπιπέδου κοινὸ τοῦ «Δαυλοῦ», πὺν εἶναι διασκορπισμένο σὲ ὅλο τὸν Πλανήτη.

Κων. Β. Κουτρουβέλης

κα. Ἀλκμαίων ὁ Κροτωνιάτης

Λέγοντας ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος – ὡς «ἀεὶ κινουμένη» – ὁ ἰατροφιλόσοφος Ἀλκμαίων δὲν πρωτοτυπεῖ, ἀφοῦ τὴν ἴδιαν ἄποψι ἐκφράζουν καὶ ὁ Θαλῆς, καὶ ὁ Ξενοφάνης, καὶ ὁ Ἡράκλειτος, καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς. Ἐκεῖνο ποὺ καταπλήττει εἶναι ἡ αἰτιολογία, ποὺ δίδει γιὰ τὸν θάνατο: «Τοὺς ἀνθρώπους, λέγει, ἀπόλλυσθαι, ὅτι οὐ δύνανται τὴν ἀρχὴν τῷ τέλει προσάψαι».

Ὁ Ἀλκμαίων ἔφθασε στὸ συμπέρασμα αὐτό, περνώντας ἀπὸ τὰ ἐξῆς μονοπάτια: Κατὰ τὸν Ἡράκλειτο «ξυνόν <ἐστὶ> ἀρχὴ καὶ πέρας ἐπὶ κύκλου περιφρεΐας», ἄρα γέννησις καὶ θάνατος δὲν ξεχωρίζουν. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς ἰσχυρίζεται κι ὁ Παρμενίδης, λέγοντας: «ξυνὸν δὲ μοί ἐστιν, ὁππότεν ἄρξωμαι τόθι γὰρ πάλιν ἵξομαι αὐθις». Ὁ Θαλῆς, ὡς γνωστόν, «ἀπεφῆνато πρῶτος τὴν ψυχὴν φύσιν ἀεικίνητον ἢ αὐτοκίνητον»· μόνο ποὺ ἡ κίνησίς της αὐτὴ δὲν εἶναι συνεχὴς καὶ κυκλικὴ ἀλλὰ διαρκὴς μὲν, ἄτακτος δὲ («Τίμαιος»). Ἀποτέλεσμα ἡ σύγχυσις της κι ἡ λησμονιά, ἄρα καὶ ἡ ἀνικανότητά της «προσάψαι τὴν ἀρχὴν τῷ τέλει». Ἐνῶ λοιπὸν εἶναι βέβαιον τὸ ἀεῖζων καὶ ἀεικίνητον, οὐδεὶς ἐνθυμεῖται, ἂν ἴσως ἐγένετο ποτὲ «κοῦρός τε καὶ κόρη, θάμνος τ' οἰωνός τε κι ἔξαλος ἔλλοπος ἰχθύς», ὅπως λέγει ὁ Ἐμπεδοκλῆς, μιὰ θεωρία ποὺ ἀπέχει κάθε θεολογικῆς ἢ μεταφυσικῆς προεκτάσεως.

Μὴ μπορῶντας οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀθανασία, δὲν μένει παρὰ νὰ ἐπιδιώκουν τὴν εὐ-δαιμονίαν τους, μιὰ κατάστασι συνδεδεμένη μὲ τὴν υἰεΐα, ψυχοπνευματικὴν τε καὶ σωματικὴν. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Ἀλκμαίων ἀποδεικνύεται «ἡρακλειτικώτερος» καὶ τοῦ Ἱπποκράτους ἀκόμη, τοῦ πατέρα τῆς ἱατρικῆς. «Ἡ υἰεΐα, λέγει, εἶναι ἰσονομία τῶν ἀντιθετικῶν δυνάμεων: τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ ξηροῦ, τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ, τοῦ πικροῦ καὶ τοῦ γλυκοῦ καθὼς καὶ ὄλων τῶν ὑπολοίπων. Ἡ μοναρχία σ' αὐτά, ἡ ἐπικράτησις δηλαδὴ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων, προκαλεῖ τὰ νοσήματα... Ἡ υἰεΐα ἀντιθέτως εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συμμέτρου μίξεως αὐτῶν τῶν ποιότητων». Ὁ κάθε ὀργανισμὸς κατὰ τὸν Κροτωνιάτη ἀποτελεῖ ἓνα σύστημα, τοῦ ὁποῖου οἱ βασικὲς δυνάμεις, ἂν καὶ φαινομενικὰ ἀντίθετες μεταξὺ τους, ἀλληλοσυμπληρῶνται καὶ συνεργάζονται μὲ δικαιοσύνη καὶ ἀρμονία μὲ σκοπὸ τὴν διατήρησι τῆς ζωῆς καὶ τὴν πρόδασί της. Ἄν ὥστόσο συμβῇ, μία ἐξ αὐτῶν τῶν δυνάμεων ἢ ποιότητων νὰ ἐξεναντιωθῇ καὶ ὑπερβῇ τὰ κανονικὰ μέτρα ἢ ἰσορροπία τοῦ συστήματος διαταράσσεται καὶ ὁ ὀργανισμὸς νοσεῖ. Σὲ μιὰ τέτοια περίπτωσι ὁ ἱατρὸς ὀφείλει νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν δύναμι ποὺ «ὑπερέβη μέτρα» καὶ νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ στὴν τάξι σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσονομίας στὴν «πολιτεία» τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ θεωρία αὕτη τοῦ Ἀλκμαίωνος – ἡρακλειτικὴ κατὰ βάσιν – ἐπαναλαμβάνεται αὐτοῦσια σχεδὸν σ' ὅλα τὰ ἔργα τῶν ἱατρικῶν συγγραφέων καὶ ἰδιαίτερα στὸ «Ἱπποκρατικὸ κόρυς»: ἡ ἄποψις, ὅτι τὰ νοσήματα ὀφείλονται στὴν ὑπερβολὴ ἢ στὴν ἑλλειψιν μιᾶς ἐκ τῶν συστατικῶν δυνάμεων τοῦ σώματος – ὅπως γιὰ παράδειγμα ὁ πυρετός, ποὺ ἐρμηνεύεται ὡς ἐπικράτησις τοῦ θερμοῦ –, ἀποτελεῖ κοινὸν τόπο.

Ὁ Ἀλκμαίων πρῶτος ἀνεγνώρισε τὸν πρωταρχικὸν ρόλο τοῦ ἐγκεφάλου ὡς

κέντρον τῶν αἰσθήσεων, τῆς σκέψεως καὶ τῆς μνήμης. Ὁ «Φαίδων» (96b) προβληματίζεται, ἂν «τὸ αἶμά ἐστιν ᾧ φρονοῦμεν (Ἐμπεδοκλῆς) ἢ ὁ αἷρ (Ἀναξίμενης) ἢ τὸ πῦρ (Ἡράκλειτος) ἢ τούτων μὲν οὐδέν, ὁ δ' ἐγκέφαλός ἐστιν ὁ τὰς αἰσθήσεις παρέχων τοῦ ἀκούειν καὶ ὁρᾶν καὶ ὁσφραίνεισθαι, ἐκ τούτων δὲ γίγνοιτο μνήμη καὶ δόξα, ἐκ μνήμης δὲ καὶ δόξης λαβούσης τὸ ἡρεμεῖν, κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι ἐπιστήμην (Ἀλκμαίων)». Ὁ Ἀριστοτέλης ὡστόσο ἀποφαίνεται σαφῶς ὑπὲρ τοῦ Ἀλκμαίωνος: «...διὸ φημί τὸν ἐγκέφαλον εἶναι τὸν ἐρμηνεύοντα τὴν ξύνεσιν» («Ἀναλυτικὰ Ὑστερα» Β 19 100α).

Ὁ ἐγκέφαλος μπορεῖ «νὰ ἐρμηνεύῃ τὴν ξύνεσιν», δὲν ταυτίζεται ὁμως μ' αὐτὴν κατὰ τὸν Κροτωνιάτη. Ἀπόδειξις, ὅτι τὰ ζῶα, ἂν καὶ ἔχουν ἐγκέφαλο, στεροῦνται «ξυνέσεως»: «Ἀνθρωπον τῶν ἄλλων διαφέρειν, ὅτι μόνον ξυνήσιν, τὰ δ' ἄλλα αἰσθάνεται μὲν, οὐ ξυνήσιν δέ». Ὁ Ἀλκμαίων ἔκαμε σπουδαῖες παρατηρήσεις, ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἀνατομικὴν σύστασιν τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων καὶ τὴν λειτουργία τους, παρατηρήσεις ἀπολύτως ἐπιστημονικῆς καὶ ἐξαιρετικῆς σημαντικῆς γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Ἡ γνωσιολογία τοῦ Ἀλκμαίωνος δὲν διαφέρει ἐκείνης τοῦ Ἡρακλείτου, τοῦ Παρμενίδου καὶ τοῦ Δημοκρίτου. Ἡ «φύσιν κρύπτεσθαι φιλεῖ» καὶ «οἱ διζήμενοι χρυσὸν γῆν πολλὴν ὀρύσσουσι καὶ εὐρίσκουσιν ὀλίγον». Ἡ «δίζησις» ἐπιπλέον δὲν ἀποτελεῖ ἴδιον τῶν πολλῶν, πού «κοιμοῦνται», ἀλλὰ τῶν ὀλίγων σοφῶν καὶ ἀρίστων (Ἡράκλειτος). Καὶ οἱ τελευταῖοι ὡστόσο ἀδυνατοῦν νὰ συλλάβουν τὴν πραγματικὴν οὐσίαν τῶν ὄντων, ἀφοῦ «ἐν θυτῷ ἡ ἀλήθεια» (Δημόκριτος). Τὴν ἴδιαν ἀκριβῶς ἄποψιν διατυπώνει καὶ ὁ Ἀλκμαίων, λέγοντας: «Περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ περὶ τῶν θνητῶν σαφῇ γνῶσιν ἔχουν οἱ θεοὶ μόναχα· ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι μόνο νὰ συμπεραίνουμε μποροῦμε...». Οἱ γνωστικῆς ικανότητές μας λοιπὸν εἶναι περιορισμένες· μποροῦμε νὰ θγάξουμε συμπεράσματα παρατηρῶντας τίς φαινομενικῆς μεταβολές τῶν ὄντων καὶ τίς φυσικῆς ἐξελίξεις, ὅπως μποροῦμε «γινώσκειν ἑωυτοὺς καὶ φρονεῖν» (Ἡράκλειτος)· ἀδυνατοῦμε πάντως νὰ εἰσχωρήσουμε στὴν οὐσίαν τῶν ὄντων.

Δὲν γνωρίζουμε, ἂν ἐκεῖνα τὰ περὶ μοναρχίας, ἰσονομίας καὶ ἁρμονικῆς συνεργασίας τῶν σωματικῶν καὶ ψυχο-πνευματικῶν δυνάμεων, πού ἀναφέρει ὁ φιλόσοφος, εἶχαν καὶ κοινωνικο-πολιτικῆς προεκτάσεις, ὅποτε ὁ Ἀλκμαίων πρέπει νὰ συμπεριληφθῇ μετὰ τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων τοῦ Κρότωνος καὶ συνεπῶς ὅτι ἔδρασε κατὰ τῆς θεοκρατικῆς-μοναρχικῆς οργανώσεως τῶν Πυθαγορείων. Ἡ σχέσις του ἄλλως τε μὲ τὸν Πυθαγόρα ἀμφισβητεῖται, ἀφοῦ κανένα στοιχεῖο δὲν μαρτυρεῖ κάτι τέτοιο.

Σύμφωνα μὲ τὸν Κλημέντα «Ἀλκμαίων γοῦν περίθου Κροτωνιάτης πρῶτος φυσικὸν λόγον συντάξεν», ἓνα ἔργο πού ἐξαφανίσθηκε πλὴν ἐλαχίστων ἀποσπασμάτων. Δὲν ἀποκλείεται, τὸ ἔργο αὐτὸ νὰ τὸ ἰδιοποιήθηκαν καὶ νὰ τὸ παραχάραξαν οἱ Πυθαγόρειοι. Ὁ Ἀλκμαίων, ζῶντας στὸν Κρότωνα, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔμαθε τί ἔκαναν κάποιοι ἐξ αὐτῶν, πού πρωτοστάτησαν στὴν ἀθλιότητα αὐτή. Αὐτὸ ἴσως νὰ εἶχε κατὰ νοῦν, ὅταν ἔγραφε: «Ἐχθρόν ἄνδρα ῥᾶον φυλάξασθαι ἢ φίλον», μὴ φράσις πού ὑπάρχει καὶ στὴν «Ἀντιγόνη» ὡς «Τί γὰρ γένοιτ' ἂν ἕλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός;».

Σαράντος Πάν

«Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΜΠΑΡΑΣΥΡΗ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ»

Συνέντευξη
τοῦ στιχουργοῦ
Α. Παπαδόπουλου

[Τὸν γνωστὸ στιχουργὸ Α. Παπαδόπουλο συναντήσαμε τὸν περασμένο Αὐγουστο στὴν Μήθυμνα τῆς Λέσβου, ὅπου ἡ θερινή του κατοικία. Εὐγενῶς μᾶς παραχώρησε τὴν συνέντευξη ποὺ ἀκολουθεῖ].

Π.Κ.: Κύριε Παπαδόπουλε, τὰ τραγούδια σας ἔτυχαν εὐρείας ἀποδοχῆς ἀπὸ τὸ σύγχρονο ἑλληνικὸ μουσικὸ κοινό. Καταγράφουν ἀπλῶς εἰκόνες καὶ αἰσθήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἢ ἔχουν καὶ εὐρύτερους παιδαγωγικοὺς στόχους;

Α.Π.: Τὸ πρῶτο εἶναι, ὅτι καταγράφουν τὴν καθημερινότητα, ὅμως μὲ ἓναν λόγο ὅσο γίνεται πιὸ ποιητικὸ ἀλλὰ συγχρόνως κατανοητό. Δεύτερον, τείνουν νὰ κάνουν τὸν σημερινὸ Ἕλληνα νὰ κατανοήσῃ τὸν μεγάλο πλοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας. Καὶ τρίτον, στοχεύουν νὰ διαμορφώσουν ἓναν καλύτερο ἄνθρωπο.

Π.Κ.: Ἡ ποιητικότητα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ταιριάζει δηλαδὴ μὲ τὸ δικό σας πνεῦμα;

Α.Π.: Ἡ γλῶσσα ἡ Ἑλληνικὴ εἶναι τόσο πλούσια καὶ σπουδαία καὶ τὴν ἔχουν δοξάσει ποιητὲς σὰν τὸν Σολωμό, τὸν Κάλβο, σὰν τὸν Σικελιανό, τὸν Σεφέρη, τὸν Ἑλύτη καὶ τὸν Παλαμά. Ἐγὼ ἔχω μιὰ ἀσήμαντη σχέση μαζί της μέσα δέδαια ἀπὸ τὸ τραγούδι. Αὐτοὶ οἱ παγκοσμίου ἐμβέλειας ποιητὲς ἀναγνωρίστηκαν μέσα ἀπὸ τὴν γλῶσσα. Αὐτὴ ἡ αἰώνια Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἦταν ἡ κύρια αἰτία, ποὺ ἀξίωσε τὸν Ὀδυσσεά Ἑλύτη νὰ λάβῃ τὸ βραβεῖο «Νόμπελ».

Π.Κ.: Ἡ ποίηση γιὰ τραγούδι, οἱ στίχοι δηλαδὴ ποὺ προορίζονται νὰ γίνουν τραγούδι, σὲ τί διαφέρει ἀπ' τὴν ἐλεύθερη ποίηση;

Α.Π.: Διαφέρει σὲ πάμπολλα σημεῖα. Μιὰ μέγιστη διαφορὰ εἶναι, ὅτι στὸ ποίημα ὁ ποιητὴς δὲν δίνει λογαριασμὸ σὲ κανέναν, γράφει αὐτὰ ποὺ θέλει, καὶ ἀφοροῦν στὸν ἑαυτό του. Δὲν ἔχει ἀπέναντί του κάποιον, στὸν ὁποῖο νὰ λήῃ αὐτὰ ποὺ σκέφτεται. Τὰ γράφει καὶ τὰ ρίχνει στὸ πέλαγος. Βέβαια θγάζει ἓνα βιβλίο, ἀλλὰ ὅποιος θέλῃ τὸ διαβάξῃ, ὅποιος δὲν θέλῃ ὄχι. Δεύτερον, τὸ ποίημα μπορεῖ νὰ εἶναι δύο λέξεις, μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἓνα ἑκατομμύριο λέξεις – μιὰ ἄλλη ἐλευθερία. Τὸ τραγούδι ὅμως πρέπει νὰ κρατᾷ τὸ πολὺ τρία λεπτά. Τρίτον, στὸ τραγούδι πρέπει νὰ εἶσαι εὐθύβολος, αὐτὸ ποὺ λὲς πρέπει νὰ γίνεται ἄμεσα ἀντιληπτό. Τέταρτο, οἱ στίχοι γιὰ τραγούδι, γιὰ νὰ «πετάξουν», ἔχουν ἀνάγκη τὴν μουσικὴ καὶ τὴν ἐρμηνεία, ἐνῷ ἡ ποίηση εἶναι αὐθύπαρκτη, μπορεῖ δηλαδὴ ἀπὸ μόνη της νὰ ἀνεβάσῃ τὸν ἄνθρωπο ψηλότερα.

Π.Κ.: Συχνὰ ὑποστηρίζεται ἡ ἄποψη, ὅτι πλεῖστοι τῶν καλλιτεχνῶν ἐπιδιώκοντας

τὴν μαζικὴ τους ἀναγνώριση ἀκολουθοῦν τὶς ἀρέσκειες τοῦ πλήθους, ρίχνοντας χαμηλὰ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο τῆς τέχνης.

Α.Π.: Συμφωνῶ μ' αὐτὴν τὴν ἄποψη, ἀλλὰ εἰδικὰ στὸ τραγοῦδι δὲν νομίζω, ὅτι αὐτὸ γίνεται ἐσκεμμένα. Τόσο μποροῦν, τόσο κάνουν. Ἄν δάλης λόγου χάριν τὸν Μᾶνο Ἐλευθερίου νὰ γράψῃ χυδαῖα, δὲν θὰ μπορέσῃ ποτὲ νὰ τὸ κάνῃ, δὲν ταιριάζει στὴν ψυχὴ του. Ἐκεῖνοι ποὺ γράφουν αὐτὲς τὶς χυδαιότητες, τόσο μποροῦν, τόσο γράφουν. *«Τὸ ὕψος εἶναι ὁ ἄνθρωπος»*, ἔλεγε ὁ Σικελιανός.

Π.Κ.: *Πῶς βλέπετε συνολικὰ τὸ ἐλληνικὸ τραγοῦδι σήμερα;*

Α.Π.: Τὸ ἐλληνικὸ τραγοῦδι ἔφτασε στὴν δεκαετία τοῦ '60 στὴν ἀπογείωσή του μὲ μεγάλους συνθέτες, μὲ μεγάλους δημιουργοὺς. Τραγουδήθηκαν οἱ μεγαλύτεροι Ἑλληνες ποιητές. Σήμερα ἀκολουθεῖ μία πορεία, ποὺ ἔχει μεγαλύτερη σχέση μὲ τοὺς ρυθμούς, μὲ τὰ «ἐφέ» καὶ τὶς ἀκτίνες λαίξερο, ποὺ παράγουν αὐτὰ τὰ λεγόμενα «βιντεοκλίπ». Παλιότερα μέσα ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο ἄκουγες τραγοῦδια καὶ ὄνειρευόσουν. Τώρα μὲ τὸ «βιντεοκλίπ» ὁ σκηνοθέτης σκέπτεται γιὰ λογαριασμὸ ὅλων.

Π.Κ.: *Δὲν ὑπάρχουν ὅμως καὶ κάποια καλὰ στοιχεῖα;*

Α.Π.: Ὑπάρχουν, βγαίνουν καὶ ὠραῖοι στίχοι καὶ καλὴ μουσικὴ, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ τὸ πνεῦμα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Ἄν ἔγραφα τώρα τὸ «Ἀπονη Ζωή» ἢ τὸ «Μιὰ Μπουκιὰ Ψωμί», θὰ γελοῦσαν ὅλοι μαζί μου. Ὁ κόσμος εἶναι χορτάτος, ζῇ πλέον ἀλλιῶς καὶ ἀκούει τραγοῦδια, ποὺ συμβαδίζουν μὲ τὴν ζωὴ του. Πάντως ἔτσι κι ἀλλιῶς γράφονται καλὰ τραγοῦδια, καὶ θὰ συνεχίσουν νὰ γράφονται, διότι ἀλίμονο ἂν ποῦμε, ὅτι τὸ τραγοῦδι σταματᾷ σὲ μένα ἢ στὸν Θεοδωράκη. Καὶ νὰ ξέρετε αὐτό: Τὸ τραγοῦδι ζῇ τὸ πολὺ πενήντα χρόνια, καὶ γι' αὐτὸ τὰ δικά μου τραγοῦδια θὰ ζήσουν τὸ πολὺ ἀκόμη εἴκοσι χρόνια. Ἡ Ἑλλάδα ὅμως ποτὲ δὲν θὰ σταματήσῃ νὰ γεννᾷ μεγάλα μεγέθη, μεγάλους ποιητές.

Π.Κ.: *Σ' αὐτὸ συντελεῖ ἡ ἐλληνικὴ φύση ἢ καὶ ἡ ἰδιοσυγκρασία τῆς φυλῆς μας;*

Α.Π.: Καὶ τὸ περιβάλλον, καὶ ἡ ράτσα συντελοῦν στὸ νὰ παράγεται ὑψηλοῦ ἐπιπέδου τέχνη. Ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ἀπὸ τὸν Ὅμηρο καὶ τὸν Αἰσχύλο, ὡς τὶς μέρες μας. Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε, ὅτι τὸ γεγονὸς πὼς ἡ χώρα μας ἀπέφυγε τὴν μαζικότητα τῆς βιομηχανικῆς κοινωνίας, μᾶς δίνει τὴν δυνατότητα σήμερα νὰ εἴμαστε πιὸ κοντὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαοὺς στὴν φύση καὶ στὴν ζωὴ.

Ἡ Ἐξουσία σκοπίμως ὁδηγεῖ στὴν καθυστέρηση

Π.Κ.: *Ἐνὰ ἀπὸ τὰ καίρια ζητήματα τῆς προβληματικῆς τοῦ «Δαυλοῦ» ἀναφέρεται στὶς ὁλέθριες ἐπιπτώσεις τῆς ἰδεολογίας τῆς ρωμοσύνης ἢ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ συμπλέγματος στὸν χαρακτήρα τοῦ σύγχρονου ἑλληνισμοῦ. Θὰ θέλαμε τὴν δική σας ἄποψη ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου θέματος.*

Α.Π.: Ὅπωςδήποτε τὸ αἶτημα γιὰ Ἐλευθερία, ποὺ ἀποτελεῖ κυρίαρχο στοιχεῖο τῆς Ἑλληνικότητας, δὲν συμβιδάζεται μὲ τὸν δογματισμὸ καὶ τὰ ὅσα ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτόν. Ὅμως τὸν σημερινὸ Ἕλληνα δὲν τὸν ἀπασχολοῦν τέτοια ζητήματα τοῦλάχιστον στὴν συντριπτικὴ του πλειοψηφία. Εἶναι τόσο μακριὰ ἀπὸ τὴν μελέτῃ τῆς ἱστορίας καὶ ἀπὸ τὴν σκέψῃ. Τὸν Νεοέλληνα τὸν ἀπασχολεῖ σήμερα τὸ χρήμα, τὸ αὐτοκίνητο, τὸ μπουζούκι, ἡ νυχτερινὴ διασκέδαση. Ὑπάρχει βέβαια ἓν ἐπιφανειακὸ αἰσθημα θρησκευτικότητας, ὀφειλόμενο κυρίως στὰ στοιχεῖα ποὺ πῆρε ἀπὸ τὸ σπίτι του, ἰδίως στὶς παλιότερες ἡλικίες. Τοὺς νέους ὅμως δὲν τοὺς ἀπασχολεῖ οὔτε ἡ

ιστορία ούτε ή εκκλησία. Ό στόχος είναι, πώς «θά τὰ οἰκονομήσης» καί πώς θά περάσης καλύτερα. Ό σημερινός Έλληνας δηλαδή ρέπει πρὸς τὸν ἀμερικανικὸ τρόπο ζωῆς, πρὸς τὴν ὑποकुλουτὸύρα, τὴν Ρούλα Κορομηλά καί σὲ ὅλα τὰ σχετικὰ. Αυτό είναι τὸ πλέον λυπηρὸ καί ἐπικίνδυνο.

Π.Κ.: *Φαντάζομαι, ὅτι τὸ Έλλαδικὸ κράτος, τὸ Ρωμαῖκο κρατίδιο ὅπως ἐμεῖς τὸ ἀποκαλοῦμαι, δὲν στάθηκε ἀμέτοχο ἔναντι τῆς καταστάσεως, πὸν περιγράψατε.*

Α.Π.: Όχι, σὲ καμία περίπτωση. Τὸ κράτος θά μπορούσε νὰ σταθῇ ἀλλιῶς ἔναντι αὐτοῦ τοῦ τόπου. Δυστυχῶς ὅμως ἔπεφτε συνεχῶς σὲ χέρια ἀπλήστων ἀνθρώπων, πὸν προσπαθοῦσαν μέσα ἀπὸ τὴν πολιτικὴ νὰ ἀποκτήσουν χρήματα καί ἐξουσία, ἀγοράζοντας καί πουλῶντας τὰ πάντα. Δὲν δῶσανε στὸν λαὸ οὔτε καλὰ σχολεῖα οὔτε ἄλλες δυνατότητες, ὥστε νὰ μπορέσῃ νὰ ἀνεβῇ πνευματικά. Καί αὐτὸ μᾶλλον ἦταν σκόπιμο. Τὸ ἔκαναν δηλαδή ἐπιτηδες κρατῶντας τὸν λαὸ σὲ καθυστέρηση, ὥστε νὰ ἔχουν τὴν εὐχέρεια νὰ τὸν ἀπομυζοῦν, νὰ τὸν παζαρεύουν μὲ τὸ ρουσφέτι, τὸ δοῦναι καί λαβεῖν τῆς ψηφοθηρίας.

Ἡ κοινωνία μπορεῖ νὰ συμπαρασύρῃ τὸ κράτος

Π.Κ.: *Αὐτὸ ἀσφαλῶς ὑπάρχει καί σήμερα.*

Α.Π.: Βεβαίως καί ὑπάρχει. Ἐχῶ γράψει ἓνα βιβλίο γιὰ τὶς ἐπαρχίες τῆς Ἀθήνας, στὶς ὁποῖες οἱ ἐκάστοτε κυβερνῶντες ἔδιναν ἐν ὄψει τῶν ἐκλογῶν ἓνα οἰκοπεδᾶκι ἐκτὸς σχεδίου καί ἐν συνεχείᾳ τοὺς ἔλεγαν «ψηφίστε μας, γιὰ νὰ πάρετε». «Ψηφίστε μας, γιὰ νὰ πάρετε νερό». Τοὺς εἶχαν πάντοτε σὲ μιὰ σχέση ἐξάρτησης, πρᾶγμα πὸν συμβαίνει καί σήμερα μὲ ἄλλες μορφές. Ἡ διατήρηση ἐνὸς χαμηλοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου ἦταν ἀπαραίτητη, γιὰ νὰ συνεχίζονται τέτοιες σχέσεις κράτους - πολιτῶν.

Π.Κ.: *Ὡστόσο ὑφίσταται, κ. Παπαδόπουλε, καί μιὰ τάση πνευματικῆς ἀναγέννησης τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καί τοῦ Έλληνισμοῦ γενικώτερα.*

Α.Π.: Πραγματικὰ φαίνεται νὰ ξεκινᾷ κάτι καινούργιο, πὸν θά πρέπει νὰ προχωρήσῃ.

Π.Κ.: *Αὐτὲς οἱ τάσεις δὲν θά πρέπει νὰ μείνουν μακριὰ ἀπὸ τὸ κράτος, ὥστε νὰ ἀποφύγουν τὸν ἐκφυλισμὸ του, πὸν προηγούμενως μᾶς περιγράψατε;*

Α.Π.: Κυττάξτε, ἐγὼ ζῶ πολὺ κοντὰ τὸ κράτος καί τὶς κυβερνήσεις καί γι' αὐτὸ γνωρίζω πολὺ καλὰ, ὅτι ἔχει τεράστιες δυνατότητες, ἀρκεῖ ἡ δραστηριότητά του νὰ στραφῇ στὴν σωστὴ κατεύθυνση. Μπορεῖ νὰ προσφέρῃ μιὰ παιδεία ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τὸ χάλι, στὸ ὁποῖο βρῖσκεται σήμερα. Νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν ἔρευνα, τὴν ἐπιστήμη, τὴν τέχνη. Νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸ ἑλληνικὸ δαιμόνιο, ὥστε νὰ πρωτοπορήσῃ ξανά.

Π.Κ.: *Ἐνα τέτοιο κράτος θά ἦταν ἐντελῶς ξένο πρὸς τὸ σημερινό.*

Α.Π.: Σ' αὐτὸ ἔχετε ἀπόλυτο δίκιο. Γι' αὐτὸ καί σεῖς πὸν ἐκδίδετε τὸν «Δαυλὸ», καί ἐμεῖς πὸν κάνουμε μιὰ δημοσιογραφία, καί ὅποιοι ἄλλος συναισθάνεται τὸ μερίδιο τῆς εὐθύνης του ἔναντι αὐτοῦ τοῦ τόπου, θά πρέπει νὰ ἀγωνιστοῦμε γιὰ τὴν μεταμόρφωση, τὴν καλύτερευση τῆς κοινωνίας μας, ἡ ὁποία θά συμπαρασύρῃ ἀναγκαστικά καί τὸ κράτος πρὸς τὴν σωστὴ κατεύθυνση.

Π.Κ.: Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ.

Παν. Α. Κουβαλάκης

Περὶ «παιδικῶν», «παιδευαστείας» καὶ «ἐρωτικῶν»

Ἐπειδὴ πολλοὶ κατὰ καιροὺς ἐπεχείρησαν νὰ προσβάλουν τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες καὶ δὴ ἐνίους φιλοσόφους γι' ἀνηθικότητα καὶ ἀσελγείαν, παρεξηγώντας σκοπίμως ἢ μὴ τὶς λέξεις «παιδικά», «παιδευαστεία» καὶ «ἐρωτικά», παραθέτω παρακάτω δύο κυρίως σχόλια εἰς τὸν «Παρμενίδην» καὶ τὸ «Συμπόσιον» τοῦ Πλάτωνος, μὲ τὰ ὁποῖα ξεκαθαρίζεται πλέον ἡ παρεξήγησις καὶ παρανόησις.

Τὸ πρῶτον σχόλιον ἀναφέρεται εἰς τὸν διάλογον τοῦ Πλάτωνος «Παρμενίδης», ὅπου ἡ λέξις «παιδικά» εἶχε κυρίως μεταφορικὴν ἔννοιαν καὶ ἀνεφέρετο εἰς ἐκείνους τοὺς μαθητῆς, οἱ ὅποιοι ἐφοίτων καὶ ἐσπούδαζον πλησίον διδασκάλων, καὶ δὲν εἶχε καμμίαν σχέσιν μὲ τοὺς ἀσελγῶς ἐρωμένους ἢ τὴν ἀνηθικότητα. Ἴδου τὸ ἀρχαῖον κείμενον: «Παιδικά, καὶ ἐπὶ θηλειῶν καὶ ἐπὶ ἀρρένων ἡ λέξις εὖρηται, κατὰ μεταφοράν δὲ τὴν ἀπὸ τούτων καὶ ἐπὶ πάντων τῶν σπουδασζομένων πάνν' ὥς καὶ ἐν Φαίδρῳ λέγεται: – Ἐσπούδακας, ὦ Φαίδρε, ὅτι σου τῶν παιδικῶν ἐπελαδόμεν, ἐρεσσηλῶν σε –. Ἡ δὲ λέξις ὥς ἐπὶ τῷ πολὺ ἐπὶ τῶν ἀσελγῶς ἐρωμένων». Ἄν δὲ ὑπῆρχον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ὅπως καὶ σήμερον καὶ πάντοτε εἰς κάθε κοινωνίαν ὠρισμένοι, «ἀσελγῶς ἐρώμενοι», πρέπει δηλαδὴ νὰ γενικεύσωμεν καὶ νὰ θεωρήσωμεν, ὅτι ἡ κοινωνία αὕτη ἦτο διεφθαρμένη; Ὁχι, βέβαια.

Τὸ δευτέρον σχόλιον ἀναφέρεται εἰς τὸ «Συμπόσιον» τοῦ Πλάτωνος, ὅπου ἡ λέξις «Παιδευαστεία» ἔχει τὴν σαφὴ ἔννοιαν τοῦ νὰ ἀγαπᾷ κανεὶς τὴν παιδείαν. Ἴδου τὸ σχόλιον: «Τὸ παιδευαστεῖν ἐπὶ τοῦ παιδείας ἐρᾶν ἀεὶ κείται παρὰ Πλάτωνι». (Βλέπε ἀνωτέρω σχόλια στὴν ἔκδοσι Ἀπάντων Πλάτωνος, Tauchnitz, Lipsiae 1850, σελίδες 308 καὶ 317, 7ος τόμος).

Διὰ τὸν μέγαν φιλόσοφον Σωκράτη, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀάπολλους μαθητῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἀνεδείχθησαν σὲ μεγάλους φιλοσόφους, ἱστορικούς, μαθηματικούς, πολιτικούς, στρατηγούς κ.λπ. ὥς ὁ Πλάτων, ὁ Ξενοφών, ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ Κριτίας, ὁ Ἀντισθένης, οἱ Θηβαῖοι Σιμμίας καὶ Κέβης, ὁ Κυρηναῖος Ἀρίστιππος, ὁ Φαίδων, ὁ Εὐκλείδης ὁ Μεγαρεὺς καὶ ἄλλοι, ὁ βιογράφος του λέγει: «τῶν νέων δὲ τῶν πλείστων ἐρωτικῶς πρὸς αὐτὸν σχόντων ἐφθονήθη...», ποὺ σημαίνει, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν νέων προσήρχοντο πρὸς τὸν Σωκράτη χάριν παιδείας, δι' ὃ καὶ ἐξηλοτύπησαν ἄλλοι πολλοὶ ἰδιοκτήται σχολῶν. Ἐξ ἄλλου τὸ ρῆμα «φθονῶ» σημαίνει: αἰσθάνομαι φθόνον ἢ ζήλειαν· συνεπῶς, ἐὰν ὁ Σωκράτης ἦτο διεφθαρμένος εἰς τὴν συμπεριφορὰν του πρὸς τοὺς νέους, διατὶ τὸν ἐξήλειον οἱ ἄλλοι (οἱ φθονοῦντες); Διὰ τὴν διαφθοράν του καὶ τὴν ἀνηθικότητά του; Ἀσφαλῶς ὄχι. (Βλέπε βιογραφίαν Σωκράτους εἰς τὸ διδβλίον «Βιογράφοι» ὑπὸ Ant. Westermann, σελὶς 442, ἔκδοσις Brunsvigae 1845). Καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει διασώσει εἰς τὴν λέξιν «ἐρως» τὴν ἀρχαίαν ἔννοιαν, ὅταν χρησιμοποιοῦμε τὴν φράσιν «ἔχω ἔρωτα μὲ τὸ τάδε πρᾶγμα», π.χ. «ἔχω ἔρωτα μὲ τὸ τραγούδι», ποὺ ἀσφαλῶς δὲν σημαίνει, ὅτι συνουσιάζομαι μὲ τὸ τραγούδι, ἀλλ' ὅτι ἀγαπῶ πολὺ τὸ τραγούδι. Ἔτσι λοιπὸν καὶ ὁ Σωκράτης ἐφθονήθη πολὺ, διότι εἶχε πάρα πολλοὺς μαθητῆς, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀγαπήσει πάρα πολὺ τὴν διδασκαλίαν του καὶ οἱ ὅποιοι ἐγίναν ἀργότερα διάσημοι.

Βλέπομε λοιπὸν ἀπὸ τὰ τρία ἀποσπάσματα τῶν ἀρχαίων, ποὺ παραθέσαμεν ἀνωτέρω, ὅτι οἱ λέξεις «παιδικά», «ἐρωτικά» καὶ «παιδευαστεία» ἔχουν μεταφορικὴν ἔννοιαν καὶ σημαίνουν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν παιδείαν καὶ τὴν διδασκαλίαν. Τὸ νὰ ἀποδώσῃ κανεὶς διαφορετικὴν ἔννοιαν στίς λέξεις αὐτές, ὅταν συναντῶνται σὲ σχετικὰ ἀρχαῖα κείμενα, ὑποδηλώνει ἄγνοιαν, ἂν δὲν εἶναι καθαρὰ κακοήθεια. Διερωτᾶται κανεὶς, πῶς ἦτο δυνατόν οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι καὶ σοφοὶ διδάσκαλοι (φιλόσοφοι, νομοθέτες, ποιηταὶ κ.λπ., κ.λπ.), οἱ ὅποιοι ἤσκησαν τίς ἀρετὲς τῆς σοφίας, τῆς φρονήσεως, τῆς ἀνδρείας, τῆς σωφροσύνης, τῆς δικαιοσύνης κ.λπ. καὶ οἱ ὅποιοι διὰ τῶν ἀρετῶν τούτων καὶ τῆς αὐταρκειᾶς τῶν προσηγγίσαν περισσότερον παντός ἄλλου τὸ τέλειον καὶ τὸ θεῖον, πῶς ἦτο δυνατόν, λέγω, νὰ ἀναδιδάσκουν σὲ ἀρετὴν τὴν ἀσελγείαν καὶ τὴν ἀνηθικότητα, ποὺ εἶναι καθαρὰς κακίες; Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὥραϊον, τὸ ὑψηλόν, τὸ ἀληθινόν καὶ τὸ αἰώνιον ἀποτελοῦν τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ μας, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ φθάσουν ἄλλοι, διὰ τοῦτο μπροστὰ στὴν δόξαν ἐκείνου τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ μας θὰ συμπορεύεται καὶ ὁ φθόνος καὶ ἡ κακοήθεια.

Δημ. Κ. Μαργέτης

Τὸ αἵματοκύλισμα τῆς 18/11/1916

Στις 8 Ἰουνίου 1916 οἱ πρέσβεις τῆς Γαλλίας Γκυγιεμέν, τῆς Βρεταννίας ῥΕλλιοτ καὶ τῆς Ρωσσίας Ντεμίντωφ ἐπέδωσαν νότα στὴν κυβέρνησι Σκουλούδη. Οἱ ἀπαιτήσεις τους, ὅπως τὶς περιγράφει ὁ Σπ. Μαρκεζίνης στὴν «Πολιτικὴν Ἱστορίαν τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος», ἦταν: «α) Πλήρης ἀποστράτευσίς ἐντὸς βραχυτάτης προθεσμίας· β) σχηματισμὸς νέας ὑπηρεσιακῆς κυβερνήσεως ἄνευ πολιτικῆς χροιάς, ἐγγνωμένης τὴν τήρησιν τῆς πολιτικῆς τῆς εὐμενοῦς οὐδετερότητος ἔναντι τῆς Ἀντάντ καὶ τὴν δυνατότητα ἐλευθέρως ἐκδηλώσεως τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ· γ) ἄμεσος διάλυσίς τῆς Βουλῆς καὶ διεξαγωγὴ ἐκλογῶν ἐντὸς τῶν συνταγματικῶν προθεσμιῶν, καὶ ἀφοῦ οἱ ἐπιστρατευμένοι δυνηθοῦν νὰ ἐπανέλθουν μετὰ τὴν ἀποστράτευσίν των εἰς τὰς ἐστίαις των· καὶ δ) ἀντικατάστασις τῶν σπουδαιότερων ἀξιωματῶν ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν Δυνάμεων τῆς ἀστυνομίας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τάξεως ἐν Ἀθήναις, ὡς τὴν κατενόει ἡ Ἀντάντ». Στις 9 Ἰουνίου, τὴν ἐπομένην ἡμέρα, ὠρκίσθηκε ἡ κυβέρνησις Ἀλ. Ζαῖμη. Μετ' ὀλίγον δὲ κατέπλευσε στὸν Πειραιᾶ μοῖρα γαλλικοῦ στόλου ὑπὸ τὸν ναύαρχο Νταρτιζ ντὺ Φουρνιέ. Ἡ κυβέρνησις ἀντικατέστησε ἀξιωματικούς τῆς ἀστυνομίας καὶ ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὸ ἐπιτελεῖο τοὺς Δούσημαν καὶ Μεταξᾶ. Ἐξέδωσε στις 14 Ἰουνίου τὸ διάταγμα ἀποστρατεύσεως, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ὁλοκληρωθῇ μέχρι τὴν 18ην Ἰουλίου. Ὁ μόνος ὁρος τῶν πρέσβεων ποὺ δὲν ὑλοποιήθηκε ἦταν ἡ διενέργεια ἐκλογῶν μετὰ ἀπὸ ἀπαίτησιν τοῦ Γάλλου πρέσβεως γιὰ τὴν ἀναβολὴν τους.

Μία ἡμέρα μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀποστρατεύσεως ὁ ντὺ Φουρνιέ κατέλαβε τὸ ταχυδρομεῖο, τηλεγραφεῖο καὶ ἀσύρματο καὶ προέβη στὴν ἀπέλασιν τοῦ Γερμανοῦ πρέσβεως Σένκ. Ἡ πίεσις τῶν Γάλλων (καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τους) πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν ηὔξηθη μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κινήματος τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης στὴν Θεσσαλονίκη στίς 17 Αὐγούστου. Μετὰ ἀπὸ 10 ἡμέρας ὁ Γάλλος ναυτικὸς ἀκόλουθος Ροκφέιφ σκηνοθετεῖ ἐπίθεσιν πλῆθους ἐναντίον τῆς γαλλικῆς πρεσβείας. Τὴν ἐπομένην ἡμέρα μὲ τὸ πρόσχημα τῆς προστασίας μεταφέρεται ἄγημα Γάλλων ναυτῶν γιὰ τὴν προστασίαν τῆς πρεσβείας. Ἐμπρὸς σὲ αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἡ κυβέρνησις Ζαῖμη παρητήθη. Στὴν θέσιν της στίς 3 Σεπτεμβρίου ὠρκίσθηκε ἡ κυβέρνησις Ν. Καλογερόπουλου, ποὺ ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἀνταντόφιλους καὶ ποὺ μάλιστα διεκήρυξαν, ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐξέλθουν στὸν πόλεμον στὸ πλευρὸ τῆς Ἀντάντ. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ πίεσις νὰ ἐξέλθῃ ἡ Ἑλλὰς στὸν πόλεμον ἦταν πρόσχημα. Αὐτὸ ποὺ ἐνδιέφερε τὴν Ἀντάντ ἦταν, νὰ ἐπιβάλουν τὸν Βενιζέλον μὲ τὴν δία. Καί, ὅπως λέει ὁ διογράφος τοῦ Μπριάν, αὐτὸ ἦτο σχεδιασμένο ἀπὸ τὸν Βενιζέλον καὶ τὸν Σαρταίγ, τὸν ἀρχιστράτηγον τῶν δυνάμεων τῆς Ἀντάντ στὴν Θεσσαλονίκη. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ ντὺ Φουρνιέ ἐφυγάδευσε τὸν Βενιζέλον μέσῳ Χανίων στὴν Θεσσαλονίκη, ὅπου ἐσημάτισε κυβέρνησιν, ποὺ ἀνεγνωρίσθη «ντὲ φάκτο» ἀπὸ τὶς Δυνάμεις τῆς Συνεννοήσεως τὴν 1 Ὀκτωβρίου.

Ἐνωρίτερα στὰς Ἀθήνας ὠρκίσθηκε ἡ κυδέρνησις τοῦ Σπ. Λάμπρου (27 Σεπτεμβρίου). Καί στίς 4 Ὀκτωβρίου οἱ Δυνάμεις τῆς Ἀντάντ ἀποδιβάδουν ἀγῆματα στὰς Ἀθήνας· καί ἀρχίζει ὁ ἀποκλεισμός τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ντὺ Φουρνιὲ ἔχει καταλάβει τὰ πλοῖα τοῦ ἐλαφροῦ ἑλληνικοῦ στόλου καὶ τὰ ἐπανδρώνει μὲ Γάλλους ναυτικούς. Τελεσιγραφικῶς ἀπαιτεῖ ἔλεγχον τῆς ἀστυνομίας, τοῦ λιμένος Πειραιῶς καὶ τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λάρισας. Στίς 3 Νοεμβρίου ἀπαιτεῖ παρὰδοσιν πολεμικοῦ ὕλικου ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν κυδέρνησιν· ἐνῶ στίς 6 Νοεμβρίου ἐπιδίδει τελεσίγραφο στοὺς πρέσβεις Γερμανίας, Βουλγαρίας, Αὐστρίας καὶ Τουρκίας, νὰ ἐγκαταλείψουν σὲ δύο ἡμέρες τὸ ἑλληνικὸ ἔδαφος. Καί στίς 11 Νοεμβρίου ἐπιδίδει στὴν ἑλληνικὴν κυδέρνησιν νέο ἰταμὸ τελεσίγραφο περὶ παραδόσεως πολεμικοῦ ὕλικου, ποὺ ὁ ἴδιος θὰ καθώριζε τὸ μέγεθός του. Ὡρισε δὲ ὡς λῆξιν τοῦ τελεσιγράφου τὴν 18ην Νοεμβρίου. Τὸ πρωὶ τῆς 18ης Νοεμβρίου 2.500 ἄνδρες (Γάλλοι, Βρεταννοὶ καὶ Ἱταλοὶ) ἀπεδιβάσθησαν καὶ ἐκινήθησαν νὰ καταλάβουν τὰ γύρω ὑψώματα τῶν Ἀθηνῶν. Παράλληλα οἱ «Σύμμαχοι» ἔχουν φροντίσει (κατὰ τὸ περιοδικὸ «Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις») νὰ τοποθετήσουν ἐλεύθερους σκοπευτὲς σὲ διάφορα κτήρια τῶν Ἀθηνῶν. Μέσα στὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆρχαν ἑλληνικὰ στρατεύματα ἀποφασισμένα νὰ πολεμήσουν τίς δυνάμεις κατοχῆς. Καὶ εἶναι σίγουρο, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐγνώριζαν καλὰ οἱ «Σύμμαχοι». Ἄρα ἡ ἀνέμελη παρέλασις τῶν ξένων δυνάμεων δὲν δικαιολογεῖται. Καὶ δὲν ἔφθανε αὐτό. Κατὰ τὸ προαναφερθὲν περιοδικὸ οἱ ἐλεύθεροι σκοπευτὲς ἔβαλαν πρῶτοι καὶ προεκάλεσαν ἔτσι τὴν σφοδρώτατη σύγκρουσιν, ποὺ ἠκολούθησε. Τὶς συγκρούσεις τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων ἠκολούθησε σφοδρὸς βομβαρδισμός ἀπὸ τὰ πλοῖα (ἐπλήγη ἀκόμη καὶ ὁ κῆπος τῶν ἀνακτόρων). Ἀποτέλεσμα τῆς συγκρούσεως ἦταν 194 νεκροὶ καὶ τραυματίες τῶν ξένων στρατιωτῶν, 82 Ἕλληνες καὶ ἀνεξακριβώτος ἀριθμὸς ἀμάχων ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμούς. Ἐτσι ἔληξαν τὰ «Νοεμβριανά», ποὺ ὠδήγησαν σὲ πλήρη ἐκμηδένισιν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας. (Ὁ Γάλλος Ζωνάρ ὠρίσθηκε ἀρμοστής). Τέλος τὰ νέα αὐτὰ σκηνοθετημένα γεγονότα ἐπέφεραν τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τὴν διὰ τῶν ὀπλῶν ἐπιβολὴν τοῦ ἐκλεκτοῦ Βενιζέλου.

Ἄν θελήσουμε ν' ἀναζητήσουμε τὴν αἰτία τῆς γενικώτερης συμπεριφορᾶς τῶν δυνάμεων τῆς Ἀντάντ ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος, σ' ἓνα μόνον συμπέρασμα καταλήγουμε: τὴν διαίρεσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ποὺ δίχως αὐτὴν δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ ὀδηγήσουν τίς ἐξελίξεις στὴν Μικρασιατικὴν Καταστροφὴν. Ἄλλως τε τόσον ὁ Α' ὅσο καὶ ὁ Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ἦταν δύο ὀδυνηρὰ τραγικὰ παιχνίδια μὲ ἀνοικτὰ τὰ φύλλα. Διότι τὸ τέλος καὶ τῶν δύο πολέμων ἦταν ἐκ τῶν προτέρων φανερό. Τὸν διεθνῆ ἔξουσιασμό δὲν τὸν ἐνδιέφερε παρὰ ὁ ἔλεγχος τῶν ἐξελίξεων, ποὺ θὰ ὠδηγοῦσε στὴν παγκόσμια κυριαρχίαν του.

Ἄχεσᾶς

ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ

Ματαιοπονία

‘Η μεθοδευμένη ἐγκατάσταση στὴν πλανηταρχία τῆς «μεγάλης δυνάμεως», ποὺ διατελοῦσε κάτω ἀπὸ τὴν πλήρη ἐξάρτηση τοῦ Συμβουλίου Ἰσχυρῶν Ὁργανωμένων Νόων, εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ παύσουν νὰ τηροῦνται καὶ τὰ τελευταῖα προσχήματα στὴν συμπεριφορὰ τῆς ἐναντι τῆς μικρῆς «συμμάχου τῆς» χώρας.

Κύριο ἐμπόδιο στὴν ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ Συμβουλίου στὸν πλανήτη ὁ προαιώνιος ἀντίπαλος, ὁ πολιτισμὸς τοῦ λαοῦ τῆς Χερσονήσου μὲ τὶς παγκόσμιες προεκτάσεις του – ἀπὸ τὶς ἐμφανεῖς ἕως τὶς πλέον δυοδιάκριτες.

Ἐξέχον μέλος τοῦ Συμβουλίου, ποὺ ὑπηρετήσε σὲ καίρια θέση τῆς «μεγάλης δυνάμεως» καὶ ἔπαιξε τὸν κύριο ρόλο σὲ καταστροφικὲς ἐνέργειες κατὰ τοῦ λαοῦ τῆς Χερσονήσου, ἔγραψε («χωρὶς συνείδηση – χωρὶς αἰδῶ») σὲ βιβλίο του, ἀναφερόμενος στὸν λαὸ τῆς Χερσονήσου: «...εἶναι μὴ κυβερνήσιμος... πρέπει νὰ τὸν χτυπήσουμε στὴν πολιτιστικὴ του ρίζα».

Τὸ ἐμπόδιο πρέπει νὰ ἐξουδετερωθῇ, πρὶν δημιουργήσῃ προβλήματα στὴν προσπάθεια τοῦ Συμβουλίου, νὰ μεταβάλῃ ὁλόκληρο τὸν πληθυσμὸ τοῦ πλανήτη σὲ «ὀργανικὴ σούπα» μαζανθρώπων (καταναλισκομένων-καταναλωτῶν), ὅπως φιλοδοξεῖ τὸ Συμβούλιο.

Ἡ στάση τῆς πλανηταρχίας καθορίζεται πάντοτε ἀρνητικῇ, ἐχθρικῇ, ἐναντι τοῦ λαοῦ τῆς Χερσονήσου στὰ δίκαια συμφέροντά του. Ὑποστηρίζει κάθε διεκδίκηση εἰς βάρος του. Συμπαρίσταται καὶ ὑποκινεῖ κάθε προσπάθεια ἀμφισβήτησεως καὶ περιορισμοῦ τῶν ὁρίων τῆς χώρας του.

Παράλληλα τὰ ἐντὸς τῶν τειχῶν ὄργανα τοῦ Συμβουλίου συνεχίζουν καὶ ἐντείνουσι τὴν πολύμορφη-πολύτροπη διαλυτικὴ δρά-

ση τους μὲ πολλὰ ἐπιτυχίες.

Ἡ ἔξαρση τῆς δράσεως αὐτῆς καὶ οἱ μὲ κάθε τρόπο προσπάθειες διαβρώσεως καὶ ἐξουθενώσεως τῆς φυσικῆς καὶ πνευματικῆς ὑποστάσεως τοῦ λαοῦ τῆς Χερσονήσου ἄρχισε, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, νὰ προκαλῇ ποικίλες ἀντιδράσεις. Ὅχι βέβαια ἀπὸ τὴν διωρισμένη-ἐξηρητημένη-διαβρωμένη ἡγεσία (πολιτικὴ-πνευματικὴ-οἰκονομικὴ), πρᾶγμα ποὺ εὐκολὰ θὰ μπορούσε νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ Συμβούλιο μὲ ἀλλαγὲς προσώπων ἢ καὶ θεσμῶν ἀκόμα.

Στὴν βάση, στὸ ἀνώνυμο πλῆθος, ἀρχίζουν νὰ δημιουργοῦνται οἱ ἀντιδράσεις αὐτές. Ἀπροσδιόριστοι παράγοντες, κρυμμένοι μέσα στὰ γονίδια τοῦ πληθυσμοῦ, σημαίνουν συναγεμώ. Διάφορες μορφὲς πνευματικῶν ἀντισωμάτων διεγείρονται καὶ ἐκπέμπονται, γιὰ νὰ προστατέψουν τὸν πολιτισμὸ τῆς Χερσονήσου, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς κοινωνικὲς ἀπόψεις, τὶς πολιτικὲς θέσεις, τὴν μόρφωση τῶν ἀτόμων.

Οἱ ἀντιδράσεις εἶναι πολύμορφες, ἐκ τῶν κάτω, ἀσυντόνιστες, μεμονωμένες, ἀλλὰ ὅλο πληθαίνουν.

Ἡ μορφή τους δὲν ἐπιτρέπει συλλογικὴ ἀντιμετώπιση ἀπὸ τὸ Συμβούλιο, τὸ ὁποῖο ἀνησυχεῖ. Γνωρίζει τὸν κίνδυνο τῆς ἀλυσιδωτῆς μεταδόσεως τῆς ἀντιδράσεως, τὰ πειράματα τῆς μαθηματικῆς σχέσεως τοῦ «ἓνα τοῖς ἑκατὸ» ἔγιναν καὶ ἐπιβεβαιώθηκαν στὴν ὑπόδουλη τοῦ Συμβουλίου χώρα-πλανητάρχῃ. Ἡ προσπάθεια ἀλώσεως τοῦ πλανήτη, τὸ πανάρχαιο ὄραμα τοῦ Συμβουλίου κινδυνεύει.

Ἡ ἄποψη κατασκευῆς ἐνὸς νέου δόγματος (ἀποκλειστικὴ ἱκανότητα τοῦ Συμβουλίου ἢ δημιουργία δογμάτων μὲ πολλὰ ἐπιτυχίες στὸ παρελθόν) ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπορρίπτεται. Τὰ δόγματα ἀπαιτοῦν χρόνον κατασκευῆς, ἐκκολάψεως καὶ ἐπικρατήσε-

ως, κι ή ροή τής Ιστορίας δέν έπιτρέπει πιά τήν μακροζωία τους. Παράδειγμα τò τελευταῖο δόγμα, πού ξέφτισε μόλις έβδομήντα χρόνια μετά τήν επικράτησή του.

Τò Συμβούλιο 'Ισχυρῶν 'Ωργανωμένων Νόων παρὰ τίς φαινομενικές έπιτυχίες του βρίσκεται σέ άδιέξοδο. Για πρώτη φορά στήν μακραιώνη Ιστορία του εἶναι διχασμένο. "Άλλοι σύμβουλοι προτείνουν τήν όλοκληρωτική φυσική έξόντωση, τήν έξαφάνιση άπό τò πρόσωπο τοῦ πλανήτη τοῦ λαοῦ τής Χερσονήσου. Καί άλλοι, οἱ ψυχραιμότεροι, ύπενθυμίζουν, ότι ή λύση αὐτή εἶναι άνέφικτη, τόσο έπειδή οἱ έπί χιλιετίες άναμίξεις δέν άποκλείουν τήν ύπαρξη έπικινδύνων γονιδίων καί σ' αὐτά άκόμα τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου, όσο καί διότι ό πάντοτε ύπάρχων κίνδυνος έκφυλισμοῦ τῶν μιγάδων έπιβάλλει τήν άποφυγή τής πλήρους έξοντώσεως τοῦ αἰωνίου άντιπάλου. Άναφέρουν, ότι σέ παλαιότερους και-

ρούς, όταν ή επικράτηση μεγάλου δόγματος εὐνοοῦσε τήν πλήρη φυσική έξόντωση τοῦ λαοῦ τής Χερσονήσου, κρίθηκε πώς ή έξόντωση έπρεπε νά άποφευχθῇ για λόγους έπιβιώσεως τοῦ εἴδους τῶν κυριάρχων όντων τοῦ πλανήτη, έάν έπήρχετο έκφυλισμός τῶν μιγάδων.

Τὰ πρακτικά τῶν μακροχρονίων συζητήσεων τοῦ Συμβουλίου, οἱ προτάσεις τῶν μελῶν καί τὰ νεώτερα στοιχεῖα-πληροφορίες «πέρασαν» στόν τελειότερο ήλεκτρονικό ύπολογιστή τοῦ πλανήτη, ό όποῖος περιεῖχε καί όλες τίς Ιστορικές-πληροφορίες, πού άφοροῦσαν στήν άέναη σύγκρουση τῶν δύο κόσμων.

Ή έπεξεργασία τῶν στοιχείων παρὰ τίς τεράστιες Ικανότητες καί τήν ταχύτητα τοῦ ύπολογιστή διήρκεσε άρκετά εἰκοσιτετράωρα καί ή άπάντηση, άντί νά λύση τò πρόβλημα, δημιούργησε πρόσθετα έρωτήματα καί γέμισε άπογοήτευση τò Συμβούλιο 'Ισχυρῶν 'Ωργανωμένων Νόων.

«Ματαιοπονεῖτε.

Τò παιχίδι τò χάσατε.

Σταματήστε καταδικασμένες έκ τῶν προτέρων

σέ άποτυχία άντιδράσεις σας.

Άπαλλαγῇ σας άπό άντίπαλο άδύνατη.

'Επιμονή σας στήν θεοποίηση τής κατανάλωσης

καί σέ κατασκευές άλληλοσυγκρονομένων δογμάτων

όδηγεῖ σέ γενικό άφανισμό.

Μόνη έπιλογή σας ή συμμόρφωση

μέ άνόθεντο πνεῦμα άντιπάλου.

Καί μήν ξεχνάτε,

πώς, κι αν άκόμα άποφασίσετε τήν όλική καταστροφή

μέ διάσωση μόνο δύο μελῶν τοῦ Συμβουλίου σας

σ' άλλο πλανήτη,

τò πρώτο πῶς; τò πρώτο γιατί;

ή πρώτη διαφωνία μεταξύ σας

θά εἶναι ξαναγέννημα τοῦ άιγεννήτου άντιπάλου».

* Άπό τò ποίημα τοῦ γράφοντος «Ματαιοπονία Συμβουλίου» τής συλλογής «Στοχασμοί». Τò ποίημα πρωτοδημοσιεύτηκε στόν «Δαυλό», τ. 22, 'Οκτώβ. 1983)

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, *‘Η Γέννηση τῆς Γραφῆς*

Θὰ ἔπρεπε οἱ ψυχολόγοι νὰ καθιερώσουν ἕναν ὄρο, πού νὰ ἐκφράζη τὴν πάθηση μερικῶν ἐπιστημόνων, εἰδικῶν, ὑπευθύνων καὶ ἀρμοδίων, πού ἐκ συστήματος ἄλλοι-ώνουν, διαστρεβλώνουν ἢ παραλείπουν στοιχεῖα ἱστορικά-ἀρχαιολογικά, ἀπὸ φόβο μήπως χαρακτηρισθοῦν ἐθνικιστές, ρατσιστές, σωβινιστές. Ἐναν ὄρο ἀντίστοιχο μὲ τοὺς ὄρους: *κλειστοφοβία, ὑδροφοβία, ἀγοραφοβία*, κ.λπ. Ἡ περίπτωση ἀφορᾷ σ’ ἐκείνους, πού εἴτε ἀπὸ δογματική τύφλωση εἴτε ἀπὸ παρεξηγημένο μοντερνισμό – παπαγαλισμὸ τρέμουν, μήπως δὲν μοιάζουν «προοδευτικοί». Βέβαια δὲν ἀποκλείεται νὰ ὑπάρχουν καὶ λίγοι – ἐλάχιστοι – ἐκτελοῦντες «διατεταγμένη ὑπηρεσία», ὑπακούοντες σὲ διεθνῇ ἀφεντικά. Παραδείγματα τῆς δογματικῆς τυφλώσεως ἢ τῆς φοβίας τοῦ χαρακτηρισμοῦ «σωβινιστής», «ἐθνικιστής», «ρατσιστής» κ.λπ. βλέπουμε συχνὰ σὲ διάφορα ἔντυπα.

Πρόσφατα ἔπεσε στὰ χέρια μου πολυτελὲς ἔντυπο 100 σελίδων τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ μὲ τίτλο *‘Η Γέννηση τῆς Γραφῆς*, πού κυκλοφόρησε, ὅταν ἡ Ἀθήνα ἦταν Πολιτιστικὴ Πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης» τὸ 1985. Ὁμολογῶ, πὼς μὲ ἐξέπληξε, ὅταν διάβασα σ’ αὐτὸ τὴν «προοδευτικὴ» ἀποψη γιὰ τὴν γραφή: «...*Ὁμορφὴ περιπέτεια, πού ἐμφανίζεται ἀθῶα, γιὰ νὰ κρύψει ὅμως μιὰ θαθεῖα ἐνοχλή. Ἡ γραφή συμπίπτει μὲ τὴν ἐμφάνιση τῶν πρώτων κοινωνικῶν τάξεων στὴ Μεσόγειο. Τὰ πρῶτα γραπτὰ κείμενα εἶναι καταγραφὲς δούλων, ζώων καὶ ἐμπορευμάτων. Θὰ ἐξιλεωθεῖ*

‘Η παναρχαιότητα τῶν Ὀλυμπίων ἀγῶνων

Στὰ Ὀμηρικὰ Ἔπη ἀναφέρονται γιὰ πρώτη φορὰ οἱ **Ὀλύμπιοι** ἀγῶνες. Αὐτοὶ πού ἦσαν ἀφιερωμένοι στοὺς Θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου καὶ συνοδεύονταν μὲ τὴν πραγματοποίηση τῆς ἱερᾶς Ἐκεχειρίας. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα στὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου, στοὺς ἀγῶνες πού ὠργάνωσε ὁ Ἀχιλλέας μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Πατρόκλου. Σ’ αὐτοὺς πῆραν μέρος πολλοὶ βασιλεῖς καὶ ἀρχηγοὶ τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας. Πολλοὶ ἀγωνίσθηκαν στὴν δισκοβολία· καὶ ἀξίζει, νομίζω, νὰ ἐπισημάνω ἕνα γεγονός: Ὅταν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἐπειῶν (Ὀμηρικὸς βασιλεὺς τῆς σημερινῆς περιοχῆς τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας) πῆγε νὰ πετάξῃ τὸν δίσκο, δὲν ἤξερε πὼς τὸν πετᾶνε· καὶ τὸν πέταξε ὅπως πετᾶμε, ἐμεῖς μιὰ πέτρα. Ἀντίθετα ὁ βασιλεὺς τῆς Ὀμηρικῆς Ἐλασσόνας ἔρριξε τὸν δίσκο τόσο καλά, πού ξεπέρασε καὶ τὰ σύννορα τοῦ στρατοπέδου, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀναφώνησαν θανμάζοντάς τον.

Ἡ πληροφορία αὐτὴ τοῦ Ὀμήρου δείχνει, ὅτι ἡ κοιτίδα τῆς τέχνης τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀθλημάτων τὰ Ὀμηρικὰ χρόνια θρῖσκόταν ἀκόμα στὴν παρολύμπια περιοχὴ: Ἡ δόξα τοῦ Ὀλύμπου, ἡ δόξα τῆς Ὀλύμπιας Δωδώνης δὲν εἶχαν μετακομίσει ἀκόμα, ὁ Ὀλυμπος κρατοῦσε γερά. Οἱ Ὀλύμπιοι ἀγῶνες ἔγιναν Ὀλυμπια-

ὅμως ἀργότερα, γιατί, ὅπως κάθε γεγονός, ἔχει κι αὐτὸ τὰ θετικὰ του καὶ τὰ ἀρνητικὰ του» (!!!). Πιὸ κάτω ἀκολουθοῦν θέβαια «...οἱ Φοῖνικες μὲ τὸ φωνητικὸ τους ἀλφάβητο, ποὺ θὰ τελειοποιήσουν οἱ Ἕλληνες, γιὰ νὰ γίνουν ἡ ἀφετηρία κάθε εὐρωπαϊκοῦ». Αὐτὰ στὸν πρόλογο μὲ τὴν ὑπογραφή τῆς («φόρτσα Ἑλληνίδας», ποὺ παντρεύτηκε Ἑβραῖο – ποὺ ἐλέγχει ἕως σήμερα τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ) τότε Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ. Κάποιος δογματικὸς σύμβουλος φαίνεται, πὼς τῆς τὰ ἔγραψε μὲ τὶς «προοδευτικὲς» ἰδέες του περὶ... κακούργας κοινωνίας. Σὲ ἄλλη σελίδα τοῦ ἴδιου ἐντύπου διαβάζουμε: «Τὸ 2000 π.Χ. ἀπὸ τὴν Τουρκία ὡς τὴν Αἴγυπτο κι ἀπὸ τὸν Ἰνδὸ ποταμὸ ὡς τὴν Κίνα ὑπάρχουν πόλεις μὲ σχετικὴ δομὴ, γιατί ἀποτελοῦν ἔκφραση ἀναλόγων οἰκονομικῶν συστημάτων». Τώρα ποὺ βρῆκε ὁ συγγραφέας τὴν «Τουρκία» τοῦ 2000 π.Χ. εἶναι θέμα, ποὺ θὰ ἄξιζε νὰ ἐξετάσουν ὅσοι κατακρίνουν τὸν μακαρίτη τὸν Ὁζάλ, ἐπειδὴ ἔγραφε γιὰ τὸν ἀρχαῖο πολιτισμὸ τῆς Τουρκίας, γιὰ τὸν Ἀγᾶμέμνονα καὶ γιὰ τὸν Ὀμέρ, ποὺ ἐμεῖς τὸν βαφτίσαμε Ὀμηρο... Ὅσο γιὰ τὸ «φοινικικὸ ἀλφάβητο», ποὺ, ὅπως ἀναφέρεται στὸ τέλος τοῦ κειμένου τῆς ἴδιας σελίδας, «μέσα ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ γίνεται ὁ πρόδρομος ὅλων τῶν συγχρόνων λατινικῶν καὶ σλαβικῶν», ἐρωτᾶται τί θὰ πάθαιναν οἱ συγγραφεῖς τοῦ πολυτελοῦς τεύχους, ἂν ἀνέφεραν, ὅτι ὑπάρχει καὶ κάποια ἄλλη ἄποψη, ποὺ ὑποστηρίζουν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ ξένοι.

Ἐνα προσεκτικὸ διάβασμα ὁλοκλήρου τοῦ ὡς ἄνω ἐντύπου θὰ ἔδραζε πολλὰ... «λαυράκια». Ἐγὼ δὲν ἄντεξα νὰ διαβάσω περισσότερο. Ἐνα μόνον σχόλιο θὰ μπορούσα νὰ κάνω: Δὲν ἀρκεῖται μόνον στὸ Ποδόσφαιρο τὸ ΥΠ-ΠΟ μας; Τοῦ ταιριάζει ἄλλωστε ὁ τίτλος...

Τί θὰ εἶχαν ἄραγε νὰ ποῦν οἱ «προοδευτικοὶ» συγγραφεῖς τοῦ πολυτελοῦς ἐντύπου «Ἡ Γέννηση τῆς Γραφῆς» διαβάζοντας σὲ ἐνθετο κυριακάτικης ἐφημερίδας τοῦ ἀποκαλουμένου προοδευτικοῦ χώρου συνέντευξη τοῦ μαρξιστοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Χουρμουζιάδη σχετικὴ μὲ τὴν περίφημη ξύλινη πινακίδα τοῦ Δισπηλιοῦ (γιὰ τὴν ὁποία ὁ

κοὶ μετὰ τὴν πάροδο πολλῶν χιλιετιῶν.

Ἡ σκέψη μας ὅμως θὰ πρέπει νὰ γυρίξῃ γύρω ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο, γιὰ νὰ τιμηθῇ ἡ Ἑλλάδα τοῦ 2004. Στὰ πόδια τοῦ Ὀλύμπου θρόσκονται οἱ ἀρχαῖες πόλεις Δολίχη, Ἀζωρος, Πύθιον. «Δολίχος» στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ σημαίνει ἀγῶνας δρόμου. Τὸ ὄνομα δηλώνει πολλὰ: Ἴσως στὴν ἀρχαία Δολίχη, κάτω ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο, νὰ ἔγιναν γιὰ πρώτη φορὰ οἱ Ὀλύμπιοι ἀγῶνες. Ἴσως ἐκεῖ νὰ δημιουργήθηκε ἡ πρώτη ἐκδήλωση «Ὀλυμπίων» ἀγώνων. Εὐχομαί, οἱ ἀνασκαφὲς στὸν Ὀλυμπο νὰ τελειώσουν πρὶν τὴν πραγματοποίησιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων τοῦ 2004, γιατί μόνον ἔτσι θὰ ἐξιλεωθοῦμε στὴν ἑλληνικὴ ἱστορία. Ξεχνώντας τὸν Ὀλυμπο περιορίζουμε τὴν παναρχαιότητα τῆς ἱστορίας μας.

Κάποιο ἀνθρώπινο μυαλὸ γέννησε τὴν θρησκεία καὶ τὴν ὠνόμασε Ὀλύμπια – κάποιο ἀνθρώπινο μυαλὸ τοποθέτησε τοὺς 12 θεοὺς στὸν Ὀλυμπο.

Ἐκεῖ γεννήθηκαν οἱ Ὀλύμπιοι ἀγῶνες. Ἐκεῖ γεννήθηκε ἡ Ἐκεχειρία. Ἐκεῖ γεννήθηκε ἡ Πελασγικὴ πρωτοελληνικὴ γραφὴ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμός. Ὁ Ὀλυμπος γέννησε τὴν Ὀλυμπία καὶ τὸν Ὀλυμπισμό.

Ἡ πολιτεία πρέπει νὰ θυμηθῇ τὸν Ὀλυμπο πρὶν τὸ 2004, γιατί Ὀλυμπος σημαίνει: Ἑλλάς, Σελλοί, Ἑλλοί, Ἕλληνες.

Ἀθανάσιος Δαρδούμπας

«Δαυλός» είχε γράψει στο τεύχος 147, Μάρτιος 1994), όταν ο κ. καθηγητής μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει: «*Ἡ Γραμμικὴ Α εἶναι πρὶν ἀπὸ τὸ 1350, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀκόμα διαβάσσει, ἀπλῶς βρίσκουμε ἀντικείμενα μὲ τὰ χαράγματά της. Ἐδῶ λοιπὸν ἔχουμε, πῶς ἀπὸ τὴν 6η χιλιετία, ἀπὸ τὸ 5260 π.Χ., ὑπῆρχε μιὰ μορφή της στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο, ἓνας τρόπος ἐπικοινωνίας, γραπτός. Ἄρα αὐτὸς ἐπένδυε μιὰ γλῶσσα ἥθελε δηλαδὴ νὰ καταγράψει λέξεις – ἐπένδυε ἓναν πολιτισμό». Σὲ ἄλλα σημεία τῆς συνεντεύξεώς του ὁ καθηγητής κ. Χουρμουζιάδης χαρακτηρίζει τοὺς Ἰνδοευρωπαίους: «Καὶ ὑπάρχει ἐπίσης αὐτὸ τὸ ἱστοριογραφικὸ παραμῦθι, πῶς τὸ “ἐλληνικὸ” ξεκίνησε πολὺ ἀργότερα μὲ τὴν εἰσοδο, τὴν εἰσβολὴ κάποιων» καὶ «Ἀκομὴ καὶ πρὶν ἀπὸ τοὺς Ἰνδοευρωπαίους, ἂν πιστέψουμε, πῶς ἦταν μιὰ συγκεκριμένη φυλὴ μὲ μιὰ ἀφετηρία». Ἀλλοῦ δέ: «Γι’ αὐτὸ λέγαμε πρὶν, δὲν ξεκινᾶνε τὰ πράγματα ἀπὸ τοὺς Ἰνδοευρωπαίους».*

Εἶναι ἄξιο προσοχῆς, πῶς, ἐνῶ στὴν συνέντευξη θὰ ἄξιζε ἓνας τίτλος σάν: «Ἱστοριογραφικὸ παραμῦθι οἱ Ἰνδοευρωπαῖοι» ἢ «Ὑπαρξὴ γραφῆς στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο τὴν 6η π.Χ. χιλιετία», ὁ τίτλος τῆς συνεντεύξεως περιορίζεται σὲ ἓνα ἀβλαβές: «Τὸ ἐλληνικὸ δὲν εἶναι στὸ μεγαλεῖο τοῦ Φειδία».

Ἡ ἐκ συστήματος ἀποφυγὴ ἀναφορᾶς στὴν ἀμφισβήτηση τῆς ὑπάρξεως Ἰνδοευρωπαίων, στὴν ἀπόρριψη τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀλφαθήτου μας ἀπὸ τοὺς Φοῖνικες, στὴν ἀπώτερη ἀρχαιότητα τοῦ πολιτισμοῦ μας εἶναι φυσικὸ νὰ μᾶς δημιουργῇ διάφορα ἐρωτήματα καὶ νὰ μᾶς κἀνὴ νὰ βλέπουμε μὲ κάποια ὑποψία, κείμενα στὰ ὁποῖα μπορεῖ νὰ μὴν ὑπῆρξε καμμιά πρόθεση ἀπὸ σκοποῦ παραλείψεως.

Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρω: α) Σὲ Κυριακάτικη ἐφημερίδα διαβάζουμε ἄρθρο σχετικὸ μὲ τὸ ἀρχεῖο Γ. Ν. Χατζιδάκι, στὸ ὁποῖο γίνεται μνεῖα γιὰ τὴν πολύμορφη προσφορὰ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητῆ τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης. Ἐρωτᾶται: Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφερθῇ, πῶς ὁ Γ.Ν.Χ. ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ ὑπέδειξε τὸν ὄρο Ἰαπετικὴ Ὀμογλωσσία ἀρνούμενος νὰ παραδεχθῇ τὰ περὶ καταγωγῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ἀπὸ τοὺς Ἰνδοευρωπαίους, Ἰνδογερμανοὺς κ.λπ.; β) Σὲ ἔνθετο ἄλλης Κυριακῆς τῆς ἴδιας ἐφημερίδας διαβάζουμε ἐνδιαφέρον ἄρθρο γιὰ τὸ σπῆλαιο τῶν Γιούρων, ἀναφέρεται πλῆθος εὐρημάτων μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ γραπτὴ κεραμικὴ τῆς 6ης π.Χ. χιλιετίας. Στὸ κείμενο παρατίθενται φωτογραφίες ἀγκυστριῶν καὶ ἐργαλείων ἀπὸ ὀψιανό. Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ παρατεθῇ καὶ μιὰ φωτογραφία τῆς «γραπτῆς κεραμικῆς» τῆς 6ης π.Χ. χιλιετίας; Ἄν μάλιστα πρόκειται γιὰ ἐλληνικὴ γραφὴ (Δαυλός, τεύχος 185, Μάιος 1997, ἐξώφυλλο καὶ σελὶς 11381), αὐτονοήτου οὔσης τῆς σημασίας τοῦ θέματος; .

Ε. Ε. Μαρματσούρης

ΗΡΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ, *Περὶ Διόπτρας*

Ὡς γνωστόν, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπιστήμονες ἔθεσαν τὶς θεωρητικὲς καὶ μεθοδολογικὲς δάσεις τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης καὶ τεχνολογίας. Ὁ Κωστῆς Ἀσημενὸς προχώρησε στὴν μετάφραση αὐτοῦ τοῦ ἔργου τοῦ Ἡρώωνος, ἐκτιμῶντας τὴν μεγάλη ὠφέλεια ποὺ προκύπτει γιὰ τὶς σημερινὲς γενιὲς τῶν Ἑλλήνων, ὅταν γνωρίζουν καὶ μελετοῦν τὶς ἐπιστημονικὲς ἐργασίες τῶν προγόνων τους. Ὁ Ἡρῶν στὸ ἐν λόγω πόνημά του περιγράφει τὸν τρόπο κατασκευῆς καὶ λειτουργίας τῆς διόπτρας καθὼς καὶ τὸ πεδίο τῶν ἐφαρμογῶν της. Ὁ μεγάλος αὐτὸς Ἕλληνας μαθηματικὸς, μηχανικὸς καὶ ἐφευρέτης διακρίνεται γιὰ τὴν στέρεα λογικὴ του, τὴν αὐστηρὴ μεθοδολογία του καὶ γιὰ τὸ ἀπέραντο ἦθος του, κάτι ποὺ συνήθως ἀπουσιάζει ἀπὸ τὶς σημερινὲς ἐπιστη-

μονικὲς διατριβές, καὶ γιὰ τοῦτο ἀποτελεῖ παράδειγμα πρὸς μίμῃσιν. Ἀξίζει νὰ παραθέσουμε τὴν σχετικὴ παράγραφο ἀπὸ τὴν ἐν λόγῳ διατριβή του: «*Επειδὴ ἡ ἐπιμελὴς σπουδὴ τῆς διοπτρικῆς ὠφελεῖ πολὺ καὶ ἐπειδὴ ἔχουν λεχθῇ πολλὰ γύρω ἀπὸ αὐτῇ, νομίζω πὼς εἶναι ἀναγκαῖο, καὶ ὅσα ἔχουν παραληφθῇ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἔγραψαν πρὶν ἀπὸ ἐμένα καὶ ὠφελοῦν, ὅπως προειπώθηκε, νὰ ἀξιωθοῦν γραφῆς, καὶ ὅσα ἔχουν εἰπωθῇ δυσνόητα νὰ μεταφέρω στὸ δικό μου γραπτὸ κατανοητά, καὶ ὅσα ἔχουν εἰπωθῇ ψευδῶς νὰ τὰ παρουσιάσω διωρθωμένα. Γιατὶ δὲν νομίζω, πὼς εἶναι ἀναγκαῖο νὰ κάνω γνωστὰ καὶ ὅσα ἔχουν ἐκτεθῇ ἐσφαλμένα καὶ δυσνόητα ἢ ἀκόμη καὶ αὐτά, γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχουν παραπλανηθῇ τελείως οἱ πρὶν ἀπὸ ἐμένα. Ὅσοι θέλουν νὰ κρίνουν τὴν διαφορὰ μποροῦν νὰ τὰ μελετήσουν (μόνοι τους). Ἐπιπλέον ὅσοι ἔχουν γράψει γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ δὲν ἀναφέρονται στὴν ἐργασία των σὲ μιὰ καὶ τὴν αὐτὴ διόπτρα ἀλλὰ σὲ πολλὲς καὶ διαφορετικὲς, συμβάλλοντας ἔτσι μὲ τὰ γραπτὰ των λίγο στὴν πρόοδο. Ἐμεῖς ὅμως ἔχομε ἐπὶ πλεόν τὴν φιλοδοξία νὰ συμβάλωμε μὲ τέτοιο τρόπο, ποὺ μὲ τὸ γραπτὸ τοῦτο νὰ εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθοῦν οἱ προτάσεις, ποὺ ἔχουν εἰπωθῇ πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς. Καὶ ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἂν κάποιος ἐπινοήσῃ καὶ ἄλλες προτάσεις (στὸ μέλλον), δὲν θὰ στέρησῃ ἡ δική μας διόπτρα σὲ τίποτα, ὥστε νὰ πραγματοποιηθοῦν καὶ αὐτές.*

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ πνευματικὸ ἦθος, ποὺ διαφαίνεται στὶς ἀνωτέρω γραμμὲς ἐνὸς ἀρχαίου Ἑλληνος διανοητῆ, γεννήθηκε ἡ ἐπιστῆμη τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιὰ νὰ δωρηθῇ στὴν συνέχεια σ' ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα.

Π.Α. Κουβαλάκης

ΒΛ. ΡΑΣΣΙΑΣ, Ἔθνος- Ἐθνισμός- Ἐθνοκράτος- Ἐθνικισμός

Ὁ Βλάσης Ρασσιάς ξεετάζει τοὺς ἀνωτέρω ὅρους, ἀναζητώντας τὴν ρίζα τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν λέξεων στὴν ἀρχικὴ τους λειτουργικότητα καὶ ἐρευνῶντας τοὺς κόσμους, ποὺ ἐγέννησαν ἐννοίες καὶ λέξεις. Πραγματικὰ ὁ κόσμος χωρίζεται σὲ δύο μέρη: στὸν προχριστιανικὸ καὶ στὸν μεταχριστιανικὸ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες (ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι λαοὶ) ἐσέβοντο τὶς ἑτερότητες καὶ πούθεν δὲν παρατηροῦνται φαινόμενα ἐθνικισμοῦ, φασισμοῦ καὶ ρατσισμοῦ. Στὸν μεταχριστιανικὸ κόσμον ὅμως τὰ πράγματα ἀλλάζουν χάρις στὴν ἐπιβολὴ τοῦ «διεθνιστικοῦ» («οἰκουμενιστικοῦ» κατὰ τὸν Ρασσιά) χριστιανισμοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἐσέβετο ἑτερότητες. Ὁ κόσμος ὁ ἴδιος λαμβάνει νέα μορφή, δὲν ἔχει καμμία σχέσι μὲ τὴν ὁλόλαμπρη ἀρχαιότητα: «*Σύμφωνα μὲ τὴν ὀπτική τῆς Βίβλου... ἡ ἀνθρωπότητα ἀποκόβεται πλήρως ἀπὸ τὸν Κόσμον, ὁ Κόσμος ὑποβιβάζεται σὲ θνητὸ κτίσμα, τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα χρεώνεται "προπατορικὲς" ἁμαρτίες, ὁλόκληρος ὁ προγενέστερος Πολιτισμὸς ὑποβιβάζεται τσουβαληδὸν σὲ «εὐαγγελικὴ προπαρασκευὴ» (κατὰ τὸν Εὐσέβιο τῆς Καισαρείας), ἡ Πολιτεία τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων δαιμονοποιεῖται σὲ civitas diaboli (πολιτεία τοῦ διαβόλου), οἱ πολῖτες μεταμορφώνονται σὲ δούλους τοῦ Ἰεχωβά, ἡ ὅποια γνώση ἀπαγορεύεται καὶ δολοφονεῖται (μεταφορικὰ ἀλλὰ καὶ φυσικὰ), ἡ πολυμορφία τῶν "ἐθνῶν" καταστρέφεται γιὰ χάριν ἐνὸς Θεοῦ, ποὺ ἀπαιτεῖ ἰσότητα ἀνάμεσα στὰ ἀσήμαντα "ἐξ ἐθνῶν" δουλικά του» (σελ. 30-31). Ἄν θέλουμε νὰ δοῦμε ποίος ἐγέννησε τὸν φασισμό, τὸν ὁλοκληρωτισμό, τὴν μισαλλοδοξία καὶ ποῦ ἔχει τὶς ρίζες τῆς ἡ μετέπειτα ἐθνοκτονία τῶν «Ἑλλήνων» ἀπ' τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Γιαχβέ, δὲν ἔχομε παρὰ νὰ ἀνατρέξωμε στὴν Παλαιὰ Διαθήκη (σελ. 37), τὸ βιβλίον ἐνὸς λαοῦ, ποὺ ἐπίστεψε, ὅτι ἦτο περιούσιος «δια-*

κατεχόμενος από συμπλέγματα θαθύτατης κατωτερότητας» (σελ. 57). Αυτή την περιουσιότητα εκφράζει και ο σύγχρονος εθνικισμός.

Στόν μεταχριστιανικό κόσμο μετά τις φεουδαρχίες εμφανίζονται τα «έθνοκράτη», τα όποια έδημιούργησαν ψευδοέθνη, αφού έδημιουργήθηκαν έπί άλλοτριωμένων άπ' την Ιουδαιοχριστιανική θρησκεία λαών: «Μία μικρή ομάδα έξουσιαστών αποφασίζει έδω ιδία βουλήσει, ότι ανήκουν στο κατασκευασμένο ψευδ-“Έθνος” τους κάποιες μεγάλες ομάδες λαού, που ούτε καν ρωτήθηκαν, αν θέλουν ν' ανήκουν σ' αυτό. Έτσι ένας τερατώδης μηχανισμός φυσικής και πνευματικής ύποδουλώσεως γεννιέται, ένας μηχανισμός που είναι ταυτόχρονα κρατικός και χριστιανικός... Για πρώτη φορά λοιπόν στην μακραίωνα ανθρώπινη ιστορία ή (ιερή για τους προχριστιανικούς λαούς!) έθνική συνείδηση... ξεπέφτει σ' ένα προϊόν βίας και τρόμου» (σελ. 41-42). 'Ο Ρασσιάς δέχεται τα «έθνη» με την προχριστιανική έννοια, ονομάζει δέ τα νεώτερα έθνη ψευδ-«έθνη», έφ' όσον είναι δημιουργήματα των νεώτερων κρατών. Άποδεικνύει δέ, ότι ουδεμία σχέση έχουν οι άρχαιες έλληνικές πόλεις με τα σύγχρονα κράτη, προϊόντα του χριστιανικού κόσμου.

Έν συνεχεία αναφέρεται και στους έν Έλλάδι εθνικιστές, τους όποιους και στηλιτεύει: «Οί έν Έλλάδι “έθνικιστές” ύπηρετούν την χοντροειδέστατη ΑΠΑΤΗ και προκρούστεια αυθαιρεσία του λεγόμενου “Έλληνο” χριστιανισμού και της ύποτιθέμενης “έλληνικότητας” της θαθύτατα άνθελληνικής Νova Roma του Βοσπόρου... αυτοί οι κατά θαυμαστό τρόπο πιστοί δοϋλοι του σημιτικής κατασκευής Θεού και ταυτοχρόνως... άντισημίτες (!!)» βυζαντινισμό και ανατολίτικη κακομοιριά θέλουν νά μάς επιβάλουν (σελ. 52-53). Τό τραγικό είναι ότι ό “Έλλην εθνικιστής θέλει νά δαγκώσει τό λαρύγγι του Τούρκου εθνικιστή. Κι αυτό τό μίσος ύπάρχει, έπειδή άμφότεροι είναι όμοιδεάτες.

‘Ο Ρασσιάς όμως δέν έπισημαίνει άπλως τά γεγονότα, δέν αναλύει, δέν στηλιτεύει μόνο, αλλά και προτείνει. Προτείνει λύσι άπ' τό άδιέξοδο, στο όποιο εύρίσκεται ή άνθρωπότης. Καί ή λύσι αυτή είναι τό ίδιο τό άτομο. Τό κάθε άτομο, που όνομάζει «άρχαιότροπο», δηλαδή πεπαιδευμένο. Χρειάζεται κατά τόν συγγραφέα μιá διαφορετική κοινωνική όργάνωσι «βασισμένη πάνω στην έντοπιότητα, την αυτοθέμισση, την πολυφωνία, και τόν θετικό όσο και αυστηρό (έπανακαθ)ορισμό της έννοιας “πολίτης” με την άμεση λήψη αποφάσεων άπό μόνον εκείνων που έμπράκτως ενδιαφέρονται για τά κοινά» (σελ. 61). Αναβίωσι λοιπόν του θεϊκού πολιτεύματος της άμεσης δημοκρατίας και της ύουληφόρου άγοράς. Χρειάζεται μιá στροφή προς την άρχαία Έλλάδα, που είναι «αιώνιο πρότυπο προς πλήρη αναβίωση» (σελ. 67). Τό δι-ύλίο αυτό άπευθύνεται προς τόν προβληματισμένο αναγνώστη.

Μάριος Δημόπουλος – Άπολλώνιος

Ε. ΚΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Έλληνικός Λόγος ό Πανανθρώπινος

“Ένα έγχειρίδιο, που με τόν πλέον άπλούστερο και άποδεικτικώτερο τρόπο καταδεικνύει την παγκοσμιότητα και την οικουμενικότητα του Έλληνικού Λόγου. ‘Ο συγγραφέας, κοινωνός της άγωνιστικής πορείας και του πνευματικού έργου του «Δαυλου», επιδιώκει νά γνωστοποιήση αυτήν την πνευματική αναζήτηση στο άναγνωστικό κοινό της πόλης που ζή, της Πάτρας. Εισέρχεται στην άπέραντη έπιχειρημα-

τολογία, πού έχει ήδη συσσωρευθῇ ἀπ' τὴν ἀπρόσκοπτη προσέγγιση τῆς ἱστορίας, καὶ τεκμηριώνει τὴν παγκόσμια ἐξάπλωση τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας κατὰ τὸ ἀπώτατο καὶ ἀπώτερο παρελθόν. Ἡ Ἑλληνικὴ Γλώσσα ἕως καὶ σήμερα ζῇ μέσα σὲ ὅλες τὶς γλώσσες τοῦ κόσμου, ἀπὸ τὴν διεθνοποιημένη ἀγγλικὴ ἕως τὴν γλώσσα τῶν κατοίκων τῶν νησιῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ. Παραθέτει πλῆθος ἱστορικῶν στοιχείων, πού καταδεικνύουν τὴν ἑλληνικὴ (καὶ ὄχι φοινικικὴ) καταγωγή τοῦ ἀλφαβήτου. Παραθέτει τὰ στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας, πού τῆς δίνουν τὴν ὑπεροχὴ ἔναντι ὅλων τῶν ἄλλων γλωσσῶν (πολυτυπία, μουσικότητα, ὕψος, μέτρο, μαθηματικότητα κ.λπ.).

Τὸ σημαντικώτερο στοιχεῖο τοῦ παρόντος πονήματος εἶναι ἡ κατανόηση τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς παγκοσμιότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος καὶ ἡ ἀνάγκη καταξίωσής του ὡς τέτοιου: «*Ὁ ἐνστερνισμὸς τοῦ θείου πνεύματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος μὲ τὸν δογματισμὸ καὶ τὸν μιμητισμὸ, διαχρονικὰ ἀποτελεῖ μόνον πηγὴ ἐμπνεύσεως γιὰ ἓνα κόσμον ἰσορροπημένον, μὲ μέτρο καὶ αὐτογνωσίαν, μὲ ἦθος καὶ ἐφόδια σὲ μιὰ πορεία τελείωσης*».

Παν. Α. Κουβαλάκης

ΛΑΖΑΡΟΣ Ε. ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ, *Τὸ Ὑγειονομικὸ στὸν Ἑλληνο-τουρκικὸ Πόλεμον τοῦ 1897*

Μέσα στὴν καταισχύνῃ τοῦ πολέμου τοῦ 1897 ἓνα φωτεινὸ παράδειγμα ἔλαμψε, ἡ παρασχεθεῖσα ὑγειονομικὴ περίθαλψις. Ὅπως ὁ συγγραφέας ἀναφέρει, τὸ ποσοστὸ τῶν ἀποθανόντων τραυματιῶν περιορίσθηκε στὸ 1,7%, ἐνῶ καὶ στοὺς πιὸ προηγμένους στρατοὺς ἀνῆρχετο στὸ 6%. Ἐπρόκειτο λοιπὸν γιὰ ἓνα «θαῦμα». Ἐνα «θαῦμα», πού μᾶλλον ὀφείλεται στὸν ἰδιαιτέρο χαρακτήρα τοῦ Ὑγειονομικοῦ Σώματος, πού ὀργανώθηκε καὶ ἐλειτούργησε ἔξω ἀπὸ τὸν γενικὸ σχεδιασμὸ. Ὁ Λ. Βλαδίμηρος ἔσκυψε μὲ πολὺ προσοχὴ στὴν πλούσια (ἀλλὰ διάσπαρτη) βιβλιογραφία, γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ στηρίξῃ τὰ γραφόμενά του. Ἀλλὰ δὲν ἔκανε τὸ λάθος νὰ περιορισθῇ μόνον στὴν δρᾶσιν τοῦ Ὑγειονομικοῦ. Μέσα ἀπὸ ἓνα πλῆθος γεγονότων, πού παρουσιάζουν ἀνάγλυφα τὸν τρόπον πού διεξήχθη ὁ πόλεμος, δὲν διστάζει νὰ φθάσῃ μέχρι τὸ βάθος: «*Στὸ κάλεσμά τῆς ἱστορίας τὸ 1897 οἱ Ἕλληνες στάθηκαν ὄρθιοι καὶ ἀποφασισμένοι. Βρέθηκαν ὁμως χωρὶς τὴν ἡγεσίαν, πού τοὺς ἄξιζε*». (σελ. 62). Καὶ σ' αὐτὸ τὸ κάλεσμά ἀνταπεκρίθησαν Ἕλληνες ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ὅπως εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς Ἐλενας Κωνσταντινίδου, τῆς δεκαεπτάχρονης ἀπὸ τὴν Γεωργία, πού ἦταν ἡ σηματοφόρος τῆς «Ἡπειρωτικῆς Λεγεῶνος» καὶ ἐπολέμησε μὲ ἐξαιρετικὴ ἀνδρεία.

Ἔτσι ὁ συγγραφέας, χωρὶς νὰ χάνῃ τὸν ἀρχικὸ σκοπὸν του, πού τὸν ὀρίζει ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου του, κατορθώνει νὰ τὸ κἀνῃ ἀναγνώσιμο σ' ἓνα εὐρύτερο κοινόν, πού ἀγωνιᾷ καὶ διψᾷ νὰ μάθῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου του. Ἄν κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ βιβλίου αὐτοῦ διαφωνήσῃ μὲ μέρος ἢ σημεία τοῦ περιεχομένου, νὰ σκεφθῇ, ὅτι ἓνα βιβλίον ἱστορίας δὲν εἶναι εὐαγγέλιον ἀλλὰ μέσον πληροφορήσεως, πού ὑπόκειται σὲ διερεύνησιν καὶ κριτικὴν.

Ἀθ. Κουκοδίστας